

Krajské velitelství státní bezpečnosti

v Olomouci.

(razítko úřadovny)

č. j.

18589/11

v Olomouci

Zápis o zatčení.

o 19.00 hod. byl(a) zatčen(a) v Olomouci u KV

pro protistátní činnost

Kostruch Jiří

S rukami nad hlavou

9949

Olomouc

Príbeh politického väzňa
Jiřího KOSTRUCHA

(1930-2009)

Jméno republiky!

laine

Peter Krajňák ml.

Státní soud, oddělení v Brně uznal

přítomnosti obžalovaných ve dnech 28. až 29. června

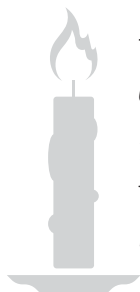
Peter Krajňák ml.

S RUKAMI NAD HLAVOU

Príbeh politického väzňa
Jiřího Kostrucha
(1930-2009)

2023

*Vydané ako malý príspevok do písomnej mozaiky
československých dejín 20. storočia...*

*na poučenie, zamyslenie a večnú pamiatku
všetkých mladých ľudí prenasledovaných
komunistickým režimom.*

Peter Krajňák ml.

S RUKAMI NAD HLAVOU

Príbeh politického väzňa Jiřího Kostrucha (1930 – 2009)

Vydal: Adin, s.r.o. Prešov, 2023

Grafická úprava: Mgr. Róbert Vico

Jazyková korektúra: Ing. Ľudmila Krajňáková

Perokresby: Lenka Vargová a Helena Kotlárová (portrét J. Kostrucha)

Originálne archívne dokumenty sú pôvodné, bez gramatických úprav.

Prešov-Solivar, 2023

1. vydanie

Počet strán: 200

Náklad: 500 ks

ISBN 978-80-89957-30-9

1930
2009

Príbeh politického väzňa Jiřího Kostrucha

”

„Naším cílem nebylo rozvrátit republiku.
Dohromady jsem svou činností
nesledoval nic, jen letáky.
Chtěl jsem, aby bylo vidět
jak je to s církví.“

”

Jiří Kostruch,
súdne pojednávanie 28.6.1949

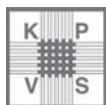

Pod'akovanie

Za pomoc a spoluprácu pri príprave tejto publikácie ďakujem:

Ing. Viere Krajňákovej, rod. Kostruchovej, dcére J. Kostrucha,
PhDr. Lászlóvi Bukovszkému, splnomocnencovi vlády SR pre národnostné menšiny,
JUDr. Petrovi Krajňákovi, môjmu otcovi a autorovi rozhovoru s J. Kostruchom
Ing. Matúšovi Krajňákovi, vnukovi J. Kostrucha,
mjr. Mgr. Andrei Kristovej z Archívu Zboru väzenskej a justičnej stráže v Leopoldove,
Ing. Daniele Nemčekovej, PhD. z Vojenského archívu – centrálna registratúra v Trnave,
PhDr. Alene Šimánkovej z Národného archívu v Prahe,
Pracovníkom Zemského archívu v Brne,
Mgr. Jergušovi Sivošovi, PhD. a Mgr. Tomášovi Wiegerovi
z Ústavu pamäti národa v Bratislave,
P. Vojtěchovi Suchému, SJ superiorovi rehole jezuitov v Brne,
Personálu Domova sv. Alžbety (domova pre seniorov) v Žernúvke pri Brne,
Kristíne Krajňákovej, vnučke Jiřího Kostrucha,
Krystíne Glogarovej, vnučke Jána Kostrucha,
Lenke Vargovej a Helene Kotlárovej, autorkám maľovaných obrázkov,
Rímskokatolíckej farnosti v Drahotušiach,
a Mestu Prešov.

Konfederácia politických väzňov
Slovenska – www.kpvs.sk

OBSAH

Predslov	6
1. Orol z Drahotuš	8
2. Politická situácia v ČSR po roku 1945.....	12
3. Rodisko a život Jiřího Kostrucha	17
4. Zatknutie, väzba a súdny proces v Olomouci.....	71
5. Väzeň číslo „0527“.....	149
6. Z politického väzňa vojak Technických práporov.....	167
7. Súdna rehabilitácia.....	174
8. Prílohy	
Kostruch, Juraj: Spomienky na väzenie	185
Krajňák, Peter Dr.: Pravda zvíťazí.....	192
Záver	196
Použitá literatúra.....	198
O autorovi.....	200

PREDSLOV

V 20. storočí štáty strednej a východnej Európy boli na kratšie či dlhšie obdobie poznačené dvoma totalitami - nacizmom a komunizmom. Zásadne tieto dve ideológie boli vybudované na rovnakých zásadách a dnes môžeme konštatovať, že sa vyznačovali tými istými charakteristickými znakmi. Oba režimy boli zamerané proti demokratickým a ústavným inštitúciám a slobodám,

používali krvavý teror a hromadné represie voči vlastným občanom, ktoré nadobudli inštitucionalizovanú podobu. Napriek miliónom obetí v Európe počas druhej svetovej vojny demokratické západné mocnosti neboli schopné po jej ukončení zabrániť vzniku komunistických diktatúr v štátoch sovietskej zóny.

V roku 1945 každý v Československu očakával vytúžený mier. Po „konečnom vyriešení“ židovskej otázky, nový režim potreboval „konečné riešenie“ pre otázku Nemcov a Maďarov. Českí a slovenskí komunisti postupne od roku 1945 budovali svoju moc v silových rezortoch – v armáde a v bezpečnostných zložkách štátu – a v justícii, a búrali stáročné mravné hodnoty spoločnosti. Čakali len na vhodnú chvíľu, aby „udreli“. Po februárovom komunistickom prevrate v roku 1948 sa komunisti dostali k úplnej moci, otvorene a verejne

prenasledovali, hromadne väznili a popravovali vlastných občanov. Vytvárali nové skupiny nepriateľov tzv. ľudovodemokratickej republiky a v spolupráci s justičnými orgánmi a štátnou bezpečnosťou pripravovali rad vykonštruovaných, politicky motivovaných súdnych procesov, aby zastrašovali spoločnosť a fyzicky likvidovali svojich občanov, ktorí mali iné politické názory a vyznávali iné hodnoty. Výsledkom tejto mašinérie bolo, že v rokoch 1948 – 1952 bolo z politických dôvodov v Československu odsúdených takmer 27 tisíc ľudí a štátne súdy ročne vyniesli takmer 60 rozhodnutí o treste smrti, v roku 1950 to bolo takmer 200 rozhodnutí s doživotným trestom. Stovky politických väzňov bolo mučených a desiatky usmrtených vo vyšetrovacích väzbách štátnej bezpečnosti. Tzv. triedni nepriatelia, politickí väzni, boli nasadení v táboroch nútených prác v celej republike, kde okrem toho, že im odňali osobnú slobodu a boli nútení vykonávať ťažkú fyzickú prácu, boli ponižovaní ako otroci.

Táto publikácia stručne, ale vecne popisuje hrôzy komunistického režimu cez tragický osobný príbeh bývalého politického väzňa Jiřího Kostrucha (1930-2009) ktorý, ako 19 ročný mladík za vykonštruovaný politický motív bol v roku 1949 odsúdený na 15 rokov nepodmienečného väzenia. V publikácii sa niekoľkokrát spomína z úst aktérov základné krédo Veritas vincit – Pravda zvíťazí. Aj keď väčšina z nás súhlasí s týmto konštatovaním, otázkou zostáva, za akú cenu sa dostalo bývalým politickým väzňom zadostučinenia a koľko podobných prípadov spoločnosť potrebuje, aby sme sa naozaj z nedávnej minulosti poučili. Cieľom tejto publikácie, ako v závere sám autor Peter Krajňák ml. uvádza, nie je heroizácia osudov bývalých politických väzňov, ale to, aby sme lepšie pochopili fungovanie totalitného komunistického režimu a cez ich osobný tragický osud viac vedeli oceniť naše súčasné demokratické hodnoty.

PhDr. László Bukovszky

*splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny,
exriaditeľ Archívu bezpečnostných složek v Prahe*

1.

OROL Z DRAHOTUŠ

Ústav pamäti národa priznal podľa Zákona č. 219/2006 Z.z. o protikomunistickom odboji do konca marca 2023 postavenie *veterána protikomunistického odboja* spolu 793 osobnostiam, ktoré sa počas totalitných rokov 20. storočia postavili proti neľudskému režimu. Jedným z nich, ktorému bol vystavený preukaz veterána pod číslom «00021», bol dnes už nebohý Jiří Kostruch (1930-2009) rodák z Drahotuš na Morave, ktorý sa do väzenia dostal vo februári 1949 a svoj trest si odpykával do júla 1955. Pred zatknutím bol členom organizácie Orol a v neľahkom období prenasledovania bol verný myšlienkam Orolskej organizácie. Od roku 1958 až do svojej smrti v roku 2009 žil v Prešove. Ak by ste Juraja Kostrucha stretli v období jeho seniorského veku na ulici či v obchode, bol by pre Vás „obyčajným“ dôchodcom, ktorý žil so svojou manželkou v malom byte jedného z prešovských panelákov na Sídlišku III.

Osobne som ho poznal bližšie, pretože to bol svokor môjho strýka Mikuláša Krajňáka a dedo mojich bratrancov. Preto sme mali možnosť stretnúť sa na viacerých rodinných návštevách na prešovskom sídlisku Šváby, alebo neskôr v Kanaši, v časti mesta Veľký Šariš, kde si strýko s manželkou Vierkou vybudovali dom. Zhodou okolností mal oproti chalupu rodinný priateľ, karikaturista Fedor

*Jiří Kostruch po prepustení
z väzenia, 1956*

Vico. Tu som ho často stretával, keď pomáhal svojej dcére a zaťovi s výstavbou domu. Tam som ho začal vnímať ako „dedka Kostrucha“. Bol to silný muž, v jeho slovenčine akcentoval silný český prízvuk. Možno aj tým ma ako chlapca upútal. Raz po jednej brigáde, keď v pivnici „hrubej“ stavby domu brigádnici kvôli súmraku ukončili práce a sadli si k večeri, dozvedel som sa o jeho trpkkej minulosti. Sediac pri sviečkach v prítmí pivnice rozostavaného domu, kde na stole topiaca sa sviečka nedokonale osvetľovala priestor neskorej večere a na stôl ako pečiatky dopadali fľaše s vychladeným pivom, môj otec začal debatu o politike. Bolo to obdobie po Nežnej revolúcii 1989 a politické témy mali svoje pevné miesto pri rodinných rozhovoroch. Sedel som medzi chlapmi, ktorí odsudzovali komunizmus a veľmi vítali politické zmeny v Československu. Vtedy môj otec začal debatu, pýtal sa „Jirku“, ako to bolo za komunizmu a opýtal sa na jeho politické peripetie. Každý z chlapov sediaci za stolom si s rešpektom a veľmi pozorne vypočul názor najstaršieho spomedzi nich, ktorý mal s komunizmom „najlepšiu“ skúsenosť. Otec sa potom ku mne naklonil a povedal mi, že ujo Kostruch bol vo väzení. Vtedy ma ako desaťročného napadlo, čo zlé ujo urobil, že dostal trest a bol v base. Vzápätí mi otec vysvetlil, že nič zlé neurobil, ale do väzenia ho nespravodlivo zavreli komunisti. Práve tí, ktorí pre pár mesiacmi definitívne skončili...

Postupne som sa o jeho príbehu dozvedel viac. Raz sme ho navštívili na jeho obľúbenej chatke nachádzajúcej sa na okraji Šarišskej vrchoviny pri obci Župčany, kde nám rozprával príbehy z väzenia. Svoj životný príbeh vyrozprával môjmu otcovi koncom roka 2005, keď ho otec navštívil a spracoval jeho život do novinového článku, ktorý bol následne v roku 2006 uverejnený v Prešovskom večerníku. Keď som spolu s otcom po dvoch rokoch opätovne išiel deda Kostrucha navštíviť, a chcel sa ešte pýtať na jeho spomienky na väznenie, už to nebolo také intenzívne stretnutie. Stihol som si urobiť ešte písomné poznámky, ale bolo už zrejmé, že sily mu ubúdajú a jeho život sa chýli ku koncu. Ležiac na posteli, v domácom prostredí dvojizbového bytu na ulici Matice slovenskej v Prešove, veľmi sa našej návšteve

potešil. Aby sme ho veľmi netrápili, viedla sa iba všeobecná debata s ľahkými a aktuálnymi témami. To bolo naposledy, čo som ho stretol živého...

V roku 2009 som sa zúčastnil jeho pohrebu na cintoríne v Prešove – Solivare, kde boli prítomní aj viacerí vtedy žijúci politickí väzni, ktorí spomínali na obdobie jeho väznenia. Zhodli sa, že obdobie jeho perzekúcie spadalo do času najkrutejšieho besnenia komunizmu, riadeného z Moskvy a používajúceho na svojich občanoch neakceptovateľné stalinské metódy mučenia.

Keď som pred časom našiel stručné poznámky, ktoré som si urobil pri našom poslednom stretnutí, a šesťstranové spomienky dedka Kostrucha, ktoré sám vyrozprával, rozhodol som sa dostupný materiál spracovať a uverejniť v ucelenej podobe v tejto publikácii. A to preto, aby sa zachovala spomienka na skromného a obetavého človeka, ktorý svoj dospelý život začal v komunistických táboroch bývalého Československa, kde napriek mučeniu a ohrozeniu života mu bolo všemohúcim dopriate prežiť „vymoženosti“ komunistických lágrov. V 20. storočí bolo na Slovensku niekoľko režimov s politickými predstaviteľmi, ktorí si namýšľali, že majú výlučnú pravdu a svojich oponentov či programových konkurentov neraz fyzicky likvidovali. *„Od februára 1948 začala u nás ateistická vláda sústavne prenasledovať veriach a Cirkev. Boli zrušené časopisy a vydavateľstvá, likvidované katolícke inštitúcie, diecézne semináre a gréckokatolícka cirkev, uväznení biskupi, kňazi a laici, zrušené všetky kláštory a okolo veriach sa utvárala atmosféra strachu a hrôzy.“*¹

Smutné obdobie našich národných dejín sa dalo prežiť iba v pevnej viere v Boha, prostredníctvom nádeje v lepšiu budúcnosť, a hlbokom presvedčení, že Pravda zvíťazí. Tomu veril aj Juraj Kostruch, o ktorého životnom príbehu sa dočítate v nasledujúcich riadkoch...

¹ KOREC, CH.J.: *Od barbarskej noci – Na slobode*. Bratislava: Lúč, 1989, s. 11.

2.

POLITICKÁ SITUÁCIA V ČSR PO ROKU 1945

Po skončení 2. svetovej vojny mnohí obyvatelia Československa predpokladali, že sa krajina obnoví na princípoch 1. Československej republiky a po znovuvybudovaní vojnou zničených území sa republika vydá cestou budovania parlamentnej demokracie. Politická reprezentácia pod vedením prezidenta Edvarda Beneša, a to už aj v čase fungovania exilovej vlády v Londýne, mala za cieľ obnovu Československa v predmníchovských hraniciach a dovtedy platných ústavných pomeroch a zabezpečenie krajiny tak, aby sa nezopakoval „Mníchov“.² Na politickej scéne sa však výrazne dostali do popredia komunisti, ktorí s podporou a väzbami na Sovietsky zväz

² V dňoch 29. - 30. septembra 1938 zvolali politické veľmoci Spojené kráľovstvo, Francúzsko, Nemecko a Taliansko konferenciu do Mníchova, kde sa rozhodlo o osude Československa. Na rokovaní sa priamo nezúčastnili predstavitelia ČSR, iba čakali vo vestibule budovy na výsledky. Podľa Mníchovskej dohody podpísanej 30. 9. 1938 odstúpilo Československo svoje pohraničné územie osídlené prevažne Nemcami. Mníchovská dohoda priamo viedla k Viedenskej arbitráži, po ktorej ČSR prišlo o ďalšie územie a bolo ešte viac oslabené. Nemecko a Taliansko donútili 2. novembra 1938 postúpiť územia dnešného južného Slovenska a celú Podkarpatskú Rus Maďarsku.

sa od skončenia vojny po február 1948 prezentovali ako aktívni spolupracovníci myšlienky silného Československa.

To však bolo iba zdanie a politické špičky vedeli, že dohody, ktoré sa zrodili vo vojnovom období budú znamenať zmenu v politickom kurze a zahranično-politickom smerovaní obnoveného Československa³. Už 8. mája 1944 Československo a Sovietsky zväz podpísali zmluvu o pomere medzi československou správou a vrchným velením Červenej armády na území ČSR pri jeho oslobodzovaní. Po vstupe Červenej armády nebola táto zmluva dodržaná a červená armáda začala zatýkať a deportovať do Sovietskeho zväzu občanov Československa. Naša diplomacia o vlne deportácií našich občanov vedela a preto sa rozbehli jednaná, ktoré mali zamedziť tomuto konaniu. Žiaľ, pozícia ČSR bola v tejto veci značne obmedzená. Historička Milada Polišenská to zhodnotila nasledovne: *„Československá pozícia pri týchto jednaniach však bola slabá, determinovaná začlenením Československa do sféry vplyvu Sovietskeho zväzu, ovplyvnená opatrnosťou a submisivitou voči veľkému slovanskému bratovi a osloboditeľovi i rastúcim vplyvom komunistov v rozhodujúcich miestach štátnej správy.“*⁴

Vážnou geopolitickou zmenou, ktorá len potvrdila, že Československo sa neobnoví v pôvodných hraniciach, bolo v roku 1945 odstúpenie najvýchodnejšej časti Podkarpatskej Rusi ZSSR, ktorého hranice sa tak priamo dotýkali našej východnej hranice.

Prichádzajúci režim bol charakterizovaný viacerými determináciami prvkami: monopolom komunistickej strany, centrálnym plánovaním, obmedzením súkromného vlastníctva, vytváraním veľkých hospodárskych celkov, no najnebezpečnejším momentom sa stala marxisticko-leninská ideológia, ktorá začala systematický boj proti Cirkvi a svojimi krokmi začala najprv obmedzovať a neskôr aj prenasledovať náboženských predstaviteľov počnúc biskupmi, kňazmi, rehoľníkmi a končiac pri angažovaných veriacich a mládeži.

³ JUŠČÁK, P.: *Odvlečení*. Bratislava: Kalligram, 2001, 290-295.

⁴ POLIŠENSKÁ, M.: *Čechoslováci v Gulagu a československá diplomacie 1945-1953*. Praha: Nakladatelství Libri, 2006, s. 35.

Politické udalosti, ktoré ovplyvnili aj život mladého Juraja Kostrucha a celú generáciu mladých ľudí v tomto období, sa začali parlamentnými voľbami, ktoré sa konali v nedeľu 26. mája 1946. Boli to prvé demokratické voľby po druhej svetovej vojne a zároveň posledné slobodné voľby v Československu do roku 1990.

V roku 1946 sa volieb spolu zúčastnilo 7 102 893 voličov. Voľby vyhrala Komunistická strana Československa, ktorá z 300 mandátov získala 93 kresiel. Na Slovensku síce bola víťazom Demokratická strana, ktorej dalo hlas 61,43 % pričom spolu získala 43 kresiel v jednokomorovom Národnom zhromaždení, no absolútne výsledky volieb hovorili v prospech komunistov.⁵ Juraj Kostruch a jeho rodina podporovala Československú stranu lidovú, ktorá vo voľbách na území Moravy a Sliezska (čo bol popri Česku a Slovensku tretí samostatný volebný obvod) získala po komunistoch druhú najväčšiu podporu. Spolu vyslala do nového zákonodarného zboru 46 poslancov. Výsledok volieb znamenal posilnenie politiky a postavenia Komunistickej strany Československa pričom predsedom vlády sa stal jej nominant Klement Gottwald.

Výsledkom nového rozloženia politických síl sa Československo postupne menilo na satelit Moskvy a pritvrdovala sa komunistická propaganda. Začala sa nová éra, ktorej zlomovým bodom sa stal tzv. Víťazný február resp. Februárový prevrat, alebo ako to komunisti radi nazývali - Februárové víťazstvo pracujúceho ľudu. Februárové udalosti sa udiali medzi 17. februárom a 25. februárom 1948 v Prahe. Na Staromestskom námestí v Prahe 21. februára vyzval K. Gottwald na vytváranie akčných výborov, ktoré mali „očistiť verejný a politický život od reakcie“. Dňa 24. februára sa začal Generálny štrajk, ktorý bol tlakom na prezidenta Edvarda Beneša. Ten 25. februára prijal demisiu a namiesto vyhlásenia nových volieb doplnil vládu kandidátmi, ktorých navrhli komunisti na čele s K. Gottwaldom. Vznikla tak nová vláda, v ktorej komunisti získali väčšinu.⁶

„Prvé obdobie éry komunizmu nie je jednoliate, popri spoločných črtách a kontinuite obsahuje aj odlišnosti a diskontinuitu. Roky 1948-

⁵ KOLEKTÍV AUTOROV: *Statistická příručka Českoslov. republiky*. Praha: Státní úřad statistický, 1948, s. 105.

⁶ Februárový prevrat [online]. [cit. 2018-07-21]. Dostupné: <https://sk.m.wikipedia.org/wiki/Februárový_prevrat>

1953 sú rokmi vrcholiaceho stalinizmu, vyhrotenej studenej vojny, hroziacej každým okamihom prerásť do vojny skutočnej, militarizácie ekonomiky a nástupu k prestavbe spoločnosti podľa sovietskeho vzoru (industrializácia, kolektivizácia, kultúrna revolúcia). Bolo to obdobie najväčšieho teroru, neobmedzenej moci Štátnej bezpečnosti, hromadného násilia a politických monsterprocesov s vopred určenými viníkmi, zrežírovaných ako divadelné predstavenie, vrátane organizovaného volania po krvi „odhalených nepriateľov.“ Jeho súčasťou bolo tvrdé ťaženie proti cirkvám, najmä proti katolíckej cirkvi ako najväčšej a najvplyvnejšej. V spoločnosti prevládala atmosféra strachu a pocit ohrozenia, súčasne však aj nadšenie až entuziazmus pri nástupe k budovaniu novej spoločnosti, najmä u časti mladej generácie. Mnohé sa však ukázalo ako ilúzia a o to tvrdšie bolo nasledujúce „vytriezvenie.“⁷

Nastupujúci komunistický režim uviedol do praxe aj novú bezpečnostnú terminológiu, ktorá sa vzťahovala na ľudí, ktorí boli pre režim nebezpeční (napr. z hospodárskej praxe či politiky), alebo ju na základe domnelých a spravidla vykonštruovaných príbehov vytipovala vtedajšia štátna bezpečnosť. Ako sa uvádza v knižnom diele Jána Peška a Róberta Letza „Štruktúry moci na Slovensku 1948-1989“, tzv. „nepriatelia ľudovodemokratického zriadenia“ boli zaradení do tzv. kategórie BL, čo znamenalo „bývalí ľudia.“ Spolu existovalo šesťnásť podkategórií „bývalých ľudí“, ktoré pre ÚV KSS definovala štátna bezpečnosť: veľkoburžoázia, kulaci, prisluhovači buržoázie, bývalí predstavitelia cudzích kapitalistických podnikov a spoločností, bývalí činitelia kapitalistického štátneho aparátu zpravodajskí orgány, bývalí funkcionári fašistických strán, funkcionári bývalých nacistických strán, funkcionári bývalých reakčných politických strán a organizácií, funkcionári bývalých HSLS, PO HG, ..., cirkevná reakcia, predstavitelia spoločností a klubov YMCA, Rotary ..., agenti bývalého štátneho aparátu, buržoázni odbojár, navrátilci, potrestaní recidivisti, iné osoby nebezpečné nášmu zriadeniu. Na začiatku roka 1956 patrilo to tejto kategórie milión občanov ČSR.⁸

⁷ PEŠEK, J. a kol.: *Aktéri jednej éry na Slovensku 1948 – 1989*. Prešov: Vyd. Michala Vaška, 2003, s. 13.

⁸ LAGOVÁ, V. a kol.: *Smrť za mrežami*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006, s. 7.

V tejto politickej situácii a proti základným ľudským právam konajúcej štátnej mašinérii sa na prahu dospelosti ocitol aj mladý Jiří Kostruch, spolu so svojim starším bratom Jánom, ktorí žili v rodičovskom dome na Morave. Jeho rané detstvo odohrávajúce sa v Československu postavenom na humanite jeho prvého prezidenta Tomáša G. Masaryka (1850-1937), dávalo nádej na pokojnú budúcnosť vo vyspelejšej demokratickej krajine v srdci strednej Európy. No nestalo sa tak. Udalosti z roku 1938, kedy sa ČSR začala otriasať v základoch, vojnové roky 1939-1945 a potom nástup komunizmu v roku 1948 vyvolávali oprávnené obavy v rodinách v celej našej republike od Chebu až po Čiernu nad Tisou (no žiaľ, vtedy už krajina od Užhorodu po Jasiňu t.j. Podkarpatská Rus nepatrila do našej republiky).

Obavy panovali aj v rodine Františka Kostrucha z Drahotuš. Keď ich syn Jiří oslávil osemnásť rokov, bolo to naozaj iba pár dní pred udalosťami tzv. Víťazného februára 1948. Veľmi symbolické pre chlapca, ktorý sa narodil keď v školských budovách sa z prezidentského obrazu díval „tatíček“ Masaryk a svoju dospelosť začínal, keď sa do obrazov na stenách verejných budov „usadil“ Klement Gottwald. Sloboda slova, parlamentarizmus a dovtedajšie demokratické smerovanie krajiny sa na dlhé obdobie zmenilo. Mračná politických dejín sa po krátkom povojnovom vyjasnení opätovne dostali nad Československo. Zlé predtuchy tých, ktorí sa báli moskovského komunizmu, sa začínali naplňovať.

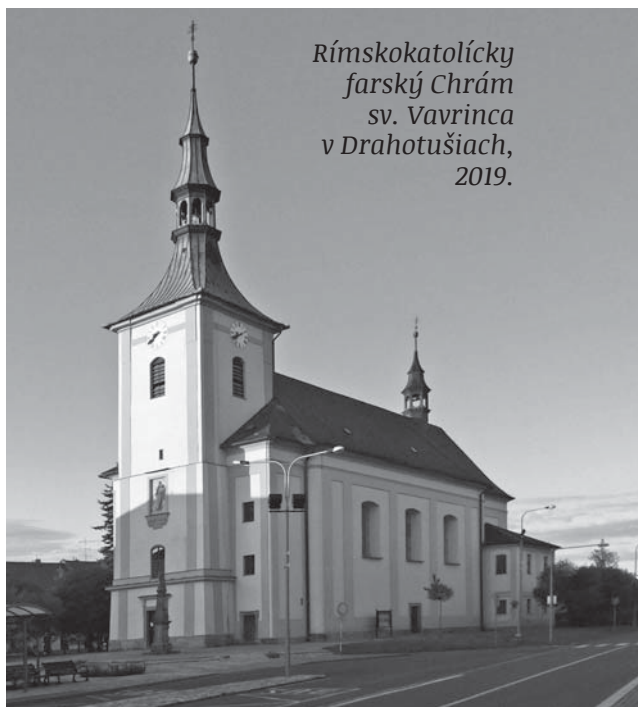

Titulná strana časopisu Svět v obrazech“ zo 6.3.1948 zobrazuje ľudí na Václavskom námestí po vyhlásení Klementa Gottwalda o prijatí abdikácie ministrov prezidentom E. Benešom.

3.

RODISKO A ŽIVOT
JIŘÍHO KOSTRUCHA

O bec Drahotuše sa nachádza v severnej časti Moravy, v okrese Přerov, ktorý je dnes súčasťou Olomouckého kraja. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1277. Obec sa nachádza v nadmorskej výške 250 m n.m. a preteká cez ňu rieka Bečva. Od roku 1976 sú Drahotuše súčasťou mesta Hranice, ako jeho mestská časť.⁹ Pekné a usporiadané sídlo má bohatú históriu, ktorú značne ovplyvňovali aj neďaleké Hranice. Nad obcou sa v minulosti nachádzal hrad. Malebnému námestiu v strede obce

Rímskokatolícky
farský Chrám
sv. Vavřince
v Drahotušiach,
2019.

⁹ LAPÁČEK, J. a kol.: *Drahotuše. Historie a přítomnost*. Hranice: Euro-print Přerov, 2008, s. 10.

dominuje historický kostol svätého Vavrinca. Je farským chrámom miestnej rímskokatolíckej farnosti, ktorá patrí do arcidiecézy v Olomouci. V tejto dnes mestskej časti sa nachádza škola, športové kluby, lekárske ambulancie, pošta a knižnica. V súčasnosti má 539 budov a 1455 obyvateľov. V roku 1953 sa tu narodil známy český spevák pop-music Dalibor Janda.¹⁰ V čase narodenia J. Kostrucha v roku 1930 to bola samostatná obec na čele so svojim starostom. V obci žilo 1771 obyvateľov a bolo tu 295 domov.¹¹

Jiří Kostruch sa narodil v Drahotušiach 19. februára 1930. Obaja jeho rodičia boli českej národnosti, otec František Kostruch (1880 – 1958) spolu so svojou manželkou Máriou, rodenou Vránovou (1889 – 1970) mali štyri deti Františka, Máriu, Jána a Jiřího, ktorý bol najmladší z nich. V Drahotušiach mali malé hospodárstvo a záhradníctvo.¹²

Ako šesťročný začal navštevovať českú základnú (obecnú) školu v Drahotušiach, kde po skončení piatich ročníkov pokračoval, tiež v rodisku, vo štvorročnom štúdiu na meštianskej škole. Po skončení meštianskej školy sa vo veku 15 rokov začal učiť za strojného zámočníka vo firme Středomoravské kovodělné závody v Lipníku nad Bečvou. Po skončení trojročného odborného vzdelávania a získaní výučného listu v roku 1948 sa na krátky čas zamestnal v tejto firme, no zakrátko nastúpil do firmy Sigma pumpa n.p., závod Kunc v meste Hranice.

So svojimi rodičmi a súrodencami žil v skromných podmienkach. Rodina bola hlboko veriaca a bola rímskokatolíckeho vierovyznania. V kresťanskom duchu boli vychovávané všetky deti manželov Kostruchových. Vo veku osem rokov začal v rodine intenzívnejšie

¹⁰ DALIBOR, Janda: Životopis [online]. [cit. 2018-07-21]. Dostupné na internete: <https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Dalibor_Janda>

¹¹ LAPÁČEK, J. a kol.: *Drahotuše. Historie a přítomnost*. Hranice: Euro-print Přerov, 2008, s. 324.

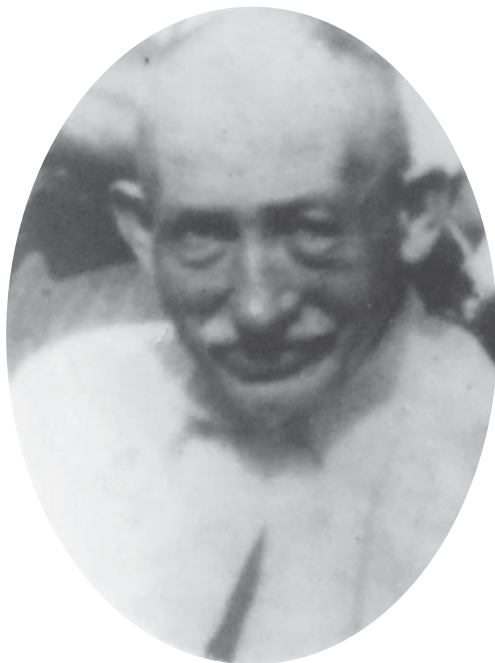
¹² LAPÁČEK, J. a kol.: *Drahotuše. Historie a přítomnost*. Hranice: Euro-print Přerov, 2008, s. 245.

Budova farského úradu v Drahotušiach, 2019.

Budova základnej (obecnej) školy v Drahotušiach, ktorú navštevoval J. Kostruch, 2019.

Rodičia J. Kostrucha František (1880 – 1958) a Mária, rodená Vránová (1889 – 1970).

vnímať politiku a jej dôsledky. Dňa 30. septembra 1938 totiž došlo k podpísaniu Mníchovskej dohody, podľa ktorej Československo odstúpilo Nemecku pohraničné územie osídlené prevažne Nemcami. Pre celé Česko a Moravu sa začalo dlhé obdobie politickej neistoty, ktoré o rok vyústilo do vypuknutia Druhej svetovej vojny. Detstvo u Kostruchovcov bolo plné pravej rodinnej atmosféry, no tak ako aj v iných moravských rodinách, v tom období zavládli obavy o budúcnosť. Keď v roku 1945 skončila vojna, Juraj mal pätnásť rokov. Ako mládenec rád športoval a zapájal sa do mládežníckych podujatí vo svojej obci a farnosti. Keďže nemal predpoklady pre štúdium na gymnáziu, vyučil sa za strojného zámočníka (štúdium ukončil získaním výučného listu). Vtedy sa začal aj politicky angažovať a vstúpil do Československej strany ľudovej, kde sa stal členom mládežníckeho odboru tejto strany.

V roku 1948 zomrel druhý Československý prezident Dr. Edvard Beneš (1884-1948) a jeho pohreb sa konal 10. septembra 1948 v Prahe. Mla-

dý Juraj, ktorý v tom roku dovŕšil osemnásť rokov, sa zúčastnil pohrebu prezidenta a v liste o tri roky mladšej Jane Pumplrovej o tomto dni píše: „Byl jsem na pohřbu p. presidenta Dr. Edvarda Beneše a to si nedovedeš představit jaký to byl smutný a nedůstojný pohřeb. Průvod šel jako kdyby to byli nějakí vrazi. Po obou stranách šlo dělnictvo z towarem s puškama špinaví, roztrhaní a tak se odvážili na důstojný pohřeb p. presidenta. Viděl jsem krásně celý pohřeb. To si asi dovedeš představit jaké to bylo. Lidí všude plno a těch tajných hvězdařů bylo také víc než dost. Asi 20 m od sebe byl houf, kteří pásli a dávali pozor, aby se něco nesemlelo. Bylo jich všude dostatek. Jel jsem v úterý v noci a ve čtvrtek ráno ve 4 jsem byl doma. To jsem se převlékl a chvíli jsem poseděl a pak jsem posnídal a jel jsem hned do práce. To si dovedeš asi představit když dvě noci nespíš ba ani oka nepřivřeš, jak ta práce asi vypadá. Tak to bylo u mne. Domů jsem musel stát celou cestu a byl

Pohreb prezidenta Dr. Edvarda Beneša 10. septembra 1948 v Prahe.

jsem rád, že jsem jel. Neboť byl celý vlak tak natřísknutý. Hůře na tom byli sokoli. Jel celý zvláštní vlak krojovaných a v Pardubicích musel zůstat stát, přišli četníci, pozbírali jim legitimace a vrátili je zpět. Rovněž v Praze co byli, tak nesměli být pohromadě moc, hned je rozháněli neboť měli strach, aby se něco nestalo.“¹³

Zájmem o veci verejné a angažovanosť v orolskom hnutí boli súčasťou života mladého Jiřího. Rozhodne však nikto nepredpokladal, že po svetovej vojne sa udejú také politickou mocou riadené ukрутnosti. Udalosti, ktoré sa v Drahotušiach odohrali po roku 1948, opisuje Věra Fišmistrová v publikácii o minulosti a prítomnosti tejto moravskej obce. V kapitole o Jednote Československého orla v Drahotušiach uvádza, že Orol, ako československá telovýchovná a vzdelávacia organizácia, vznikol v roku 1909. Prvé stanovы Československého Orla po vzniku ČSR boli schválené v roku 1919. Vznik pobočného spolku Jednoty československého Orla pro Drahotuše, bol ústrediu v Brne oznámený v apríli 1921. V jeho bohatej spolkovej činnosti sa uskutočnilo mnoho športových, branných a kultúrnych podujatí a miestna mládež sa aktívne zapájala do jeho činnosti. Počas 2. svetovej vojny v roku 1941 bola nacistami činnosť spolku v celej krajine pozastavená a následne ho pre odbojovú činnosť jeho členov úplne zrušili. Po skončení vojny v roku 1945 bola aktivita spolku obnovená a to aj priamo v Drahotušiach.

Jeho členom boli aj bratia Ján a Jiří Kostruchoví, ktorí sa ako mláďenci, spolu so svojimi kamarátmi, aktívne zapájali do jeho činnosti. Udalosti však nabrali nesprávny smer a apolitická telovýchovná organizácia v priebehu niekoľkých mesiacov „vychovala“ politických väzňov. Všetko sa to pre Juraja Kostrucha a jeho brata Jána, začalo počas púte na sv. Hostýn, pútnické miesto v srdci Moravy, kde sa v roku 1948 stretli na Orolskej púti tisícky veriacich, pričom táto púť už reflektovala neblahé politické udalosti po Víťaznom februári 1948.

¹³ MZA Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 101 – zachovaný list Jiřího Kostrucha adresovaný Jane Pumprlovej (nar. 1933) na dievčenský internát do Opavy odoslaný 15.IX.1948 z Drahotuše [v texte listu chybné uvedené mesiac označený IV. namiesto správneho IX.]. J. Pumprlová bola v rámci súdneho procesu Jiří Kostruch a spol. odsúdená vo veku 16 rokov na 6 mesiacov väzenia. Bola členkou orolskej organizácie.

KRAJSKÝ AKČNÍ VÝBOR NÁRODNÍ FRONTY V OLOMOUCI
GOTTWALDOVA 18 - TELEFON: 531 - ÚČET: LEQIOBANKA, OLMOUC

C. j.: 406/22-49- Fraň V Olomouci dne 9. března 1949

Věc: Pozvání k úřední návštěvě.

Referent: Svozil

Přílohy: ---

Titl.
P. B r h e l,
farár

v D r a h o t u š í c h .

Krajský akční výbor NF v Olomouci žádá Vás tímto o návštěvu v kanceláři tajemníka pro církevní a náboženskou komisi při krajském akčním výboru NF v Olomouci, Ul.28.října 2/I.p.

Žádáme, abyste tuto návštěvu vykonal do 15. t.m. Jde o vyšetření stížnosti proti Vašemu postojí a jedná se tedy o Váš zájem, stejně jako jde o prospěch obce a politického vývoje pro konsolidaci našich poměrů.

Korešpondent: *Korešpondent*
Krajský tajemník :
Bohuslav Hajzner, v.r.

František Vrána
Předseda KAV-NF :
poslanec Frant. Majtl

Predvolanie P. Brhela, farára v Drahotušiach na Krajský výbor NF v Olomouci.

V mesiaci august sem prišlo 120-tisíc a táto púť a bola manifestáciou viery voči nastupujúcej komunistickej vláde. „Odtud mladí lidé z Drahotuš přivezli i tzv. Karlovarský program KSČ, obsahující plán otevřeného boje komunistů proti církvi a další chystané záludnosti proti kněžím a věřícím. (...) Především bratři Jiří a Jan Kostruchovi a jejich bratranec František Vrána z Klokočí distribuovali letáky přes své známé do Hranic, ale dopustili se chyby, když je začali rozdávat i v Drahotuších, kde je všichni znali. Naivně strkali letáky sousedům za vrata

Klára Pánev

1949

Dne 12. února 1949 zatčen byl státní policií v noci o 8. hod. ve svém bytě na dvoře po předběžné prohlídce Kooperátor bytu Kooperátor dr. František Perný - autem od. zatčen veze na jízdištní stát bezpečnosti do Olomouce a šel do vyšetřovací vlny u krajského soudu v Olomouci. Policie současně zabavila a odvezla p. far kancelářské psací stroj p. Štěpán a rozmnožovací stroj p. Kláněk. - Zatčení stalo se v souvislosti s protistátní lelékovou akcí, kterou se zabývali kadetští jinoši bratři Jiří a Jan Kostuchovi p. Drahotuš a František Kráma p. Klokocí. Tito vedle své ilegální činnosti v Drahotuších a p. Klokocí scházeli se na dvoře v bytě Kooperátora na účelem čísti náboženstvoslužbovým v b. sv. eucharistických kroužcích, úřadů p. olomouckého pastoračního ústředí po diecézi. Kooperátor byl do lelékové akce zatčen nepřímou. Osobně o politikou neměl bližšího názoru. Laická hleděl si úřad, své jazyce kněžské práce. - Po laické Katechetka a katechetka Linda Miková policii + c. nátrá. Má neuvěřitelně se všeobecně vlny, se po správe o zatčení jinošů namýšl uchýlit na hranice do Rakouska. - Farář přišel pro celou duchovní správu s tím.

Záznam vo farskej kronike v Drahotušiach.

a zřejmě to někdo viděl a udal je.(...) Večer 12. února 1949 se u kaplana Pevného objevila katechetka Linda Miková z Lipníka nad Bečvou a oznámila, že začalo zatýkaní členů Orla. (...) Jako hlavního organizátora označila StB tehdy devatenáctiletého Jiřího Kostrucha (...).¹⁴

¹⁴ LAPÁČEK, J. a kol.: Drahotuše. Historie a přítomnost. Hranice: Euro-print Přerov, 2008, s. 91-92.

1930
2009

Príbeh politického väzňa Jiřího Kostrucha

Svätý Hostýn - Bazilika Nanebovzatia Panny Márie, 2019.

*Farár Jozef Brhel (vpravo) na dvore farského úradu v Drahotušiach
(foto z kroniky farnosti).*

Zatýkanie členov Orla, spravidla mladých ľudí a tiež miestneho kňaza, vyvolalo v Drahotušiach zdesenie a obavy. Zvlášť v rodinách, kde ŠtB odviezla niektorého z členov. Nastalo obdobie, kedy sa politika dotkla konkrétnych ľudí a naplno sa prejavila nová politická moc. V správe *Krajského veliteľstva státní bezpečnosti* v Olomouci zo dňa 19.02.1949 sa uvádza, že Jiří Kostruch bol zatknutý 11. februára ako spolurozširovateľ letákov „Hlas umlčených“, ktoré dostával od Ladislava Černockého. V tejto správe sa uvádza: „*Při domovní prohlídce u Kostrucha byly nalezeny další ilegální letáky v počtu asi 200 kusů s nadpisem „Bratři a sestry“, „Bratrstvo svobody“ a ilegální leták s nadpisem „Zemědělci“.* Při tom bylo zjištěno, že se jedná o novou skupinu, která vydává letáky z podnětu strany

lidové. V prvé skupině se jednalo o příslušníky strany čs. nár. soc. Kostruch vyráběl letáky na cyklostylu vypůjčeném z farního úřadu v Drahotuších, jakož i na psacím stroji, rovněž vypůjčeném z farního úřadu v Drahotuších.¹⁵

Miestny kňaz Josef Brhel v roku 1949 do farskej kroniky napísal: „Dne 12. února 1949 zatčen byl státní policií v noci o 2. hod. ve svém bytě na faře po předběžné prohlídce bytu kooperator dp. František Pevný¹⁶ – autem odvezen na ředitelství stát. bezpečnosti do Olomouce a dán do vyšetřovací vazby u Krajského soudu v Olomouci. Policie současně zabavila a odvezla z far. kanceláře psací stroj zn. Torpedo a rozmnožovací stroj zn. Hanek. – Zatčení stalo se v souvislosti s protistátní letákovou akcí, kterou se zabývali katoličtí jinoši bratři Jiří a Jan Kostruchovi z Drahotuš a František Vrána z Klokočí. Títo vedle své ilegální činnosti v Drahotuších a v Klokočí scházeli se

na faře v bytě kooperatora za účelem čistě náboženskovýchovným v tzv. eucharistických kroužcích, šířených z olomouckého pastoračního ústředí po diecési. Kooperator byl do letákové akce zatažen nepřímou. Osobně o politiku neměl bližšího zájmu. Hleděl si vždy své ryze kněžské práce. – Po laické katechetce Lindě Mikové policie t.č.

¹⁵ ABS Praha - vyšetřovací svazek č. V-2002 Ostrava: Operativní spis 1, list označený č. 68.

¹⁶ LAPÁČEK, J. a kol.: Drahotuše. Historie a přítomnost. Hranice: Euro-print Přerov, 2008, s. 204.

PSt II 669/49

Or IIb 328/49

STÁTNÍ SOUD V PRAZE

Došl: 30. VI. 1949

Hlavní přelíčení dne 29. č e r v n a 1949

v Olomouci.

Jiří Kostruch

§ 1 a § 5 z.č.

231/48 Sb. e 3 n o

15 roků těžkého žaláře, a peněžitý trest 20.000 Kčs, v případě nedobytnosti 2 měs. těž. žal. zostř. 1 tvrdým ložem 1/4 letně, konfiskace jmění, ztráta čest. práv obč., nepodmíněně, útraty nedobytné

František Pevný

§ 1 z.č. 231/48 Sb.

Sb.

12 roků těž. žal., peněžitý trest 20.000 Kčs, event. 2 měs. těž. žal., zostř. 1 tvrdým ložem 1/4 letně, ztráta čestných práv obč., konfiskace jmění, nepodmíněně, útraty nedobytné

Jan Kostruch

§ 1 z.č. 231/48

Sb.

10 roků těž. žal., a peněžitý trest 20.000 Kčs, v případě nedobytnosti 2 měs. těž. žal., zostř. 1 tvrdým ložem 1/4 letně, ztráta čestných práv obč., konfiskace jmění, nepodmíněně, útraty nedobytné

Jana Pumprlová
nezl.

§ 35 z.č. 231/48

Sb.

6 měs. zavření, nepodmíněně, útraty nedobytné

František Vrána

§ 1 z.č. 231/48 Sb

10 roků těž. žal., peněžitý trest 20.000 Kčs, v případě nedobyt. 2 měs. těž. žal., zostř. jedním tvrdým ložem 1/4 letně, ztráta čestných práv obč., konfiskace jmění, nepodmíněně, útraty nedobytné

Karel Thiel

§ 2/2, odst. 3
z.č. 231/48 Sb.

2 roky těž. žal., peněžitý trest 20.000 Kčs, event. 2 měs. těž. žal., zostř. 1 tvrdým ložem 1/4 letně, ztráta čestných práv obč., útraty nedobytné, nepodmíněně,

Bohumil Vavřík

§ 1 z.č. 231/48 Sb

10 roků těž. žal., peněžitý trest 20.000 Kčs, v případě nedobyt. 2 měs. těž. žal., zostř. 1 tvrdým ložem 1/4 letně, ztráta čestných práv obč., konfiskace jmění, útraty nedobytné, nepodmíněně

František Adamec

§ 2, odst. 3 z.č.
231/48 Sb.

4 roky těž. žal., a 10 měs., 20.000 Kčs peněžitý trest, v příp. nedobytnosti 2 měs. těž. žal., zostř. 1 tvrdým ložem 1/4 letně, ztráta čestných práv obč., útraty nedobytné, nepodmíněně

STÁTNÍ SOUD
ODDĚLENÍ BRNO.

REKONSTRUKCE
90 Sh.

Or IIb 328/49

11

J m é n e m r e p u b l i k y !

Státní soud, oddělení v Brně uznal po hlavním přelíčení konaném přítomnosti obžalovaných ve dnech 28. až 29. června 1949 v Olomouci, takto práven :

Obžalovaní:

- 1/ Jiří K o s t r u c h ,
nar. 19.2.1930 v Drahotuších, strojní zámečnick, bytem v Drahotuších, tř. Maršála Stalina č. 198, t.č. ve vazbě,
- 2/ František P e v n ý ,
nar. 16.2.1921 ve Svatém Štěpáně, kaplan řím.kat.církve, bytem v Drahotuších č. 1, t.č. ve vazbě,
- 3/ Jan K o s t r u c h ,
nar. 23.11.1928 v Drahotuších, zahradnický pomocník, bytem v Drahotuších, tř. Maršála Stalina č. 198, t.č. ve vazbě,
- 4/ ml. Jana P u m p r l o v á ,
nar. 21.9.1933 v Hranicích, studující, bytem v Opavě, Tyršova ul.č. 34, t.č. ve vazbě,
- 5/ František V r á n a ,
nar. 1924 v Klokoči, rolnický syn, bytem v Klokoči č. 1, t.č. ve vazbě,
- 6/ Karel T h i e l ,
nar. 23.10.1927 v Drahotuších, dělník, bytem v Drahotuších, Novosady č.162, t.č. ve vazbě,
- 7/ Bohunil V a v ř í k ,
nar. 6.2.1926 v Olomouci - Hodolanech, dělník, bytem v Drahotuších, Nábřeží 124, t.č. ve vazbě,
- 8/ František A d a m e c ,
nar. 28.1922 v Dědicích u Vyškova, studijní prefekt, bytem v Krončívíži, Pilařova ul.č. 3, t.č. ve vazbě,
- 9/ Božena B e g i ň s k á ,
nar. 14.1.1929 v Hranicích, dělnice, bytem v Hranicích, Janáčkova ul. č. 17, t.č. ve vazbě,

- 2 -

j s o u v i n n í ,

že na podzim 1948 až do února 1949 ve Drahotuších, případně jinde :

I/ obžal. Jiří Kostruch, František Pevný, Jan Kostruch, František Vrána, Bohumil Vavřík a Božena Bagiňská z popudu Jiřího Kostrucha založili ilegální skupinu " Bečváři z rokle " s úkolem rozvraceti lidově -demokratické zřízení republiky, roznožování a rozšiřování protistátních rozvratných letáků a snahou sbíratí zbraně a získatí vojenský výcvik, tedy pokusili se zničití nebo rozvrátití lidově demokratické zřízení republiky, její společenskou a hospodářskou soustavu, zaručené ústavou a za tím účelem se navzájem spolčili,

II/ obžal. Jiří Kostruch sám spolčil se s dalšími osobami v úmyslu vyzvídati státní tajemství a vyzraditi je cizí moci a za tím účelem vyzvídal skutečnosti a opatření, jež vláda tají v důležitém zájmu republiky, t.j. sílu závodní milice a skladiště zbraní u firmy Sigma- pumpy v Hranicích,

III/ obžal. Karel Thiel a František Adamec přistoupili k ilegální organizaci sub I/ uvedené a její členy v podvratných snahách podporovali v úmyslu podvraceti lidově demokratické zřízení republiky, její společenskou a hospodářskou soustavu zaručené ústavou,

IV/obžal. ml.Jana Punperlová dověděv se hodnověrným způsobem, že byl spáchán tločin, uvedený sub I/ a III/, neoznámila to neodkladně hodnověrným způsobem bezpečnostnímu úřadu, ač tak mohla učiniti snadno a bez nebezpečí pro sebe nebo osoby sobě blízké,

č í n ě s p á c h a l i :

ad I/ obžal. Jiří Kostruch, František Pevný, Jan Kostruch, František Vrána, Bohumil Vavřík a Božena Bagiňská zločin velezrady podle § 1 odst.1 a 2 zák.č. 231/48 Sb. ad II/ obžal. Jiří Kostruch: také zločin vyzvědačství podle § 5 odst.1 cit.zák. ,

ad III/ obžal. František Adamec a Karel Thiel zločin sdružování proti státu podle § 2 odst.3 cit.zák. ,

ad IV/ obžal. ml.Jana Punprlová provinění podle § 8 zák.č. 48/31 Sb. a podle § 35 zák.č. 231/48 Sb.

a o d s u z u j í s e z a t o :

obžalování Jiří Kostruch, František Pevný, Jan Kostruch, František Vrána, Bohumil Vavřík a Božena Bagiňská podle § 1 odst.1 zák.č.231/48 Sb. a to:

- 3 -

- 1/ Jiří Kostruch se zřetelen na § 34 tr.z. do těžkého žaláře v trvání
15 / patnáct / roků,
- 2/ František Pevný do těžkého žaláře v trvání
12/ dvanácti / roků,
- 3/ Jan Kostruch do těžkého žaláře v trvání
10 / deseti / roků,
- 4/ František Vrána do těžkého žaláře v trvání
10 / deseti / roků,
- 5/ Bohumil Vavřík do těžkého žaláře v trvání
10 / deseti / roků
- 6/ Božena Bagiňská, za použití § 54 tr.z. do těžkého žaláře v trvání
8 / osmi / roků,

u všech zostřeného jedním tvrdým ložen 1/4 letně.

Obžalovaní Karel Thiel a František Adamec podle § 2 odst,3 zák.č. 231/48 Sb. a to :

- 7/ Karel Thiel do těžkého žaláře v trvání
2 / dvou / roků,
 - 8/ František Adamec do těžkého žaláře v trvání
4 / čtyř / roků, 10 /deset / měsíců,
- u obou zostřeného jedním tvrdým ložen 1/4 letně,
- 9/ Jana Pumprlová podle § 8 zák.č. 48/31 Sb. a § 35 zák.č. 231/48 Sb
k trestu zavření v trvání
6 / šesti / měsíců.

Podle § 47 zák.č. 231/48 Sb. ukládá se všem obžalovaným kromě mladistvé Jany Pumprlové vedle trestu na svobodě peněžitý trest u každ-ého obžalovaného v částce 20.000.-Kčs, v případě nedobytnosti další dva měsíce těžkého žaláře.

Podle § 389 tr.ř. odsuzují se všichni obžalovaní k náhradě nákladů trestního řízení.

Podle §§ 55a tr. z. započítává se všem obžalovaným do výkonu trestu zajišťovací a vyšetřovací vazba a to :

- 1/ Jiřímu Kostruchovi od 11.2.1949 - 19 hod.,
- 2/ Františku Pevnému od 12.2.1949 - 4.hod.,
- 3/ Janu Kostruchovi od 11.2.1949 - 10.30 hod.
- 4/ ml.Janě Pumprlové od 13.6.1949 - 7 hod.,
- 5/ Františku Vránovi od 12.2.1949 - 4 hod.,
- 6/ Karlu Thielovi od 13.6.1949 - 16 hod.
- 7/ Bohunilu Vavříkovi od 16.6.1949 - 15 hod.,
- 8/ Františku Adamcovi od 19.2.1949 10.30 hod.,

- 4 -

9/ Božěně Bagiňské od 22.2.1949 - 20 hod.,

u všech do právoplatnosti rozsudku.

Podle § 48 zák.č. 231/48 Sb. vyslovuje se konfiskace jmění u obžal. Jiřího Kostrucha, Františka Pevného, Jana Kostrucha, Františka Vrány, Bohumila Vavříka a Boženy Bagiňské.

Podle § 52 zák.č. 231/48 Sb. všichni obžalovaní až na Janu Punprlovou ztrácejí čestná práva občanská, při čemž ztráta způsobilost k nabytí těchto práv, uvedených v odst.2 a/ cit.š. se končí uplynutím 10 ti let od výkonu trestu.

Podle § 50 zák.č. 231/48 Sb. propadají zabavené letáky, blány, tiskárnička a dopisy.

Toto odsouzení je nepodmíněné.

Naproti tomu obžalovaný

Josef G o t t f r i e d ,
nar.25.10.1914 v Petruvce u Luhačovic, kaplan řím. kat. církve, bytem v Hradci u Opavy, na faře, t.č. ve vazbě,

o s v o b o z u j e s e

podle § 259/2 tr.ř. od obžaloby, že prý od podzimu 1948 až do února 1949 v Drahotuších, případně i jinde z popudu Jiřího Kostrucha založil ilegální skupinu " Bečváři z rokle " s úkolem rozvrátiti lidově demokratické zřízení republiky rozmnožováním a rozšiřováním protistátních rozvratných letáků a snahou sbírat zbraně a získati vojenský výcvik, tedy pokusil se zničiti nebo rozvrátiti lidově demokratické zřízení republiky a její společenskou a hospodářskou soustavu, zaručené ústavou,

č i n ě n ě l s p á c h a t i
zločin velezrady podle § 1 odst.1 písm.c/ zák.č.231/48 Sb.

D ů v o d y :

Na základě trestního oznámení, výpovědí obžalovaných v administrativním řízení u Stb, protokolu o výpovědích obžalovaných u vyšetřujícího soudce a doznání obžalovaných, jakož i posudku znalce z oboru vojenského zpravodajství, vzal soud za prokázaný následující skutkový děj :

Obžalovaný Jiří K o s t r u c h vytvořil na podzim 1948 v Drahotuších s ostatními obžalovanými a to Františkem Pevným, Janem Kostruchem, Františkem Vránou, Bohumilem Vavříkem a Boženou Bagiňskou

- 5 -

illegální skupinu " Bečvaři z rokle ", ke které pak přistoupili ještě Karel Thiel a František Adamec a kromě toho také byla členem této organizace Ermelida Miková a o činnost této organizace věděla mladistvá Jana Pumperlová.

Obžalovaný Jiří Kostruch zúčastnil se koncem září pouti na sv. Hostýně a tam obdržel podle jeho doznání od neznámého muže leták protistátního obsahu nadepsaný " Katolíci, buďte na stráži ! " s podtitulkem " Dědictví otců zachovej nám pane ". Tento leták pojednává o poměru církve ke státu a podle tohoto letáku jedná se o pokyny ústředního výboru KSČ ohledně politiky, kterou prý bude Komunistická strana, to znamená také vláda - sledovati vůči římsko-katolické církvi. Obsah letáku je vesměs naprosto pravdivý a určen k pobuřování veřejnosti, zejména katolických věřících proti vládě a proti lidově demokratickému zřízení. Podle tohoto letáku se nepravdivě tvrdí, že korespondence arcibiskupů s Vatikánem bude prováděna toliko prostřednictvím vlády, že bude kontrola kázání, že bude církev československá a evangelická povýšena na státní církev a majetek církve římsko-katolické že bude předán této církvi a že katolíci kněží mají býti přemlouváni ke vstupu do této národní církve a jako koruna je připojen poslední bod, podle něhož má býti kněžství zotouzeno najímáním placených žen za každou cenu a pokud možno z katolických rodin.

Tento pobuřující leták obžalovaný někdy v září ukázal obžalovanému páteru Františku Pevnému na faře v Drahotuších a žádal jej o zapůjčení stroje. Poněvadž se obžalovaný František Pevný obával, že mu obžalovaný Jiří Kostruch stroj rozbije, ukázal mu, jak se se strojem zachází a při tom mu tento leták napsal na rozmnožovací blánu a k tomu ještě připojil obsah dalších dvou letáků, které měl sám a to leták nadepsaný " Katolíci, buďte na stráži... Dědictví otců zachovej nám pane ", pojednávající o vyloučení arcibiskupa Dr Josefa Berana ze Svazu bojovníků za svobodu prý z toho důvodu, že se nebál říci vládě pravdu a zřejmě namířený proti katolické akci. Tento leták zřejmě má ztížití dohodu církve se státem. Druhý leták, který obžal. Pevný připsal obsahuje údajně slova presidenta Dr Edvarda Beneše při podpisu vlády v únoru 1948 a jeho stylisací má býti vyvolán nejen odpůrce lidově demokratického zřízení, ale i u těch, kteří nejsou zcela politicky vyhranění, přesvědčení, že president Dr. Beneš si přeje, aby v nejbližší vhodné době lid povstal proti lidově demokratickému zřízení a na domnělé drastické metody vlády chce v lidu vyvolat přesvědčení, že je nutno daný stav zvrátiti a aby

- 6 -

za tím účelem lid povstal a násilím přivodil změnu stávajícího řádu.

Tyto tři letáky, napsané na jednu rozmnožovací blánu, obžalovaný Pevný v přítomnosti obžalovaného Jiřího Kostrucha, Bohumila Vavříka a Karla Thiela nacyklostyloval na cyklostylu farního úřadu a tento pak půjčil obžalovanému Jiřímu Kostruchovi k rozmnožování dalších letáků. Stejně tak zapůjčil Kostruchovi psací stroj. Letáky pak doma ve skleníku otcově Jiří Kostruch oddělil od sebe rozstříháním tak, aby každý leták byl zvlášť a při tom mu pomáhali jeho bratr Jan Kostruch a obžal. Bohumil Vavřík. Letáky pak dal přečísti Boženě Bagiňské, Ermelindě Mikové, Karlu Thielovi a před Vánoce 1948 také obžalovanému páteru Františku Adamcovi.

Jiří Kostruch morálně podpořen pomocí kaplana Pevného, svěřil se se svým úmyslem rozšiřovati protistátní letáky svému bratru obžalovanému Janu Kostruchovi, obžal. Boženě Bagiňské a dále Ermelindě Mikové, obžal. Bohumilu Vavříkovi a později zapojil do této činnosti i obžal. Karla Thiela a Františka Vránu. Za tím účelem vytvořili odbojovou organizaci, kterou k návrhu obžalované Bagiňské chtěli původně nazvat " Bokajuboje " nebo " Bokajubové ", ale obžal. Jiří Kostruch prosadil název " Bečváři z rokle ". Schůzky pořádali tajně ve skleníku otce brí. Kostruchových, kde se scházeli nepravidelně jednou až dvakrát za týden, obvykle v pondělí nebo ve středu a při nich se radili, jak dále postupovati ve své protistátní činnosti.

Z prvních tří/druhů letáků byl každý druh rozmnožen v počtu 100 kusů a od každého z těchto letáků dal obžalovaný Jiří Kostruch asi 50 kusů Stanislavu Rolincovi v Hranicích, který měl vytvořenu skupinu ilegální, kterou nazval " Věrnost ". 15 kusů těchto letáků dal obžal. Kostruch Břetislavu Královi, svému spoluzaměstnanci v továrně Sigma- pumpy, závod Kunz v Hranicích, kterýžto Král byl členem protistátní skupiny na státní odborné škole pro zpracování dřeva v Olomouci, vedené Mojmírem Stašou a Ladislavem Černockým.

Dále rozmnožil obžal. Jiří Kostruch za pomoci, případně za vědomí ostatních spoluobžalovaných další letáky, k nimž koncepty, případně hotové letáky napsané na bláně dostal k rozmnožení od Stanislava Rolince a to :

" Bratrstvo svobody - všichni pracující " : v tomto letáku se využívá té okolnosti, že se v roce 1948 v některých surovinách projevil nedostatek, ke štvání proti plánovanému hospodaření, proti

- 7 -

proti pracovnímu úsilí republiky a vyzývá se v něm k násilnému zvratu.

" Bratři a sestry - je u nás svoboda ? " : v tomto letáku šíří se nepravdivé a pobuřující zprávy o táborech nucené práce, o politice KSČ, o květnových volbách, naznačuje se, že smrt Jana Masaryka byla násilná, tvrdí se, že nynější vláda je nezákonná a protiprávní, je napadán ministr Dr. Čepička, zákon na ochranu republiky a soudnictví a je v něm zneužíváno jmén a díla Dr. Beneše a T.G. Masaryka, voláním do boje prý za obnovu jejich díla, ve skutečnosti za návrat předúnorového kapitalistického řádu.

" Bratři a sestry! - budeme šetřit ? " : tento leták, který je zakončen heslem " po staru se žít nedá! ", napadá mši hospodářskou soustavu, směřující k socialismu, dvojí ceny a volný trh, který nazývá státní šmelinou. Vyzývá k tomu, aby lidé nespořili a všechno kupovali, zřejmě s tím cílem, aby rozvrátil finanční a měnovou soustavu státu, pracovní morálku a řízené hospodářství.

" Bratře- sestro " pojednává o únorových událostech, o ústavě, zemědělských zákonech a o školství. líčí vývoj událostí po únoru se stanoviska a hlediska představitelů reakční předúnorové strany lidové, kteréžto stanovisko obžalovaný bere za své a obsahuje návod pro bývalé členy této strany, kteří nesouhlasí s vývojem poměrů po únoru. jak mají postupovat, aby stížili naší cestu k socialismu. Podporuje je v jejich zaujetosti proti vládě a dnešnímu společenskému zřízení s poukazem na skrytou odbojovou činnost bývalých představitelů této strany, Snaží se převést všechnu nenávist reakčních zbytků a neuvědomělých lidí u nás, na komunistickou stranu jakožto vedoucí sílu ve státě. Dále vyzývá ke neplnění dodávkových povinností a k rozvrácení činnosti národních výborů.

Další leták " Bratři a sestry " obsahuje rovněž rozbor únorových událostí, zkreskuje je, popouzí proti milicím a zastřenou formou tvrdí, že Dr. Beneš a Jan Masaryk jsou oběťmi násilí. Tím chce rozeštvávat veřejnost. Konečně jedná o demisi ministrů a o nové české emigraci, jejíž činnost vyzvedá a nepřímou vyzývá k podpoře této činnosti.

Leták " Bratři a sestry - o čem se mluví a co každý neví " pojednává štvavým způsobem o sběru odpadových hmot, zejména textilí a o akci bodů " S ". Dále obsahuje štvavou a nepravdivou zprávu o tom, že u nás jsou lidé odváženi z koncentračních táborů na Sibiř a že výsledky jsou prováděny nelidským způsobem. O milicích tvrdí, že při-

- 8 -

pomíná Gestapo a dále tvrdí, že od nás jsou dopravovány zbraně do Palestiny a snaží se vzbuditi v lidech rasovou nenávisť k Židům.

Leták " Bratři a sestry - všem svobodným podnikatelům " - napadá vládní činitele, ministra spravedlnosti a předsedu vlády, bojuje proti socialisaci a štví drobné soukromé podnikatele proti hospodářským opatřením vlády.

Leták " Zemědělci " štvavým způsobem napadá politiku ministerstva zemědělství, označuje politiku Národních výborů za teror, prohlašuje politiku ministerstva zemědělství za úskok a šílení zemědělců, tvrdí, že socialismus je vykořisťováním sedláků a sesměšňuje pracovní úsilí republiky a brigád.

Leták " Jak pohlížeti na činnost obrozené lidové strany " kritizuje politiku pouňorové obrozené strany lidové a zastřenou formou vyzývá k odporu proti stávajícím poměrům slibem a proroctvím zvratu.

Stejně tak leták, obsahující několik výňatků z novoročního projevu monsignora Šrámka, má v lidech posílit víru, že přijde doba, kdy u nás bude rozhodovat čl. strana lidová.

Kromě toho koncipoval obžal. Kostruch dva další letáky a to " Nemravnost - národní nebezpečí " podle vánočního projevu Dr. Beneše z r. 1946 a leták " Co chce veřejný zaměstnanec ". Prvý leták snaží se vylíčiti situaci politickou tak, jakoby byla velmi špatná jenom důsledkem toho, že lidé nejsou dostatečně zbožní a že podlehli komunistické nauce. Druhý leták jest zřejmě určen k tomu, aby popouzel veřejné zaměstnance proti současnému zřízení a budil v nich odpor proti tomuto zřízení opakováním planých frází a slibů, jakých užívaly strana lidová a národně- socialistická před únorem 1948. Oba letáky podepsal značkou " Bečváři z rokle " a vyhotovil je v počtu asi 100 kusů, ale k jejich rozšíření nedošlo v důsledku zatčení. Kromě toho obžalovaný od neznámých osob obdržel dva letáky " Jak čeliti politickému teroru v úřadech a závodech " a " Československé veřejnosti ", který pojednává o suspensi ministra Plojhara z kněžského úřadu a snaží se obhajovat protistátní politiku vysoké hierarchie církve římsko-katolické u nás.

Dále obdržel obžalovaný Jiří Kostruch od Břetislava Krále z Lipníka n. Beč. 25 až 30 kusů letáků " Hlas umlčených " a v doměnu dal Královi asi 5 nebo 6 druhů letáků, které sám rozmnožoval. Od Krále se dověděl, že Král je zapojen na protistátní skupinu několika mla-

- 9 -

dých mužů a také se mu svěřil o tom, že sám má organizovanou protistátní odbojovou skupinu, žádal na Královi, aby mu dal nějaké zbraně k vyzbrojení sebe a ostatních členů skupiny. Podle výpovědi Jana Kostrucha mělo být těchto zbraní použito v případě politického zvratu proti členům SNB, komunistům a proti těm, kteří by se nechtěli podrobiti jejich příkazům. Chtěli jich také použít k obsazení křižovatek, aby se zabránilo pohybu armády. Celá skupina počítala s brzkým převratem již v květnu nebo červnu 1949. Při tom počítali s pomocí anglo-amerických vojsk, i když to u hlavního přelíčení popřeli. Na návrh Ermelidy Mikové rozhodli se, že budou vstupovat do Svazu brannosti, kde se měli naučit zacházet se zbraněmi a kde měli získat vojenský/ovčik a eventuálně odcizit zbraně při některé příležitosti, zejména při nočním ovičení. Dále si stanovili za úkol sledovat činnost členů a funkcionářů KSČ, členů národních výborů a bezpečnostních orgánů. Měli vést jejich seznamy a aby je mohli v případě převratu zajistit nebo odstranit. Kromě toho Jiří Kostruch pokusil se navázat spojení s partyzány, kteří údajně podle Ermelidy Mikové měli se zdržovat ve valašských horách a kteří prý tam byli vysláni západními mocnostmi, aby prováděli sabotážní a terosistické akce.

Obžalovaný Jiří Kostruch stýkal se s obžal. Stanislavem Rolincem, věděl, že tento má v Hranicích vybudovanou organizaci nazvanou "Věrnost", s tímto jednal o získání zbraní a o možnostech pořízení vysílací stanice, věděl od Stanislava Rolince, že tento má nějaké spojení s býv. poslancem Ducháčkem, který uprchl do ciziny a na žádost Rolincovu sdělil mu počet a umístění závodní milice v závodě Sigma - pumpy, závod Kunz v Hranicích a také chtěl zjistit, kde je skladiště zbraní této závodní milice, aby si je mohl vyzít, až je budou potřebovat. Zjišťoval tedy jak pro sebe, tak i pro Rolince skutečnosti a předměty, které mají zůstat utajeny v důležitém zájmu obrany státu, jak je zjištěno posudkem znalce z oboru vojenského zpravodajství.

Kromě toho snažil se Jiří Kostruch získat zbraně i jiným způsobem: samopal snažil se získat prostřednictvím Ermelidy Mikové, která při jedné schůzce ve skleníku slíbila, že tuto zbraň opatří od strážníka Valáška, výměnou za ruční granáty. Při takové jedné schůzce také uvažoval obžalovaný František Vrána společně s obžal. Kostruchem Jiřím a Kostruchem Janem o získání zbraní v muničním skladišti v Klokoči.

O své ilegální činnosti svěřil se obžal. Jiří Kostruch také obžal. Františku Adamcovi, který byl až do r. 1947 kaplanem v Draho-

- 10 -

tuších a těsně před Vánoce 1948, když přišel Adamec na návštěvu do Drahotuš, dal mu obžalovaný Jiří Kostruch přečíst několik letáků, jak je prokázáno z výpovědi obžal. Marie Bagiňské a když pak její Kostruch doprovázel na nádraží k vlaku s Lindou Mikovou, svěřil se Adamcovi, že chce odejíti ilegálně do zahraničí a vstoupit tam do americké výzvědné služby, aby se pak vrátil jako její agent do Československa a zde rozvracel stávající režim v organisování ilegálního odboje. Obžalovaný František Adamec jeho návrh schválil a prohlásil, že do ciziny půjde s ním, ale pak si věc rozmyslel a v dopise, který poslal Lindě Mikové za střenou fórnou sděloval, že sám do ciziny neodejde, ale znovu v tomto úmyslu podporoval obžalovaného Jiřího Kostrucha. O úmyslu Jiřího Kostrucha odejíti ilegálně do zahraničí a o tom, že tam chce vstoupiti do amerických výzvědných služeb věděla také obžalovaná Božena Bagiňská, které se s tím svěřil a se kterou organisace " Bečváři z rokle " počítali pro případ politického zvratu jako se sestrou Červeného kříže.

Když pak bylo nebezpečné pro tuto skupinu scházeti se ve skleníku, prověřil si obžal. Jiří Kostruch svého bratrance Františka Vrány a když se přesvědčil, že mu může důvěřovati, pověřil ho nejdříve sledováním a pozorováním osob v obci a pak se mu svěřil i s rozmnožováním letáků a nakonec také se schůzky této ilegální organisace " Bečváři z rokle " konaly dvakrát u obžal. Františka Vrány v Klokoči a také si u něj Jiří Kostruch schoval cyklostyl.

Také obžalovanému Karlu Thielovi a Bohumilu Vavříkovi řekl Jiří Kostruch o své ilegální činnosti a do této činnosti je zasvětil. Tito se také zúčastňovali schůzek této skupiny jednak ve skleníku a také i u Františka Vrány. Při tom však obžalovanému Karlu Thielovi řekl jenom něco, poněvadž tohoto chtěl kryt proto, že Karel Thiel trpí tuberkulosou. Obžalovaný Thiel pak chodil do této skupiny hlavně proto, že měl zájem o Mikovou. Věděl však, že tato skupina rozšiřuje letáky, znal její název " Bečváři z rokle ", složil také slib, že ničeho neprozradí. Rovněž věděl, že členové skupiny mají krycí jména. Ze začátku se domníval, že jde o spolek náboženský a orelský, později však poznal, že tato organisace má protistátní činnost.

Obžalovaný Bohumil Vavřík byl při založení organisace " Bečváři z rokle " , zúčastnil se psaní a rozmnožování letáků u kaplana Pevného v září 1948 a později se zúčastnil jednou psaní letáku a byl několikrát na schůzce této skupiny v bytě Kostruchových

- 11 -

a ve skleníku rovněž u Františka Vrány. Také věděl, že Jiří Kostruch chce odejít za hranice a že má spojení se skupinou Stanislava Rolince z Hranic. Znal název skupiny, byl ^{dobře} při jejím založení a složil slib, že ničeho neprozradí. Také znal účel celé skupiny a jak sám vypověděl, měla tato udržovati pohromadě členy strany lidové, aby v případě státního převratu byli jako celek. Věděl, že skupina má pozorovati členy komunistické strany a označovat si ty, kteří jsou zuřivými komunisty. Věděl, že cílem této skupiny je pomáhati k pádu nynějšího státního zřízení.

Obžalovaný František Adamec rovněž věděl o tom, že Jiří Kostruch vytvořil skupinu v Drahotuších s protistátním cílem, neboť před Vánocemi 1948, když byl na návštěvě v Drahotuších, dostal od Jiřího Kostrucha nějaké letáky ke čtení a kromě toho sám napsal dopis Lindě Mikové, z něhož je patrné, že věděl o úmyslu Jiřího Kostrucha odejít do ciziny a i když popíral, že by znal cíle skupiny, neboť sám podle tohoto dopisu uvažoval o svém vlastním odchodu do ciziny. Také při konfrontaci u hlavního přelíčení Jiří Kostruch potvrdil, že mu obžalovaný Adamec řekl, že by bylo dobré, kdyby Kostruch šel za hranice., Nejen tedy, že věděl o této skupině, ale tuto skupinu také podepřel morálně tím, že jejich jednání schválil a úmysl Jiřího Kostrucha odejít do ciziny, podporoval.

Obžalovaná Božena Bagiňská byla přítomna založení skupiny, sama se zúčastnila návrhu na její jmenování, o rozšiřování letáků věděla, jak sama udala - viděla také větší množství letáků, když byla na jedné schůzce u brý Kostruchových, věděla o úmyslu obžalovaného Jiřího Kostrucha odejít do ciziny, že Jiří Kostruch má spojení se Stanislavem Rolincem a že sleduje činnost závodní milice v továrně Sigma-pumpy, závod Kunz v Hranicích a že chce získati pro účely své ilegální skupiny zbraně této milice. Obžalovaná zúčastňovala se schůzek jak ve skleníku u Kostruchů, tak i u Františka Vrány v Klokoči, kromě toho navázala spojení se Stanislavem Plichtou studujícím lesnické školy v Hranicích, který byl členem skupiny "Věrnost" vedené Stanislavem Rolincem a směřila se od tohoto získati zbraně. Se Stanislavem Rolincem seznámil Bagiňskou páter Josef Gotfried. Obžalovaná Bagiňská, jak sama udala, věděla o cílech skupiny "Bečváři z rokle", že totiž tato skupina má v případě státního převratu obsaditi silnice a zneškodnit vládní bojové skupiny.

- 12 -

Obžalovaní Jiří Kostruch, František Pevný, Jan Kostruch a Božena Bagiňská doznali svou vinu, doznali, že letáky rozšiřovali, doznali, že znali cíl skupiny " Bečváři z rokle ", t. j. boj proti stávajícímu zřízení s konečným cílem dosáhnouti zvratu politických poměrů a odstranění lidově demokratické zřízení republiky a její hospodářské a společenské soustavy, zaručené ústavou. Při tom počítali se zahraniční intervencí vojenskou.

Obžalovaný František Vrána vinu popřel, doznal však, že dostal od Jiřího Kostrucha leták, ale ten prý nečetl a spálil. Obžalovaný Jiří Kostruch však u hlavního přelíčení udal, že Vrána byl přítomen při jejich jednání a při rozmnožování letáků, takže věděl co dělají a nato doznal obžalovaný Vrána, že letáky chtěl dát Jemelkovi a Částečkovi z Milenova a také doznal, že se zúčastnil schůzek u Kostrucha. Popřel, že by chtěl obstarávat nějaké zbraně ze skladiště v Klokoči, avšak z výpovědi Jiřího Kostrucha je zjištěno, že obžalovaný František Vrána vzal do úschovy cyklostyl, že věděl o celé ilegální činnosti této skupiny, zejména o tom, že skupina rozšiřuje protistátní letáky a že je dostává od Stanislava Rolince k rozmnožení. Rovněž z výpovědi Jana Kostrucha zjistil soud, že František Vrána schůzi přítomen byl, znal cíle skupiny a slyšen u STB doznal František Vrána, že dostal za úkol obstarat zbraně z muničního skladiště v Klokoči od štáb. praporčíka Šmída, který měl dozor na toto skladiště. Karel Thiel také potvrdil, že František Vrána sám navrhoval obstarání zbraní z muničního skladiště v Klokoči, při čemž František Vrána uváděl, že by bylo lze využítí příležitosti kdy bude Šmíd opilý. Totéž potvrdil i obžalovaný Bohunil Vavřík. Je tedy vina obžalovaného Františka Vrány plně prokázána.

Obžalovaný František Adamec popřel vinu a udává, že o cílech skupiny Jiřího Kostrucha nevěděl. Soud však zjistil z výpovědi Jiřího Kostrucha, že obžal. Adamec věděl, že mají založenu v Drahotuších ilegální skupinu " Bečváři z rokle ", že před Vánocemi dal Jiří Kostruch Adamcovi číst nějaké letáky, což potvrzuje i obžal. Bagiňská a že obžalovaný František Adamec schvaloval odchod Jiřího Kostrucha za hranice. Rovněž z dopisu, který psal obžalovaný František Adamec Lindě Mikové je prokázáno, že obžal. František Adamec věděl o tom, že Jiří Kostruch chce odejít za hranice že mu to schvaloval a že před tím dokonce sám uvažoval o odchodu do ciziny a v tomto dopise oznamuje, že si to rozmyslil a že zůstane doma. Rovněž jest z tohoto dopisu patrné, že obžal. Adamec v tomto dopise

- 13 -

podával skupině Kostruchově zprávu o tom, že monsignore Dr. Šrámek žije. I když není prokázáno, že by obžal. Adamec chtěl odejít za hranice v úmyslu spolčit se s cizí mocí proti Československé republice nebo za účely vyzvědačských, je z hořejšího zjištění patrné, že jeho smýšlení bylo proti lidově demokratickému zřízení a proti současné hospodářské soustavě republiky, jak je zajištěný ústavou. Z tohoto důvodu při nejmenším do ciziny odejít chtěl a také znal protistátní činnost skupiny "Bečváři z rokle", zejména to, že šíří podvrtné letáky. Zakládá tedy jeho jednání skutkovou podstatu podle § 2, odst. 3 zák. č. 231/48 Sb., neboť musel vědět, že činnost této skupiny je při nejmenším podvrtná a svým jednáním činnost této skupiny podpořil a k ní přistoupil.

Obžalovaný Bohumil Vavřík sice vinu popřel, ale věcně doznal, že do této ilegální skupiny vstoupil, že byl jednou účastníkem psaní letáku a že se zúčastňoval schůzí nejen v bytě a ve skleníku u Kostruchů, ale i u Františka Vrány v Klokoči. Rovněž on skládal slib, že o činnosti skupiny ničeho neprozradí. Stejně tak doznal, že věděl o úmyslu obžalovaných Jiřího Kostrucha a Frantoška Adamce odejít do zahraničí, popřel ovšem, že by věděl o jejich úmyslu vstoupiti do školy pro špiony. Rovněž věděl o snaze skupiny obstarat zbraně, o tom, že se má dávat pozor na členy KSČ a o navázání spojení s Rolincem. Slyšen v administrativním řízení plně doznal, že znal cíle skupiny "Bečváři z rokle" a že jejich cílem bylo rozšiřovati letáky protistátní a přivodění zvratu politické situace a přispívání k rozvrácení nynějšího státního zřízení, jehož pád měl býti přivoděn.

Obžalovaný Karel Thiel doznal, že se cítí částečně vinen doznal, že byl na Hostýně na orelské pouti a že přišel k rozmnožování letáku několikrát k obžalovanému Jiřímu Kostruchovi, věděl o tom, že skupina má sledovati činnost /^{osob místního} národního výboru v Drahoruších, příslušníků SNB a členů strany KSČ. Také on složil slib, že ničeho neprozradí. Také doznal, že věděl o krycích jménech členů skupiny, popřel však, že by věděl o úmyslu Kostruchově odejít do ciziny, stejně jako o úmyslu Adamcově odejít do ciziny, přiznal však, že byl při tom, když byl čten dopis Adamcův. Že by věděl o získávání zbraní, to nepřiznal, ale sám přiznal, že pozoroval, že jejich spol. který prý měl býti původně náboženský a orelský, začíná mít jinou tvářnost a že směřuje proti veřejné bezpečnosti ve státě. Z výpovědi Jiřího Kostrucha pak zjistil souč., že ostatní obžalovaní před obžal. Karlem Thielem všechno neřekli a do všeho nej nezavěděli, vzhledem

- 14 -

k tomu, že Karel Thiel je těžce nemocen tuberkulosou. Proto soud obhajobě obžal. Karla Thie a uvěřil a vzal za prokázáno, že věděl toliko o tom, že činnost skupiny " Bečváři z rokle " je protistátní, že věděl o letacích a o jejich podvratném charakteru, že však neznal konečné cíle této skupiny, t.j. rozvrácení lidově demokratického zřízení a přivodění politického zvratu a odstranění lidově demokratického zřízení.

Obžalovaná mladistvá Jana Pumprlová vinu popřela, doznala však, že věděla jednak od Kostrucha a jednak od Bagiňské, že mají založenou ilegální organizaci a že rozšiřují ilegální letáky, udala však, že nebyla členem této organizace a její název neznala. Rovněž z výpovědi obžal. Jiřího Kostrucha je zjištěno, že informoval Janu Pumprlovou o své činnosti, že však Pumprlová se této činnosti nezúčastnila. Rovněž z dopisů, které Pumprlová psala obžalovanému Jiřímu Kostruchovi zjistil soud, že mlad. obžal. Jana Pumprlová věděla o Kostruchově činnosti a že smýšlemi Pumprlové nebylo nakloněno lidově demokratickému zřízení.

Jednání obžalovaných Jiřího Kostrucha, Františka Pevného, Jana Kostrucha, Františka Vrány, Bohumila Vavříka a Boženy Bagiňské zakládá skutkovou podstatu zločinu velezrady podle § 1, odst. 1 lit. c/ a odst. 2 zák.č. 231/48 Sb. a u obžalovaného Kostrucha také zločin vyzvědačství podle § 5, odst. 1 lit. c/ cit. zák. a to jak po stránce objektivní, tak i po stránce subjektivní. Jednání obžalovaných Františka Adamce a Karla Thiela zakládá zločin sdružování proti státu podle § 2, odst. 3, zák.č. 231/48 Sb. a jednání mlad. obžal. Jany Pumprlové provinění podle § 8 zák.č. 48/31 Sb. a podle § 35 zák.č. 231/48 Sb. neboť měla povinnost jednání Kostruchovo a Bagiňské oznámiti, ale tuto povinnost nesplnila, ačkoliv tak mohla učiniti bez nebezpečí pro sebe a osoby blízké. Vzhledem k tomu, že z výpovědi Jiřího Kostrucha jest prokázáno, že se činností skupiny nezúčastnila, respektive soud v jejím jednání skutkovou podstatu zločinu podle § 1 cit. zák., případně § 2 téhož zákona. U obžalovaných Adamce a Thiela rovněž nedospěl soud k názoru, že se u nich jedná o zločin velezrady podle § 1 zák.č. 231/48 Sb., neboť jim nebyl znám konečný cíl skupiny, t.j. rozvrácení a odstranění lidově demokratického zřízení.

U obžalovaných Jiřího Kostrucha, Františka Pevného, Jana Kostrucha, Františka Vrány, Bohumila Vavříka a Boženy Bagiňské byl

- 15 -

trest vysloven podle § 1, odst. 1 zák. č. 231/48 Sb. U všech polehčovalo zachovalost a buď úplné nebo faktické doznání.

U Jiřího Kostrucha přitěžovalo, že byl vůdcem skupiny a konkurence dvou /^{trestných} činů. U ostatních přitěžovalo více trestných útoků. U Boženy Bagiňské pak polehčovala její zanedbaná výchova, neboť tato osiřela v raném dětství a vychována toliko cizími lidmi. Vzhledem k tomu použil soud u ní mimořádného práva zmírnění trestu, který vyslovil pod nejnižší hranici sazby.

Vzhledem ke konkurenci dvou trestných činů u obžal. Jiřího Kostrucha byl vzat zřetel na ustanovení § 34 tr. z.

U obžalovaných Karla Thiela a Františka Adamce byl trest vysloven podle § 2, odst. 3 zák. č. 231/48 Sb. Při tom přitěžovalo u obou více trestných útoků, polehčovalo doznání a zachovalost a u Karla Thiela také jeho těžká nemoc - tuberkulóza. U obžal. mlad. Jany Pumprlové polehčovalo faktické doznání a zachovalost, přitěžujících okolností nebylo. Trest byl vyměřen podle § 8 zák. č. 231/48 Sb. a § 35 zák. č. 231/48 Sb. Peněžité trest byl u všech až na Pumprlovu vysloven proto, že čin spáchali v úmyslu poškoditi republiku.

Podle § 48 byla vyslovena konfiskace jmění u obžalovaných Jiřího Kostrucha, Františka Pevného, Jana Kostrucha, Františka Vrán Bohumila Vavříka a Boženy Bagiňské.

Podmíněné odsouzení je u obžalovaných vyloučeno jednak proto, že u všech až na Pumprlovou jde o zločin podle zák. č. 231/48 Sb., u Pumprlové pak proto, že zájem veřejný to vyžaduje.

Ztráta čestných práv občanských vyslovena byla proto, že trest u všech obžalovaných kromě Jany Pumprlové je delší jednoho roku. U Pumprlové nebyla vyslovena ztráta čestných práv občanských, poněvadž je mladistvá.

Obžalovaný páter Josef Gottfried byl osvobozen z těchto důvodů :

Obžaloba klade mu za vinu, že se spolčil s ostatními obžalovanými, aby zničil, případně rozvrátil lidové demokratické zřízení republiky a její společenskou a hospodářskou soustavu rozmnožováním a rozšiřováním protistátních rozvratných letáků a snahou sbírat zbraně a získati vojenský výcvik. Podkladem pro žalobu byla výpověď obžal. Josefa Gottfrieda v administrativním řízení a dále výpověď Stanislava Plichty a obžal. Boženy Bagiňské. Obžalovaný Gottfried v administrativním řízení vypověděl, že mu na podzim r. 1948 Bagiňská

- 16 -

řekla, že Orli vytvořili v Drahotuších nějaký tajný kroužek a že se budou scházet a zpívat orelské písně a případně, že si také zacvičí. Již tehdy udal obžal. Gottfried, že jim to rozmlouval a nabádal je ke vstupu do Sokola. Obžalovaná Bagiňská mu při tom také řekla i název kroužku. Pokud se týká Stanislava Rolince, udal Gottfried, že buď Rolinc nebo Plichta, nebo snad Ráček na náboženském večírku chtěl číst něco o nějakém orelském majetku v Hustopečích nad Bečv., ale on že jej odkázal, že takové věci do nábož. kroužku nepatří a že snad Stanislav Rolinc nebo Plichta nebo snad i Jan Ráček četl něco o poměru KSČ k církvi, ale Gottfried že zakročil a zakázal to. Dále udal, že po vánočních svátcích r. 1948 mu řekl Stanislav Plichta že na vyšší lesnické škole "něco dělají -, žeto mají dobrý " a že pod tím rozuměl, že chce Plichta svou činnost rozšířiti i na další lidi a proto mu řekl, že zná jednu dobrou katolickou dívku, která pracuje v nějaké skupině Orli a že je seznámí. Potom prostřednictvím Mikové ujednal s chůzkou Bagiňské a Plichty,

Pokud se týká Mikové, udal, že tato mu řekla, že u Kostru našli nějaké letáky a že měla obavy, aby se dopis, který měla schovaný u Kostrucha - nedostal do rukou bezpečnostních orgánů. Také mu řekla, že odejde na černo z Československa do Rakouska.

Slyšen u hlavního přelíčení - obžalovaný Gottfried udal, že stylisace protokolu v administrativním řízení nepochází od něho. Popřel, že by věděl o nějakém tajném ne o ilegálním kroužku. Zejmén popřel, že by věděl o nějakém tajném protistátním kroužku. Obžalovaná Bagiňská slyšena v administrativním řízení udala, že obžal. Gottfriedovi dala čísti tři letáky, ale obžalovaný to popřel a to jak v administrativním řízení, tak i u soudu. Ohledně Plichty udal u hlavního přelíčení, že mu sdělil, že jejich třída odhlasovala, že půjde na bohoslužby, když byl jeden svátek přeložen. Pokud se týká bibliotéka závodů u Gebauera, udal, že když tam přišel, že tam skupinka četla nějaký dopis o poměru KSČ, církve a státu a že se tam mluvilo o korespondenci a kontrole, on že to však přerušil. Ohledně seznámení Plichty a Bagiňské udal při hlavním přelíčení toto :

Plichta mi říkal, "že na škole něco dělají, že to mají dobré", myslel jsem tím, že tam mají nějakou katolickou akci. O ilegální skupině Plichta nemluvil. Řekl jsem mu o Bagiňské, že tato by se s ním chtěla sejít stejně, že řekl jakým způsobem má dojít k jejich prvnímu setkání. O Mikové doznal, že mu řekla, že b.

- 17 -

utekla do Rakouska, ale nebral ji vážně, poněvadž věděl, že má padoucnici.

Z výpovědi obžalované Bagiňské při hlav. přelíčení zjistil soud, že Bagiňská prohlášení o tom, že dala tři letáky obžal. Gottfriedovi, učinila u Stb proto, že se chtěla Gottfriedovi pomstít za to, že ji nutil, aby vstoupila do Sokola, že však to není pravda. Z výpovědi Stanislava Plichty u hlav. přelíčení ve spise Or IIb 329/49 zjistil soud, že Plichta Gottfriedovi řekl, že by rád něco podnikl, ale že mu blíže své záměry nevysvětlil. Soud zjistil z potvrzení tělocvičné jednoty Sokol, že obžal. Josef Gottfried přihlásil se ihned po sjednocení tělovýchovy do tělocvičné jednoty Sokol v Hranicích, prošel ideovou školou sokolskou a složil sokolský slib a rovněž z potvrzení MAV v Petrávce, místní organizace KSČ v Petrávce zjistil soud, že obžal. Gottfried se choval vždy loyálně. Soud proto při uvažování o tom, která výpověď je správná, vyšel z toho, jak se obžalovaný projevoval na veřejném životě a vzal v úvahu všechny souvislosti s ostatním jeho životem, z něhož je patrné, že měl kladný poměr k vývoji po únoru a uvěřil proto jeho obhajobě u hlavního přelíčení, zvláště když ani ze stylisace jeho výpovědi v administrativním řízení není zcela jasno, že by obžal. Gottfried musel čedět o činnosti Plichtově a členů ilegální skupiny "Bečváři z rokle", zejména, že tato skupina má protistátní charakter. Jak obžalovaná Bagiňská, tak i obžal. Plichta potvrdili jak v administrativním řízení, tak i při hlavním přelíčení, že obžalovaný Gottfried byl k nim velmi zdrženlivý. Dospěl proto soud k závěru, že obžalovaný do Bagiňské nedostal žádné letáky ke čtení, že nevěděl, že skupina, v níž byla Bagiňská - má protistátní charakter a že také Plichtu a Bagiňskou seznámil toliko jako dva mladé nábožensky založené lidi a nikoliv z toho důvodu, aby jim umožnil ilegální činnost. V tomto jednání nelze spatřovati skutkovou podstatu zločinu velezrady podle § 1 z.č. 231/48 Sb. Pokud ^{pak} se týče té okolnosti, že se dověděl od Mikové, že tato chce v souvislosti s prozrazením letáků a akce Kostruchovy utéci do Rakouska, uvěřil soud obžal. Gottfriedovi, že Mikovou nebral vážně, poněvadž o ní věděl, že má padoucnici, neboť z výpovědi Valáška v administrativním řízení zjistil soud, že Miková skutečně trpěla padoucnicí. Neshledal soud proto v tom, že obžal. Gottfried Mikovou neoznámil bezpečnostním úřadům, skutkovou podstatu zločinu podle § 35 zák.č. 231/48 Sb. proto, že její sdělení mohl pokládati za bujnou fantasií méně-cenné osoby. Nelze tedy míti za to, že se z její vý-

- 18 -

povědi hodnověrně dověděl o zločinu jak to žádá § 35 zák.č. 231/48 Sb
Proto jej obžaloby zprostil.

Ostatní ustanovení rozsudku, pokud nejsou v důvodech
rozebírána, jsou odůvodněna místy zákona v enunciatě uvedenými.

Státní soud - oddělení Brno,
dne 29. června 1949.

Dr. Alfred Habň.

Za správnost vyhotovení
Máloj a. oddělení

Habňová

Rozsudek není zálohovaný.

Politické vězňi na pietnej spomienke v Jáchymove, uprostred J. Kostruch.

Jiří Kostruch a jeho budúca manželka Mária Vargová (1957).

pátrá. Má se všeobecně zato, že po zprávě o zatčení jmenovaných uprchla za hranice do Rakouska. – Farář zůstal pro celou duchovní správu sám.“¹⁷

V čase zatknutia mladému Jiřímu chýbalo iba pár dní do dovŕšenia 19 rokov, bol slobodný a býval v rodičovskom dome v Drahotušiach č. 198. Za komunizmu táto ulica niesla názov «Třída maršála Stalina». Jeho otec mal v tom čase 69 rokov a mama 62. Bol zamestnaný a zarábala 2.500 Kčs.¹⁸

Po svojom zatknutí 11. februára 1949 bol vypočúvaný v Olomouci, kde zažil drastické metódy vyšetrovania. Mal vybité zuby, zlomenú čelustnú kosť, zlomené rebrá. Vo vyšetrovacej väzbe strávil štyri mesiace. Obžaloba mu pripisovala zločin velezrady, pretože od jesene 1948 do februára 1949 mal v Drahotušiach, spolu s ďalšími, zalo-

¹⁷ Kronika rímskokatolíckej farnosti v Drahotušiach – Léta Páně 1949, zapísal farár Josef Brhel.

¹⁸ MZA Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 100.

J. Kostruch s tromi Máriami
– s manželkou, svokrou Máriou
Vargovou (vľavo) a mamou
Máriou Kostruchovou (vpravo)
v Drahotušiach.

žiť ilegálnu skupinu s názvom «Bečvaři z Rokle», ktorej cieľom malo byť rozvracať ľudovodemokratické zriadenie republiky, rozmnožovanie a rozširovanie protištátnych „rozvratných“ letákov a snaha zbierať zbrane a získať vojenský výcvik. Rovnako sa mal previniť voči zločinu ohrozenia republiky, nakoľko v období od jesene 1948 do jari 1949 mal Stanislavovi Rolincovi vyzradiť počet a umiestnenie milícií v závode Sigma-pumpy, závod Kunz v Hraniciach. Všetko to boli vykonštruované obvinenia majúce za cieľ exemplárne potrestať mladých ľudí, ktorých trest mal slúžiť ako výstraha pre ďalších odbojných aktivistov. Kým však komunistický režim upustil od týchto praktík, mnoho mladých ľudí muselo prijsť vysokú obeť, niektorí aj tú najvyššiu, svoj vlastný život.

Juraj Kostruch bol 29. júna 1949 Štátnym súdom v Brne odsúdený pre zločin velezrady podľa § 1 odst. 1, 2, zák. č. 231/48 Sb. a zločin ohrozenia obrany republiky podľa § 8 zák. č. 231/48 Sb. k trestu odňatia slobody v trvaní 15 rokov, peňažnému trestu 20.000 Kčs, konfiškácii majetku a strate občianskych práv na 10 rokov. Jeho trest sa mal skončiť 11.2.1964. Spolu s ním bol odsúdený aj jeho brat Ján Kostruch (1928), ktorý bol odsúdený na 10 rokov nepodmienečne.

Je zaujímavé uviesť, že takmer identický trest bol 24.10.1951 vymeraný aj gréckokatolíckemu biskupovi z Prešova, dnes blahoslavenému Vasilovi Hopkovi (1904-1976), ktorý za údajnú velezradu a zločin vyzvedačstva bol odsúdený na 15 rokov väzenia, peňažnú pokutu

*Jiří Kostruch v uniforme príslušníka
tzv. Technických práporov.*

J. Kostruch ako zvárač v podniku Stavba, VD Prešov.

20.000 Kčs, konfiškáciu osobného majetku a stratu občianskych práv na 10 rokov.¹⁹

Jiří Kostruch bol väznený vo viacerých väzniciach bývalého Československa, kde prežil tvrdé väzenské podmienky a často sa pohyboval v situáciách, kedy si myslel, že jeho život končí. Po vynesení rozsudku bol od 2. júla 1949 do 18. októbra 1950 väznený spolu 473 dní v Ostrove pri Karlových Varoch. Na Jáchymovsku pracoval v tábore Mariánska a v Příbrami v tábore Vojna. Od 9. januára 1955 bol premiestnený do väznice č. 2 Plzeň-Bory. Dňa 7. apríla 1955 bol premiestnený do väznice č. 2 v Leopoldove. Po odsedení trestu, ktorý mu bol skráteneý, po takmer šesť a pol roku, bol 6. júla 1955 prepustený na slobodu.

Dva mesiace po prepustení pracoval v období od 1.8.1955 do 28.9.1955 v Prahe v podniku Stavba Mošnov, n.p.. Od 29.9.1955 do 17.12. 1957 vy-

¹⁹ DANCÁK, F.: *Da vsi jedino budut - Aby všetci jedno boli*. Prešov: Petra, 2002, s. 13-14.

konával základnú vojenskú službu ako TP-ák,²⁰ teda bol ako bývalý politický väzeň zaradený do tzv. *Technických práporov*, kde opätovne musel ťažko fyzicky pracovať. Počas vojenskej služby bol preveleňný na východné Slovensko, kde sa počas hospitalizácie v nemocnici stretáva so svojou budúcou manželkou.

Zamestnanci podniku Stavba, VD Prešov, s výkresom v ruke J. Kostruch.

Na začiatku roka 1958 prišiel natrvalo do Prešova a od 15. januára sa zamestnal v Ľudovom a údržbárskom družstve, kde pracoval do konca roka 1962. V tom období sa oženil s Máriou Vargovou (nar. 26.10.1932), rodáčkou z obce Fričovce v okrese Prešov, s ktorou im Boh požehnal štyri deti: Petra (1959), Vieru (1961), Juraja (1968) a Martina (1972). Prvé roky manželstva bývali na dnešnej Masarykovej ulici v Prešove, blízko železničnej stanice, v malom domčeku na mieste, kde dnes stojí Stredná odborná škola podnikania a bývalé Odevné závody kapitána Nálepku (OZKN). Neskôr sa s rodinou presťahoval do

²⁰ Vojenský archív-centrálneho registra MO SR Trnava. Fond OS roč. 1930- spis Jiří Kostruch.

3 Tr 16/69

U s n e s e n í .

Předseda senátu krajského soudu v Ostravě rozhodl ve věci přezkumného řízení podle oddílu druhého zákona č. 82/68 Sb. o soudní rehabilitaci ohledně návrhu Jiřího Kostrucha, nar. 19.2.1930, bytem Prešov, ul. Marka Čulena č. 34, odsouzeného rozsudkem bývalého Státního soudu oddělení v Brně ze dne 29.6.1949 č.j. Or IIb 328/49 - 22/31 ve spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 18.10.1950, č.j. To 315/50 - 62/69, tak to :

Zpětvzetí návrhu na provedení přezkumného řízení podle zákona č. 82/68 Sb. navrhovatelem Jiřím Kostruchem bere předseda senátu krajského soudu na vědomí (§ 250/4 tr.ř.).

Navrhovatel Jiří Kostruch není povinen hradit náklady řízení (§ 20/2 zákona č. 8./68 Sb. ve znění zákona č. 70/70 Sb.).

O d ů v o d ň ě n í :

Navrhovatel Jiří Kostruch vzal svůj návrh na provedení přezkumného řízení podle rehabilitačního zákona zpět, a to písemným prohlášením do protokolu ze dne 12.7.1972 před podepsaným soudem.

Předseda senátu krajského soudu nezjistiv nějakých překážek, vzal zpětvzetí návrhu na vědomí.

Vzhledem k tomu, že v této věci jsou doavadní náklady řízení nepatrné a zanedbatelné, bylo rozhodnuto, že navrhovatel není povinen hradit náklady řízení o svém návrhu.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení není stížnost přípustná.

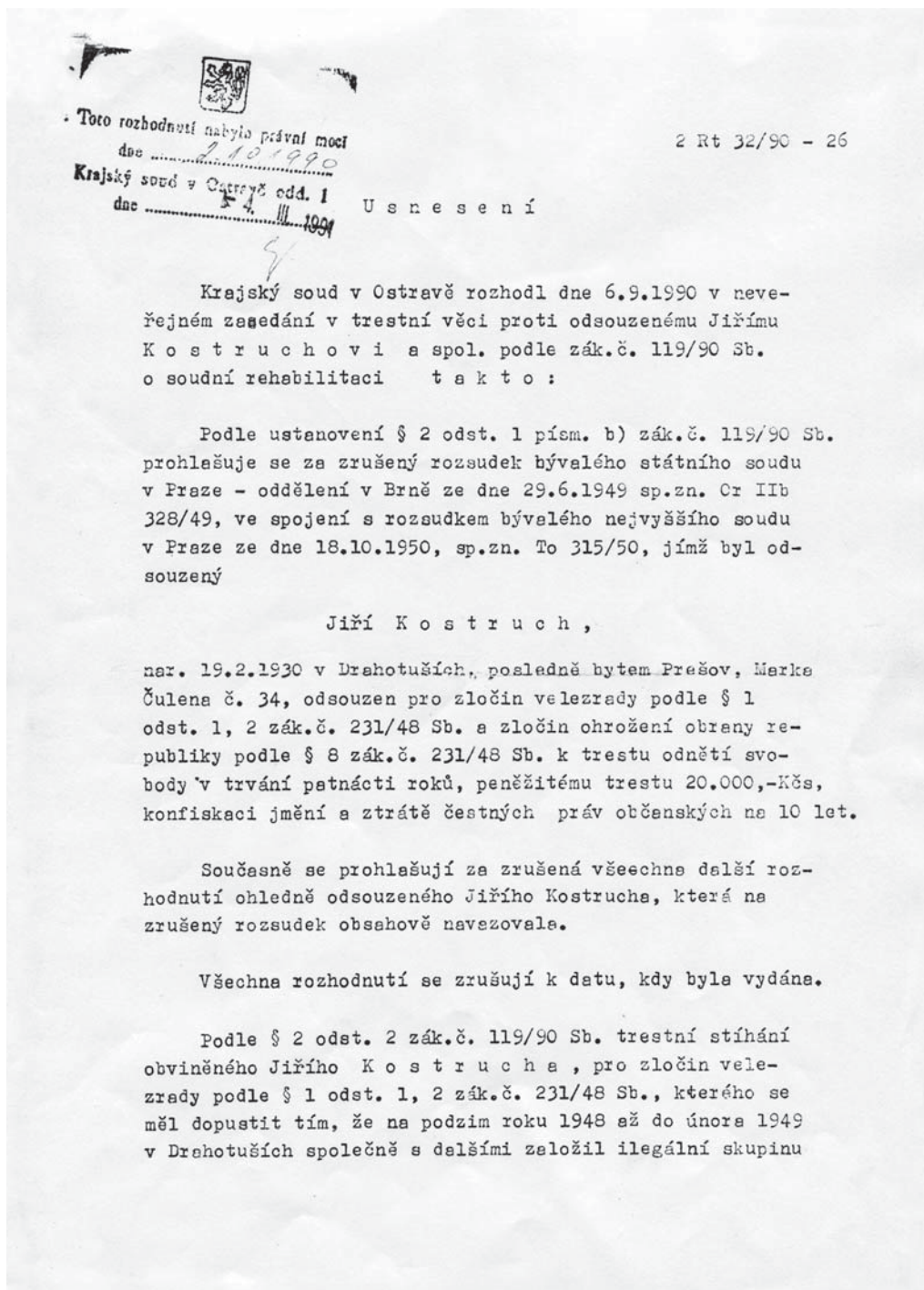
Krajský soud v Ostravě
- dne 12.7.1972 -

Za správnost vyhotovení:

Předseda senátu:
dr. Miloslav Tušla, v.r.

Uznesenie z rehabilitačného konania v roku 1972.

Uznesenie o súdnej rehabilitácii z roku 1990.

- 2 -

"Bečváři z rokle" s úkolem rozvracet lidově demokratické zřízení republiky, rozmnožování a rozšiřování protistátních rozvratných letáků a snahou sbírat zbraně a získat vojenský výcvik, a pro zločin ohrožení obrany republiky podle § 8 zák.č. 231/48 Sb., kterého se měl dopustit tím, že v době od podzimu 1948 do jara 1949 v Hranicích vyzradil počet a umístění milice v závodě Sigma - pumpy, závod Kunz v Hranicích Stanislavu Rolincovi

s e z a s t a v u j e .

O d ů v o d n ě n í :

Ustanovením § 2 odst. 1 písm. b) zák.č. 119/90 Sb. o soudní rehabilitaci byla k datu vydání zrušena pravomocná odsuzující soudní rozhodnutí vyhlášená v době od 25.2.1948 do 1.1.1990, týkající se i zločinu velezraždy podle § 1 odst. 1,2 zák.č. 231/48 Sb. a zločinu ohrožení obrany republiky podle § 8 zák.č. 231/48 Sb., spáchaných po 5.5.1945, jakož i všechna další rozhodnutí v téže trestní věci na ně obsahově nevazující.

Podle § 2 odst. 2 zákona č. 119/90 Sb. rozhodnutí o tom, zda a do jaké míry je odsouzený účasten rehabilitace, učiní soud i bez návrhu.

Jelikož krajský soud shledal, že odsouzený je v této trestní věci účasten soudní rehabilitace podle § 2 zák.č. 119/90 Sb., prohlásil za zrušená ke dni vydání dřívější zmíněná soudní rozhodnutí a trestní stíhání jmenovaného obviněného pak podle § 2 odst. 2 citovaného zákona zastavil.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost do 3 dnů ode dne oznámení k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím krajského soudu v Ostravě. Podaná stížnost má odkladný účinek.

Proti tomuto usnesení může krajský prokurátor v Ostravě ve lhůtě 60 dnů ode dne oznámení podat námítky, o kterých rozhodne Nejvyšší soud České republiky.

V Ostravě dne 6.9.1990

Za správnost vyhotovení:

JUDr. Čestmír Duda, v.r.

Foto z návštevy prezidenta Antonína Zápotockého v Prešove. V pozadí rad domov na dnešnej Masarykovej ulici, kde býval J. Kostruch s rodinou.

bytu na Sídlisku II na ulici Marka Čulena 34. V roku 1965 sa s rodinou natrvalo nastahoval do výškového vežiaku na ulici Matici slovenskej stojaceho na začiatku Sídliska III. Od 1. januára 1963 až do odchodu na

Od roku 1965 žil J. Kostruch s rodinou vo vežiaku na ulici Matici slovenskej stojaceho na začiatku Sídliska III.

dôchodok 1. júla 1990, pracoval v podniku STAVBA, výrobné družstvo Prešov, ktoré malo svoje sídlo v Prešove v časti Šváby.

Tak ako sa svojej dospelosti dožil v roku 1948, tesne pred nástupom komunizmu, do dôchodku odišiel v roku, keď Československo odpočítavalo prvé mesiace slobody a formovania sa nových demokratických štruktúr. Uznesením Krajského súdu v Olomouci zo dňa 6. septembra 1990 bol na neverejnom zasadnutí súdne rehabilitovaný a boli zrušené všetky jeho obvinenia t.j. rozsudok bývalého štátneho súdu v Prahe – oddelenie Brno zo dňa 29. júna 1949 sp. zn. Cr IIb 328/49, v spojení s rozsudkom bývalého Najvyššieho súdu v Prahe zo dňa 18. 10. 1950, sp. zn. To 315/50.²¹ Stalo sa tak na druhý pokus, nakoľko sa o rehabilitáciu svojej osoby uchádzal už na základe zákona č. 82/1968 Zb., pričom jeho žiadosť posudzoval a prieskumné konanie vykonal Krajský súd v Ostrave. Kvôli prebiehajúcemu normalizačnému procesu a politickom umlčaní „Dubčekovej“ Pražskej jari bolo zrejmé, že rehabilitácia nebude úspešná. Preto svoj návrh na vykonanie prieskumného konania vzal späť, čo uznesením potvrdil Krajský súd v Ostrave 12. júla 1972. Predsedom senátu bol Dr. Miloslav Tušla.²²

Na dôchodku aktívne sledoval domáce politické dianie a intenzívne sa zasadzoval o rehabilitáciu a odškodnenie krívd spáchaných na politických väzňoch v období totality. Po roku 1990 bol spolu s ďalšími bývalými politickými väzňami účastný mnohých stretnutí doma, ale aj na iných miestach ČSFR. Dňa 3. marca 1990 sa konal 1. Snem Konfederácie politických väzňov Slovenska a s radosťou privítal vznik tejto organizácie. Aktívne sa preto zapojil do práce *Okresnej organizácie Konfederácie politických väzňov Slovenska* (skr. KPVS) v Prešove, kde sa zúčastňoval na desiatkach stretnutí menšieho i väčšieho charakteru. Keď v roku 1999 došlo k nezhodám a rozštiepeniu KPVS a na 5. sneme 23. júna 1999 vznikol Zväz protikomunistického odboja, nebol s touto situáciou spokojný. Väčšina členov z organizácie v Prešove vrátane J. Kostrucha sa stala členom „novej“ Konfederácie politických väzňov Slovenska, ktorá bola na

²¹ Usnesení Krajského soudu v Ostravě 2 Rt 32/1é-26 zo dňa 6.9.1990 – v arhíve rodiny Kostruchovej

²² ABS Praha - vyšetřovací svazek č. V-2002 Ostrava: OV rehabilitační řízení.

*Mária Kostruchová (v strede), manželka Jiřího Kostrucha so svojimi deťmi.
Zľava Peter, Viera, Martin a Juraj.*

Ministerstve vnútra SR zaregistrovaná 9.9.1999. Po tomto období už jeho angažovanosť nebola taká výrazná. Naďalej však mal kontakt s politickými väzňami, navštevoval sídlo prešovskej organizácie na ulici Požiarnickej 17 (poschodový objekt tzv. Čeremušky pri „malej“ železničnej stanici) a odoberal časopis Naše svedectvo. V roku 2003 ho nachádzame medzi skupinou 15-tich občanov Slovenskej republiky, ktorí Ústavnému súdu Slovenskej republiky v Košiciach adresovali *Stážnosť pre porušenie základných práv a slobôd uvedených v čl. 12, ods. 1,2, a žiadosť o priznanie finančného zadoštučinenia z dôvodu nesprávneho úradného postupu v zmysle čl. 46. ods.3 Ústavy SR.*²³

²³ Stážnosť pre porušenie základných práv a slobôd [online]. [cit. 2018-08-03]. Dostupné na internete: <<https://www.szcpv.org/04/pravo1.html>>

VAZBA

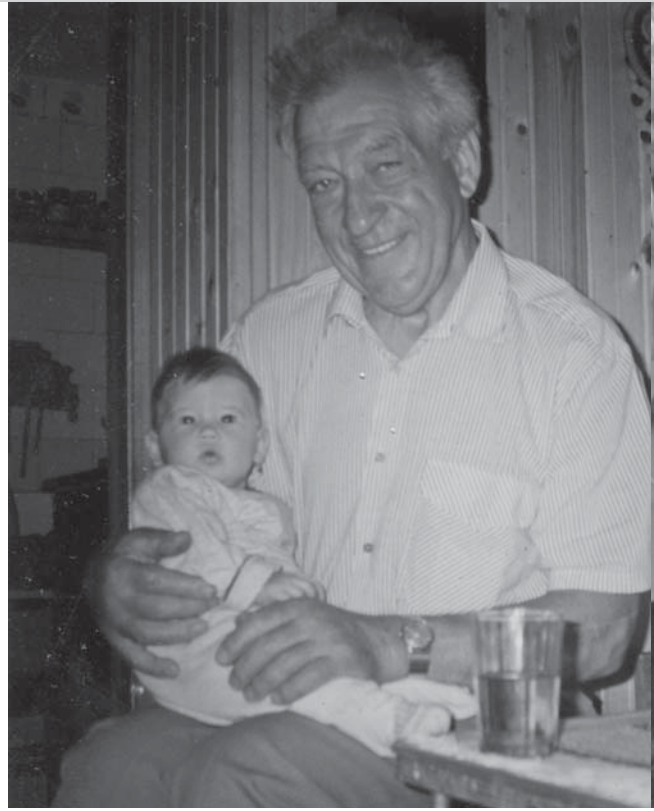
S RUKAMI NAD HLAVOU

1930
2009

Príbeh politického väzňa Jiřího Kostrucha

1930
2009

Príbeh politického väzňa Jiřího Kostrucha

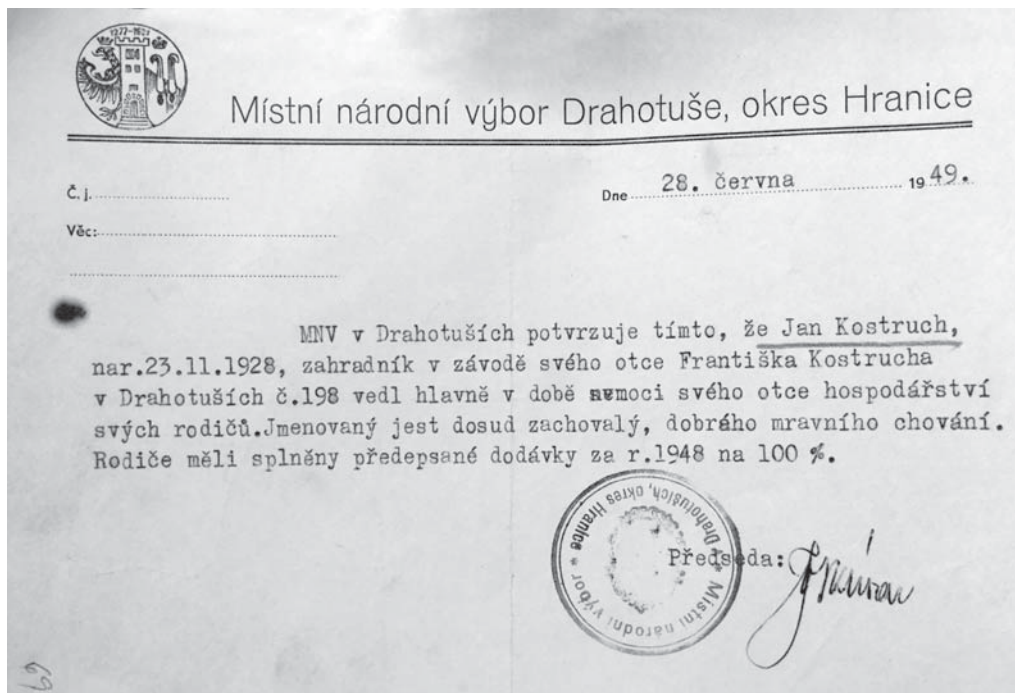

Z roku 2006 sa zachoval zoznam členov (zrejme iba časti členskej základne) Okresnej organizácie KPVS v Prešove, v súvislosti s udeľovaním medaily cti. V zozname členov figurujú: Štefan Baloga, František Bednár, vdp. Ing. Vladimír Boňko, Pavol Bujňák, Karol Bujňák, vdp. Andrej Červeňák, Vendelín Duch, Vladimír Fecko, Andrej Gnap, Mgr. Ján Goč, Andrej Jenča, Ján Kačúr, Anton Kalina, vdp. Eugen Kočiš (gréckokatolícky biskup – pozn. autora), Jiří Kostruch, MUDr. Michal Lukáč, František Maník, František Miškay, Vladimír Neumann, Tomáš Novotný, Vladimír Roháček, Belo Šilla, Margita Tinschmidtová, Filip Tomčišák, Jaroslav Bojčuk, Eugen Ciško, Ján Rulin, František Miško. To boli ľudia, s ktorými sa stretával a spolupracoval. V čase prípravy nových zákonov a počas rehabilitácií perzekuovaných bol po udalostiach Novembra `89 v úzkom kontak-

Stretnutie členov Konfederácie politických väzňov Slovenska s primátorom Košíc a neskorším prezidentom SR J.E. Rudolfom Schusterom (tretí zľava). J. Kostruch druhý zprava.

Posudok na Jána Kostrucha zo dňa 28.6.1949.

te s bývalým politickým väzňom, aktívnym funkcionárom KPVS, občianskym aktivistom a publicistom Štefanom Pazderom (1924-2010), ktorý žil v Prešove - Solivare.

V roku 2008 mu Ústav pamäti národa na základe rozhodnutia Komisie ÚPN pre posudzovanie žiadostí o priznanie postavenia účastníka protikomunistického odboja podľa § 6 ods. 1 zákona č. 219/2006 Z.z. priznal postavenie účastníka protikomunistického odboja. Z toho dôvodu mu bol vystavený preukaz účastníka protikomunistického odboja s číslom «00140». Ako odôvodnenie sa uvádza: Z priložených dokumentov vyplýva, že Jiří Kostruch (nar. 19.02.1930) bol štátnym súdom v Prahe – oddelenie Brno dňa 29.06.1949, sp. zn. Or. II b 328/49 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu v Prahe zo dňa 18.10.1950, sp. zn. To 315/50 uznaný vinným z trestného činu velezrady podľa § 1 ods. 1, 2 zákona č. 231/48 Zb. a trestného činu ohrozenia obrany republiky podľa § 8 zákona č. 231/48 Zb. a odsúdený na nepodmienečný trest vo výške 15 rokov, peňažnú pokutu 20.000 Kčs, prepadnutie

Oblastní úřadovna státní bezpečnosti

v Olomouci

(razítko úřadovny)

č. j. 18589/Stb-49

v Olomouci dne 11. února 1949.

Zápis o zatčení.

Dnešního dne o 17 hod. byl(a) zatčen(a) v Drahotuších okr. Hranice
pro podezření z protistátní činnosti
K o s t r u c h Jan

(přezdívky, jména za svobodna u žen) ./.

nar. 23.11.1928, v Drahotuších, okres Hranice

přisl. do Drahotuš, okres Hranice, stát ČSR

stav svobodný, národnost česká, nábož. řím. kat.

rodiče František a Marie roz. Vránova

manžel-ka, děti ./.

poručník (u mladistvých) ./.

povolání zahradník, vojenský poměr nevoják

bydliště Drahotuše č.198, okr. Hranice - zaměstnán u rodičů

Zatčení provedl štrážm Dvorský stráž. Dvořák

zatčeného prohlédl -.- v přítomnosti strážm. Skoupého

Zatčený(á) má u sebe:

osobní doklady (číslo, datum, úřad vyhotovení): ./.

vlastní věci: řetízek na hodinky s červeným přívěskem
a zápisník .

důležité věci:

Kontrolní otisky prstů (palec a ukazováček pravé ruky)

Podpis:

Č. skl. 2020.

Státní tiskárna v Praze - 4854-46.

Zápis o zatčení - KC-R. č. 13.

Státní prokuratura
odd. Brno

Pst II. 659/49

Příkaz, aby trest byl vykonán.

Jan Kostruh,

narozen 23.11.1928 v Drahotošicích

byl odsouzen rozsudkem
státního soudu
odd. v Brně

ze dne 29.6.1949 čj. Or IIb328/49
pro § 1, odst. 1 a 2 z.č. 231/48 Sb.

k trestu odnětí svobody na dobu
10 /deset/ roků

se započtením vazby od 11.2.1949
10.30 hod. do 18.10.1950-12 hod.

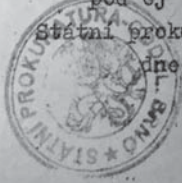
Trest odnětí svobody má - ihned -
nejpozději do _____ nastoupit.
Po odpykání trestu budiž propuštěn - na svobodu - dodán _____

O nastoupení trestu buď vyrozuměn
Státní prokuratura, odd. Brno

k č.j. Pst II 659/49.

Trestní oznámení podalo KV Stb v Olomouci
pod čj. 18589/Stb.-49.

Státní prokuratura - odd Brno
dne, 6.6.1951.

Trest nastoupen dne _____

18.10.1950 - 12hod

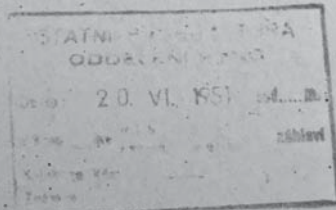
o nastoupení trestu vyrozuměn _____

Výkon trestu skončen dne _____

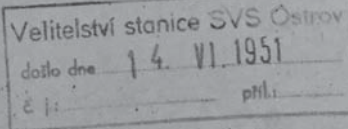
Náklady výkonu trestu činí _____

18. VI. 1951 [Signature]

/Datum a podpis velitele
vězeňského ústavu /.

V kartoteka trestanců poznačeno.
Br, dne 22 čer. 1951

Jan Kostruh může být použit na práce
mimo uzavřený trestní ústav.

204

Zoznam členov + medaily

Konfederácia politických väzňov Slovenska
Okresná organizácia Požiarnická 17 080 01 Prešov

Výbor OP KPVS v Prešove na medailu cti navrhuje týchto členov:

+ (medaila)

1. ✓ Štefen Baloga	13. ✓ Anton Kalina +
2. ✓ František Bednár +	14. ✓ Eugen Kočiš dôst.p.
3. ✓ Ing.Vladimír Boňko dôst.p.	15. ✓ Jiří Kostruch
4. ✓ Pavol Bujňák +	16. ✓ MUDr.Michal Lukáč
5. ✓ Karol Bujňák +	17. ✓ František Maník
6. ✓ Andrej Červeňak dôst. p. ?	18. ✓ František Miškeý (medailu písal odvedal obal)
7. ✓ Vendelín Duch	19. Vladimír Neumann
8. ✓ Vladimír Fecko	20. ✓ Tomáš Novotný
9. ✓ Andrej Gnap	21. ✓ Vladimír Roháček
10. ✓ Mgr.Ján Goč	22. Belo šilla ?
11. ✓ Andrej Jenča	23. ✓ Mergita Tinschmidtová
12. ✓ Ján Kačúr	24. ✓ Filip Tomčišák
	25. ✓ Jaroslav Bojčák
	26. ✓ Ľuboš Eugen +
	27. ✓ Rulín Ján +
	28. ✓ Amír Fraubel ?

S pozdravom

V Prešove, 22. februára 2006

KONFEDERÁCIA POLITICKÝCH VÄZŇOV SLOVENSKA
Okresná organizácia
P R E Š O V
predseda OO KPVS
Prešov

Dokument Okresnej organizácie KPVS v Prešove – zoznam členov navrhnutých na medailu cti, 2006.

celého majetku a stratu ČPO (čestných práv občianských pozn. autora) na dobu 10 rokov. Toto rozhodnutie bolo v plnom rozsahu zrušené rozhodnutím Krajského súdu v Ostrave zo dňa 06.09.1990, sp. zn. 2 Rt 32/90-26.²⁴

²⁴ ÚPN – č. spisu DR/2006/00957 Rozhodnutie o priznaní postavenia účastníka protikomunistického odboja zo dňa 3. decembra 2008 (archív autora).

Následne v roku 2009 mu *Komisia ÚPN pre posudzovanie žiadostí o priznanie postavenia veterána protikomunistického odboja* podľa Zákona č. 219/2006 Z.z. o protikomunistickom odboji a Zákona č. 58/2009 Z.z. priznal postavenie veterána protikomunistického odboja. Na základe toho mu bol v zmysle platného znenia zákona vystavený preukaz veterána protikomunistického odboja s číslom «00021».²⁵

Aj keď celý svoj produktívny život prežil v komunistickom zriadení (1948-1989), počas ktorého bol väznený a ktorý ho kariérne obmedzoval, bol prospešný pre dobro svojej krajiny, mesta a najmä svojej rodiny. Bol obetavým manželom, otcom, neskôr aj hrdým starým otcom svojich vnúčat a veľmi dobrým kolegom a priateľom. Veľmi aktívne pomáhal pri výstavbe domu svojej dcére a zaťovi v Kanaši a neodmietol pomoc a brigádnickú výpomoc ďalšej rodine a priateľom. Voľné chvíle trávil na svojej chatke pri obci Župčany neďaleko Prešova, ktorá bola v dotyku s lokalitou Cemjata a školským polesím Strednej lesníckej školy v Prešove. Posledné mesiace svojho života prežil v byte na Sídlisku III v Prešove, kde sa o neho obetavo starala manželka Mária. Zomrel 29. júna 2009 v Prešove a bol podľa obradov rímskokatolíckej cirkvi pochovaný na Mestskom cintoríne v Prešove-Solivare. Pohrebné obrady vykonal kaplán rímskokatolíckej farnosti Prešov – Sídlisko III Peter Nemeč. Ako príčina úmrtia bolo uvedené zlyhanie srdca.

Politickú angažovanosť mladšieho Jiřího podporoval aj jeho o dva roky starší brat Ján. Spolu boli zapojení do mládežníckych akcií vo farnosti, v orolskom hnutí a po púti na sv. Hostýn v roku 1948 sa spolu zapojili do letákovkej akcie.

Obaja napokon skončili vo vyšetrovacej väzbe a boli spoločne súdení.

Znak
orolského
hnutia

²⁵ ÚPN – č. spisu DR/2006/00957 Rozhodnutie o priznaní postavenia veterána protikomunistického odboja zo dňa 7. mája 2009 (archív autora).

Ján Kostruch²⁶ sa narodil 23. novembra 1928 v Drahotušiach, okr. Hranice, tak ako jeho mladší brat Jiří a ostatní súrodenci. Po skončení povinnej školskej dochádzky v rodisku sa po vzore otca vyučil záhradníkom a ako mladý muž pracoval vo firme svojich rodičov. Dňa 11. februára 1949 bol v Drahotušiach zatknutý pre údajnú protištátnu činnosť. Spolu s bratom strávil štyri mesiace väzby v Olomouci. Po súdnom procese v Olomouci bol spolu s ďalšími členmi vykonštruovanej organizovanej skupiny „*Jiří Kostruch a spol.*“ 29. júna 1949 štátnym súdom v Brne odsúdený na 10 rokov ťažkého žalára, peňažný trest 20.000 Kčs, konfiškáciu celého majetku a stratu občianskych práv.²⁷ Svoj trest, postupne znížený amnestiami, strávil v ťažkých podmienkach Uránových baní v Jáchymove. Po prepustení z väzenia musel narukovať k Pomocným technickým práporom (PTP), kde bol dva roky a veľkú časť svojej služby strávil pri výstavbe mošnovského letiska, dnes Letisko Leoša Janáčka, situovaného 20 km juhozápadne od Ostravy.

*Ján Kostruch
v uniforme príslušníka
tzv. Technických práporov.*

Šesť rokov strávených v komunistickom väzení a dva roky v PTP zanechali jazvu na duši mladého Jána a vyformovali u neho odmietavý postoj voči komunistickému zriadeniu. Po ukončení vojenskej služby sa vrátil do rodných Drahotuš a zakrátko sa spoznal so svojou budúcou

²⁶ Životopis spracovaný na základe smútočného príhovoru, ktorý počas pohrebných obradov Jána Kostrucha dňa 7.11.2009 v kostole v Jeseníku nad Odrou predniesla p. Marie Heraltová.

²⁷ Rozsudek - Hlavní přelíčení dne 29. června 1949 v Olomouci: Jan Kostruch §1 z.č. 231/48 Sb. – 10 roků těž. žal., a peněžitý trest 20.000 Kčs, v případě nedobytnosti 2 měs. těž. žal., zostř. 1 tvrdým ložem ¼ letně, ztráta čestných práv obč., konfiskace jmění, nepodmíněně, útraty nedobytné.

manželkou Annou, rodenou Tatarkovou (1928-2018) z Čadce, s ktorou sa v roku 1960 oženil a spolu prežili takmer päťdesiat rokov. V harmonickom manželstve sa im narodili tri deti - dcéry Marta (1961), Anna (1962) a syn Stanislav (1964). Postupne sa tešili zo štrnástich vnúčat.

Mladý Ján, ako bývalý politický väzeň, mal obmedzené možnosti a zamestnal sa v Jednotnom roľníckom družstve v Jeseníku nad Odrou ako ošetrovateľ koní. Túto prácu vykonával dlhé obdobie, dovážal pre kone krmivo a ak bolo potrebné, pracoval aj na poli. Po zrušení chovu koní pracoval v sklade obilia ako skladník a odtiaľ v roku 1988 po dovŕšení 60 rokov odišiel do dôchodku. Po celý život mal rád prácu v exteriéri či už išlo o poľnohospodárske, alebo záhradkárske práce na domácom hospodárstve. Mal rád prírodu a okolitý kraj svojho domova, kde si ho ľudia pamätajú ako skromného a pracovitého človeka. Pred dušičkovým obdobím si vyberal dovolenku, aby pripravil desiatky kytíc a dušičkovú výzdobu k pamiatke zosnulých.

Ján Kostruch s manželkou Annou, rodenou Tatarkovou (1928 - 2018).

Bratia Ján a Jiří Kostruchovci.

Zapájal sa tiež do činnosti miestneho zväzu záhradkárov. Vo farnosti pracoval ako kostolník a dvadsať rokov vykonával aj ťažkú a nedocenenú prácu hrobára na miestnom cintoríne. Bol veriacim človekom, ktorý k viere v Boha viedol svoje deti a vnúčatá a sledoval náboženský život v krajine.

Posledné roky života prežil s vážnym onemocnením a postupne bol odkázaný na pomoc príbuzných, najmä manželky a vnučky. Zomrel 2. novembra 2009 v nemocnici v Novom Jičíně a bol pochovaný na cintoríne v obci Jeseník nad Odrou, kde od roku 1960 býval. Zomrel iba štyri mesiace po odchode do večnosti brata Jiřího v roku 2009. Manželka Anna zomrela v roku 2018. O svojom utrpení a prežitom období v komunistickom väzení veľa nehovoril. Po roku 1990 sa zapojil do činnosti Konfederácie politických väzňov a príležitostne sa zúčastňoval spomienkových a spoločenských podujatí.

4.

ZATKNUTIE, VÄZBA
A SÚDNY PROCES
V OLOMOUCI

Celý príbeh prenasledovania skupiny mladých ľudí sa začal počas cirkevného podujatia a dôvody na prenasledovanie sa nám dnes môžu zdať úsmevné. Žijeme totiž v dobe, kedy si každý môže povedať svoj názor, prípadne distribuovať reklamné letáky a šíriť svoje názory. Nehovoriac už o sociálnych sieťach, kde môžeme prezentovať svoj názor.

Obyvatelia Moravy sa každoročne vo veľkom počte zúčastňovali púte v Hostýnskych vrchoch, ktoré tvoria jeden z výbežkov západných Karpát. Pútnické miesto Svatý Hostýn sa nachádza na terasovitom kopci, v nadmorskej výške 718 m n. m. a jeho dominantu tvorí chrám - bazilika Nanebovzatia Panny Márie. V jej interiéri za oltárom sa nachádza impozantný obraz Panny Márie, patrónky Moravy.²⁸ Celý chrámový komplex s ďalšími sakrálnymi budovami a ubytovňou sa

²⁸ KUBEŠA, P.: *Příspěvek k historii Svatého Hostýna*. Bystřice pod Hostýnem: Řím.-kat. duchovní správa Svatý Hostýn, 2013, s. 3-12.

Interiér baziliky Nanebovzatia Panny Márie na sv. Hostýne. V jej interiéri za oltárom sa nachádza impozantný obraz Panny Márie, patrónky Moravy.

nachádza blízko mestečka Bystřice pod Hostýnem v dnešnom Zlínskom kraji. Toto miesto sa dá prirovnať k východoslovenskému mariánskemu pútnickému miestu v Levoči. Každoročne sa tu schádzali a dodnes schádzajú veriaci, aby vzdali úctu Nebeskej Matke Panne Márii a modlili sa za svoje rodiny a svoju krajinu. Prvá novoveká písomná zmienka o tomto mieste pochádza z roku 1567, napriek skutočnosti, že toto miesto v horách bolo obývané Keltmi a Slovanmi a poslúžilo ako úkryt pri nájazde Tatárov v roku 1241.²⁹ Tradičná púť, ktorá sa odohrávala po tzv. «Vítaznom februári» v roku 1948, sa stala

²⁹ KUBEŠA, P.: *Príspevek k historii Svatého Hostýna*. (2013), s. 3-5.

manifestáciou proti nastupujúcemu komunistickému režimu. Veľké množstvo veriacich a mládeže putovalo na tieto miesta, aby sa modlili, ale aj demonštrovali odpor voči praktikám, ktoré sa začali uplatňovať vo verejnom živote v Československu. Na túto púť prišlo aj niekoľko tisíc mladých ľudí, medzi nimi aj mladí Orli. Orolská organizácia predstavovala v očiach komunistov hrozbu pre jej spojenie s rímskokatolíckou cirkvou a silný vplyv na mládež. Mariánska púť, spojená so zjazdom katolíckej mládeže, sa tu konala v dňoch 24. a 25. augusta 1948 a bola tichým, ale zrejším odporom voči novým pome-

rom. Bola tiež spojená aj so vzájomnou výmenou informácií a šírením tlačových správ o spoločensko-politickej situácii v krajine.

Po príchode z tejto púte sa aj mladí aktivisti z Drahotuš pustili do rozmnožovania a rozširovania letákov a listov, ktoré boli obdržané na púti a neskôr šírili aj ďalšie získané tlačoviny. Štátna bezpečnosť v Olomouci tieto skupiny monitorovala a veľmi detailne začala rozpracovávať aktivity Cirkvi a mládeže.

KATOLÍCI, BUĎTE NA STRÁŽI...

Dědictví Otčů, zachovej nám, Pane...

Stručný obsah pokynů Ústředního výboru KSČ Praha:

1. Korespondence Vatikánu s arcibiskupy a biskupy bude prováděna jedinně prostřednictvím vlády.
 2. Pastýřské listy biskupů pouze se svolením vlády.
 3. Přísně budou kontrolována kázání a promluvy duchovenstva a všech náboženských složek.
 4. Církev československá a evangelická budou povýšeny na církve národní. Majetek Církve katolické bude zkonfiskován a podle potřeby přidělen této národní církvi.
 5. Přemlouvání a přesvědčování katolického kněžstva k přestupu do národní církve.
 6. Zostuditi kněžstvo najímáním placených žen za každou cenu. /Pokud možno z katolických rodin.
- Celkový nábor se čeká a připravuje v měsíci říjnu. Vyškejte dalších pokynů.

Slova presidenta Dr. Edvarda Beneše při podpisu vlády v únoru 1946.

Tato slova byla ve zvukovém týdeníku, kde bylo zachyceno přijetí a podpis vlády, vynechána.

Ne všechen československý lid si přeje zánik demokracie, ale vy pánové a vámi vedená strana si přeje, abych svým podpisem zabil demokracii v Československu a zradil sebe a celou národu nejdražší přísahu, jež tkví ve slibů presidentu Osvoboditeli: Věrní zůstaneme. Jestli tak činím, tedy jenom proto, abych zabránil bratrovražedným bojům, jimiž mi vyhrožujete a jež jste sečasně vyvolat. Věřím však, že lid československý pochopí můj čin a při nejbližší příležitosti ve své většině prokáže, že jsou mu cizí metody, jichž užíváte, a že jste podceňovali mravní vyspělost, věrnost a demokratický smysl našeho lidu.

Katolíci buďte na stráží...

Dědictví Otčů zachovej nám, Pane...

Nejdůstojnější pan arcibiskup pražský a primas český Dr. Josef Beran byl vyloučen ze Svazu bojovníků za svobodu jen proto, že se nebál říci vládě pravdu. Není pravdou, že katolíci posílali protestní dopisy, když byl P. Plojhar suspenzován. Všichni správní katolíci stojí za panem arcibiskupem. Vyloučením není ovšem ještě všechno u konce. -- Dejte pozor na podpisovou akci -pro pana arcibiskupa- . Je to akce proti. Nepodpisujte tedy žádné takové archy.

Zachované letáky psané na písacím stroji, které způsobily mladým Orlom velké problémy (Národní archiv, Brno).

MRAVNOST MUSÍ MÍTI NÁBOŽENSKÝ ZÁKLAD ::
Mravnost bez Boha ztroskotala. Lidé bez Boha klesají hlouběji než něme-
tívar. Nacisté, a jejich bezbožská morálka jsou nám výstrahou příkla-
dem. Je proto třeba, aby lidé otevřeli své srdce křesťanství a jeho nau-
ce, aby čerpali z nadpřirozených zdrojů Cirkve a ve spojení božského z
lidským našli pevný bod pro své vlastní duchovní štěstí a základ k nábo-
ženské a tím mravní obrodě celého našeho národa

BOJ PROTI VSTUPU, CO JE BOŽSKÉ

A však vidíme toto: po prvé v dějinách lidstva jsou svědky chladno-
krevně uvažného a do podrobnosti připraveného boje člověka proti všemu
co je božské. Komünismus je priti nábožensky svou podstatou a pokladu ná-
boženství za opium pro lid", protože prý náboženské pravdy, odkazují za
hrob, odvádějí proletáře od úsilí od dosažení ráje sovětského, jež je
na této zemi.

BLUDNÉ UČENÍ KOMÜNISMU...

Dnešní komünismus ve vyšší míře nežli jindy podobně mluví v minulós-
ti, skrývá v sobě bludnou myšlenku vykoupení. Lžiivý ideál spravedlnosti
rovnosti a bratrství v práci prozraňuje jako žhavý zář vstoku jeho nauku
a všecko jeho činnost jakýmsi bludným mysticismem, který vsugeruje davům
získaným klamnými sliby strhující nadšení a zápal. To je zvlášť vysvě-
tlitelno v době, jako je naše kdy z vlnného rozdělení pozemských statků
vyplyvá neobvyčajná bída. Tento lži-ideál se také vychloubá, jako by dal
počet k jistému hospodárskému pokroku, tento však došlo li k němu skut-
tečně, máv příčiny jiné, jako na příklad, že se ve větších roz-
měrech zavede průmyslová výroba v zemích, kde dosud téměř nebyla, nebo že se
zúžitkují ohromné přírodní bohatství, nebo že se používá brutálních me-
tod, aby se provedly obrovské práce malými a klady.

VZPŮRA MLČENÍ V TISKU...

Třetí pomocnou metodou jest opravdová vzpoua mlčení a: ve velké
části světového nekatolického tisku. Pravíme vzpoua, protože jinak nel-
ze si vysvětliti že tisk který se tak lačně zhaní po malicherných de-
ních příhodách, mohl tak dlouho mlčeti o zločinech v Rusku a také z vel-
ké části ve Španělsku páchaných, a mluvil poměrně tak málo o tak rozsá-
hlé světové organizaci, jako je moskevský komünismus. Toto mlčení má sa
stejně svou příčinu v krátkozraké politice a jest podporováno různými
tajnými silami, které již ode dávna usilují zničiti křesťanský sociální
řád.

PŘIROZENÝ DŮSLEDEK SOUSTAVY.

Nelze říci, že takové nutné ukrutnosti jsou jen přechodným zjevem
jaký doprovází každou velkou revoluci, osamocenými výbuchy rozjitření
k jakým dočezá v každé válce. Nikoliv je to přirozené ovoce soustavy, j-
jiz chybí jakakoliv sebevláda. Sebevlády potřebuje člověk, ať již jako
jednotlivec, ať již ve společnosti. I barbarští národy měly, uzdu v přiro-
zeném zákone, jež Buh vřel do srdce každého člověka a kde se tehž zákon
řádne zachovával, tu bylo viděti jak se starověké národy zvedaly k ve-
likosti, která dosud některé snadno vznětlivé dějezpytce strhuje k ob-
divu, smad i věřámu, než vlastně zasluhuji. Když se vyřve lidem ze srd-
ci i pojem Boha, pak nutně jejich pudy a vášně je ženou do nejukrutněj-
šího barbarství...

„Bečváři z rokle“

Letáky, ktoré rozširovala skupina „Bečváři z rokle“ pod vedením Jiřího Kostrucha.

Po celom území Československa sú v tomto období zaznamenané rôzne formy odporu voči štátnej politike ako letáky, anonymy, verejné vystúpenia na schôdzach, obrana kňazov, stráženie farských budov a chrámov, návštevy predstaviteľov miestnej a štátnej správy,

listy, či ukrývanie ohrozených osôb. „Takáto forma nesúhlasu nemala inštitucionálny charakter a jasne vyjadrovala protest voči vládnej moci. Spomenuté prejavy nesúhlasu a odporu sa zvyknú označovať aj za archaické alebo prepolitické, pričom pri ich definícii sa vychádza napríklad z výskumu realizovaného Ericom J. Hobsbawmom. Veriaci vyjadrovali aktívny odpor proti cirkevnej politike komunistického režimu najmä v rokoch 1949–1950, keď sa realizovala štátna Katolícka akcia, likvidácia kláštorov a gréckokatolíckej cirkvi, ako aj pri izolácii niektorých biskupov. Počas celého obdobia vlády KSČ veriaci napríklad účasťou na pútiach, resp. zápasom o to, aby deti mohli navštevovať vyučovanie náboženstva, dávali najavo, že im ide o slobodné vyznávanie svojej viery.“³⁰

Letákové akcie, podobné s tými, ktoré sa organizovali v moravských mestách a obciach po Orolskej púti na Svätom Hostýne, sú zaznamenané aj vo vtedajšom Východoslovenskom kraji na území dnešného Slovenska. Leták s názvom „Sestry a bratia“ nasledovného znenia bol nájdený 17. júla 1949 pod bránou Okresného národného výboru v Košiciach: „Voláme Vás do boja proti komunizmu. Už nám toho dosť vzali, ale vieru si vziať nedovolíme. Preč s červenou hviezdou. Náš odznak svätý kríž. Boj. Skupina č. 815709.“ Letáky tejto skupiny sa objavili neskôr aj vo Vranove nad Topľou a Revúcej. Stanovisko k štátnej Katolíckej akcii bolo rozširované v štátnej nemocnici v Kvetnici pri Poprade, pričom ŠtB obvinila z ich rozširovania rehoľnú sestru Konštantínu (Jozefínu Senšekovú). Protištátne letáky sa tiež objavili 24. augusta 1949 v Michalovciach, po likvidácii klášto-

Kňaz František Pevný, SJ
(1921 – 2021)

³⁰ KMEĚ, N.: *Formy odporu cirkvi a veriacich*. In: Sborník k medzinárodnej konferencii: Odboj a odpor proti komunistickému režimu v Československu a ve střední Evropě. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2010, s. 177–178.

Krajské velitelství státní bezpečnosti
v Olomouci.

Dokupis #68

Č.j.: 18.589/Stb.-49.

V Olomouci dne 12.2.1949.

Útvar 701 A

Věc : Zatčení osob, které rozšiřovaly ilegální letáky - zpráva.

Dne 7.2.1949 byl v Praze na nádraží zatčen pro rozšiřování ilegálních letáků s nadpisem "Hlas umlčených" Mojmír S t a š a, n.r. 15.7.1927 v Kroměříži, svobodný, české národnosti, studující na odborné dřevařské škole v Olomouci, bytem Kroměříž, Pilařova 8. Na základě výpovědi zadržehého byl pak v Olomouci zatčen:

1./ Černočský Ladislav, nar. 12.2.1930 v Lipníku n/B., okr. Hranice, svobodný, české národnosti, studující na odborné dřevařské škole v Olomouci, bytem Lipník n/B., Masařkova čis. 340. Týž přiznal, že cyklostyloval letáky s nadpisem "Hlas umlčených", které mu na bílém napsané dodával Stáša. Cyklostyl byl majetkem Hasičské jednoty v Lipníku n/B., který byl uložen u otce Černočského v kanceláři, který je velitelem hasičů. Na základě výsledku tohoto pak;

2./ Tomančík Jan, nar. 29.9.1926 v Brně, svobodný, české národnosti, studující na dřevařské odborné škole v Olomouci, bytem v Olomouci, Stalingradská čis. 5, byl zatčen dne 9.2.1949 pro spoluúčast na rozšiřování těchto letáků a tím, že opravoval pravopisné koncepty napsaných letáků.

3./ Šterba Milan, nar. 21.11.1928 v Lipníku, svobodný, české národnosti, povoláním číšník, bytem Lipník n/B. čis. 876, byl zatčen dne 9.2.t.r. jako další spolupracovník Černočského a také podněcovatel k vydávání letáků. Týž obdržel ilegální leták s nadpisem "Hlas umlčených" z Prahy a proto navrhl Černočskému, aby letáky, které budou v ydávati, nesly také toto jméno.

4./ Kostruch Jiří, nar. 19.2.1930 v Drahotuších, okr. Hranice, svobodný, české národnosti, stroj. zámečník, zaměstnán u firmy Sigma-Pumpy, bytem Drahotuše čis. 198. Týž byl zatčen dne 11.2. t.r. jako spolurozšiřovatel letáků "Hlas umlčených", které dostával od Černočského.

5.-/-

Při domovní prohlídce u Kostrucha byly nalezeny další ilegální letáky v počtu asi 20 0 kusů s nadpisem "Bratři a sestry", "Bratrstvo svobody" a ilegální leták s nadpisem "Zemědělci". Při tom bylo zjištěno, že se jedná o novou skupinu, která vydává letáky z podnětu strany lidové. V první skupině se jednalo o příslušníky strany čs. nár. soc. Kostruch vyráběl letáky na cyklostylu vypůjčeném z farního úřadu v Drahotuších, jakož i na psacím stroji, rovněž vypůjčeném z farního úřadu v Drahotuších.

5./ Kostruch Jan, nar. 23.11.1928 v Drahotuších, okr. Hranice, svobodný, české národnosti, zahradník, zaměstnán u svého otce, bytem Drahotuše č. 198, byl zatčen dne 11.2.1949 jako bratr Jiřího Kostrucha, jelikož o rozmnožování a vyrábění ilegálních letáků věděl a k tomu napomáhal.

6./ Pevný František, nar. 16.2.1921 ve Sv. Štěpáně, okr. Val. Klobouky, svobodný, české národnosti, kooperátor na farním úřadě v Drahotuších, tamtéž číslo 1 bytem, byl zatčen dne 12.2.t.r. s tím, že spolupracovník Jiřího Kostrucha a tím, že věděl, že zapůjčený stroj a cyklostyl je na vyrábění ilegálních letáků.

7./ Rolinc Stanislav, nar. 12.10.1923 v Maloticích, okr. Hranice, svobodný, české národnosti, obchodní příručí, bytem v Maloticích č. 80, okr. Hranice, byl zatčen dne 12.2.t.r. proto, že dodával koncepty a obsah zpráv napsaných psacím strojem na papíře Jiřímu Kostruchovi. Dle jeho výpovědi dostával jmenovaný letáky z Brna. Bližší podrobnosti se vyšetřují.

8. Vrána František, nar. 15.2.1924 v Klokočí, okr. Hranice, zemědělský dělník u svého otce, české národnosti, bytem Klokočí č. 1, byl zatčen 12.2.t.r. proto, že na žádost Jiřího Kostrucha uschoval cyklostyl, jakmile zjistili nebezpečí, že jsou stínáni, a dostával také ilegální letáky od Kostrucha k dalšímu rozšiřování.

9./ Král ~~Břetislav~~ Břetislav, nar. 20.6.1926 ve Slavičíně, okr. Hranice, svobodný, české národnosti, soustružník kovů, bytem v Lipníku n/B., Ul. 28. října č. 602, byl zatčen dne 12.2.t.r. jako spolupracovník Černockého, který mu zhotovené letáky rozšiřoval dále.

Se zatčenými se provádí výslechy o dalších spolupracovnících a event. další získané poznatky budou hlášeny. Písemná zpráva celková bude podána.

Krajský velitel Stb:
Hanel v.r.

Převzal:
dne: 22.2.49 hod. 11⁰⁰ Popišil
Odeslal:
čís.: 276/49 dne: 22.2.49 hod. 15⁰⁰
adr. Váňan 701-a Jv

Správa krajského velitele Hanela zo dňa 12.2.1949 (ABS, Praha).

+ kv nb lomouc 176 12/2 11.000 ----

u t v a r 701-a

=====
vec: zatčení osob, které rozširovaly ilegální letáky-zpráva.

dne 7.2.1949 byly v praze na nadržázi zatčeni pro rozširovani ilegálních letáku s nadpisem "hlas umlčených", mojmir stasa, nar.15.7.1927 v kromerizi,svobodny,ceske narodnosti,studující, na odborné dřevárske škole v olomouci,bytem kromeriz,pilařova 8, na zaklade zadrženeho byl pak v olomouci zatčen:

1./ ceřnocky ladislav,nar.12.2.1930 v lipniku n.becvou, okr.hřanice,svobodny,ceske narodnosti,studující na odborné dřevárske škole v olomouci,bytem lipnik n.b.masarykova cis.40xxx 340. tyz priznal,ze cyklostyloval letáky s nadpisem "hlas umlčených", které mu na blane napsane dodaval stasa.cyklostyl byl majetkem hasické jednoty v lipniku n/b, který byl uložen u otce ceřnockeho v kancelari, který je velitelem hasicu.na zaklade vyslechu tohoto pak

2./ tomančík jan,nar.29.9.1926 v brně,svobodny,cevske narodnosti,studující na dřevárske odborné škole v olomouci,bytem v olomouci stalingradská cis.5, byl zatčen dne 9.2.1949, pro spoluúcast na řziřování techto letáku a tím,ze opravoval pravopisne koncepty napsanych letáku.

3./ sterba milan (nad s hacek) nar.21.11.1928 v lipniku, svobodny,cske narodnosti.povoláním cisnik,bytem lipnik n/b,cis.876, byl zatčen dne 9.2.1949 jako další spolupracovník ceřnockeho a take podnecovatel k vydání letáku.tyz obdržel ilegální letak s nadpisem hlas umlčených" z prahey a proto naverhl ceřnockemu,a by letáky, které budou vydavati,nesly take toto jmeno.

4./ kostruh jiri nar.19.2.1930 v drahotusich,okr.hřanice,svobodny,svobodny,ceske narodnosti,svobodny,stroj.zamecnik,zamestnan u fy. sigma-pumpy,bytem drahotuse cis.198 tyz byl zatčen dne 11.2.1949. jako spoluřziřovatel letáku "hlas umlčených", které dostával od ceřnockeho.

pri domovní prohlídce u kostruha byla nalezeny další ilegální letáky v počtu asi 200 kusu s nadpisem "bratři a sestry", bratřstvo svobody", a ilegální letak s napisem "zemelci", pri tom bylo zjistieno,ze se jedna o novou skupinu, která vydava letáky z podnetu strany lidove.v prve skupine se jednalo o prislušnik strany cs.nar.soc.kostruh vyrabel letáky na cyklostylu vypujcenem z farniho úřadu v drahotusich,jakoz i na psacím stroji,rovnez vypujcenem z farniho úřadu v drahotusich.

5./ kostřuh jan, nar. 23.11.1928 v drahotusích okr. hranice, svobodný, české národnosti, za hradník, zaměstnan u svého otce, bytem v drahotusích čis. 198, byl zatčen dne 11.2.1949 jako bratr jirího kostřuha, jelikož o rozmnozování a výrobě ilegálních letáku vedel a k tomu napomáhal. 70

6./ pevný frantisek, nar. 16.2.1921 ve sv. stepane, okr. val. kloubouky, svobodný, české národnosti, kooperátor na farním úřadě v drahotusích, támež čis. 1, bytem, byl zatčen dne 12.2.1949 s tímto svolením jako spolupracovník jirího kostřuha a tím, že vedel, že zapůjčený stroj a cyklostyl je na výrobě ilegálních letáku.

7./ rolník stanislav, nar. 12.10.1923 v malhoticích, okr. hranice, svobodný, české národnosti, obchodní příručí, bytem b. v malhoticích, čis. 80, okr. hranice, byl zatčen dne 11.2.1949 t. p. proto, že dodával koncepty a obsah zpráv napsaných psacím strojem na papíře jirímu kostřuhovi. dle jeho výpovědi dostával jmenovány letáky z brna blízko podrobnosti se vyšetřují.

8./ vrána frantisek, nar. 15.2.1924 v klokoci, okr. hranice, zemědělský dělník u svého otce, české národnosti, bytem klokoci čis. 1, byl zatčen 12.2.1949 proto, že na žádost jirího kostřuha uschoval cyklostyl, jakmile zjistili nebezpečí, že jsou stíháni a dostával také ilegální letáky od kostřuha k dalšímu rozšiřování.

9./ král břeťislav, nar. 20.6.1926 ve slavici, okr. hranice, svobodný, české národnosti, soustružník kovů, bytem v lipniku n/b, ul. 28. října čis. 602, byl zatčen dne 8.2.1949 jako spolupracovník černosckého který mu zhotovene letáky rozšiřoval dále.

se zatčenými se provádí vstřechy o dalších spolupracovnících a

a event. další získané poznatky budou hlášeny písemně xxxxxxxx
písemná zpráva celková bude podána.

krajské velitelství stb v olomouci
čis. jedn.: 18589/stb-49, z 12.2.1949.

krajský velitel stb:

h a n e l, v. r. sk +

r 176 12.2.1949

15.00 utvar 701a sid++++

Správa krajského velitele Hanela zo dňa 12.2.1949 (ABS, Praha).

Koncept k dálnopisul

KV Stb Olomouc

11.2.1949.

Ú t v a r 701-A.
přímo do rukou ref.50.

B l e s k .

Věc: Illegální letáky - likvidace skupiny.

V Lipníku n.Bečvou byla zatčena skupina 5ti osob, většinou přísl. nár.soc.strany, kteří vydávali ilegálně letáky. Při vyšetřování této skupiny byla zjištěna další spojka a to K o s t r u c h Jan, dělník z Lipníka n.Bečv., který zase vydával ilegální letáky za stranu lidovou a Orla. V této činnosti mu byl nápomocen kaplan P e v n ý František z Drahotuš u Hranic, který Kostruchovi zapůjčil psací stroj na psaní blán.

Žádám o svolení, zda kaplan František Pevný může být pro uvedenou věc zatčen. V případě, že by se vyskytly/osoby z řad duchovenstva, prosím o sdělení, zda může být přikročeno k zatčení bez Vašeho svolení. Čekám na odpověď.

Krajský velitel Stb:

H a n e l v.r.

Převzal:	dně: 11.2.49	hod. 18:35	<i>Jan</i>
Odeslal:	čís.: 162/49	dně: 11.2	hod. 19:26
adr.	<i>Hárek 202</i>		<i>Jan</i>

Žiadosť Krajského veliteľa ŠtB o súhlas na zatknutie kňaza Františka Pevného a ďalších duchovných (ABS, Praha).

Krajské velitelství státní bezpečnosti
OLOMOUČ
 (razítko úřadovny)

č. j. 18589/Stb-49 v Olomouci dne 12.2.1949

Zápis o zatčení.

Dnešního dne o 04 hod. byl(a) zatčen(a) v Drahotuších, okr. Hranice
 pro proti státní činnost
František P e v n ý

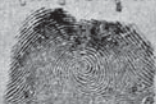

(přezdívký, jména za svobodna u žen) _____
 nar. 16.2.1921 v Sv.Štěpáně, okres Val.Klobouky
 přisl. do dtto., okres dtto., stát ČSL
 stav svobodný, národnost česká, nábož. ř.k.
 rodiče Josef a Anežka, roz. Hořítková
 manžel-ka, děti _____
 poručník (u mladistvých) _____
 povolání koperator, vojenský poměr nevojá.
 bydliště Drahotuše č.1., okr. Hranice

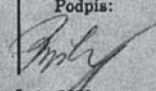
Zatčení provedl _____
 zatčeného prohlédl _____ v přítomnosti _____

Zatčený (á) má u sebe: občanskou legitimaci č. 286/48 vydanou ONV v Hranicích,
 osobní doklady (číslo, datum, úřad vyhotovení) 40 Kč, 70 hal., čtyřicet korun sedmdesát
hal., kapsa s penězi a dva klíče. Jednu aktovku
 a patřičné potřeby.
 vlastní věci: _____

dolůžné věci: _____

Kontrolní otisky prstů (palec a ukazováček pravé ruky)

Podpis:

Zápis o zatčení - KC-B. 4. 15. C. skl. 2820. Státní tiskárna v Praze - 4834-46.

Záznam o zatknutí kňaza F. Pevného zo dňa 12.2.1949 (ABS, Praha).

Spoluúčast s Vrána, Rolino, Kostruch a spol.

Vězeň převzat ve věznici dne 12. 2. 1949 o hod. 04.30

prohlédnut (kým) Čubák a umístěn v cele č. 3

Lékařský nález:

Popis zatčené(ho):

výška a váha pokrývka hlavy

barva vlasů svrchní kabát

barva očí oblek

zuby obuv

zvláštní znamení

Krajské velitelství státní bezpečnosti
OLOMOUČ

(razítko úřadovny) v Olomouci dne 17.2.1949.

1. Správe místní věznice:

Vězeň budiž dodán s vpředu uvedenými vlastními věcmi, doličnými věcmi, opisem zápisu o zatčení a
oddělené od spolupachatelů
do vazby krajského soudu v Olomouci
věznice
2. Správe krajského soudu
v Olomouci.

(Jméno) Františka Pevného z Drahotuš
dodávám do tamní vazby s přílohami, uvedenými pod bodem 1.
Současně činím trestní oznámení proti jmenované(mu) podle §§ 2 a 25 zák. 231/48 Sb.
(komu) Státní prokuratúře v Brně / Bude podána dodatečně /
by Erný Prant. jmenován
do vazby přijat
Místo činu: Drahotuše, okr. Hranice Správa věznice krajského soudu
v Olomouci, dne 17. 2. 1949
Krajský velitel Stb: Prant

Krajské velitelství státní bezpečnosti
v Olomouci.

V Olomouci, dne 18. února 1949.

P r o t o k o l ,

sepsaný dne 18. února 1949 u krajského velitelství státní bezpečnosti
v Olomouci s předvedeným

Františkem P e v n ý m , nar. 16. 2. 1921 ve Sv. Štěpáně okr. Val.
Klobouky, syn Josefa a Anežky roz. Holkové,
vědecké národnosti, povolením kooperátor,
nemajetný, údajně zachovalý, bytem v Dra-
hotuších č. 1 - na faře, okr. Hranice,

kteřý byl s přednětem výsledku obeznámen
k pravdě napomenut vypovídat :

S o b ě :

" Narodil jsem se ve Sv. Štěpáně, kde jsem byl vychováván
u svých rodičů, kdy jsem pak v r. 1938 nastoupil studii na
arcibiskupském gymnasiu v Kroměříži, kde jsem bydlel v tamním
internátu. V r. 1941 jsem maturoval, počtyřím, že jeden ročník
pro nemoc jsem opakoval. Pak jsem vstoupil do arcibiskupského
kněžského učiliště v Olomouci a po skončení prvního ročníku byl
jsem tetelně nasazen na práci do Německa-Berlína. Tam jsem byl
nepřetržitě až do konce měs. listopadu 1944. Pak jsem studoval
dále v Olomouci a v r. 1947 jsem byl vysvěcen na římskokatolické
ho kněze. Dnem 15. 7. 1947 byl jsem ustanoven kooperátorem na
římskokatol. faře v Drahotuších, okr. Hranice, kde jsem doposud.
Moji rodiče mají obchod smíšeným zbožím abydlí ve Sv. Štěpáně,
okr. Val. Klobouky. Mám celkem 3 sourozence: V í t ě s l a v
je při obchodě u rodičů - M a r i e s v b. a t. č. jako návička
v Kláštere Dominikánek v Ol. Štěpáně - A n e ž k a Školaška
bytem u rodičů.

K v ě t i :

J. J. jsem jako kooperátor na římskokatolické faře v
Drahotuších, okr. Hranice. Jiřího K o s t r u c h a znám
z dítvu, že jeho bratr je našim kostelníkem. Asi v měs. listo-
padu a neb 1/10/1948 začátkem měs. prosince 1948 přišel za
mnou na faru Jiří Kostruch a žádal po mně abych mu půjčil pes-
cí stroj. Jeho žádosti jsem vyhověl a stroj jsem mu půjčil. Po-
čtyřím, že Kostruch mně při tom řekl, že ho potřebuje na
opisování letáků; uvádím však, že jsem věděl o jaké letáky přes
ně řečeno druh letáků běží. O tom jsem věděl, že před tím asi

Protokol z výsluchu křaza F. Pevného vykonaný v Olomouci dňa 18.2.1949 (ABS, Praha).

-3-

77

před několika dny mně Kostruch ukazoval na faše 1 letků jehož přesný nápis si nepamatuji, ale víc jenže pojednával o dnešních hospodářských poměrech v naší republice. Pokud si vzpomínám, byly tam srovnávací poměry a úzdy dělníků v první a nynější republice. Zmínil se mně tehdy Kostruch, že by to bylo vhodné opsat-rozmožít a dát mezi dělníky. Já jsem mu na to tehdy odpověděl, že je to hloupost takového něco opisovat.

Uvádím, že když jsem Kostruchovi dával k zapůjčení psací stroj, říkal jsem se ho snad, má-li buď opisovat ten leták, co mně dříve ukazoval. On mně na to odpověděl, že bude opisovat něco chytřejšího. Psací stroj mně Kostruch vrátil spět asi po 3 dnech. Vzpomínám si, že stroj jsem mu půjčil v neděli a ve čtvrtek mi jej vrátil. Při této příležitosti mně Kostruch žádný leták nedal ale připouští, že mně nějaké letáky ukazoval. Já jsem tehdy neměl čas, neb jsem byl volán k večeři, tak že jsem se ani na letáky příliž nehlídal.

Dále uvádím, že v měs. říjnu 1948 požádal jsem Kostrucha aby mně spravil ruční rozmnožovač, což jmenovaný slíbil a rozmnožovač si sebou vzal. Asi za 14 dní mně Kostruch rozmnožovač donesl již opravený a žádal mně při tom, abych mu ho půjčil na rozmnožování letáků. Já jsem mu jeho žádosti vyhověl a rozmnožovač jsem mu půjčil. Podotýkám, že Kostruch mně dosud rozmnožovač nevrátil.

V daném případě se jedná o rozmnožovač ruční posílávající s výlečkou s rukojetí, dále s rámečkem se sítkou a deštičky na rostlinné barvy. Toto je vše uloženo v dřevěné krabici.

Pokud jak tvrdí Kostruch, že jsem mu psací stroj půjčil asi 3 kráte, připouští, že je to snad možné, ale víc zcela určitě, že jsem mu ho půjčil na 3 dny jak ahora uvádím.

Na předestřené otázku proč jsem tento případ neoznámil bezpečnostním orgánům, až jsem věděl, že v daném případě se jedná o rozšiřování ilegálních letáků protistátního obsahu - neodpověděl jsem tak proto, že mně bylo líto mladého hochy t.j. Jiřího Kostrucha. Dále jsem toto pokládal za bezvýznamnou věc, která by nemohla nikomu příliš ublížit.

Podotýkám, že Kostruch v mé přítomnosti se několikrát

./.

78

zmínil o letcích a já jsem mu vždy říkal, aby toho nechal a
vražoval jsem ho před tím, a na konec, že na to oba doplatím.

Svou výpověď prohlašuji za pravdivou a více k tomuto
případu nemá již nic k podotknutí.

Hlasitě diktováno, přečteno, shledáno správným, skončeno
a podepsáno.

Vyslechl :

Svědka :

Vyslýcháný :

D. Konečný

Jan Konečný

Jan Konečný

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1.1.2008 podle
ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

Krajské velitelství státní bezpečnosti
v Olomouci.

V Olomouci, dne 15.2.1949.

Konfrontační protokol,

sepsaný dne 15. února 1949 u krajského velitelství státní bezpečnosti
v Olomouci s předvedenými

Františkem Pevným, nar. 16.4.1921 ve dv. Stěpáně okr. Val.
Klobouky, bytem v Drahotuších č.1, okr. Hranice

a

Jiřím Kostruchem, nar. 19.1.1930 v Drahotuších okr. Hranice,
bytem v Drahotuších č.198, okr. Hranice.

kteří byli s předstevem výslechu obeznámeni k pravdě napomenuti
vypovídají:

Pevný:

Kostruch:

Odpověď:

Nepamatuji si ani si rovněž
nevzpomínám, že by mně Kostruch
jak on tvrdí - nějaký leták
dával.

Otázka: Kdy a kolik jste dal letáček
kaplanu Pevnému ?

Odpověď: Kaplanu Pevnému jsem dal
5 kusů letáček, které jsem re-
množoval bylo to asi v měs.
listopadu 1948, kdy jsem mu
odevzdával psací stroj v
jeho bytě na faře v Drahotu-
ších.

Otázka: Co na to říkáte?

Prohlašuji, že jsem kaplanu
Pevnému žádné letáčky nedal.

Skončeno a podepsáno!

Vyslechl :

Svědék :

Vyslýchání :

Konfrontační protokol medzi J. Kostruchom a F. Pevným zo dňa 15.2.1949 (ABS, Praha).

rov a gréckokatolíckej cirkvi sa v máji 1950 objavili letáky v obci Bardejovská Nová Ves. V roku 1951, sa podľa správy cirkevného oddelenia KNV v Košiciach, objavili letáky priamo v meste Kežmarok a tamojšom známom závode Tatralan s heslom: „Komunisti, šľak Vás traťí za našu vieru.“³¹ Tieto príklady svedčia, že mnohí angažovaní veriaci sa zapájali to týchto protištátnych akcií s cieľom vyjadriť nesúhlas s krokmi komunistickej vlády, ktorá väznila a prenasledovala biskupov, kňazov a rehoľníkov a obmedzovala náboženský život. Aj toto bol jeden z prejavov tejto doby. Na odhalení autorov a distribútorov protištátnych letákov intenzívne pracovala štátna bezpečnosť a pri odhalení ich tvorcov hrozilo niekoľkoročné kruté väzenie.

Kňaz František Pevný,³² ktorý bol v Drahotušiach na svojom prvom kaplánskom mieste po kňazskej vysviacke, si na udalosti z roku 1949 spomínal takto: „*Mimořádný styk jsem měl s kluky z Orla, a pro ty styky s nimi jsem se vlastně dostal do kriminálu. Byla orelská pouť na Hostýně, velice bouřlivá, a oni z té pouti donesli nějaké letáky, kde byly asi v deseti bodech informace o záměrech komunistů s katolickou církví. Tak jsme to natiskli a chlapi neopatrní to dávali po celých Drahotuších do schránek. Někdo je viděl, samozřejmě, a hned bylo udání atd. Měli jsme tam taky katechetku, jmenovala se Linda Míková, pocházela z Lipníka. A ta někdy podvečerem přiběhla a zděšeným hlasem mně hlásila, že StB zatkla některé z těch chlapců. Já, co jsem měl tyhle letáky a ještě nějaké jiné věci, tak jsem to všechno spálil v kamnech. Takže když potom přišli estébáci, možná až tak po půlnoci, tak nahlíželi taky do kamen, ale našli jen popel. Tak mě sebrali a vzali také mnoho věcí,*

³¹ KMEŤ, N.: *Formy odporu cirkvi a veriacich*. In: Sborník k medzinárodnej konferencii: Odboj a odpor proti komunistickému režimu v Československu a ve střední Evropě. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2010, s. 186-187.

³² Vďp. František Pevný, SJ (1921-2021) – bol český katolícky kňaz a politický väzeň, od roku 1947 až do svojho zatknutia pôsobil ako kaplán vo farnosti Drahotuše. Zatkli ho na fare v Drahotušiach vo februári 1949 a odsúdili na dvanásť rokov väzenia, neskôr mu ešte trest predĺžili o dva roky. V roku 1958 vstúpil vo väznici v Leopoldove do jezuitskej rehole. Prepustený na slobodu bol v roku 1960. Neskôr pracoval v manuálnych zamestnaniach a zastával viaceré duchovné služby v jezuitskej reholi. Od roku 1972 do roku 1993 bol farárom vo farnosti Vítkov. Ako dôchodca žil dvadsaťpäť rokov v jezuitskom dome v Brne a duchovne vypomáhal v zdravotníckych zariadeniach. V roku 2017 si ešte slávnostne pripomenul 70. výročie kňazskej služby. Zomrel 26.03.2021 v Domove svätej Alžbety v Žernúvce u Tišnova vo veku sto rokov. Pochovaný bol v krypte jezuitskeho kostola v Brne.

Krajské velitelství státní bezpečnosti
OLOMOUČ

54

Č.j. 18589/Stb-49.

Věci doličné : Jiří K O S T R U C H .

- 1 leták rukopis
- 1 svazek letáků " Československé veřejnosti "
- 1 leták " Bratři a sestry "
- 1 leták " Výňatky z novoročních projevů Msgr. Šrámka "
- 2 letáky sepnuté " Co chce veřejný zaměstnanec "
- 3 letáky sepnuté " Nemravnost národním nebezpečím "
- 3 letáky sepnuté " Nemravnost národním nebezpečím "
- " Co chce veřejný zaměstnanec " - "Hlas umlčených "
- 6 letáků " Co chce veřejný zaměstnanec "
- 2 letáky sepnuté /malý formát/ "Katolíci buďte na stráží".
- 1 leták "Katolíci buďte na stráží"
- 1 leták "Slova pres. Dr. Ed. Beneše při podpisu vlády v únoru 1948.
- 1 leták "Zemědělci" / 3 strany /
- 2 letáky "Bratři a sestry" / 4 strany /
- 2 letáky "Bratrstvo svobody "
- 2 letáky "Všem svobodným podnikatelům"
- 3 letáky "Bratři a sestry"
- 4 letáky "Bratři a sestry" / 8 stran /
- 3 letáky sepnuté "Bratři a sestry" / 6 stran /
- 3 letáky "Je u nás svoboda"
- 99 letáků "Co chce veřejný zaměstnanec"
- 103 letáků "Nemravnost národním nebezpečím"
- 1 svazek propagačních tištěných letáků "Co chce veřejný zaměstnanec"
- 23 letáků neúplných bez nadpisu
- 34 letáků /malý formát/ "Slova pres. Beneše při podpisu vlády v únoru 1948.
- 15 letáků /malý formát/ "Katolíci buďte na stráží"
- 73 letáků /malý formát/ "Katolíci buďte na stráží"
- 2 rozmnožovací bílány
- 10 dopisů
- 1 svazek propagačních tiskopisů "Nemravnost národním nebezpečím"
- 1 tiskárnička s razítkem "Bečváři z rokle"

Zoznam letákov zadržaných ŠtB, ktoré sú podnes zachované v Zemskom archíve v Brne.

co byly naprosto nezávadné, prostě to přímo ukradli a nikdy to nevrátili, třeba skautské věci. To bylo 11.2.1949. (...) ³³ Nejdřív mě vyšetřovali v Olomouci. Ani se mne vlastně moc nevyptávali, protože to, co chtěli vědět, už věděli od těch chlapců. Hlavou toho všeho byl Jiří Kostruch, takový nadšený Orel, a jeho bratr ... Nakonec jsem dostal trest dvanáct let, a pak mi ještě přidali dva roky, po odvolání. Já jsem se neodvolával, ale prokurátor. Zdálo se mu to málo, tak nám všem ještě popřídávali. ³⁴

Juraj Kostruch so svojim bratom a priateľmi ako zapálený mladý muž a aktívny Orol považoval za svoju úlohu „bojovať“ proti komunistickej ideológii aj týmto spôsobom. Tejto svojej skupine vymyslel aj meno «Bečváři z rokle». Získané letáky mladí kresťania naozaj rozširovali, nakoľko v danej politickej situácii bolo jasné, že Československo sa stáva satelitom Moskvy a demokratické princípy 1. Československej republiky sa vytrácajú z politiky ich krajiny.

Pri výsluchu J. Kostruch opísal tieto udalosti nasledovne: „išiel som z Drahotuš na Hostýn peši so svojou priateľkou Boženou Baginskou, pradenou firmy Heller, teraz n.p. Karnola v Hraniciach. Na sv. Hostýne som sa zúčastnil bohoslužieb a po ich skončení som sa prechádzal vždy v blízkosti pútnického miesta. Pri tejto príležitosti som išiel so svojou priateľkou Baginskou k studničke a počas cesty ma stretol neznámy mladík, ktorý mi dal do ruky nejaký leták. Vzhľadom k tomu, že onen mladík sa veľmi ponáhlal, nemôžem ho ani bližšie opísať. Leták som si prečítal a ukázal som ho Baginskej. Leták mal nápis „Katolíci, buďte na strážii!“ Pod tým bolo heslo „Dědičství otců zachovej nám Pane.“ Na letáku bolo 6 bodov a pokiaľ si pamätám, pojednával o pomere čsl. vlády ku katolíckej cirkvi a k cirkvi čsl. ako i evanjelickej. Tento leták som vzal do svojho domova v Drahotušiach. Asi 3 dni po svojom príchode zo Sv. Hostýna som navštívil kaplána Františka Pevného na fare v Drahotušiach a ukázal som mu tento leták, ktorý som obdržal na sv. Hostýne. Navrhol som kaplánovi Pevnému, aby sme tento leták rozmnožili a vydali ilegálne medzi ľuďi.“ ³⁵

³³ VÉVODA, M.: *Faráři v Drahotuších*. Drahotuše. 2010, s. 34.

³⁴ HAVLÍČEK, P.: *Novicem na Silvestra – rozhovor s jezuitou Františkom Pevným*. In: *Jezuité 1/2008*, s. 15-18.

³⁵ MZA Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 100 – Protokol sepsaný dne 18. února 1949 s předvedeným Jiřím Kostruchem, s. 2-3 (89-90).

NEMRAVNOST NÁRODNÍM NEBEZPEČÍM!

Z PROJEVŮ PRESIDENTA BENEŠE

Porušování nejzákladnějších příkazů přirozeného mravního zákona, vyjádřených v Desateru, nabylo i u nás po válce takových rozměrů, že se stalo národním nebezpečím. Neboť jen mravně neporušené národy jsou silné. Nemravnost byla hroblem celé řady velkých i malých národů v dějinách.

President republiky upozornil nejednou na závažnost tohoto nebezpečí v četných projevech, z nichž uvádíme nejdůležitější části. Nechť se nad nimi zamyslí zejména ti lidé, kteří berou tyto věci na lehkou váhu a vysmívají se všem napomenutím a výstrahám!

MRAVNÍ ÚPADEK JE PŘEDZVĚSTÍ NÁRODNÍ ZKÁZY.

Ve svém vánočním poselství roku 1946 řekl president:

»Druhý zjev, který mi dnes činí značné starosti, jsou některé zneklidňující projevy demoralisace v naší národní společnosti a především mezi naší mládeží . . . Jsou to především vážné projevy nekázně, projevy kořistnictví, zjevy povalečství a lenosti, zejména pak těžkého alkoholismu a zvláště hlubokých poruch morálních vztahů mezi pohlavími. Konstatuji tato fakta s pocitem bolesti a konstatuji otevřeně naši kolektivní zodpovědnost za stav naší mládeže . . . Apelujeme zde na všechny pracovníky mezi mládeží, na rodiče, učitele, na pracovníky ideové, na činovníky sportovních tělovýchovných spolků, na Svaz mládeže, na Svaz národní revoluce a na všechny odpovědné lidi v národě, aby soustředili svou pozornost na naši mladou generaci, aby nelitovali práce a námahy pro široce založenou akci k její mravní záchraně . . . Nezapomínejme, že pád každého národa začíná a končí těmito zjevy!« (Svob. noviny 25. 12. 1946.)

JE TŘEBA MRAVNÍ OBRODY NÁRODA!

Dne 15. ledna 1947 prohlásil president Dr. Ed. Beneš k delegaci synodu českobratrské církve evangelické:

» . . . Vidím, že by naši lidé ztratili orientaci, kdyby nevycházeli ze základu mravního. Budou-li však mít jasné stanovisko v otázkách politických, kulturních i hospodářských a jasnou orientaci v nich opřenu o základ mravní, mohou ze všech dnešních zmatků a nesnází dobře vyjít. Proto

volám po mravní obrodě národa, proto do důsledku v ni věřím... Východisko všeho našeho uvažování má být mravní, musí být naší národní silou. A kdyby aspoň značná část národa si podle této zásady již nyní vedla, nemám pochybností, že časem celý národ půjde správnou cestou.« (Viz Svob. nov. 17. 1. 1947.)

NÁPRAVA MUSÍ ZAČÍT V RODINĚ!

Na celostátním manifestačním sjezdu žen dne 26. 10. 1946 prohlásil prezident:

»Je zřejmé, že po všech zkušenostech, které jsme udělali v průběhu let, znovu a znovu se **osvědčuje rodina** jako sociální jednotka nejzákladnější a již od přírody nejorganičtější... **Volám vás, ženy, k boji a práci o nové zmravnění jednotlivců i tříd, neboť bez tohoto nového opravdového zethičtění života** — jež znamená zároveň zradostnění života a překonání dnešního sklonu k pesimismu a k tragice dnešního žití vůbec — **se nám náš boj o nový život a svět nepodaří a všechny naše dnešní snahy docela určitě nakonec úplně zklamou!**«

VŠECHNO JE V SÁZCE!

Dne 14. 11. 1946 prohlásil prezident Dr. E. Beneš **k delegaci českých katolických kněží — politických vězňů:**

»Duch křesťanství a duch nacismu jsou a zůstanou nesmiřitelnými protivami. A naopak víte, že jsme se vždy ve svých dějinách snažili o zachování vysoké úrovně svého češství a slovenství, že vždy naši nejlepší lidé, naši vlastenečtí lidé — obroditelé, kněží burcovatelé našeho lidu, **zapojili své češství na vysoké mravní hodnoty křesťanské, na svou víru ve věčnou spravedlnost. Vitám vaši pomoc při mravní a duchovní rekonstrukci** po velké zkoušce, kterou náš národ a lidstvo prodělalo, poněvadž **poctivá a upřímná demokracie není možná bez solidního mravního a duchovního základu.** Tuto skutečnost nepřestávám stále zdůrazňovat.« (Svob. noviny 16. 11. 1946.)

MRAVNOST MUSÍ MÍTI NÁBOŽENSKÝ ZÁKLAD!

Mravnost bez Boha ztroskotala. Lidé bez Boha klesli hlouběji než nemá tvář! Nacisté a jejich bezbožecká morálka jsou nám výstražným příkladem. Je proto třeba, aby lidé **otevřeli svá srdce křesťanství a jeho nauce,** aby čerpali z nadpřirozených zdrojů Církve a ve spojení božského s lidským našli pevný bod pro své vlastní duchovní štěstí a základ k náboženské a tím i mravní obrodě celého českého národa!

ARKA Olomouc. — Cum appr. eccl. — Tisk V. Kullil, nár. spr. Olomouc.

Originál letáku, ktorý sa prepisoval na písacom stroji a ďalej distribuoval.

901 38

Krajské velitelství státní bezpečnosti
v O l o m o u c i .
(razítko úřadovny)

č. j. 18589/Stb-49. v Olomouci dne 11.2.1949.

Zápis o zatčení.

Dnešního dne o 19.00 hod. byl(a) zatčen(a) v Olomouci u KV-Stb
pro proti státní činnost
K o s t r u c h J i ř í

(přezdívký, jména za svobodna u žen) ./.

nar. 19.2.1930 , v Drahotuše , okres Hranice
přisl. do Drahotuš , okres Hranice , stát ČSR
stav svobodný , národnost české , nábož. řim. kat.
rodiče otec František, matka Marie, roč. Vranová
manžel-ka, děti ./.

poručník (u mladistvých) ./.

povolání stroj. zámečnick , vojenský poměr nevoják
bydliště Drahotuše č. 198, okr. Hranice

Zatčení provedl ~~strážm. [redacted]~~
zatčeného prohlédl ~~strážm. [redacted]~~ v přítomnosti ~~štražm. [redacted]~~

Zatčený(á) má u sebe:
osobní doklady (číslo, datum, úřad vyhotovení): 1 pracovní knížka, 1 jízdní průkaz,
1 povolení k jízdě
vlastní věci: 1 kožená peněženka, 1 kožená náprsní taška s různými předměty
mi. Na hotovosti 1.016.- Kčs

dolické věci:

Kontrolní otisky prstů (palec a ukazováček pravé ruky)

Zápis o zatčení -- KU-E č. 16

Podpis:
C. skl. 2020.
Státní tiskárna v Praze. — 4834-46

Záznam zo zatknutia J. Kostrucha zo dňa 11.2.1949.

Krajské velitelství Stb,

Olomouc.

Č.j. : 18589/Stb-49.

V Olomouci dne 18.2.1949.

D á l n o p i s !

B L E S K !

Ú t v a r 701 - A ,
přímo do rukou ref.50.

Věc : Illegální letáky ; lidová ilegální organizace v olomouckém kraji - likvidace.
K čj: B-Aa 9180/63467 - 49b ze dne 17.2.1949 .

Dodatečně k zdejší dálnopisné zprávě ze dne 11.2.1949 oznamuji, že bylo zatčeno dalších 9 osob, a to vesměs příslušníků čsl. strany lidové, které byly zapojeny, prostřednictvím Břetislava Krále, soustruzníka z Lipníka n/b. a Jiřího K o s t r u h a, zámečníka z Drahotuš u Hranice na ilegální skupinu strany nár. soc., o které byla zmínka ve zdejší zprávě ze dne 11.2.1949.

Příslušníci nár. soc. vydávali letáky z podnětu Ladislava Černockého a Mojmíra S t a s i - oba studující státní odborné školy pro zpracování dřeva v Olomouci. Neměli organizovanou skupinu a letáky vydávali /rozmožovali a rozšiřovali/ z těch důvodů, aby působili na veřejné mínění a tím pobuřovali obyvatelstvo proti stávajícímu polit. režimu v CSR .

Jiří K o s t r u h, zámečník z Drahotuš, okr. Hranice, byv vyslechnut orgány zdejší velitelství Stb vypověděl, že spolupracoval, jednak se skupinou nár. soc., a to prostřednictvím Břetislava Krále / který byl v tomto případě spojku / a jednak s několika příslušníky čsl. strany lidové. Vypověděl, že jeho spolupracovníky byly, mimo jiných osob, také některé osoby duchovní a uvedl, že kaplan František P e v ň ý z Drahotuš, mu pomáhal při rozmožování letáků tím způsobem, že text letáků psal na blány, některé pak rozmožoval a konečně, že souhlasil plně s jeho počínáním .

Dále vypověděl Jiří K o s t r u h, že měl odejít do zahraničí, t.j. přes Rakousko do Německa, kde hodlal vstoupit do amerických vyzvědných služeb, aby se vyškolil, vrátil zpět do CSR a působil zde jako agent. K tomuto mu měla dopomoci Linda M i k o v á, katechétka řím.kat. církve, bytem v Drahotuších, která byla zapojena na Kostruhovou ilegální protistátní skupinu "Bečváři z rokle". Na tuto skupinu byl také zapojen další kaplan řím.kat. církve František A d a m e c, prof. biskupského semináře v Kroměříži, který dojížděl do Drahotuš a byl v písemném styku s Lindou M i k o v o u. Kaplan Frant. A d a m e c měl odcestovat dne 3.3.1949, společně s Jiřím K o s t r u h e m do zahraničí, a to za tímtež účelem, jako Kostruh.

Jako hlavní organizátor ilegální skupiny v hranickém okrese byl zjištěn Stanislav R o l i n e c z Malhotic, okr. Hranice, který byl zatčen a šetření je vedeno dále .

Vzhledem k tomu, že Linda M i k o v á a František A d a m e c, kaplan z Kroměříže, jsou duchovní osoby, žádám o svolení, aby jmenování mohli být zatčeni. Čekám na odpověď .

Nalezené letáky budou Vám zaslány poštou, a to po pěti kusech z každého druhu .

Cs.

Krajský velitel Stb :
H a n e l v.r.

Žiadosť o zatknutie kňaza Františka Adamca a katechétky Lindy Mikovej
zo dňa 18.2.1949 (ABS, Praha).

Krajské velitelství státní bezpečnosti
v Olomouci .

11
88

V Olomouci dne 18. února 1949 .

Protokol ,

sepsaný dne 18. února 1949 u krajského velitelství státní bezpečnosti v Olomouci s předvedeným

Jiří m K o s t r u c h e m, nar. 19. února 1930 v Drahotuších, okr. Hranice, matr. úřad Drahotuše, svobodným, řím.kat.náb., české národnosti, čsl. státním příslušníkem, synem Františka a Marie roz. Vranové, strojním zámečníkem, údajně zachovalým, bez vojenského poměru, nemajetným, bytem v Drahotuších, Tř. maršála Stalina čís. 198, okr. Hranice, stanice SNB v místě pobytu,

který byl s předmětem svého výsledku obeznámen a k pravdě napomenut vypovídá :

O své osobě : Pocházím z českých rodičů . Narodil jsem se jako nejmladší syn svých rodičů a mám tři sourozence. Navštěvoval jsem pět tříd české obecné školy a čtyři třídy školy měšťanské v Drahotuších, okr. Hranice. Po vychození školy nastoupil jsem do učení k firmě "Středomoravské kovodělné závody v Lipníku n.B.". V roce 1948 vyučil jsem se strojním zámečníkem a po svém vyučení pracoval jsem ještě jistou dobu u již zmíněné firmy, načež jsem přestoupil k firmě Sigmapumpy n.p., závod Kunc v Hranicích, kde do sud pracuji. Moje měsíční mzda je 2.500.-- Kčs.

Moji rodiče mají menší hospodářství a zahrádnictví v Drahotuších. Otec je stár 69 let a matka 62 roky. Vzhledem k tomu, že otec je téměř práce neschopný, vypomá^há mu v zahrádnictví můj bratr František, jenž je nejstarší z nás. Sestra Marie je provdána za kováře Aloise Lukeše v Drahotuších. Bratr Jan vypomáhá při hospodářství mých rodičů.

Až do roku 1945 nebyl jsem politicky organizován a také jsem nebyl členem žádného spolku. V roce 1945 vstoupil jsem do čsl. strany lidové a stal jsem se členem odporu mládeže této strany. Od svého vstupu do strany zastával jsem funkci jednatele odboru mládeže a v této své funkci jsem setrval až do únoro-

- 2 -

vých událostí.

K věci: Jak jsem již uvedl, byl jsem funkcionářem čl. strany lidové a v této své funkci přicházel jsem do styku s osobami, jež usměrňovaly činnost strany a řídily její chod. Mezi jinými přišel jsem do styku také se Stanislavem R o l i n c e m, který byl organizačním tajemníkem odboru mládeže a který v této své funkci jezdil na místní odbory ve svém okrese, aby usměrňoval jejich činnost. Mimo něj znal jsem také Josefa B a ě r u z Hranic, který měl ve straně na starosti určité organizační záležitosti. Nemohu přesně označit jeho funkci. Oba posledně jmenovaní funkcionáři čl. strany lidové byli také v Drahotuších a to společně - pokud se pamatují, přijeli k nám na schůzi odboru mládeže. O Stanislavu Rolincovi budu vypovídati potom, co předešlu vysvětlím, jak došlo k naší protistátní, ilegální činnosti a jak jsem dospěl k tomu názoru, abych organizoval odbojovou skupinu, kterou jsem pojmenoval "Beřváři z rokle".

V průběhu únorových událostí roku 1948 uvažovali naši funkcionáři o tom, zda bude účelným, aby čl. strana lidová vyvíjela dále svou činnost a zda odbor mládeže této strany má dále trvat. Stanislav Rolinc řekl mně, že byly názory takové, aby odbor mládeže se rozpadl. Rozhodně popírám, že bychom v únorových událostech chtěli podniknouti nějakou protiakci proti tehdejšímu vývoji a rovněž popírám, že bychom již tenkrát vytvořili nějakou protistátní organizaci. Ve dnech 24. a 25.8. 1948 konal se sjezd katolické mládeže na Sv. Hostýně u Bystřice p.H. Šel jsem z Drahotuš na Hostýn pěšky se svou přítelkyní Boženu B a g i n s k o u, prádlenou firmy Heller, nyní n.p. *Božena Baginská, nyní n.p. Heller* Karmola v Hranicích, bytem Hranice, Janáčkova ul. čis. 13. Na Sv. Hostýně jsem se zúčastnil bohoslužeb a po ukončení těchto procházel jsem se vždy v blízkosti poutního místa. Při této příležitosti šel jsem se svou přítelkyní Baginskou k studánce a během cesty mne potkal neznámý mladík, který mi dal do ruky nějaký leták. Vzhledem k tomu, že onen mladík velmi sňchal, nemohu jej ani blíže popsati. Leták jsem si přečetl a ukázal

- 3 -

jsem jej pak Baginské. Leták měl nápis "Katolíci, buďte na stráž!" Pod tím bylo heslo "Dědictví otců zachovej nám Pane." Na letáku bylo 6 bodů a pokud se pamatuji, pojednával onen leták o poměru čsl. vlády ke katolické církvi a k církvi čsl. jakož i evangelické. Onen leták jsem si vzal do svého domova v Drahotuších. Asi 3 dny po svém příchodu se Sv. Hostýna navštívil jsem kaplána Františka Pevného na farnosti v Drahotuších a ukázal jsem mu onen leták, který jsem obdržel na sv. Hostýně. Navrhl jsem kaplánu Pevnému, abychoň onen leták rozmnožili a vydali ilegálně mezi lid. Při této příležitosti žádal jsem jej, aby mi půjčil jeho psací stroj. Kaplán Pevný tázal se mne, zda mám k tomu prostředky, abych tento leták mohl rozmnožit a zdráhal se půjčiti mně psací stroj. Nedůvěroval mi a měl obavy, že bych mu snad psací stroj zkazil. Z těch důvodů řekl mi, abych posečkal, že leták napíše na blánu a že mně ukáže, jak se zachází s rozmnožovacím přístrojem - cyklostylem. V mé přítomnosti psal kaplán Pevný text onoho letáku na blánu, kterou si vzal ze svých zásob. Současně s tímto textem napsal na blánu text svého letáku, který měl u sebe a který jsem já před tím nikdy neviděl. Onen ilegální leták, který měl kaplán Pevný u sebe, nesl nápis "Slova presidenta Dr. E. Beneše při podpisu vlády v únoru 1948." Pamatuji se na obsah onoho letáku a vím, že onen leták pojednával o nějakém násilí, které mělo být vykonáno na pres. Beneše za tím účelem, aby podepsal sestavení nové vlády po únorových událostech. Oba letáky, t. j. můj a druhý kaplána Pevného, měly krátký text a kaplán Pevný poukázal na to řekl, že má ještě další leták, jehož obsah se vejde ještě na blánu. Onen další leták nese název "Katolíci buďte na stráž!" a pojednává o vyloučení pražského arcibiskupa, českého primase Dr. Josefa Berana ze svazu bojovníků za svobodu. Opravuji svou výpověď v tom smyslu, že tento posledně uvedený leták jsem dal já kaplánu Pevnému a obdržel jsem jej pravděpodobně dne 26. nebo 27. srpna 1948 od Lindy Mikové, katechetky ř. k. náboženství z Lipníka n. B., která vyučuje náboženství na obecné škole v Klo-

- 4 -

koči a dalších okolních obcích Drahotuš. Linda Miková bydlí přechodně v Drahotuších u jisté Josefiny /Františky/ Dudové. 291

Když kaplán Pevný tyto 3 letáky napsal na blánu, řekl mi, že mne naučí zacházeti s rozmnožovacím přístrojem a v mé přítomnosti rozmnožil ony letáky na válečkovém rozmnožovacím přístroji, který je majetkem buď faráře Josefa Brhela z Drahotuš neb majetkem místního farního úřadu. Nepamatuji se přesně, kolik těchto letáků farář Pevný zhotovil, avšak podle mého odhadu mohlo jich býti asi celkem 100 kusů, možná že jich bylo něco méně, možná že také více. Po zhotovení těchto letáků přečetl si je kaplán Pevný a já jsem si letáky vzal sebou do svého bytu v Drahotuších. Chtěl bych podotknouti, že každý jednotlivý leták byl vytištěn v počtu 100 kusů a uvádím dále, že jsem letáky rozšířil tím způsobem, že asi 50 kusů každého druhu z oněch tří letáků jsem dal Stanislavu R o l i n c o v i v Hranicích. 15 kusů těchto letáků jsem dal svému spoluzaměstnanci v továrně Sigmapumpy, Břetislavu Královi z Lipníka n.B. Ostatní letáky z těchto 3 serií jsem si ponechal doma a při domovní prohlídce, která byla u mne provedena bezpečnostními orgány dne 11.2.1949, byly tyto letáky u mne ještě s dalšími letáky zabaveny. Doznávám, že jsem si vypůjčil rozmnožovací přístroj od kaplána Pevného a to tentýž den, co jsme rozmnožovali ony tři letáky, za tím účelem, abych mohl rozmnožovati doma další letáky. Svěřil jsem se s tím kaplánu Pevnému, který s tím souhlasil, avšak upozorňoval mne, abych byl velmi opatrný, že by se mi mohlo státí, že budu zavřen SNB. Řekl jsem kaplánu Pevnému, že kdyby se tak stalo, ať nemá obav, že vše vezmu na sebe a nikoho nevyzradím. Po tomto mi kaplán Pevný půjčil rozmnožovací přístroj. Vzhledem k tomu, že kaplán Pevný řekl, že rozmnožovací přístroj je pokažený, přišli jsme na ten nápad použití této okolnosti k tomu, abychom při případném dopadení bezpečnostním orgánům řekli, že přístroj jsem vzal za tím účelem, abych jej opravil. *je*

Letáky, které byly u mne zabaveny, a to "Neznesvěcujte den Páně!" a "Nemravnost národním nebezpečím!", obdržel jsem *je*

- 5 -

od kaplána Pevného s tím, abych je rozdál mezi lid takovým způsobem, aby nikdo nevěděl, že letáky rozšiřuji já. Nebylo třeba při rozšiřování těchto dvou letáků počínati si nějak opatrně, poněvadž letáky vydala "Arka" v Olomouci a letáky měly všechny náležitosti o křiportáži. Letáky, o kterých jsem zde mluvil, obdržel jsem začátkem ledna 1949 a měl jsem v úmyslu odevzdati je v plném počtu, t.j. asi po 50 kusech z každého druhu, svému příteli a spolupracovníku v ilegalitě, Stanislavu R o l i n c o v i. Nedošlo však k tomu, poněvadž jsem byl bezpečnostními orgány zadržen a vzat do vazby.

Leták "Československé veřejnosti", který byl u mne zabaven, obdržel jsem od některé osoby, na jejíž jméno si dnes nemohu vzpomínati a pamatují se, že to bylo u nějaké příležitosti v Hranicích.

Další leták "Bratrstvo svobody", adresovaný: "Všichni pracující!", o 2½ stranách, obdržel jsem začátkem září 1948 od Stanislava R o l i n c e v Hranicích v jeho přechodném příbytku tamtéž, ul. Svatoplukova č. 6. Z tohoto letáku jsem rozmnožil na cyklostylu, který jsem měl vypůjčený od kaplána Pevného, 50 kusů dalších těchto letáků a všechny jsem odevzdal Stanislavu Rolincovi. Stanislav Rolinc mi dal k tomuto účelu blánu, na kterou jsem napsal text letáku na psacím stroji, který jsem měl vypůjčený od kaplána Františka Pevného z Drahotuš. Papír na letáky koupil jsem si v Hranicích u obchodníka Šindlera, obchod papírem, a to během své ilegální činnosti celkem dvakrát a zaplatil jsem za něj obnos 180.-- Kčs. U téhož obchodníka koupil jsem pastu /černou/, kterou jsem použil při rozmnožování letáků. Obdržel jsem také asi ½ tuby černě od kaplána Pevného a tuto jsem vypotřeboval.

Další leták, jenž byl u mne nalezen a má název "Bratři a sestry" s úvodem: "Je u nás svoboda?", obdržel jsem asi za týden neb 14 dnů od Stanislava Rolince po tom, co mi dal jmenovaný leták první. Leták jsem rozmnožil opět na blánu, kterou jsem dostal opět od Rolince a také těchto letáků jsem rozmnožil 50 kusů

- 6 -

93 *BR*

a odevzdal jsem je všechny Stanislavu Rolincovi. Činil jsem tak vždy tím způsobem, že jsem Rolince navštívil v jeho bytě v Hranicích, odevzdal mu mnou rozmnožené letáky a měl-li další leták připravený, dal mi jej k novému dalšímu rozmnožování.

Další leták, který jsem si poznačil datem 22.11. a jenž nese název "Bratři a sestry - budeme šetřit?" jsem obdržel jenom k své potřebě od Stanislava Rolince a tento leták jsem nerozmnožoval.

Leták s nadpisem "Bratře-sestro!", pojednávající o poúnorových událostech, o ústavě, zemědělských zákonech a škol - ských osnovách, jsem rozmnožoval ve svém bydlišti v Drahotuších a text letáku dal mi Stanislav Rolinc ve svém bytě v Hranicích. Tento leták byl napsán rukopisem, snad Rolince, nemohu však přesně potvrdit, zda tomu tak bylo, poněvadž jsem nevěnoval rukopisu St. Rolince pozornosti. Leták jsem napsal na blánu, kterou jsem obdržel rovněž od Rolince a text letáku jsem psal sám ve svém příbytku na blánu na psacím stroji, který jsem měl vypůjčený od kaplána Pevného. I těchto letáků jsem zhotovil opět asi 50 kusů, letáky odvezl do Hranic Rolincovi a stroj odevzdal kaplánu Pevnému, který mne při této příležitosti vždy upozorňoval, abych byl opatrný, že mohu býti i dopaden bezpečnostními orgány při své činnosti. Podpis na tomto letáku a heslo "Věrnost" byl snad název Rolincovy skupiny, nemohu to však potvrdit, poněvadž Rolinc se mně nesvěřil s tím, co toto heslo znamená.

Další leták, který jsem si poznačil datem 25.11. a jenž nese název "Bratři a sestry" a který pojednává o otázce, jak pohlížeti na únorové události, celkem o 3 stranách a ukončením -heslem- "Pravda zvítězí", obdržel jsem od Stanislava Rolince. Také tento leták jsem rozmnožil tímtož způsobem, jako letáky předchozí a zhotovil jsem z této serie opět asi 50 kusů. Všechny jsem odevzdal Rolincovi.

Rovněž další leták s úvodem "Bratří a sestry" - "o čem se mluví a co každý neví" a který pojednává o "Stasce" a jiných

rozkouk

- 7 -

věcech, obdržel jsem od Rolince za těchže okolností, jako letáky, o nichž jsem zde již mluvil. Rovněž blánura rozmnožení tohoto letáku dal mi Stanislav Rolinc. Opravuji, že jsem obdržel za účelem rozmnožení tohoto letáku celkem 3 blány. Leták je podepsán heslem "Věrnost". I z této serie letáku jsem vyrobil celkem asi 50 kusů a odevzdal jsem je opět Rolincovi v Hranicích. *Také jsem je rozklopil.*

Leták "Všem svobodným podnikatelům!", jenž je nadepsán "Bratři a sestry!", byl mi rovněž odevzdán Stanislavem Rolincem v jeho bytě v Hranicích a rozmnožil jsem jej tímž způsobem jako letáky předchozí. Po zhotovení 50 kusů tohoto letáku, který je podepsán opět heslem "Věrnost", odevzdal jsem Rolincovi v Hranicích.

Leták, adresovaný zemědělcům, jenž je uveden slovem "Zemědělci", obdržel jsem od Stanislava Rolince napsaný již na blánách /3 blány/ a rozmnožil jsem jej doma na cyklostylu, který jsem měl od kaplána Pevného, takovým způsobem jako letáky předchozí. Leták byl psán na stroji Rolincem a to z těch důvodů, poněvadž stroj, který jsem měl k dispozici od kaplána Pevného, musel jsem odevzdati. Tento leták jsem rozmnožil a celkem v počtu opět asi 50 kusů odevzdal v Hranicích Rolincovi.

Taktéž leták, jenž má 2 statě s nadpisy "Bratři a sestry!", kteréžto statě jsou podepsány heslem "Věrnost", jsem obdržel opět od Rolince napsaný na dvou blánách, rozmnožil jsem ve svém bytě v Drahotuších a odevzdal v počtu 50 kusů Stanislavu Rolincovi v Hranicích.

Leták, který má ve svém obsahu několik výtahů z novoročního projevu magre Dr. Jana Šrámka, dal mi Rolinc napsaný na bláně a já jsem jej rozmnožil tímž způsobem jako předcházející letáky. Po rozmnožení tohoto letáku a zhotovení asi opět 50 kusů odevzdal jsem je Rolincovi v Hranicích. Konečně leták "Bratři a sestry", který byl u mne nalezen a který je napsán na dvou stranách, obdržel jsem od Stanislava Rolince, rozmnožil ve svém bytě na cyklostylu v počtu opět asi 50 kusů, odevzdal Stanislavu Rolincovi v Hranicích a více jsem od Stani-

- 8 -

slava Rolince letáky neobdržel.

Své další ilegální protistátní činnosti chci přede -
slati, jakým způsobem jsem rozmnožoval další letáky, jež byly
u mne nalezeny. Leták "Nemravnost- národní nebezpečí", psal
jsem na stroji JUDr. Augustina A d á m k a, který je zaměst-
nán u okresního soudu v Hranicích. Stroj jsem si půjčil za tím
účelem, abych napsal na blánu text letáku, avšak JUDr. Adámkovi
jsem řekl, že budu psát pozvánky na večírek, který jsme chtě-
li pořádati u příležitosti narozenin kaplána Františka Pevného;
prohlašuji, že několik těchto pozvánek jsem napsal, avšak psal
jsem na téže stroji text poslední uvedeného letáku. Obsah le-
táku jsem získal tím způsobem, že jsem jej vypsal z letáku,
které vydala Arka v Olomouci a které jsem obdržel od kaplána Pev-
ného. Těchto letáku jsem zhotovil celkem asi 60 kusů, ze které-
hožto počtu jsem chtěl dát 30 Břetislavu Královi z Lipníka n.B..
Opravuji, že těchto letáku jsem zhotovil celkem asi 100 kusů a
mimo Břetislava Krále chtěl jsem také navštívit Stanislava Ro-
lince, kterému jsem chtěl dát 60 kusů letáku a zbytek, který by
mně zůstal, chtěl jsem rozšířit dále tím způsobem, že jsem je
měl v úmyslu dávat občanům na kterékoliv vesnici pod vrata.

Letáky s nadpisem "Co chce veřejný zaměstnanec" a jenz¹⁷
nese totéž heslo jako leták "Nemravnost - národní nebezpečí",
t.j. Bečváři z rokle, jsem sesávoval já sám, napal na stroji
JUDr. Augustina Adámka a rozmnožil na cyklostylu kaplána Fran-
tiška Pevného. Materiál k tomuto letáku jsem měl a získal jsem
jej v Praze, když jsem tam byl v roce 1946 na sjezdu čl. stra-
ny lidové. Tyto letáky byly rozdávány v Praze ve velkém množ-
ství mně neznámými osobami. Taktéž i příložený leták "Jak čelit
politickému teroru v úřadech a závodech" obdržel jsem v Praze.
Domnívám se, že v roce 1946 obdrželo tyto letáky více lidí. Le-
ták "Co chce veřejný zaměstnanec" jsem zhotovil opět v počtu
asi 100 kusů a neodevzdal jsem jej nikomu.

Při rozmnožování všech těchto letáku, které jsem zde
vedl, byl mi nápomocen můj bratr Jan K o s t r u c h a to
tím způsobem, že odebíral letáky, které jsem zhotovil, od roz-

- 9 -

množovacího stroje. Bratr věděl o tom, že letáky, které jsem rozmnožoval, dodával jsem Stanislavu Rolincovi do Hranic. Při psaní některých textů letáků na blány viděl mne bratr a projevoval vždy obavy, abychom nebyli při výrobě letáků dopadeni. V druhé polovině měsíce září 1948 svěřil jsem se se svou činností /protistátní/ Janě P u m p r l o v é z Hranic, se kterou jsem se znal od 24. srpna 1948. Pumprlová mne varovala, abych byl při své činnosti opatrným a vyslovila obavy, že mohu být i se svými spolupracovníky dopaden. Svěřil jsem se jí totiž s tím, že v mé skupině "Bečváři z rokle" je také organizována Božena Baginská a že spolupracují se Stanislavem Rolincem z Hranic. Řekl jsem Pumprlové, že dostávám zprávy a že budu organizovati další protistátní činnost a pokračovati ve vydávání letáků. Pumprlová pak odejela do Opavy, kde navštěvuje školu sociálních sester a je ubytována v Opavě v dívčím internátu - snad ulice Tyršova. Udržoval jsem písemné styky s Janou Pumprlovou a psával jsem jí na tuto adresu: "Slečna Jana Pumprlová, dívčí internát, Opava, Tyršova č. 34". Psal jsem Pumprlové několik dopisů a zmínil jsem se v těchto svých dopisech o své illegální činnosti. Jméno Šmídra, jenž je v dopise uvedeno, je přezdívka mého přítele N. Frydrycha z Hranic. Píše-li Pumprlová, že Frydrych vše vyradí, míní tím to, že vyradí, že já a Baginská a Frydrych vykřikovali jsme na sjezdu katolické mládeže na Sv. Hostýně "ať žije msgr. Šrámek", "ať žije prezident Beneš s chotí Hanou Benešovou". Píše-li Pumprlová dále, že mnou nepohrdne, kdyby mne zavřeli pro naši věc, vysvětlují to tím způsobem, že jmenovaná byla zasvěcena do mé protistátní odbojné činnosti, se kterou souhlasila. Sama však se mnou ilegálně činná nebyla, poněvadž jsem ji nechtěl zatahovati do neštěstí.

Příložený dopis s úvodem "Soudruhu uvažuj!", obdržel jsem od katechetky Lindy Mikové a taktéž dopis, jež psal František Adamec, kaplán z Kroměříže, dala mi Miková.

Letáky "Hlas umlčených", které byly u mne nalezeny, obdržel jsem v počtu asi 25 - 30 kusů od svého spoluzaměstnance

- 10 -

294

Břetislava Krále z Lipníka n.B. Král mi řekl, že tyto letáky má od jisté osoby, kterou mi nejmenoval a zmínil se mi o tom, že bude mít některé letáky ze zahraničí. Jako odměnu za tyto letáky dal jsem Královi 5 neb 6 druhů svých letáků a pamatuji se, že jsem mu dal nejvíce letáků s obsahem o nějaké do-
mnělé řeči presidenta Dr. Beneše při podpisu sestavení nové vlády v ČSR po únorových událostech.

Tádal jsem se Břetislava Krále, zda je organizován v nějaké odbojové skupině, na což mi Král odpověděl, že má skupinku několika mladých mužů, avšak nejmenoval mi nikoho jménem a neřikal mi název oné skupiny. Svěřil jsem se také Královi, že mám organizovanou potistátní odbojovou skupinu, neřekl jsem mu však, že tato naše skupina má krycí název "Bečváři z rokle". Tádal jsem se také Krále, zda nemá nějaké zbraně a obdržel jsem odpověď zápornou. Zbraně jsem potřeboval za účelem vyzbrojení sebe a vyzbrojení ostatních členů skupiny, že bychom potřebovali zbraně v čas nouze. Více jsem se s Králem o zbraních nebavil, avšak žádal jsem jej, aby mi rozmnožil ony letáky, které jsem mu dal, t. j. asi celkem 6 druhů různých letáků. Král se mi svěřil, že jeho skupina má cyklostyl a že tak učiní a letáky mi rozmnoží. K tomu však nedošlo, poněvadž jsme byli zatčeni.

Dále dozdvám, že jsem udržoval spojení se Stanislavem Rolincem a to jednak tím způsobem, že jsem pro něj rozmnožoval letáky a jednak tím, že jsem ho navštěvoval ve svém bytě v Hranicích. U příležitosti těchto návštěv setkal jsem se tam obyčejně s jeho sestrou a bratrem, kteří s ním bydlí přechodně v Hranicích. Letáky jsem odevzdával Stanislavu Rolincovi vždy v jejich přítomnosti, avšak zabaleny v papíře. Není mi tudíž známo, zda Stanislav Rolinc se svěřil svým sourozencům s tím, za jakým účelem jej navštěvuji. Při příležitosti jedné své návštěvy setkal jsem se bytě Stanislava Rolince s mně neznámým mužem, který byl střední postavy a měl brýle. Není mi známo, kdo onen muž byl a nebyl jsem tomuto představen.

Rostislav

- 11 -

4798

Rolinec mne žádal, abych mu zjistil stav závodních milic v závodě Kunc n.p. Sigmampumpy v Hranicích, kde jsem zaměstnán. Zejména chtěl vědět, jak jednotliví členové závodní milice se chovají vůči nám. Neřekl mi, k jakému účelu to potřebuje, seznam jsem mu nedal a řekl jsem mu, že stav naší závodní milice je asi 60 členů. Rolinec se mne také tázal, co vím o příslušnicích SNB a žádal mne, abych mu zjistil, jak se chovají vůči lidu. Poslední jeho žádosti jsem nevyhověl, avšak přislíbil jsem Rolinecovi, že budu dávat pozor a sledovat činnost jednotlivých orgánů SNB. Rolinec mi řekl, až nadejde doba převratu, t.j. zvratu politických poměrů v ČSR, abychom obsadili cesty a dávali pozor, aby nikdo z funkcionářů KSČ neutekl, a řekl mi, kdyby k převratu došlo, abychom ony funkcionáře nějak poznamenali, po případě zajistili. K tomuto účelu neměl jsem připravený žádný plán. Nepočítal jsem s nějakým přesným datem, avšak domníval jsem se, že k převratu v ČSR dojde a k tomuto účelu jsem vytvořil také svou ilegální skupinu "Bečváři z rokle". Rolinec se mně nesvěřil, ve které skupině pracuje ilegálně a neřekl mi také, od koho dostává instrukce k své činnosti. Rolinec mi však řekl, že býv. poslanec čsl. strany lidové Ducháček, který je v zahraničí, má spojení na území ČSR s některými lidmi a že sem posílá různé zprávy. Neřekl mně však, zda je na skupinu Ducháčka zapojen.

Pokud se týče mých styků s Lindou Mikovou uvádím, že jsem se jí svěřil se svou odbojovou činností buď koncem září nebo října 1948. Řekl jsem jí, že rozšiřuji ilegální letáky a svěřil jsem se jí také s tím, že k těmto účelům mám od kaplána Františka Pevného rozmnožovací přístroj a/cyklostyl/ a psací stroj. Také jsem jí řekl, že kaplán Pevný je do mé činnosti zasvěcen a že je mu známo, co dělám. Linda Miková mne nabádala k tomu, abych vstoupil do Svazu brannosti, zúčastňoval se tam nočních cvičení a při těchto příležitostech hledět získávat zbraně a střelivo. Miková mi řekla, že to budeme moci dobře upotřebiti, až přijde k politickému převratu v ČSR, po

Kostruch

- 12 -

799

případě k revoluci. Slíbil jsem Lindě Mikové, že tak učiním a že se budu snažiti splniť to, co mně řekla. Od Lindy Mikové, jak jsem již uvedl, obdržel jsem leták "Dědictví otců zachovej nám Pane!" Tento leták pojednává o vyloučení arcibiskupa Dr. Berana ze svazu čsl. bojovníků za svobodu. Obdržel jsem také od Lindy Mikové dopis, který byl podepsán pseudonymem "Krater" a tento dopis jsem si ponechal u sebe. Z dopisu jsem porozuměl, že pisatel onoho dopisu, kaplán František Adámc z Kroměříže, profesor arcibiskupské semináře tamtéž, chce odejít se mnou do zahraničí. Linda Miková mně totiž slíbila, že mi dopomůže k ilegálnímu odchodu z ČSR do zahraničí. Řekla mi, že má v Rakousku svého strýce, který je tam buď zubním technikem nebo lékařem a slíbila mně, že když se na něj obrátím s jejím doporučením, že onen zubní lékař mi dopomůže k tomu, abych byl přijat k slyšení na americkém vyslanectví v Rakousku. Odtamtud, t.j. z amerického vyslanectví, že obdržím doporučení ke vstupu do americké vyzvědné služby v západním americkém okupačním pásmu v Německu. S Mikovou jsem mluvil totiž o tom, že až budu vyškolen v americké vyzvědné službě, vrátím se zpět do ČSR jako agent americké tajné služby a budu zde ilegálně organizovati odboj proti stávajícímu režimu. Měl jsem v úmyslu učiniti tak 3. března 1949 a chtěl jsem odejíti ilegálně do zahraničí. Byl jsem rozhodlán tak učiniti a počítal jsem pevně s tím, že se mnou půjde ilegálně kaplán František Adámc, kterého jsem znal ještě z té doby, kdy působil na faře v Drahotuších. K tomuto však nedošlo a náš záměr nebyl uskutečněn z již známých důvodů, - zatčení.

O své ilegální činnosti svěřil jsem se kaplánu Františku Adámcovi v září 1948 a to při příležitosti jeho návštěvy v Drahotuších. Kaplán Adámc byl na faře v Drahotuších, setkal jsem se s ním a doprovázel jsem jej na nádraží k vlaku v Drahotuších s Lindou Mikovou a mluvili jsme o politických poměrech v ČSR, při čemž mi kaplán Adámc řekl, abychom byli opatrní a počínali si tak, aby jsme nevzbudili podezření. Řekl mi také, že obdivuje naši neohroženost. Kaplán Adámc věděl,

1) Co mu k tomu?
Dělal mu to? 2)
3) 33/6

- 13 -

že spolupracuji protistátně s Lindou Mikovou a svěřil jsem se mu také s tím, že v naší skupině "Bečváři z rokle" je také Božena Baginská. Více osob z naší skupiny jsem mu nejmenoval. Kaplánu Adamcovi jsem řekl, že roznožují různé letáky, avšak nesvěřil jsem se mu s tím, od koho tyto letáky dostávám. Kaplán Adamec byl také před vánočními svátky roku 1948 v Draho-
tuších, kdy jsem se opět s ním setkal. Našemu hovoru byla přítomna opět Linda Miková. V její přítomnosti jsem řekl kaplánu Adamcovi, že hodlám odejíti illegálně do zahraničí a že jsem rozhodnut vstoupiti do americké vyzvědné služby, při čemž jsem podotknul, že napřed bych se musel hlásiti na americkém konsulátu v Rakousku. Kaplán Adamec mně řekl, že můj návrh schvaluje a že půjde se mnou illegálně do zahraničí. S kaplánem Adamcem nedohodli jsme se před vánočními svátky, jakým způsobem opustíme illegálně území ČSR. S Mikovou jsme však měli ujednáno, že pojedeme do Kroměříže, kde společně oslavíme dne 27. února 1949 narozeniny kaplána Adamce. Miková souhlasila s tím, že odcestujeme s kaplánem Adamcem dne 3. března 1949 illegálně z ČSR do zahraničí tou cestou, kterou ona nám navrhla.

Mimo těchto dvou osob svěřil jsem se ještě se svým úmyslem odejíti do zahraničí svému bratru Janu Kostruchovi. Řekl jsem mu, že z hranic ČSR pošlu na jeho adresu dopis a žádal jsem jej, aby pak vše sdělil mým rodičům. Více osobám jsem neřekl, že chci odejíti do zahraničí.

Opravuji a uvádím, že s tímto svým úmyslem jsem se svěřil také své přítelkyni Boženě Baginské, které jsem řekl asi týden před svým zatčením, že půjde illegálně do zahraničí. Baginská mně jen řekla, že přechod státních hranic je nebezpečný a buď-li jej chtít uskutečnit, abych byl opatrný. Jak jsem již zpočátku své výpovědi uvedl, věděla Baginská o mé illegální činnosti a počítal jsem s Baginskou v případě revoluce v ČSR jako sestrou Červeného kříže. Baginská s tím souhlasila a řekla mi, abych jednal vždy opatrně.

František V r á n a z Klokočí, který je mým bratran-

- 14 -

cem, věděl o mé ilegální činnosti buď od konce října nebo začátkem listopadu. Než jsem jej zapojil do své skupiny, sledoval jsem ho napřed po dobu asi 2 měsíců, s kým udržuje styky. Činil jsem tak proto, poněvadž jsem chtěl vědět, zda dovede mlčet. Věděl jsem o něm, že je trochu veselý a měl jsem tudíž obavy, že by nás mohl prozradit. Když jsem se přesvědčil o tom, že Vrána by mi mohl konati platné služby, pověřil jsem ho tím, aby sledoval v obci a kdekoliv jinde osoby, jak se nyní chovají, aby dával pozor na udáváře a svěřil jsem se mu s tím, že rozmnožuji ve větším měřítku protistátní letáky. Řekl jsem mu, že texty k těmto letákům dostávám od Stanislava Rolinece z Hranic, kterému zhotovuji letáky. Vránovi jsem také řekl, že si u něj uschovám rozmnožovací přístroj a řekl jsem mu, že tak učiním z těch důvodů, abych jej nemusel dávat zpět na faru. Měl jsem v úmyslu uschovati jej u Vrány proto, poněvadž jsem počítal s tím, že jej budu později ještě potřebovati. Cyklostyl jsem dal pak Vránovi do úschovy a zavezl jsem jej sám na kole do jeho bytu v Klokoči. *10-6-48, u Vrány konal*

Konečně bych chtěl ještě uvést, že naše skupina "Bečváři z rokle" byla utvořena krátce po sjezdu katolické mládeže v roce 1948. S jejím tvořením jsme započali v září roku 1948. Měli jsme svá krycí jména a uvádím je takto:

Jiří Kostruch "Zdeněk",
 Linda Miková "Eva",
 Božena Baginská "Věra",
 kaplán Adamec "Honza",

Krycí název naší skupiny "Bečváři z rokle" jsem určil já a svěřil jsem se s tímto všem členům naší skupiny, kteří s tím souhlasili. Sdělil jsem také tento náš krycí název kaplánu Pevnému, který s tím souhlasil a při této příležitosti se smál. *neopověřil to je*

Konečně ještě uvádím, že Rolinec odmítl sehnati mi nějaké zbraně a když jsem se jej tázal, proč tak nemůže učiniti, neodpověděl mi určitě a řekl mi puze, abych si zbraně

- 15 -

100
102

sám zaopatřil. Doznávám, že mi Rolinec řekl, abych zjistil skladiště zbraní závodní milice v závodě Sigmapumpy a to za tím účelem, abych je mohl vzít, až je budeme potřebovat. Ačkoliv jsem Rolincovi slíbil, že skladiště zbraní zjistím, neučinil jsem tak.

Nemám více, co bych k svému případu uvedl a prohlašuji, že mé údaje, které jsem zde učinil dobrovolně bez jakéhokoliv nátlaku neb ovlivnění a za tím účelem, abych ulehčil svému svědomí, zakládají se na pravdě a mohu je kdykoliv znovu třeba i před soudem potvrdit.

Skončeno, schváleno a podepsáno.

Vyslychající:

Vyslýcháný:

Svědék:

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLUŽEB
Zrušen stupeň utajení (svazkem č. 1720/1930)
ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 142/2005 Sb.

Jiří Kostruch

Protokol z výsluchu J. Kostrucha spísaný v Olomouci dňa 18.2.1949.

KRAJSKÉ VELITELSTVÍ STÁTNÍ BEZPEČNOSTI V OLOMOUCI

E

Číslo 18589/Stb.-49.

19. dubna 1949.

V OLOMOUCI dne
Telefon č. 4344

Stáša Mojmír z Kroměříže,
Kostruch Jiří z Drahotuš -
Rolinc Stanislav z Hranice a
spol. - trestné činy podle zák. 231/
48-Sb. - trestní oznámení.

Státní prokuratura

Brno.

Přílohy: Viz příp. seznam příloh.

S poukazem na předběžná trestní oznámení, které bylo podáno státní prokuratuře v Brně proti skupině Mojmíra Stáši z Kroměříže, Jiřího Kostrucha z Drahotuš a Stanislava Rolince pod zdejším č.j. 18589/Stb.-49 dne 25.2.1949, podávám dodatečně trestní oznámení podle zákona na ochranu lidově-demokratické republiky číslo 231/48 Sb. na tyto osoby:

1. Stáša Mojmír, nar. 15.7.1927 v Kroměříži, okr. t.č., matr. úřad Kroměříž, svobodný, české národnosti, čl. stát. přísl., čl. vyznání, vyučený stolař, t.č. studující stát. odbor. školy pro zpracov. dřeva v Olomouci, údajně zachovalý, nemajetný, bez vojenského poměru, syn Antonína a Justiny, roz. Pečmanové, bytem v Kroměříži, Pilařova č. 8, t.č. ve vazbě okresního soudu v Olomouci, navštěvoval 5 tř. české obecné školy, 4 tř. šk. měšt. v Kroměříži.

Mojmír Stáša byl zatčen dne 8. února 1949 orgány Stb v Praze při rozšiřování protistátních letáků "Hlas umlčených" a "Dělníci a dělnice". Jmenovaný je podezřelý ze sločinu podle § 1, 2, 3 a 25 zákona č. 231/48 Sb. V listopadu 1948 spojil se Stáša se svým spolužákem Ladislavem Černockým, se kterým společně koncipovali text protistátního letáku "Dělníci a dělnice", který pojednával o řediminstrovi informací Václava Kopeckého k vojákům. Další leták "Hlas umlčených" č. 2 s nadpisem "Občané" koncipoval Stáša na podkladě výpovědi Ladislava Černockého z ilegálních letáků, které měl Černocký od Milana Štěrby. Dále připravoval Stáša s Černockým vydání letáku "Jan Masaryk", jehož text Černockému opravoval na konceptu. Stáša rozšiřoval protistátní letáky tím způsobem, že je dával do kapes různým občanům při své jízdě z Olomouce do Kroměříže ve vlaku. Dále je Mojmír Stáša důvodně podezřelý, že chtěl rozvrtit lidově-demokratické zřízení a hospodářskou soustavu v ČSR, za kterýmžto účelem se spojil s Ladislavem Černockým a Janem Tomáňíkem. Mojmír Stáša chtěl získat zbraně pro svou skupinu a za tím účelem chtěl vstoupit ve styk s určitými vedoucími osobnostmi některé protistátní ilegální organizace v Kroměříži.

Dodatočné trestné oznámenie adresované Štátnej prokuratúre
v Brne zo dňa 19.4.1949.

- 7 -

Navštěvoval 5 tř. české obecné a 4 tř. měšt. školy v Drahotuších. Byl zatčen orgány Stb dne 11.2.1949 a po protokol. výsledku odevzdán dne 21.2.1949 do vazby okresního soudu v Olomouci.

Jiří Kostruch je důvodně podezřelý ze zločinu podle § 1, 2 a 3, 5 a 40 zák. č. 231/48 Sb. Břetislav Král vypověděl protokolárně, že odevzdal Jiřímu Kostruchovi větší množství letáků "Hlas umlčených" a že s tímto vedl protistátní řeči. Jiří Kostruch vešel vstyk s kaplanem řím.kat. církve Františkem Pevným, se kterým rozmnožoval a rozšiřoval ilegálně protistátní letáky několika druhů. Kostruch založil ilegální organizaci, kterou vedl od září 1948 pod krycím názvem "Bečvaři z rokle". Účelem organizace bylo působiti na veřejné mínění různými štvavými letáky, získavati zbraň, a to tím způsobem, že jednotliví členové ilegální organizace měli vstupovati do Svazu bramborů. Cílem protistátní organizace, kterou vedl Kostruch s Ermelindou Mikovou, bylo: rozvracení lidově-demokratické zřízení a hospodářskou soustavu v ČSR a konečně pracovati ilegálně tak dlouho, až by došlo ke státnímu převratu ČSR. Dále spojil se Jiří Kostruch se Stanislavem Rolínkem, který byl vedoucím protistátní organizace "Věrnost", jejíž členové byli většinou v hranickém okrese. Rolincem žádal Kostrucha, aby mu zprostředkoval seznamy závodních milic a orgánů SNB. Jiří Kostruch tak učinil a sdělil Rolínkovi asi 60 členů závodní milice firmy Sigma-pumpy - národní podnik Hranice. Jiří Kostruch měl v úmyslu odejíti ilegálně z ČSR do zahraničí společně s kaplanem řím.kat. církve Františkem Pevným. Doznal protokolárně, že do zahraničí chtěl odejíti dne 3. března 1949 proto, aby vstoupil do výzvěšných služeb americké armády a jako takový vrátit se zpět /záškodník/ na území ČSR, kde chtěl organizovati další ilegální odboj proti ČSR.

14./ František Pevný, nar. 16.2.1921 ve Sv. Stěpaně, okr. Val. Klobouky, příslušný do Sv. Stěpaně, svobodný, české národnosti a čl. stát. příslušnosti, kaplan řím.kat. církve, kooperátor farního úřadu v Drahotuších, nemajetný, údajně zachovalý, bez vojenského poměru, syn Josefa a Anežky, roz. Hořákové, bytem v Draho tůích č. 1, okr. Hranice, stanice NB Drahotuše. Navštěvoval obecnou školu a arcibiskup. gymnasium v Kroměříži. Studoval teologii a v r. 1947 byl vysvěcen na kněze řím. kat. církve. Byl zatčen orgány Stb dne 12.2.1949 a po protokol. výsledku odevzdán do vazby okresního soudu v Olomouci dne 17.2.1949.

Kaplan František Pevný je důvodně podezřelý ze zločinu podle § 1, 2 a 3 zák. č. 231/48 Sb. František Pevný byl radou a slutkem nápomocen Jiřímu Kostruchovi při rozmnožování protistátních letáků a sám rozmnožil na úředním rozmnožovacím přístroji farního úřadu v Drahotuších asi 300 kusů 3 druhů letáků. V září 1948 byl zaveden Jiřímu Kostruchem do protistátní činnosti ilegální organizace "Bečvaři z rokle" a je důvodně podezřelý, že se stal jejím členem. Kaplan Pevný zapůjčil Jiřímu Kostruchovi kufříkový psací stroj a farní rozmnožovací přístroj za tím účelem, aby Jiří Kostruch mohl rozmnožovati ve větším množství ve svém bytě protistátní letáky. Pevný znal také Ermelindu Mikovou, která byla horlivou organizátorkou odboje proti stávajícímu režimu a která byla také členkou ilegální organizace

Popis trestného skutku Jiřího Kostrucha v trestnom oznámení do dne 19.4.1949.

"Bečvaři z rokle". Je podezřelý, že kaplan Pevný byl získán do posléze uvedené ilegální organizace Ermelindou Mikovou a že byl poradcem členů této organizace. Vzhledem k tomu, že Ermelinda Miková uprchla po Kostruchově zatčení, nebylo jí možno k věci vyslechnouti. Jiří Kostruch nechce vypovídati o kaplanu Pevném a vůbec o duchovních osobách a odvoluje to tím, že kdyby vypověděl pravdu proti knězi, že by ho stihl za to třet boží. Z chování a výpovědi nejen Jiřího Kostrucha, nýbrž také ostatních členů ilegální organizace "Bečvaři z rokle" je zřejmo, že byli ovlivněni kaplanem Františkem Pevným a kaplanem Františkem Adamcem do té míry, že se obávají o obou kněžích říci pravdu. Z jejich výpovědí také vyplývá, že oba uvedení kněží usměrňovali protistátní činnost ilegální organizace "Bečvaři z rokle".

15. Jan Kostruch, nar. 23.11.1928 v Drahotuších, okr. Hranice, matr. úřad Drahotuše, svobodný, řím.kat., české národnosti a čl.státní příslušnosti, syn Františka a Marie, roz. Vránové, zahradník, údajně zachovalý, bez vojenského povolání, nemanjetný, bytem v Drahotuších čis. 198, Pámarův Stalina, stanice NB Drahotuše, okr. Hranice. Navštěvoval 5 tř. obec. české školy a 3 tř. školy měšt. v Drahotuších. Dne 11.2.1949 byl zatčen orgány Stb a po protokolárně výsledku odevzdán do vazby okresního soudu v Olomouci.

Jan Kostruch je důvodně podezřelý ze zločinu podle § 1, 2 a 3 zákona čis. 231/48 Sb. Jan Kostruch rozněčoval společně se svým bratrem Jiřím protistátní letáky a tyto rozšiřoval. Stal se členem ilegální organizace "Bečvaři z rokle", která si vytkla za úkol rozvracet lidově-demokratické zřízení a společenskou soustavu v ČSR. Připravoval s ostatními členy uvedené organizace státní převrat v ČSR. Zúčastňoval se všech schůzek "Bečvaři z rokle", které se konaly jednou po druhé dvakrát týdně od září 1948 až do února 1949. Věděl o tom, že jeho bratr chce odejít ilegálně do zahraničí s kaplanem Františkem Adamcem a chtěl mu být při jeho ilegálním odchodu nápomocen.

16. Jana Pumpřilová, nar. 21.9.1932 v Hranicích, okr. dtto, matr. úřad Hranice, dcera Jana a Anny, roz. Domesové, příslušná do Drahotuše, okr. Hranice, trvale bytem v Opavě, Tyršova čis. 21, přechodně bytem v Hranicích, Svatoptukova čis. 3, svobodná, studující soc. zdrav. školy v Opavě, řím.kat., české národnosti a čl.státní přísluš., nemanjetná, původu manželského, rodiče žijí v společné domácnosti v Hranicích, Svatoptukova čis. 3. Byla v chování v době svých rodičů od narození až do 1.9.1948. Navštěvovala 4 tř. české obec.šk. a 4 tř. měšt. školy v Hranicích. Je údajně zachovalá. Pumpřilová byla vyslechnuta protokolárně orgány Stb v Opavě a po výsledku propuštěna na svobodu.

Jana Pumpřilová je důvodně podezřelá z trestných činů podle § 2 a 35 zák. čis. 231/48 Sb. Jiří Kostruch vypověděl protokolárně, že zavítal Janu Pumpřilovou do své ilegální činnosti; avšak nepopul, že by Jana Pumpřilová byla členkou ilegální organizace "Bečvaři z rokle". Pumpřilová doznala protokolárně, že věděla o protistátní činnosti Jiřího Kostrucha, se kterým udržovala písemné styky. Další její provinění je zřejmé z její protokolární výpovědi.

Popis trestného skutku Jána Kostrucha v trestnom oznámení zo dňa 19.4.1949.

Tlačené obežníky mali na konci strojom písaného letáku podpis „Bečváři z rokle“. Ich obsah vyjadruje to, čomu títo mladí ľudia verili a prečo, na rozdiel od vtedajšej mladej generácie komunistov, skončili vo väzení. Ušľachtilosť myšlienok a hlásanie mravných zásad na kresťanských základoch hovorí o vyspelosti všetkých, ktorí sa priamo, či nepriamo podieľali na distribúcii týchto letákov po mestách a obciach Moravy.

V jednom z nich, ktorý bol distribuovaný s nadpisom „**Nemravnost národním nebezpečím**“ sa v úvode konštatovalo: „*Porušování nejzákladnějších příkazů přirozeného mravního zákona, vyjádřených v desateru, nabylo i u nás po válce rozměrů, že se stalo národním nebezpečím. Neboť jen mravně neporušené národy jsou silné. Nemravnost byla hrobem celé řady velkých i malých národů v dějinách.*“

Náboženské presvedčenie a postoj vyjadrený v letáku s názvom „**Mravnost musí míti náboženský základ**“, určite vydráždil ideológov tej doby, ktorí chceli vybudovať našu krajinu bez Boha: „*Mravnost bez Boha ztroskotala. Lidé bez Boha klesají hlouběji němá tvář. Nacisté, a jejich bezbožecká morálka jsou nám výstražným příkladem. Je proto třeba, aby lidé otevřeli svá srdce křesťanství a jeho nauce, aby čerpali nadpřirozených zdrojů Církve a ve spojení božského s lidským našli pevný bod pro své vlastní duchovní štěstí a základ k náboženské a tím mravní obrodě celého našeho národa. (...) Avšak vidíme toto: po prvé v dějinách lidstva jsme svědky chladnokrvně uvažného a do podrobnosti připraveného boje člověka proti všemu co je božské. Komunismus je protináboženský svou podstatou a pokládá náboženství za opium pro lid, protože prý náboženské pravdy, odkazují za hrob, odvádějí proletáře od úsilí od dosažení raje sovětského, jež je na této zemi.*“

V ďalšej časti letáku sa veľmi jasne vyjadrili na margo novej politickej ideológie v odseku „**Bludné učení komunismu**“, ktorá sa už o pár mesiacov ukázala v plnej sile: „*Dnešní komunismus ve vyšší míře než li jiná podobná hnutí v minulosti, skrývá v sobě bludnou myšlenku vykoupení. Lživý ideál spravedlnosti rovnosti a bratrství v práci pro-*

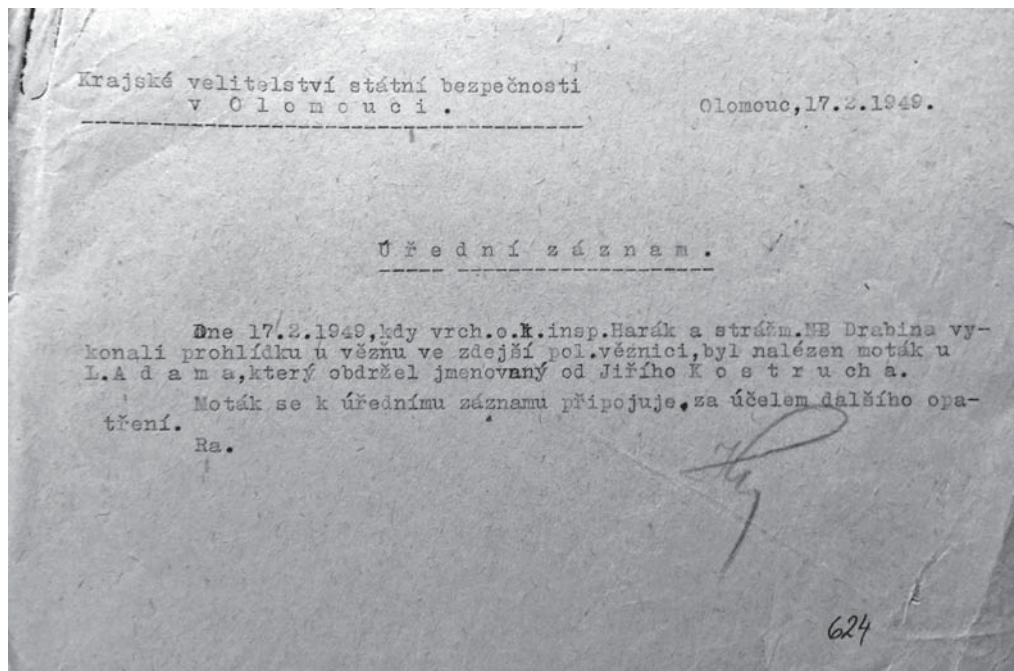

zařuje jako žhavý žár všecku jeho nauku a všecku jeho činnost jakýmsi bludným mysticismem, který vsugeruje davum získaným klamnými sliby strhující nadšení a zápal. To je zvlášt vysvětlitelno v době, jako je naše kdy z vadného rozdělení pozemských statků vyplýva neobyčejná bída. Tento lži-ideál se také vychloubá, jako by dal podnět k jistému hospodářskému pokroku, tento však došlo li k němu skutečně, mívá příčiny jiné, jako na příklad, že se ve větších rozměrech zavede průmyslová výroba v zemích, kde dosud téměř nebyla, nebo že se zužitkuje ohromné přírodní bohatství, nebo že se používá brutálních metod, aby se provedly obrovské práce malými náklady.“

Distribúcia letákov, ktoré pomenovali jasný postoj katolíkov k pomerom v krajine a upozorňovali na porušovanie ľudských a občianskych práv, nenechala vtedajší režim ľahostajným. Mladí Orli sa veľmi horlivo pustili do tejto úlohy a považovali za svoje poslanie napomôcť šíreniu ideí, o ktorých boli presvedčení, že sú správne. Netušili však, akému veľkému nebezpečenstvu sa vystavujú a čo im hrozí. Niektoré aktivity však robili veľmi odvážne, čo sa im stalo osudným. „Spolu s kaplanem se rozhodli rozmnožit na cyklostylu letáky s varovaním lidem, např. text *Katolíci, buďte na stráží*. Rozmnožili také další letáky, např. o suspenzi Plojhara, svolání arcibiskupa Berana, projev prezidenta Beneše či orelské texty o poměrech po komunistickém převratu. Především bratři Jiří a Jan Kostruchovi a jejich bratranec František Vrána z Klokočí distribuovali letáky přes své známé do Hranic, ale dopustili se chyby, když je začali rozdávat i v Drahotuších, kde je všichni znali. Naivně strkali letáky sousedům za vrata a zřejmě to někdo viděl a udal je.“³⁶

³⁶ LAPÁČEK, J. a kol.: *Drahotuše. Historie a přítomnost*. Hranice: Euro-print Přerov, 2008, s. 91-92.

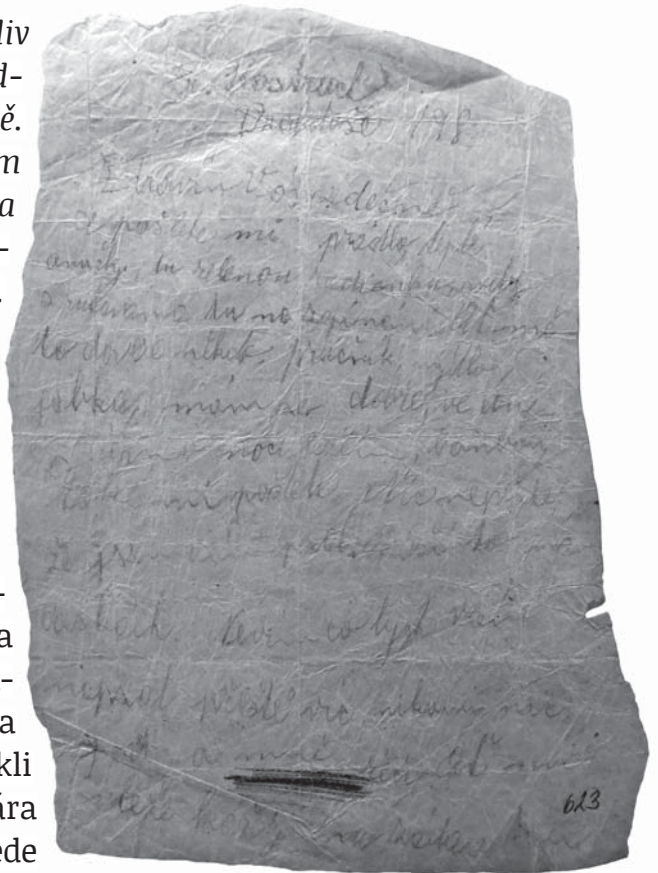
Záznam o zadržení motáka zo dňa 17.2.1949 (MZA Brno).

Už pred týmito udalosťami vznikol v Drahotušiach, tak ako aj na mnohých ďalších miestach ČSR, tzv. farský výbor Katolíckej akcie na čele s JUDr. Augustínom Adámkom, ktorého úlohou bolo kontrolovať cirkevné aktivity. Miestny farár P. Josef Brhel tvrdo odsúdil toto konanie a dostal sa do otvoreného konfliktu s týmto výborom, ktorý napomáhal komunistickým orgánom v protináboženských aktivitách. Otvorený spor sa viedol napr. o pochovávanie na miestnom katolíckom cintoríne. Udalosť domovej prehliadky na miestnej fare však bola vrcholom a otvoreným vystúpením proti Cirkvi po prevrate vo februári 1948. „Ve dvě hodiny ráno 12. února 1949 byl František Pevný po noční prohlídce farního úřadu zatčen příslušníky Státní bezpečnosti (STB). Byl obviněn, že podněcoval mladistvé členy eucharistického kroužku k nezákonné činnosti a podílel se na výrobě letáků. STB hodlala jako důkaz o trestné činnosti kooperátora předložit letáky, psané a šířené údajně z drahotušské fary. Při zatýkání proto zabavila a odvezla z farní kanceláře psací stroj zn. Torpédo a rozmnožovací stroj zn. Hanel. Vyšetřování obvinění Františka Pevného

neprokázalo. On sám jakoukoliv účast v protistátní činnosti odmítl a trval na své úplné nevině. Přesto byl v červnu 1949 státním soudem v Olomouci za účast na protistátní letákové akci odsouzen na 12 let těžkého žaláře. Zabavené kancelářské stroje byly již v květnu 1949, když se nepodařilo prokázat, že byly použity k výrobě a rozmnožení letaků, vráceny farnímu úřadu.“³⁷

Podľa správy ŠtB v Olomouci zatknutiu mladého Juraja a jeho viacerých priateľov predchádzalo zatknutie Mojmíra Staša (nar. 1927), ktorého zatkli na stanici v Prahe 7. februára 1949 a na základe jeho výpovede bol potom za rozširovanie ilegálnych letákov zatknutý v Olomouci Ladislav Černocký (nar. 1930), vtedy študent drevárskej odbornej školy v Olomouci. Černocký bol tiež vypočúvaný a na základe jeho výsluchu bol zadržaný aj Jan Tomančík (nar. 1926), Milan Štěřba (nar. 1928) a napokon aj Juraj Kostruch. Všetci piati „delikventi“ boli v čase zatknutia slobodní a buď študovali, alebo mali za sebou prvé mesiace pracovného pomeru. Život mali pred sebou, avšak ich plány sa zo dňa na deň zmenili a všetko čo nasledovalo natrvalo ovplyvnilo ich život.³⁸

Juraj Kostruch bol podľa zachovaného dokumentu „Zápis o zatčení“ z 11. februára 1949 zatknutý večer o 19. hodine. Mal pri sebe dokla-

Moták, ktorý chcel poslať J. Kostruch rodičom (MZA Brno).

³⁷ LAPÁČEK, J. a kol.: *Drahotuše. Historie a přítomnost*. Hranice: Euro-print Přerov, 2008, s. 143.

³⁸ ABS Praha - vyšetřovací svazek č. V-2002 Ostrava: Vyhodnocení arch. sv. V-2002 Ostrava (1967).

Státní prokuratura,
oddělení B r n o .

PSt II 669/49
PZo II 86/49

II.

S p i s o b ž a l o v a c í .

VAZBA

Státní prokuratura podává na

- 1/ Jiřího Kostrucha ,
nar. 19.2.1930 v Drahotuších, strojního zámečnicka, bytem v Drahotuších, Tř. Maršála Stalina č. 198, t.č. ve vazbě,
- 2/ Františka Pevného ,
nar. 16.2.1921 ve Sv. Štěpánc, kaplana řím.kat. církve, bytem v Drahotuších č 1, t.č. ve vazbě,
- 3/ Jana Kostrucha ,
nar. 23.11.1928 v Drahotuších, zahradníka, bytem v Drahotuších ,Tř. Maršála Stalina č.198, t.č. ve vazbě,
- 4/ Janu Pumpřlovou ,
nar. 21.9.1933 v Hranicích, studující, byte, v Opavě, Tyršova č. 34,
- 5/ Františka Vránu ,
nar. 15.2.1924 v Klokoči, rolnického syna, bytem v Klokoči č. 1, t.č. ve vazbě,
- 6/ Karla Thielea ,
nar. 23.10.1927 v Drahotuších, dělníka, bytem v Drahotuších, Novosady č. 162,
- 7/ Bohumila Vavříka ,
nar. 6.2.1926 v Olomouci- Hodolanech, dělníka, bytem v Drahotuších, Nábřeží č. 124,
- 8/ Antonína Valáška ,
nar. 20.6.1924 v Blatnici pod Sv. Ant., strážmistra SNB, bytem Stálky, okr. Znojmo, t.č. ve vazbě,
- 9/ Františka Adamco ,
nar. 28.2.1922 v Dědicích, kaplana řím.kat. církve, bytem v Kroměříži, Pilařova ul. č. 3, t.č. ve vazbě,
- 10/ Boženu Bagišskou ,
nar. 14.1.1929 v Hranicích, dělnici , bytem v Hranicích, Janáčkova ul. č. 17, t.č. ve vazbě,
- 11/ Josefa Gottfrieda ,
nar. 25.10.1914 v Petrůvce , kaplana řím. kat. církve, bytem v Hradci Opavy, na faře, t.č. ve vazbě,

Prokurátor dňa 4.6.1949 obžaloval skupinu „Bečvaři z rokle“ z rozvracania ľudovodemokratického zriadenia (MZA Brno).

- 2 -

o b ž a l o b u , ž e

I/ na podzim č. 1948 až do února 1949 v Drahotuších případně i jinde , z popudu Jiřího Kostrucha ilegální skupinu " Bečváři z rokle " s úkolem rozvrátí lidově demokratické zřízení republiky, rozmnožováním a rozšiřováním protistátních rozvratných letáků a snahou sbírat zbraně a získati vojenský výcvik, tedy pokusili se zničit nebo rozvrátiti lidově demokratické zřízení republiky, její společenskou a hospodářskou soustavu, zaručené ústavou,

II/ v téže době a tamtéž Jiří Kostruch ještě s jinými za účelem vyzvědačským zjišťoval sílu závodní milice v Hranicích, skladiště zbraní u firmy Signa- pumpy,

tedy spolčil se v úmyslu vyzvídati státní tajemství a vyraziti je cizí moci,

č í m ž s p á c h a l i ,

ad I/ Jiří Kostruch, František Pevný, Jan Kostruch, František Vrána, Karel Thiel, Bohumil Vavřík, Antonín Valásek, František Adamec, Božena Babiňská a Josef Gottfried zločin velezrady podle § odst. 1, písm. c/ zák. č. 231/48 Sb, a Jana Pumperková provinění podle § 3 zák. č. 48/1931 Sb, a § 1, odst. 1 písm. c/ zák. č. 231/48

ad II/ Jiří Kostruch zločin vyzvědačství podle § 5 odst. 1 zák. č. 231/48 Sb.

N_avrhuji, aby na všechny obviněné byla uvalena řádná vazba vyšetřovací podle § 180 odst. 2 tr.ř.

N_avrhuji, aby u hlavního přelíčení byly čteny osobní průkazy obžalovaných a trestní oznámení.

V Brně dne 4. června 1949.

Státní prokurátor :

v z.

Hejvíka

dy: pracovnú knižku, preukaz na verejnú dopravu a povolenie k jazde. Rovnako osobné veci ako koženú peňaženku, koženú náprsnú tašku s písomnosťami a hotovosť 1.016 Kčs. Do väznice v Olomouci bol privezený o 20:15 hod. a umiestnený v cele č. 3.³⁹ Jeho brat Ján Kostruch bol zatknutý rovnako 11. februára 1949 o 17:00 hod., do väznice v Olomouci bol odovzdaný o 18:30 hod. a bol umiestnený v cele č. 6.⁴⁰ Zatknutiu predchádzala aj domová prehliadka u rodiny Kostruchovej, ktorá vtedy bývala v rodinnom dome v Drahotušiach č. 198. Podľa zachovaného „Zápisu o domovní prohlídce“, ktorý však nie je označený dátumom, išlo o „prohlídku u Jiřího Kostruchy“ pričom bolo zabavených „asi 300 kusu protistátních letáku a různé písemnosti protistátního obsahu“. Na zápise z prehliadky sú podpísaní Jan Kostruch a František Kostruch, pričom nie je isté, že sa jedná o ich autentický podpis.⁴¹ Jiří v tom čase nebol doma a pre celú rodinu to bolo veľmi traumatizujúce. Veľmi ťažko tieto udalosti a následné zatknutie svojich dvoch synov znášala ich mama Mária, ktorá vtedy mala 60 rokov.

V zázname Krajského veliteľství státní bezpečnosti v Olomouci zo dňa 12.2.1949, ktoré podpísal krajský veliteľ Stb Hanel, vo veci «Zatčení osob, které rozšiřovaly ilegální letáky – zpráva» je aj zmienka o domovej prehliadke: „Při domovní prohlídce u Kostrucha byly nalezeny další ilegální letáky v počtu asi 200 kusů s nadpisem „Bratri a sestry“, „Bratrstvo svobody“ a ilegální leták s nadpisem „Zemědělci“. Při tom bylo zjištěno, že se jedná o novou skupinu, která vydává letáky z podnětu strany lidové. V první skupině se jednalo o příslušníky strany čs. nár. soc. Kostruch vyráběl letáky na cyklostylu vypůjčeném z farního úřadu v Drahotuších, jakož i na psacím stroji, rovněž vypůjčeném z farního úřadu v Drahotuších.“⁴²

Po zadržaní strávil Juraj Kostruch štyri mesiace vo vyšetrovacej väzbe v Olomouci, ktorá bola spojená s neľudským mučením a kru-

³⁹ ABS Praha - vyšetřovací svazek č. V-2002 Ostrava: Operativní spis 1, list označený č. 62 - Zápis o zatčení.

⁴⁰ ABS Praha - vyšetřovací svazek č. V-2002 Ostrava: Operativní spis 1, list označený č. 80 - Zápis o zatčení.

⁴¹ ABS Praha - vyšetřovací svazek č. V-2002 Ostrava: Operativní spis 1, list označený č. 67 - Zápis o domovní prohlídce.

⁴² ABS Praha - vyšetřovací svazek č. V-2002 Ostrava: Operativní spis 1, list označený č. 68.

- 1 -

H l a v n í p ř e l í č e n í . Or II b 328/49

Státní soud v Praze, oddělení Brno, v O l o m o u c i

dne 28. a 29. 6. 1949;

v trestní věci proti obžalovaným:

Jiří Kostruchovi a spol.

a mlad. obviněným:

pro §§ 1 odst. 1 písm. c/ a 5 odst. 1 zák. č. 1s. 231/48 Sb.

Přítomni:

Předseda: kr.s. Dr. A. Hahn,

Soudci: kr.s. Dr. Vičar,
okr.s. Dr. Old. Rolenc,Soudci z lidu: Frant. Švejkar,
Frant. Bůžek.

Zapisovatel: pr.pr. Dr. M. Palát.

Státní viceprokurátor: Dr. Handl.

Obžalovaní: 1/ Jiří Kostruch,
2/ František Pevný,
3/ Jan Kostruch,
4/ František Vrána,
5/ Karel Thiel,
6/ Bohumil Vavřík,
7/ Antonín Vlaášek,
8/ František Adamec,
9/ Božena Baginská a
10/ Josef Gottfried

byli předvedeni z vazby.

Titulná strana zápisu z hlavního pojednávání v Olomouci, 1949 (MZA Brno).

Obhájci obžalovaných:

- 1/ Jiřího Kostrucha Dr. Stejskal, advokát v Olomouci,
- 2/ Františka Pevného Dr. Honal, advokát v Olomouci,
- 3/ Jana Kostrucha Dr. Honal, advokát v Olomouci,
- 4/ Františka Vrány Dr. Honal, advokát v Olomouci,
- 5/ Karla Thiela, Dr. Honal, advokát v Olomouci,
- 6/ Bohumila Vavříka Dr. Stejskal, advokát v Olomouci,
- 7/ Antonína Vlaháčka Dr. Honal, advokát v Olomouci,
- 8/ Františka Adámce Dr. Stejskal, advokát v Olomouci,
- 9/ Boženy Baginské Dr. Stejskal, advokát v Olomouci,
- 10/ Josefa Gottfrieda Dr. Los, advokát v Olomouci.

Předseda činí opatření, aby znalci za výsledku obžalovaných, mlad. obviněných a svědků zůstali v soudní síni.

Když se svědkové vzdělili, dává předseda přečísti obžalovací spis státní prokuratury oddělení Brno, č.j. PSt II 669/49

ze dne 4. června 1949

Předseda vyslychá obžalované a mlad. obviněné o obsahu obžaloby.

Obžalovaní prohlašují:

- 1/ Jiří Kostruch, cítím se vinen,
- 2/ František Pevný, cítím se částečně vinen,
- 3/ Jan Kostruch, cítím se vinen,
- 4/ František Vrána, necítím se vinen,
- 5/ Karel Thiel, cítím se částečně vinen,
- 6/ Bohumil Vavřík, cítím se částečně vinen,
- 7/ František Adamec, necítím se vinen,
- 8/ Božena Bagiňská, cítím se vinna,
- 9/ Josef Gottfried, necítím se vinen.

tými výsluchmi.⁴³ Podľa zachovaného Úradného záznamu zo dňa 17.2.1949, bola vykonaná prehliadka väzňov a Jurajovi Kostruchovi bol nájdený tzv. moták, teda krátky list napísaný jeho vlastnou rukou, ktorý adresoval svojmu otcovi Františkovi Kostruchovi na adresu Drahotuše 198. V zachovanom strojom písanom zázname sa píše: „Krajské velitelství státní bezpečnosti v Olomouci - Dne 17.2.1949, kdy vrch. o. k. insp. Harák a strážm. NB Drabina vykonali prohlídku vězňů ve zdejší pol. věznici, byl nalezen moták u L. Adama, který obdr-

⁴³ LAPÁČEK, J. a kol.: Drahotuše. Historie a přítomnost. Hranice: Euro-print Přerov, 2008, s. 91-92.

- 5 -

Státní zástupce navrhuje řízení proti obž. Antonínu Valáškoví bylo vyloučeno, protože tento je příslušníkem SNB.

Po tiché poradě prohlášeno

u s n e s e n í ,
že se řízení proti obž. Antonínu Valáškoví, přísl. SNB
v y l o u č u j e .

Přikročeno k výsledkům ostatních obžalovaných.

1/ Jiří Kostřuch - cítí se vinen.

Udává jako na č.l. 50 a 66, č.l. 14 a 15 a dalších protokolu Stb a dodává:

Když jsem byl v r. 1948 na orelské pouti na Hostýně se svým bratrem Janem, Bagiňskou a Pumpřlovou, s níž jsem se tam seznámil, obdržel jsem od neznámého mladíka leták, Katolíci, buďte na stráži. Přečetl jsem si ho a chtěl jsem, aby se jeho obsah dostal na vědomost veřejnosti a také, aby církev věděla jak by to dopadlo, když by k něčemu mělo dojít. Na leták jsem nalétl a neuvědomil jsem si jaké následky vše bude mít. V novinách jsem tehdy o něčem podobném, jak bylo psáno v letáku, nečetl.

Leták jsem dal přečíst obž. Františku Pevnému. Chtěl jsem si od něho vypůjčit cyklostyl, že leták rozmnožím. Ten však váhal a řekl mi, že je to nebezpečná věc, vylouval se, že cyklostyl je polámaný.

Potom však leták napsal na blánu a připsal k tomu „Slova pres. Beneše“.

Další leták jsem dostal od Lindy Míkové. Tento Pevný připsal také na blánu.

Potom jsme letáky rozmnožili. Byli jsme přítomni jen já a Pevný, ale je možné, že tam byli také Thiel a Vavřík.

Doma jsem letáky rozstříhal. Činil jsem tak doma. Přišli za mnou Thiel a Vavřík.

Z rozmnožených letáků jsem dal po 50 Rolincovi, 15 Královi a něco jsem potají rozhodil.

Rozmnožovací stroj jsem si vzal od Pevného domů a měl jsem ho asi do ledna.

Později jsem dostal od neznámé osoby leták „Neznesvěduj den páně“. Za to jsem mu ukázal svůj leták. K Onomu neznámému člověku jsem měl důvěru. Nevím však proč, neuvědomil jsem si, že je to nebezpečné.

K č.l. 14/5 : Leták „Čsl. veřejnosti“ obdržel jsem od Rolince.

Od téhož jsem dostal leták „Bratrstvo svobody“ a „Všichni pracující“ a dále ostatní letáky, jak je v protokole uvedeno.

- 6 -

Leták „Bratře - sestro“ o úrovních událostech a ostatních věcech dostal jsem od Rolince v konceptu, stejně tak i jiné a tyto jsem vždy rozmnožil. Blány k tomu jsem dostával od Rolince. Papír jsem kupoval v Hranicích. Platil jsem je ze svého.

Celkem jsem rozmnožil 10 - 15 druhů různých letáků. Někdy při tom pomáhal bratr Jan, Bagiňská nikdy.

Rozmnožené letáky jsem dal Rolincovi nebo jsem je rozhazoval pod vrata jsem je nedával nikdy.

Poslední leták „Neznesvědcujte den páně“ jsem podepsal „Bečváři z Rokle“.

Od JUDr. Adámka jsem si vypůjčil stroj s tím, že chci psát pozvánky.

Janě Puprlové jsem o své činnosti nic neříkal, jen jsem s ním chodil.

Předestřen protokol č.l. 14/9:

Popírám, že bych Puprlové něco říkal o své činnosti. Do protokolu jsem to udal, protože jsem byl nervově zhroucen.

Předestřeny dopisy, jež obž. Kostruch psal Puprlové:

Obž. Kostruch nemůže jejich obsah vysvětliti.

Od Krále obdržel jsem jeden leták. Dal jsem mu leták „Repres. Beněše“. Král se mi nezmiňoval o své skupině. Já jsem mu však řekl o naší skupině, uvedl jsem, že je nás mnoho. Chtěl jsem po něm také zbraně, které jsem chtěl pro případ, že by přišel nějaký náhlý převrat. Chtěl jsem je pro sebeobranu.

Královi jsem dal více letáků.

Rolinc, kterému jsem dával rozmnožené letáky, na mně chtěl, abych mu zjistil stav závodní milice u fy Sigma - pumpy v Hranicích jak se příslušníci^{mil} chovají k dělníkům a kde mají uschovány zbraně. K tomu jsem mu řekl, že milice čítá 60 mužů. Dále se mne ptal, zda jsou spolehliví příslušníci SMB v Drahotuších. Také mi řekl, že má spojení na Ducháčka.

Od Lindy Mikové dostal jsem také jeden leták. Tato mne nabádal, abych vstoupil do SB, abych tam získal výcvik a mohl odcestovat zbraně. O obž. Adamcovi mi řekla, že by šel se mnou za hranice. Miková mi dříve sdělila, že má v Rakousku strýce. S tím prý bych šel v Rakousku na americký konsulat a tam by se rozhodlo, kam budu přidělen. Z Rakouska jsem se měl vrátit nazpět do ČSR. Mluvilo se o tom, že by se na konsulatě hlásil také Adamec.

Dále se mi svěřila s tím, že by nás přes hranice převedl obž. Valášek. Namítl jsem jí, že je mi to divné, že s ním dlouho nemluvila a že nemůže vědět, zda nás převede.

- 7 -

V prosinci 1948 byl Adamec na návštěvě v Drahotuších. Řekl jsem mu, že bych chtěl jít za hranice. Miková mu potom ještě napsala dopis. Odpověděl, že by šel za hranice také.

Předestřen protokol č.l. 14/12 o rozmluvě s Adamcem:

Protokol je v tomto ohledu správný. Nepamatuji si však, zda jsem se Adamcovi zmínil o „Bečvářích z rokle“, je to však možné. O letácích jsem mu řekl, za hranice chtěl se mnou jít. Při této rozmluvě byli mimo mne a Adamce také Miková a Jan Kostruch, možná i Bagiňská. Tato také věděla, že chce jít za hranice. Měla být také ošetřovatelkou pro případ, že by došlo ke krvavému převratu.

Obž. Vránu jsem napřed 2 měsíce zkoušel. Potom jsem mu dal letáky a požádal jsem ho o pomoc, k čemuž svolil. Při naší poslední schůzi jsem mu dal do úschovy cyklostyl.

Naše skupina měla krycí jména, jak je v protokole uvedeno.

Obž. Pevný o naší skupině nevěděl.

Předestřen protokol č.l. 14/14:

Možné to je, že jsem Pevnému řekl o našem krycím jméně.

Od Rolince jsem chtěl zbraně. Řekl mi, že je vyloučeno, aby mi něco sehnal.

Obž. Thiel a Vavřík věděli o mé činnosti a také chodili na schůze. Neřikal jsem jim, aby byli připraveni, kdyby došlo k revoluci, ale jen, kdybyk něčemu došlo.

Miková mi také řekla, že jsou na Skalnatém a Rusavě partyzáni. Pokoušel jsem se zjistit, zda tam skutečně jsou. Její informace však byly nejisté.

Předestřen dopis Adamce o přechodu hranic:

Nevím, čeho se to mělo týkat. Adamec však měl přijet na Valentýnka na domluvu o odjezdu.

19.12.1948 jsem mluvil s Adamcem o přechodu.

Miková řekla, že pojedje za Valáškem, aby domluvila přechod hranic. Když se od něho vrátila, neměla žádnou náladu. Řekla však, že by to šlo a také, že by nám dal Valášek samopal za granáty. Granáty jsem však nesháněl.

Adamec nás upozorňoval a dával nám výstrahu.

S obž. Bagiňskou jsem chodil. Řekla mi o stycích s lesáky. Pochybovala se mi, nepamatuji si, že může od jednoho dostat zbran, je to však možné.

S Roliňcem jsem měl řeč o vysílačce. Rolinc ji chtěl, abychom mohli vysílat důvěrné zprávy za hranice naší emigraci. Vysílačku jsem chtěl získat od Švehlika. O spojení našich skupin jsme mluvili.

O vybrání zbrojáře Brunka v Hranicích nevím. Rolinc také nevě-

- 8 -

děl. Netvářil se při rozmluvě o tom nijak záhadně.

Schůzky naší skupiny jsme konali ve skleníku každou středu. Svolával jsem je já.

Na dotaz obhájce Dr. Stejskala:

Funkce jsme neměli rozděleny. Závodní milici jsem viděl na l. máje.

Na dotaz předsedy senátu:

Ke Švehlíkovi jsem pro vysílačku nešel, nedůvěřoval jsem mu.

Na dotaz obhájce Dr. Stejskala:

Nepodnikl jsem žádnou činnost k obstarání granátů, zůstalo při řečech. Naším cílem nebylo rozvrátit republiku. Dohromady jsem svou činností nesledoval nic, jen letáky. Chtěl jsem, aby bylo vidět jak je to s církví.

Na dotaz předsedy senátu:

Já sám jsem neutrpěl žádnou újmu *v únoru a to únoru 1948*

Zbraně jsme chtěli pro náhlý převrat. Neuvědomovali jsme si jaké zde bude zřízení.

2/ František Perný - vcítím se částečně vinen.

Udává jako na č.l. 68 a protokole Stb č.l. 16 a 18 a dalších a dodává:

Asi v polovině září 1948 přišel za mnou Jiří Kostruch, donesl mi leták z Hostýna a chtěl jej rozmnožit a rozšířit. Byl to leták „Dědictví otců“. Přečetl jsem si jej a svolil jsem, aby spravil cyklostyl. Leták jsem opsal na blánu na připsal jsem na ni další leták „Reč presidenta Beneše“ který jsem měl u sebe. V tomto svém počinání jsem neuvažoval. K uklidnění poměrů však přispět nemohlo.

Předestřeno č.l. 18/1:

Při cyklostylování byl Jiří Kostruch, Vavřík, Thiel tam nebyl. Od každého druhu jsme nacyklostylovali asi 80 - 100 kusů. Jinak je protokol správný.

Jiřímu Kostruchovi jsem také dal tištěné letáky „Arka“.

Předestřeno č.l. 18/2:

Kostruch po mně chtěl jen cyklostyl, že letáků doma přitiskne. O Skupině „Bečváři z rokle jsem nic nevěděl.

První leták jsme psali až byl spraven cyklostyl.

Kostruch mi cyklostyl nevrátil. Jinak je protokol správný.

Na dotaz předsedy senátu:

Nevěděl jsem, že se taková činnost nesmí provádět.

V církevních úkonech mi nikdo nebránil.

- 9 -

Mluvit s kazatelny mi nikdo nebránil.
Předestřen leták „Dědictví otců“:

Obsah letáku jsem nikde neměl potvrzen.

Věřil jsem, že je možné, že jsou kněží přemlouvání k přestupu.
Nevěřil jsem však, že by přemlouvání mělo úspěch.
K údajím o najímání placených žen neodpovídá. Dále:

Poměr církve a státu se letákem nemohl zlepšit. Letákem jsem
chtěl jen upozornit. Myslím, že lid má zájem na urovnání poměru
mezi státem a církví.

Na dotaz stát. zástupce uvádí obž. Jiří Kostruch:

Obž. Pevný mi řekl: Dej si pozor a nevyzrad mě.

Obž. Pevný udává, že si nepamatuje,

Udává dále:

Věděl jsem, že se Míková stýká s Kostruchy. Její rodinu jsem
neznal. O její činnosti jsem s ní nemluvil.

Na dotaz přísedícího Dr. Vičara:

Katolická ideologie je v naprostém rozdílu s nacismem.

Neslyšel jsem, že by papež něhoho suspendoval pro nacismus.

Arcibiskup Beran suspendoval Plojhara.

Na dotaz obhájce Dr. Honala:

Nevěděl jsem, že Kostruch má nějakou organizaci.

Na dotaz státního zástupce uvádí obž. Jiří Kostruch:

Naznačil jsem Pevnému, že chceme založit protistátní organizaci.

Obž. Pevný:

Popírám, o ničem jsem nevěděl.

3/ Jan Kostruch - cítím se vinen.

Dále udává jako na čl. 64 a čl. 19 protokolu Stb. a dodává:

Na protistátní činnost došlo někdy v září 1948, krátce předtím
než jsme tiskli letáky. První poradu jsme měli u nás ve skleníku.
Byli jsme na ní já, můj bratr Jiří, Bažinská, Thiel. Vavřík tam tehdy
nebyl. K tomu přibyli Míková a Vavřík a později také Vrána.

Chtěli jsme pobouřit lidi rozšiřováním letáky. Také jsme chtěli
získat zbraně, nevěděli jsme však, jak. Zbraně jsme chtěli mít na
střílení, kdyby došlo k nějaké revoluci, na střílení na lidi a do
lidí.

Míková mi řekla, aby bratr vstoupil do SB, aby se tam vycvičil
a aby tam odcizil zbraně.

Střelivo jsme potřebovali také.

U obž. Pevného jsem nebyl nikdy. Vím však, že tam byl bratr
Jirka. Domníval jsem se, že si od něho nosí letáky. Později si od
něho přinesl také cyklostyl. Říkal mi, že se s ním učil zacházet.

- 10 -

Jiří měl od Pevného také psací stroj. Potom měl ještě jeden stroj, ale nevím od koho, vlastně měl ho od Adámka.

Při třídění letáků byl jednou Thiel a Vavřík.

Předestřen protokol č.l. 19/5:

Bagišská a Miková nebyly nikdy při třídění letáků.

Byla řeč o tom, k převratu dojde v březnu, kdosi říkal, byl to Thiel, že k převratu dojde v květnu nebo v červnu.

Miková chtěla, abych šel do SB. Něchtěl jsem tam jít, protože jsem na to neměl čas.

Naše skupina měla obsadit křižovatky, aby se nepřevážely zbraně. Chtěli jsme zabránit pohybu armády. Měli nám přijít na pomoc partyzány s pomocí Američanů jsme nepočítali.

Na Tři krále jsme šli s bratrem za Rolincem. Nesli jsme mu letáky. Předem mnou se u něho nemluvílo nic o skupině Věrnost ani o tom, že Rolinc má zbraně.

Předestřen protokol č.l. 19/6:

O zbraních snad Rolinc mluvil s Jirkou. Já o tom nic nevím.

Obž. Adamce znám. Mluvil jsem s ním jednou před vánocemi v sakristii v Drahotuších. Při té příležitosti tam byl také Jirka. Myslel jsem si tehdy, že mu Jirka ukazoval letáky. Byla to však nějaká slabá kniha. / K č.l. 19/6/

O odvodu za hranice mluvil Jirka s Adamcem a Mikovou.

Já jsem při jejich rozmluvě cestou na nádraží byl poslán napřed, aby ostatní, co Adamce doprovázeli, o tom nevěděli.

Bratr mi potom říkal, že za hranicemi prodlá vojenský výcvik a že se potom vrátí buď jako voják nebo jako partyzán.

Miková mi také řekla, že bude mít spojení se zahraničím.

K protokolu č.l. 19/7:

Miková mi řekla, že Bagišská má spojení s lesáky a že má od nich možnost získati zbraně. Dále mi Miková řekla, že má možnost získat samopal za granáty, a od jednoho akademika jiné zbraně. Také něco řekla o jednom členu SNB, který by chtěl přistoupit k naší skupině.

Na dotaz státního zástupce:

Měli jsme střílet na ty, když by se bouřili, na SNB. Měli jsme také pozorovat příslušníky KSČ.

Na dotaz obhájce Dr. Honala:

Pevný do našich schůzek nedocházel.

Na to byl hlavní přeličení ve 13 hod. přerušeno.

Ve 14,30 hod. zahájil předseda hlavní přeličení.

4/ ml. Jana Pumprlová - necítím se vinna.

- 11- 114

Dále udává jako na čl. 20 protokolu Stb a dodává:

Jiřího Kostrucha jsem znala od pouti na Hostýn. V žádném poměru jsme spolu nebyli, byli jsme jen kamarády.

Tehdy na Hostýně byli jen příslušníci Orla, byli označeni, takže se snadno poznali.

Bagiňskou jsem znala od vstupu do orla na podzim 1947. O politice jsem se s ní nebyla. Víím, že měla záporný postoj k brigádám.

Také mi Bagiňská řekla o ilegální organizaci. Nemyslíla jsem si o tom, že by to mohlo být něco vážného.

Předestřeny dopisy:

V Opavě jsem o ničem podobném nevěděla.

Jiří Kostruch mi říkal o své činnosti. Žádný leták mi však nedal. Jednou se mne ptal, zda je v Opavě v činnosti také nějaká skupina. Jeho činnost jsem neudala, protože jsem si nemyslíla, že to může být vážné.

Nepamatuji si dobře, co jsem mu řekla, když po mně chtěl, abych mu v Opavě zjistila, zda se tam ilegálně pracuje, Asi jsem odmítla. Proto jsem mu také napsala, že v Opavě všechno spí.

Obratem: Jáde to na plno nebo to pokulhává, jsem chtěla vědět co J. Kostruch dělá.

O Fierligerovi jsem napsala, že si v Opavě asi půldruhé hodiny šlapal na jazyk.

Na dotaz státního zástupce:

Myslíla jsem tím to, že mluvil a mne to nezajímalo. Nemyslíla jsem tím, že by mluvil nějaké nepravdy.

O Bečvářích z rokly jsem se dověděla až na Stb.

Letáky jsem nedostala a také jsem je nečetla.

Věděla jsem, že činnost Kostruchů a Bagiňské je trestná.

Nešla jsem to však oznámit.

5/ František Vrána - necítím se vinen.

Dále udává jako na čl. 40 a 21 prot. Stb a dalších a dodává:

Poprvé jsem ke Kostruchovi přišel v říjnu 1948. Dal mi tehdy leták, ani jsem jej nečetl a spalil jsem jej, Později chtěl Kostruch, abych mu u mne uschoval cyklostyl.

Při rozmnožování jsem nevypomáhal.

Obž. Jiří Kostruch, byv dotázán, udává:

Vrána byl při rozmnožování přítomen, ale nepomáhal, viděl jistě co děláme.

Vrána pokračuje:

Letáky jsem chtěl Jemelkovi a Částečkovi do Milenova. Tito také byli pozváni a jednou přišli na schůzku skupiny „Bečváři z

- 12 -

Rokle: Mimo ně byl na schůzce ještě Jiří Kostruch, Bagiňská a já.
Na schůzce u Vinklera jsem nebyl.
Na z dalších schůzkách u Kostrucha jsem byl.

Předestřeno č.l. 22/2:

Obdržel jsem letáky, jež jsou v prot okole uvedeny.
Popírám, že by Jiří Kostruch dostal od Pevného na eucharistickém kroužku nějaké letáky.

K č.l. 22/3:

Nikdo mne nenutil, abych opatřil nějaké zbraně ze skladiště v Klokoči. Nevím, zda Šmíd říje. Třaskaviny jsem chtěl na trhání pařezů. Vůbec nic jsem neřikal nikomu o tom, že zaopatřím zbraně a střelivo.

Kostruch mi nic neřikal o Štátním z Drahošů.

Nevím nic o tom, že Miková a Kostruch chtěli odejít za hranice.

Na dotaz státního zástupce:

Kostruchem jsem nebyl o nic požádán.

K tomu obž. Kostruch udává, byv dotázán:

Šel jsem za Vránou, aby mi pomohl.

6/ Karel Thiel - cítím se částečně vinen.

Dále udává jako na č.l. 23 protokolu Stb a dalších a dodává:

Na orelské pouti na Hostýně jsem byl. Byla tam tehdy provolávaná hesla Ať žije Beneš a Šrámek, Orli jsme a Orli budem.

Když jsem přišel na rozšiřování letáků, bylo již vše hotovo.

Předestřen protokol č.l. 23/1:

Nevěděl jsem, že Jiří Kostruch chce jít k Pevnému, aby mu půjčil rozmnožovací stroj.

Při stříhání letáků byli z Kostruchových a Vavřík. Nepřijal jsem od nich ani jeden leták. Přišel jsem k nim tehdy nedopatřením. Kostruch však tehdy řekl, že bychom se mohli scházet více.

Obž. Jiří Kostruch, byv dotázán, udává:

Obž. Thiel chodil s námi ze sympatií k Mikové. Nechtěli jsme ho však do něčeho tahat pro jeho zdraví.

Obž. Thiel pokračuje:

Byl jsem přítomen schůzce, kdy si skupina dávala název „Bež předtím chtěli mít název Bokajubové. Slib jsem složil.

O přechodu hranic jsem s Mikovou nemluvil.

O Rolincovi jsem věděl, že byl funkcionářem lidovecké strany. Kostruch mi řekl, že Rolinc má nějakou skupinu Věrnost.

Při jedné schůzce ve skleníku u Kostrucha jsem zaslechl, že se Bagiňská měla sejit s nějakým lesákem. Měl jí to zařídít

- 13 -

Gottfried. Nevím, čeho se tím mělo dosáhnout.

O krycích jménech členů skupiny vím.

K č.l. 23/4:

Nevím, zda se mluvilo o parašutistech.

O Tondovi jsem neslyšel. O akademikovi mi Miková řekla, nevím však co.

K č.l. 23/5:

Popírám, že by se na schůzce u Vrány probíral přechod Mikové a Kostruch^a za hranice. Dopis od Adamce se tam však četl.

O našem spolku jsem se z počátku domníval, že má být náboženský a orelský. Později jsem pozoroval, že to začíná brát jinou tvářnost. Myslel jsem si, že to není v pořádku. Myslel jsem si, že spolek směřuje proti veřejné bezpečnosti v tomto státě a že je to trestné.

O obsazení křižovatek byla řeč.

Kyďž byl Jiří Kostruch zatčen, byl u nás Adamec a informoval se o jeho zatčení. Nevím, jak se to dověděl. Protokol je v tomto ohledu správný.

Celý případ jsem neoznámil, proto že se jednalo o mé kamarády.

7/ František Adamec - necítím se vinen.

Udává jako na č.l. 48 a 32 prot. Stb a dalších a dodává:

S Jiří Kostruchem jsem se seznámil v Drahotuších. Odtud jsem zna-
také Jana Kostrucha a Mikovou. Pevného jsem znal již ze středoškolských studií.

O událostech na pouti jsem se dověděl od Jiřího Kostrucha. Poslal jsem mu dopis, ale nevím, co jsem mu v dopise napsal, vlastně napsal jsem, že obdivuji jejich statečnost.

Předestřen dopis: Adamec nic nedovídá.

Na dotaz Dr. Višara, kolikrát se pomodlili za 2 letku, udává:

Dovolte, ale na tohle, to je soukromá záležitost.

19.12.1948 jsem byl v Drahotuších. Cestou na nádraží mi Jiří Kostruch nadhodil, že bychom měli jít za hranice. Řekl jsem mu na to, že neznám řeči a že nejsem voják a že je třeba se rozmyslit.

Jiří Kostruch, byv dotázán, udává:

Adamec mi řekl, že by bylo dobré, kdybych ~~šel~~ šel za hranice.

Obž. Adamec pokračuje dále:

^{dopise} V pondělí po 13. lednu jsem byl v Drahotuších, když jsem nerozuměl/nebezpečí, které hrozí Jurovi.

Obž. Jiří Kostruch, byv dotázán, udává:

- 14 -

Adamec přijel proto, že jsme se měli domluvit, kdy pojedeme za hranice. Byl jsem však již zatčen. Již dříve mi řekl, že se mnou půjde, ale vymlouval mi to.

Obž. Adamec pokračuje:

Nemí mi nic známo o tom, že Jiří Kostruch chtěl jít za hranice. Cestu za hranice jsem mu vymlouval a sám jsem s ním nechtěl jít, a řekl jsem mu, že nemám čas a že jsem nemocen.

Miková mi ~~ne~~řekla o možnosti přechodu za hranice u Znojma. O svém příbuzném v Rakousku mi řekla, že bychom se k němu mohli uchýlit, když bychom přešli hranice. Sám nevím co jsem chtěl v cizině dělat, vůbec jsem nepřemýšlel o nějakých důsledcích. Tato věc mi vlastně jen byla nadhozena a nevyvozoval jsem z ní žádný závěr.

Únorem jsem neutrpal, Nikdo mi nebránil vykonávat bohoslužby.

Na dopis jsem se podepsal „, Kráter “, chtěl jsem se jich zbavit, abych měl pokoj.

Na dotaz státního zástupce:

Neříkal jsem Jiřímu Kostruchovi, aby byli opatrní a přijímali jen spolehlivé lidi.

Obž. Kostruch, byv dotázán, udává:

Říkal mi to.

Krycí jméno Honza jsem mu měl říci o hodech.

Na to bylo prohlášeno

u s n e s e n í ,

že se veřejnost podle § 229 tr.ř. v y l u č u j e .

Vojenský znalec, byv po zákonu napomenut a připamatován na jednu pr
vždy složenou přísahu, udává ad gen.:

škpt. Šebestík-----,

K

K věci:

Viz tajná část protokolu.

Na to prohlášeno usnesení,
že se veřejnost připouští.

B/ Josef Gottfried - necítím se vinen.

Udává jako na č.l. 95 a č.l. 35 protokolu Stb a dodává:

O žádné ilegalitě jsem naprosto nevěděl. Babiňskou a Mikovou znám. S Babiňskou jsem se seznámil v Orle, kde ona byla cvičitelkou a já vychovatelem. Tato mi o organizaci nic neříkala.

Po sjednocení tělovýchovy jsem všechny Orly přemlouval ke vstupu do Sokola. Babiňská mi tehdy řekla, že bývalí mladí Orli se budou scházet nadále a že se budou zabývat zpěvem náboženských

- 15 -

16

a orelských písni. O kroužku mi řekla, že si udělají orelský kroužek a že se budou scházet. O nějakém jejich tajném nebo ilegálním kroužku jsem nevěděl.

Předestřen protokol č.l. 35/2:

Nic jsem nevěděl o tajném kroužku, ani jsem nevyčítal, že se může jednat o nějaký tajný protostátní kroužek.

Od Bagiňské jsem žádný leták nepřijal. Kdyby mi ho přinesla, vyhodil bych jí z fary.

Tvrzení Bagiňská, že jsem jí dával leták, není pravdivé. S touto jsem také dobře vycházel, jen jsem ji nutil, aby vstoupila do Sokola. Jen jsem se jí jednou ptal, zda neví, kdo mi poslal leták. Při té příležitosti mi řekla, že si jejich orelský kroužek dal název „Bečváři z rokle“. Tomu jsem se smál. Jejich názvu jsem však rozuměl tak, že si dali jméno „Pobečvanští skaláci“. Přesný název jsem přešlechl.

Jednou za mnou přišel Stanislav Plichta a chtěl navázat styky s nějakou katolickou dívkou a také se chtěl stát členem katolické akce. Hledal tehdy u mne byt a představil se jako synovec pátera Pelikána. Jednou mi také sdělil, že si jejich třída odhlasovala, že půjde na bohoslužby, když byl jeden svátek přeložen.

Roline na faru nechodil. Sešel jsem se s ním u Gebaura, kde jsme se připravovali na biblické závody. Dále tam byl tehdy Ráček, Plichta a Jezerský.

Když jsem tam tehdy přišel, pozoroval jsem, že ona skupina četla nějaký dopis. Řekl jsem, aby nechali čtení, že začneme s přípravou na závody, aby nic podobného nenosili, že s tím nechci nic mít. Předestřen leták „Dědictví otců“.

Vím, že něco takého debatovali. Byla řeč o poměru KSČ, církve a státu, mluvilo se něco o korespondenci, o kontrole. Řekl jsem jim však na to, že to na cvičení nepatří. O kontrole korespondence bylo řečeno, že je podezření, že je kontrolována.

Jednou na faru přinesl kdosi pastýřský list osobně. Taká pan fa rář mi řekl, že kázání jsou kontrolována. Zaslechl prý na ulici, že se 2 lidé domlouvali o službě v kostele.

Moje kázání mi však nikdo nekontroloval.

Plichta se chtěl seznámit s nějakým děvčetem. Ptal jsem se proto Bagiňské, zda se nechce s ním seznámit.

Předestřen protokol č.l. 35/4:

Plichta mi říkal, že na škole něco dělají, že to mají dobré. Mýslal jsem tím, že tam mají nějakou katolickou akci. O skupině ilegální nic nemluvil. Řekl jsem mu o Bagiňské, když mi Miková řekla, že by se s ním Bagiňská chtěla sejít. Také jsem mu řekl o

- 16 -

způsobu, jakým má dojít k jejich prvnímu setkání. Ona měla pískat píseň Moravo, Moravo a odpověď měla znít: Buď zdrav.

Předestřen protokol č.l. 42/2:

Nevím, jak se dohodli a co spolu měli. Poprvé se nešešli, až podruhé za týden.

O zatčení Kostrucha mi neřekla Bagiňská, ale Miková. Řekla mi, že ho zatkli a že u něho našli letáky.

Miková mi také řekla, že by utekla do Rakouska. Nebral jsem vážně, protože jsem věděl, že má padoucnici. O Valáškově nic nevím. Na dotaz obhájce Dr. Lose:

Protokol u Stb jsem nestyloval já, bylo mi to diktováno slečně. Potom mi řekli, že to mám podepsat a že půjdu domů.

K režimu jsem byl loyální. Šel jsem do Sokola po sjednocení tělovýchovy a strhl jsem s sebou také mládež. Orelskou výchovu jsem neměl, ale junáckou.

Kdybych dostal leták, ihned bych ho odevzdal, protože v tomto směru jsem byl na jedné schůzi poučen Dr. Palátem v Hranicích, jak se v tomto případě máme zachovávat.

Obhájce předkládá potvrzení oční kliniky, Sokola v Hranicích a Akčního výboru v Petrávce.

9/ Božena Bagiňská - cítím se vinna.

Udává jako na č.l. 44 a č.l. 33 a 34 protokolu Stb a dalších a dodává

Byla jsem ^{místě} na č.l. 33 a 34 protokolu Stb a dalších a dodává. Byla jsem také na orelské pouti na Hostýně. Tam jsme tehdy nekřičeli hesla spolu s ostatními, jen jsme při tom byli. Leták z Hostýna jsem četla.

Kostruch mi řekl, že leták rozmnožil.

Naše skupina se scházeli již před rozmnožením letáku. Naši činnosti jsme chtěli obnovit Orel. Politický účel jsme tím nesledovali.

Moje krycí jméno bylo Věra, ostatní krycí jména znám také. O převratu jsme mluvili. O přechodu hranic mi Miková neřekla, nevěděla jsem také, že chtěl přejít i Adamec.

O Valáškově mi řekla, že nějaký Tonda má být její smoubenec. Také mi říkala o nějakém páterkovi z Ostravy.

Dopis Adamce jsem viděla u Kostruchů. Pojednával o přechodu Adamce do zahraničí.

Vím také, že Kostruch měl cyklostyl, ale nevím jaký. Tento se mne také ptal, zda máme v továrně závodní milici. O Rolincovi mi řekl, že ho zná.

- 17 -

17

Schůzky skupiny jsme měli pravidelně ve středu. Jednou jsem u Kostruch viděla na stole rozložené letáky.

U Vrány jsem byla asi 3 x.

S Plichtou jsem se seznámila prostřednictvím Gottfrieda.

Gottfriedovi jsem nedala nic čísti, žádný leták. U Stb jsem to udala ze zášti, protože mne Gottfried nutil ke vstupu do Škola.

Stanislav Plichta se chtěl seznámit s nějakou skupinou. Všem klukům jsem řekla, zda by se s nám nemohl chodit bavit. Skupina dala souhlas, aby přišel.

Gottfriedovi jsem jednou řekla, že si naše skupina dala jméno. Vymlouval nám to. Dále mi řekl, že za ním byl nějaký katolický mladík, který by se chtěl sejít s mládeží. Byl to Plichta. Vzkázala jsem mu, jakým způsobem se chci s Plichtou setkat. Měla jsem pískat píseň Moravo, Moravo a odpověď měla znít Buď Zdráv.

O politice jsem s Gottfriedem nemluvila, Snad jsme někdy probrali klepy. O politickém převratu jsem nemluvili. Ponejvíce jsem si u něho vypůjčovala knihy.

Na dotaz státního zástupce udává obž. Bagiňská:

Obnovení Orla jsem si představovala tak, že se to podaří, když budeme držet pohromadě. Vždyť naši představitelé o obnovení vyjednávali.

Kostruch mi říkal, že půjde za hranice získat parašutistický výcvik.

Adamec byl těsně po zatčení Kostruchově v Drahotuších.

10/ Bohumil Vavřík - necítím se vinem. částečně.

Udává jako na čl. 24 prot. Stb a dalších a dodává:

Dal jsem se strhnout k neuváženému kousku šeptanou propagandou, že má být odluka církve od státu. Jako katolík jsem byl ochoten hájit zájmy církve.

Vstoupil jsem do ilegálního kroužku. Jednou jsem byl se skupinou při psaní letáku. 2 x jsem byl na schůzce skupiny v bytě a 2 x ve skleníku. Jednou jsem byl na schůzce u Vrány v Klokočí.

Do skupiny jsem byl přiveden Kostruchem, který mne vyzval, aby přišel do kroužku, že budeme provozovat činnost na hájení katolické církve.

U kaplana Pevného jsem byl při rozmnožování letáků také. Tehdy jsme si také slibovali, že se navzájem neprozradíme.

O Rolincovi nevím nic.

Naše skupina se jmenoval „Bečváři z rokle“.

O krycích jménech nevím nic.

- 18 -
Jiří Kostruch

Také jsem věděl, že Rolinc a Adamec chtěli jít do zahraničí. O tom, že by chtěli vstoupit do školy pro špiony, jsem neřikal.

Obž. Vrána něco říkal o střelném prachu, chtěl jej opatřit od nějakého Šmída. O Šmídovi byla řeč, že je opilý. V tomto směru se dělaly různé návrhy, já jsem je od toho zrazoval. Mám za to, že návrh na opatření prachu od Šmída dal Vrána.

Obž. Jiří Kostruch, byv dotázán, udává:

O tom, jak uvedl Vavřík, nebyla vůbec řeč.

Obž. Vavřík pokračuje dále:

Miková nám říkala, že máme dávat pozor na členy KSČ.

O partyzánství nebyla řeč.

O Rolincovi přede mnou nemluvil nikdo. Někáká řeč však byla a to o navázání spojení s Rolincem.

Naši skupinu vedl Jiří Kostruch.

Asi týden po zatčení J. Kostrucha, když jsem byl na návštěvě u Thiela, přišel Adamec s Bagiňskou. Nevím však, co říkal. V té době jsem byl silně nahluchlý. Bagiňská neřikala nic o ukrytí Adamce.

K žádným dívkám, které byly v naší skupině, jsem neměl nějaké sympatie.

Na dotaz státního zástupce:

U Vránů byla řeč o střelném prachu. Vránů byl přítomen.

Obž. Vrána, byv dotázán, udává:

O střelném prachu nevím nic.

P ř í v o d n í ř í z e n í :

Čte se zpráva o poyěstí všech obžalovaných, z nichž nikdo nebyl trestán.

Obhájce Jiřího Kostrucha předkládá potvrzení MNV v Drahotuších o pracovitosti a chování obž. a výkaz o odpracovaných brigádách.

Obhájce Jana Kostruch předkládá potvrzení MNV v Drahotuších o pracovitosti a chování obžalovaného.

Obhájce Františka Vrány předkládá lékařské vysvědčení o zdravotním stavu obž.

Obhájce Karla Thiela předkládá potvrzení jeho zaměstnavatele o pracovitosti obž.

Obhájce Bohumila Vavříka předkládá potvrzení jako shora.

Obhájce Františka Adamce předkládá dopis Adamcových záků.

Obhájce Boženy Bagiňské předkládá potvrzení jejího zaměstnavatele o předomistosti obž.

Obhájce Josefa Gottfrieda předkládá lékařské vysvědčení o zdravotním

- 19 -

18

stavu obž., 2/ potvrzení Sokola v Hranicích, že se zapojil
 do sjednocené tělovýchovy a složil slib, 3/ potvrzení AVNF, MNV
 a KSČ v Petrůvce o divování obž.
 Po těchto úkonech prohlášením usnesení, že se tyto doklady i dále neprohláší *
 Na to bylo řízení p ř e r u š e n o a průvodní řízení skončeno
 v 19,40 hodin.

Ve středu dne 29.6.1949 zahájil předseda senátu řízení
 8 hodin.

* Předseda senátu kontroluje obsah předložených dokladů.

žel jmenovaný od Jiřího Kostrucha. – Moták se k úřednímu záznamu připojuje za účelem dalšího opatření. – Ra.“ Ako sa vedenie väznice vysporiadalo s touto situáciou nevieme, ale zrejme to znamenalo sprísnenie jeho pobytu vo väzbe, resp. vyvolalo represie a možno aj fyzické tresty. Jiří, ktorý bol zadržaný iba šesť dní, svojmu otcovi písal: „Zdravím Vás srdečně a pošlete mi prádlo, teplé anučky, tu zelenou radiovku, svetr s rukavama, tu na zapínání. Ať mě to doveze někdo. ručník, mýdlo, jabka. Mám se dobře, ve dne (?) v noci ležím, bonbony také mi pošlete. Nic nepište že jsem vám psal. Píši to na deskách. Nevím co bych všem napsal příště víc nikomu nic a méně řečí. Ať mi vleze každý na záda. (...) že mne vytočí z toho si noc nedělám. Jirka“ Tento moták napísaný ceruzkou na biely papier bol zjavne pokrčený a zrejme dobre ukrytý v podobe malej papierovej guľky. Je zjavné, že bol odchytený a nedostal sa k rodičom. Je pozoruhodné, že sa zachoval dodnes.⁴⁴

Na Mojmíra Staša, Juraja Kostrucha, Stanislava Rolinca a ďalších aktivistov, ktorí boli zadržaní štátnou bezpečnosťou, bolo najprv dňa 25. februára 1949 podané predbežné trestné oznámenie. Krajské veliteľstvo štátnej bezpečnosti v Olomouci podalo 19. apríla 1949 Štátnej

⁴⁴ MZA Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 101 - dokument označený č. 623 a 624.

- 21 -

19

Předseda končí průvodní řízení.

Státní viceprokurátor navrhuje odsouzení všech obžalovaných a ml. obviněných podle obžaloby.

Obhájci všech obžalovaných a mlad. obviněných navrhuji zproštění jich od obžaloby a pro případ odsouzení prosí o uložení mírného trestu.

Zákonní zástupci mlad. obviněných, zástupci ÚMFM, OPM, jakož i obžalovaní a mlad. obvinění připojují se k závěrečným projevům svých obhájců.

Předseda prohlašuje jednání za skončené.

Státní soud odchází k oddělené poradě.

Po oddělené poradě prohlašuje předseda ve veřejném zasedání

r o z s u d e k

i s podstatnými důvody,
odsuzující u obžalovaných

- 1/ Jiří Kostrucha,
- 2/ Františka Pevného,
- 3/ Jana Kostrucha,
- 4/ Františka Vrány,
- 5/ Bohumila Vavříka,
- 6/ Boženy Bagiňské,

a mlad. obviněných

částečně osvobozující u obžalovaných

- 7/ Františka Adamce,
- 8/ Karla Thiela,

a mlad. obviněných

- 9/ Jany Pumprlové

prokuratúre v Brne (Č.j. 18589/Stb-49) do-
 datočné *Trestní oznámení: Staša Mojmir*
z Kroměříže, Kostruch Jiří z Drahotuš,
Rolinc Stanislav z Hraníc a spol.; trestné
činy dle zákona na ochranu lidové demo-
kratické republiky čís. 231/48 Sb. V tomto
trestnom oznámení bol Juraj Kostruch
obvinený z rozmnožovania a rozširova-
nia protištátnych letákov, prípravy štát-
neho prevratu, prezradenia firemného
zoznamu príslušníkov SNB, z úmyslu
utiecť do zahraničia a zamýšľaného ná-
vratu s cieľom rozvrátiť štátne zriadenie:

Kňaz František Adamec
 (1922 - 2011)

„*Jiří Kostruch je důvodně podezřelý ze*
zločinu podle § 1, 2 a 3, 5 a 40 zák. čís.
231/48 Sb. Břetislav Král vypověděl pro-
tokolárně, že odevzdal Jiřímu Kostruchovi větší množství letáků „Hlas
umlčených“ a že s tímto vedl protistátní řeči. Jiří Kostruch vešel vestyk
s kaplanem řím.kat. církve Františkem Pevným, se kterým rozmnožo-
val a rozšiřoval ilegálně protistátní letáky několika druhů. Kostruch
založil ilegální organizaci, kterou vedl od září 1948 pod krycím názvem
„Bečvaři z rokle“. Účelem organizace bylo působiti na veřejné míně-
ní různými štvavými letáky, získavati zbraně, a to tím způsobem, že
jednotliví členové ilegální organizace měli vstupovati do Svazu bran-
nosti. Cílem protistátní organizace, kterou vedl Kostruch s Ermelindou
Mikovou, bylo: rozvraceti lidově-demokratické zřízení a hospodářskou
soustavu v ČSR a konečně pracovati ilegálně tak dlouho, až by došlo
ke státnímu převratu v ČSR. Dále spojil se Jiří Kostruch se Stanislavem
Rolincem, který byl vedoucím protistátní organizace „Věrnost“, jejíž
členové byli většinou v hranickém okrese. Rolinc žádal Kostrucha, aby
mu zaopatřil seznamy závodních milicí a orgánů SNB. Jiří Kostruch
tak učinil a sdělil Rolincovi, asi 60 členů závodní milice firmy Sigma-
pumpy – národní podnik Hranice. Jiří Kostruch měl v úmyslu odejti
ilegálně z ČSR do zahraničí společně s kaplanem řím. kat. církve Fran-

Kňaz František Pevný, SJ (1921 - 2021)

Kňaz František Adamec (1922 - 2011)

Autor publikácie Peter Krajňák s kňazom P. Pevným, obec Žernůvka, 10.5.2019

tiškem A d a m c e m. Doznal protokolárně, že do zahraničí chtěl odejítí dne 3. března 1949 proto, aby vstoupil do výzvědných služeb americké armády a jako takový vrátil se zpět /záškodník/ na území ČSR, kde chtěl organisovati další ilegální odboj proti ČSR.“⁴⁵

Medzi obvinenými bol aj Jurajov o dva roky starší brat Ján Kostruch (nar. 1928). Podobne ako ďalší členovia bol v trestnom oznámení obvinený z členstva a organizovanej práce v ilegálnej organizácii „Bečvaři z rokle“: *Jan Kostruch je důvodně podezřelý ze zločinu podle § 1, 2 a 3 zákona čís. 231/48 Sb. Jan Kostruch rozmnožoval společně se svým bratrem Jiřím protistátní letáky a tyto rozšiřoval. Stal se členem ilegální organisace „Bečvaři z rokle“, která si vytkla za úkol rozvracet lidově-demokratické zřízení a společenskou soustavu v ČSR. Zúčastňoval se všech schůzek „Bečvařů z rokle“, které se konaly jednou popřípadě dvakrát týdně od září 1948 až do února 1949. Věděl o tom, že jeho bratr chce odejítí ilegálně do zahraničí s kaplanem Františkem Adamcem a chtěl mu býti při jeho ilegálním odchodu nápomocen.*⁴⁶

Hlavné pojednávania sa konalo 28. a 29. júna 1949 v Olomouci, ktoré bolo vedené «**v trestní věci proti obžalovaným Jiří Kostruch a spol.**».⁴⁷ Predsedom bol Dr. A. Hahn, sudcami Dr. Vičar a Dr. Old. Rolenc, sudcovia z ľudu Frant. Švejkar a Frant. Bůžek. Zapisovateľom bol Dr. M. Palát a prítomný štátny viceprokurátor Dr. Handl. Obhajcom obžalovaného Juraja Kostrucha bol Dr. B. Stejskal, advokát v Olomouci, ktorý mu bol ex offo pridelený Krajským združením advokátov v Olomouci. Každý z jedenástich obžalovaných mal prideleného advokáta. Verejné pojednávania sa začalo 28. júna o 8:45 prečítaním obžaloby štátnej prokuratúry-oddelenie Brno č.j. Pst II 669/49 zo dňa 4. júna 1949. Obžalovaní na úvod prehlásili: Jiří Kostruch - cítim se vinen, František Pevný - cítim se částečne vinen, Ján Kostruch - cítim se vinen, František Vrána - necítim se vinen, Karel Thiel - cítim se částečne vinen, Bohumil Va-

⁴⁵ ABS Praha - vyšetřovací svazek č. V-2002 Ostrava: Vyhodnocení arch. sv. V-2002 Ostrava (1967), s. 2.

⁴⁶ ABS Praha - vyšetřovací svazek č. V-2002 Ostrava: Soudní spis Rolinc Stanislav a spol. - Trestné oznámení Staša Mojmír z Kroměříže, Kostruch Jiří z Drahotuše, Rolinc Stanislav z Hranic a spol.; trestné činy dle zákona čís. 231/48 Sb., s. 12.

⁴⁷ Moravský zemský archiv v Brně (ďalej len MZA Brno) - Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 100 - Hlavní přelíčení (zápisnica z 28. a 29. 6. 1949), s. 1

vřík – cítím se částečne vinen, František Adamec – necítím se vinen, Božena Bagiňská – cítím se vinna, Josef Gottfried - necítím se vinen a mladistvá Jana Pumprlová - necítím se vinna.⁴⁸ Ako je vidieť, obaja bratia Juraj a Ján prehlásili, že sa cítia vinní, zrejme ako dôsledok drastických vyšetrovacích metód po vyše štyroch mesiacoch strávených vo väzbe. Z obžalovaných kňazov František Adamec a Josef Gottfried sa cítili nevinní a miestny kaplán František Pevný uviedol, že sa cíti „částečne vinen“. Týmto vyhláseniam však nemožno pripisovať väčšiu váhu, akú si zaslúžia. Spravidla boli vynútené a niekedy boli vyrieknuté ako vec momentálnej taktiky, ktorá mohla byť odporúčaná advokátmi.

Po úvodných slovách a prvotných úkonoch štátny zástupca navrhol, aby konanie proti obžalovanému Antonínovi Valáškovovi bolo presunuté na samostatné konanie, nakoľko bol príslušníkom SNB, čomu bolo vyhovené. Následne začalo postupné vypočúvanie obvinených, ktoré bolo reakciou na konkrétne obvinenia ŠtB.⁴⁹ Juraj Kostruch bol vypočúvaný pred súdom ako prvý. Z jeho odpovedí možno vycítiť, že sa snažil upresniť niektoré informácie z vyšetrovania, prípadne ich poopraviť. Vo svojej reči popísal činnosť a spoluprácu s obvinenými pri rozmnožovaní letákov, ktoré získal na Orolskej púti na Hostýne resp. ktoré postupne získaval. Uviedol, že papier platil za svoje peniaze a že celkom rozmnožil 10-15 rôznych druhov letákov. Pri jednom bode zaprotestoval, keď uviedol: „*Popírám, že bych Pumprlové něco říkal o své činnosti. Do protokolu jsem to udal, protože jsem byl nervově zhroucen.*“ Z toho možno usudzovať, že niektoré vyjadrenia počas vyšetrovania jeho prípadu boli vynútené a robené pod nátlakom. Na otázku prečo rozširoval letáky odpovedal, že chcel, aby sa verejnosť dozvedela informácie, ktoré sa nemala možnosť dozvedieť z novín. A tiež uviedol, „*aby církev věděla jak by to dopadlo.*“ To isté zopakoval aj na konci výsluchu ako re-

⁴⁸ MZA Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 100 – Hlavní přelíčení (zápisnica z 28. a 29. 6. 1949), s. 4.

⁴⁹ MZA Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 100 – Hlavní přelíčení (zápisnica z 28. a 29. 6. 1949), s. 5-19.

akciu na dotaz obhajcu Dr. Stejskala: „*Nepodnikl jsem žádnou činnost k obstarání granatů, zůstalo jen při řečech. Naším cílem nebylo rozvrátit republiku. Dohromady jsem svou činností nesledoval nic, jen letáky. Chtěl jsem, aby bylo vidět jak je to s církví.*“ Toto možno považovať za naozaj úprimné svedectvo mladého kresťana, ktorý sa k tejto nebezpečnej aktivite rozhodol pod vplyvom pre cirkev neprajných udalostí.⁵⁰

Po vypočutí všetkých obžalovaných bola vypočutá správa o ich povesti, ktorá bola predložená jednotlivými obhajcami. Obhajca Jiřího Kostrucha predložil potvrdenie MNV v Drahotušiach o jeho pracovitosti a chovaní a výkaz o odpracovaných brigádach. Je naozaj veľavravné, že ani jeden z obžalovaných nebol v minulosti trestaný, čo len svedčí o dobrej povesti týchto mladých ľudí a súdených kňazov. Pojednávanie sa v ten deň skončilo večer o 19:40 hod..

Nasledovala pre všetkých obžalovaných zaiste ťažká a psychicky veľmi náročná noc. Čakanie na definitívne rozhodnutie bolo ukončením ťažkých týždňov vypočúvania a v prípade viacerých aj ukončením fyzického násillia, ktorého sa im dostalo počas vyšetrovania. Zároveň však bola čakaním na rozhodnutie, ktoré mohlo priniesť prísne tresty a dlhoročný pobyt vo väzení. Definitívny verdikt a celá situácia bola psychicky veľmi náročná. V rodine Kostruchovej to bolo obzvlášť ťažké, pretože im súdili oboch synov a ich bratranca Františka Vránu. Blížilo sa rozuzlenie prípadu a nikto nevedel ako to celé skončí.

Na druhý deň 29. júna 1949 zahájil predseda senátu pojednávanie ráno o 8.00 hod.. Predseda senátu v úvode pojednávania sumarizoval obsah predložených dokladov. Následne štátny viceprokurátor navrhol obžalovaným tresty tak ako ich uviedla obžaloba. Obhajcovia prirodzene navrhli zbavenie ich obžaloby a v prípade odsúdenia požadovali uloženie miernych trestov. K prejavom svojich obhajcov sa pripojili rodičia aj samotní obžalovaní. Všetci žiadali od súdu zhovievavosť a verili, že ich výpovede pred súdom presvedčili sudcov.

⁵⁰ MZA Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 100 – Hlavní přelíčení (zápisnica z 28. a 29. 6. 1949), s. 5-8.

Predseda následne vyhlásil pojednávanie za skončené a súd sa odobral na poradu.⁵¹

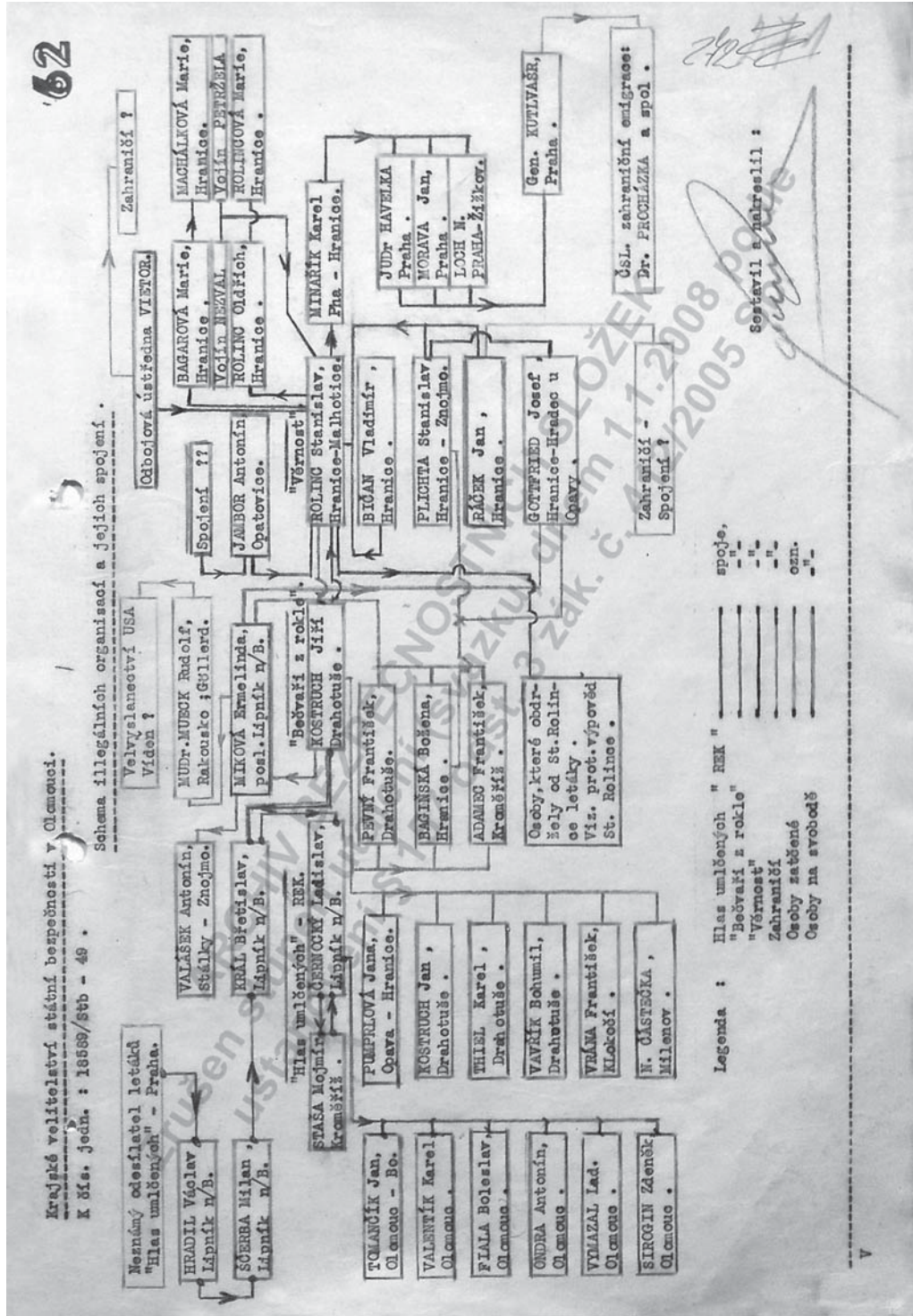
Po návrate z porady vyhlásil predseda rozsudok, ktorý v prípade Juraja Kostrucha znamenal veľmi prísny trest. Bol totiž spolu s F. Pevným, bratom J. Kostruchom, F. Vránom B. Vavříkom a B. Bagiňskou odsúdený za zločin velezrady a ešte jemu osobne bol prisúdený zločin vyzvedačstva. Preto záverečný verdikt znel „15 rokov těžkého žaláře a peněžitý trest 20.000 Kčs, v případě nedobytnosti 2 měs. těž. žal. zostř. 1 tvrdým ložem ¼ letně, konfiskace jmění, ztráta čest. práv obč., nepodmíněně, útraty nedobytné.“⁵² Bol to spomedzi obžalovaných najdlhší trest nakoľko súd sa stotožnil s obžalobou, ktorá mladého Jiřího videla ako hlavného organizátora údajnej „zločineckej skupiny“ a podľa rozsudku dokonca „vlastizradcu“ a „vyzvedača“. Po vynesení rozsudku a poučení o opravných prostriedkoch Jiří Kostruch, kňaz František Pevný a Jan Kostruch ohlásili podanie odvolania. Kňazi František Vrána, František Adamec a tiež Karel Thiel, Božena Bagiňská a Jana Pumprlová požiadali o písomné doručenie rozsudku do rúk obhajcou a vzali si trojdňovú lehotu na rozmyslenie. Jediný, ktorý prijal trest bol Bohumil Vavřík. Oslobodený a okamžite prepustený na slobodu bol kňaz Josef Gottfried. Pojednávanie bolo ukončené o 14. hodine a odsúdení boli odvedení do trestnej väzby. Mladistvá Jana Pumprlová, ktorá bola uväznená iba 13. júna 1949, teda len dva týždne pred pojednávaním, dostala najnižší trest a to 6 mesiacov väzenia nepodmienečne a bola odvedená do väzby pre mladistvých.⁵³ Bečvaři z rokľe tak ukončili svoju činnosť ako podvracači republiky a nebezpeční zločinci, ktorým vymerali exemplárne prísne tresty.

Zoznam a vymerané tresty odsúdených v rámci procesu Juraj Kostruch a spol. na základe Rozsudku státního soudu z 29.6.1949 č.j. Or

⁵¹ MZA Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 100 – Hlavní přelíčení (zápisnica z 28. a 29. 6. 1949), s. 19–21.

⁵² MZA Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 100 – Rozsudok – Hlavní přelíčení dne 29. června 1949 v Olomouci (Or IIb 328/49).

⁵³ MZA Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 100 – Hlavní přelíčení (zápisnica z 28. a 29. 6. 1949), s. 21–24.

II b 328/49 proti ktorému sa odvolal verejný žalobca, preto v čase jeho zaslania ŠtB ešte nebol právoplatný:^{54, 55}

1. **Juraj KOSTRUCH, 19 r. (19.02.1930), bytom Drahotuše, strojný zámočník**
15 rokov ťažkého žalára, peňažný trest 20.000 Kčs, konfiškácia celého majetku, strata občianskych práv

2. **František PEVNÝ, 28 r. (16.02.1921), bytom Drahotuše - farský úrad, rímskokatolícky kňaz**
12 rokov ťažkého žalára, peňažný trest 20.000 Kčs, konfiškácia celého majetku, strata občianskych práv

3. **Ján KOSTRUCH, 20 r. (23.11.1928), bytom Drahotuše, záhradnícky pomocník**
10 rokov ťažkého žalára, peňažný trest 20.000 Kčs, konfiškácia celého majetku, strata občianskych práv

4. **Jana PUMPRLOVÁ, 16 r. (21.09.1933), bytom Opava, študentka**
6 mesiacov väzenia

5. **František Vrána, 25 r. (15.02.1924), bytom Klokočí, roľnícky syn**
10 rokov ťažkého žalára, peňažný trest 20.000 Kčs, konfiškácia celého majetku, strata občianskych práv

6. **Karel Thiel, 21 r. (23.10.1927), bytom Drahotuše, robotník**
2 roky ťažkého žalára, peňažný trest 20.000 Kčs, strata občianskych práv

7. **Bohumil Vavřík, 23 r. (6.02.1926), bytom Drahotuše, robotník**
10 rokov ťažkého žalára, peňažný trest 20.000 Kčs, konfiškácia celého majetku, strata občianskych práv

⁵⁴ LAPÁČEK, J. a kol.: *Drahotuše. Historie a přítomnost*. Hranice: Euro-print Přerov, 2008, s. 292.

⁵⁵ ABS Praha - vyšetřovací svazek č. V-2002 Ostrava: Operativní spis 1, list označený č. 288.

Opis • 0527 (3)¹⁵

Rozsudkem státního soudu v Praze, oddělení v Brně ze dne 29/6 1949, čj. Or IIb 328/49 byli odsouzeni k trestu vyššímu než jeden rok tito obžalovaní:

- 1./ Jiří Kostruch , nar. 19/2 1930 v Drahotuších, strojní zámeč-
ník, bytem v Drahotuších, tř.marš.Stalina 198, ve vazbě od 11/2 1949 19 hod. do 29/6 1949 14 hodin, k trestu těžkého žaláře v trvání 15 roku,
0524
- 2./ František Pevný , nar. 16/2 1921 ve Svatém Štěpánu, kaplan
řím.-kat. církve, bytem v Drahotuších čís. 1, ve vazbě od 12/2 1949 4 hod., do 29/6 1949 14 hod., k trestu těžkého žaláře v trvání 12 roku,
0530
- 3./ Jan Kostruch , nar. 23/11 1928 v Drahotuších, zahradnický
pomocník, bytem v Drahotuších, tř.marš.Stali- na 98, ve vazbě od 11/2 1949 10,30 hod., do 29/6 1949 14 hod., k trestu těžkého žaláře v trvání 10 roku,
0526
- 4./ František Vrána , nar. 15/2 1924 v Klokoči, rolnický syn, bytem
v Klokoči čís. 1, ve vazbě od 12/2 1949 4 hod. do 29/6 1949 14 hod., k trestu těžkého žaláře v trvání 10 roku,
0533
- 5./ Karel Thiel , nar. 23/10 1927 v Drahotuších, dělník, bytem
v Drahotuších čís. 162, ve vazbě od 13/6 1949 16 hod., do 29/6 1949 14 hod., k trestu těž- kého žaláře v trvání 2 roku,
0534
- 6./ Bohumil Vavřík , nar. 6/2 1926 v Olomouci-Hodolanech, dělník,
bytem v Drahotuších, Nábřeží čís. 124, ve vazbě od 16/6 1949 15 hod., do 29/6 1949 14 hod., k trestu těžkého žaláře v trvání 10 roku,
0532
- 7./ František Adamec , nar. 28/2 1922 v Dědicích u Vyškova, studijní
prefekt, bytem v Kroměříži, Pilařova ul.čís. 3, ve vazbě od 19/2 1949 10,30 hod. do 29/6 1949 14 hod., k trestu těžkého žaláře v tr- vání 4 roku, 10 měsíců,
0524

zostřeného u všech obžalovaných jedním tvrdým ložem čtvrtletně.

8. **Antonín Valášek, 25 r. (20.06.1924), bytom, strážmajster SNB Znojmo**
vylúčený k samostatnému prejednávaniu

9. **František Adamec, 27 r. (28.02.1922), bytom Kroměříž, rímsko-katolícky kňaz**
4 roky a 10 mesiacov ťažkého žalára, peňažný trest 20.000 Kčs, strata občianskych práv

10. **Božena Bagiňská, 20 r. (14.01.1929), bytom Hranice, robotníčka**
8 rokov ťažkého žalára, peňažný trest 20.000 Kčs, konfiškácia celého majetku, strata občianskych práv

11. **Josef Gottfried, 34 r. (25.10.1914), bytom Hradec u Opavy- farský úrad, rímskokatolícky kňaz**
oslobodený

Rozsudkom štátneho súdu v Brne z roku 1949 čj. Or Ib 329/49 a opravným rozsudkom Národného súdu v Prahe zo dňa 16.11.1950 čk. To 314/50 boli členovia troch ilegálnych skupín odsúdení pre trestný čin vlastizrady nasledovne: Stanislav Rolinc na 18 rokov, Juraj Kostruch na 15 rokov, František Pevný na 14 rokov, Marie Bargarová na 11 rokov, Jan Kostruch, František Vrána, Bohumil Vavřík a Marie Michálková na 10 rokov, ďalších 17 osôb od 6 mesiacov do 10 rokov odňatia slobody. Osem osôb bolo oslobodených spod obžaloby, u dvoch osôb bolo trestné oznámenie zastavené a jedna osoba vylúčená. Erne Linde Miková a Jan Ráček ušli do zahraničia. Z 25 odsúdených bolo povolaním 11 robotníkov, 6 študentov, 4 úradníci, 2 rím.-kat. kňazi, 1 živnostník a 1. obchodný pracovník. Po politickej stránke boli 15 členmi Československej strany ľudovej, 3 národ. socialistickej, 3 bez politickej príslušnosti a u 4 nebola politická príslušnosť uvedená.⁵⁶

⁵⁶ ABS Praha - vyšetrovací zväzok č. V-2002 Ostrava: Vyhodnocení arch. sv.V-2002 Ostrava (1967), s. 3.

5.

VÄZEŇ ČÍSLO
-0527-

Po skončení súdneho procesu Veliteľstvo oddielu SVS – Krajskej súdnej väznice v Olomouci dňa 2. júla 1949 podalo správu Štátnemu súdu v Brne, že do SVS v Ostrove pri Karlových Varoch, boli poslaní trestanci Juraj Kostruch, František Pevný, Ján Kostruch, František Vrána, Karel Thiel, Bohumil Vavřík a František Adamec. Rovnako oznámilo skutočnosť, že Božena Bagiňská bola eskortovaná do trestného ústavu v Znojme.⁵⁷ Juraj Kostruch tak nastúpil neľahkú cestu väzňa, ktorého čakalo obdobie náročnej fyzickej práce a pobytu v najkrutejších väzniciach vtedajšieho Československa. Spolu s bratom a odsúdenými priateľmi patrilo medzi prvých politických väzňov, o čom svedčí aj jeho väzenské číslo «0527».

Pobyt politického väzňa vo väzení bol v tých rokoch veľmi ťažkým. Ponižoval ľudskú dôstojnosť a pre mnohých znamenal cestu medzi životom a smrťou, ktorou mohlo skončiť „obyčajné“ vyšetrovanie, alebo „bežná“ pracovná zmena. *„Treba si uvedomiť, že vo vnútri väzenských ústavov sú najväčšie reakčné krysy. Je potrebné*

⁵⁷ MZA Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 100 – Potvrdenie o odoslání väzňov, dokument číslo 32.

im dávať trestné dávky za neplnenie noriem a takýchto väzňov, pokiaľ je to možné, umiestňovať hromadne na jednej cele. Nebáť sa im obmedzovať aj iné výhody, a to na neurčitý čas. Velitelia oddielov Zboru väzenskej stráže budú v budúcnosti posudzovaní podľa toho, ako dokážu ísť tvárou proti reakcii či dávať polovičné dávky potravín alebo využívať bunkre k potrestaniu. Väzeň nesmie mať dojem, že má na niečo nárok.“⁵⁸

Rímskokatolícki kňazi – P. František Adamec (1922-2011) a P. František Pevný, SJ (1921-2021), kedysi kapláni v Drahotušiach, boli súdení s Jurajom Kostruchom a spomenuli ho aj v rozhovoroch, keď o tomto období po roku 1989 rozprávali v náboženskej tlači. Ich autentické výpovede dotvárajú obraz toho, čo vo väzení prežil mladý Juraj. Kňaz František Adamec,⁵⁹ v spomienkach na toto obdobie uvádza, že po zatknutí takmer okamžite okúsil drastické metódy vyšetrovateľov. Jedna z foriem mučenia boli elektrošoky: „První výslech začal hned, jak mě přivezli. Vyptávali se mne a pak mě donutili, abych strčil obě ruce do zařízení připomínajícího buben. Najednou jsem ucítil brnění – elektrinu, která sílila, až jsem dostal šok a omdlel jsem.“ Boli to „osvedčené“ vyšetrovacie postupy, aby sa zadržaný priznal, aj keď skutok nespáchal. Ako ďalej páter Adamec spomína, v noci mohol spať iba na chrbte na tvrdom lôžku, ruky mal položené na deke, pričom sa celú noc svietilo. Počas noci ho viackrát budili a musel robiť drepy. Keď neskôr počas väznenia zistili, že tajne slúži sv. omše, preventívne ho v soboty a nedele zatvárali do tzv. korekcie, kde bol sám. Bola tam tma, nemal jedlo a pod nohami mal vodu. Stráviť v takých podmienkach čo i len jeden deň bolo veľmi vyčerpávajúce po psychickej i fyzickej stránke. Keď sa na Jáchymovsku na Štedrý deň v roku 1950 pokúsili niekoľkí väzni o útek (kopali podzemnú útekovú dieru

⁵⁸ HLADKÝ, J. a kol.: *Príbeh Leopoldova. História a súčasnosť pevnosti a väznice*. Leopoldov: Mesto Leopoldov, 2018, s. 57.

⁵⁹ Vdp. František Adamec (1922-2011) – český katolícky kňaz a politický väzeň, v rokoch 1946-1947 pôsobil ako kaplán vo farnosti Drahotuše; 19. februára 1949 bol zatknutý a 29. júna 1949 odsúdený na 4 roky a 10 mesiacov, následne po odvolaní mu bol trest predĺžený na desať rokov. Vďaka prezidentskej amnestii v r. 1956 bol prepustený z väzenia; počas totality pôsobil vo viacerých farnostiach, v istých obdobiach mu bol štátny súhlas odobratý; v rokoch 1975 až 2009 bol farárom vo farnosti Vacenovice, okr. Hodonín. Od roku 2000 bol čestným kanonikom. Zomrel v roku 2011.

Trestní rejstřík.			
Číslo trestního protokolu	Rok a den potrestání	Disciplinární přečin	Disciplinární trest
467	24.2.52	Pokal se asociovanými na mřížce.	6 dnů Salomonova režimu.
čkm	1.5.1952	Za pokus o útěk podkopem.	80 dnů Salomonova režimu, 1 rok zast. míř. Salomonova režimu a míř. kázeň. o 50% na dobu 3 měs.
	září 1952	Durá chování k přís. S.M.B. přez. 4 dnů porokce po mřížce	
čkm	21.1.1953	Ležel neoprávněně na lůžku a lhal přís. SNB.	10 dní kor. po směně

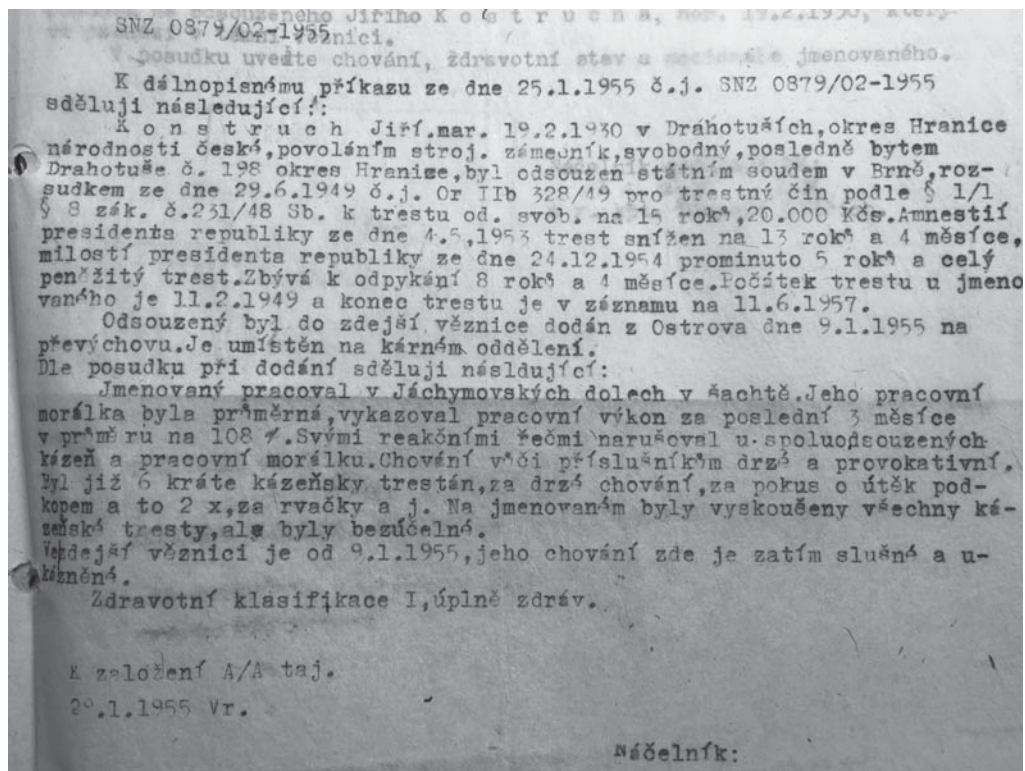
Kázeňské tresty				
BEZČ. číslo	Čís. pol. knihy kázeň. trestů	Datum potrestání	Provinění	Kázeňský trest
1	čkm	17. 10. 54.	Pokus o útěk z tábora a ze sachtu.	Salomonův kázeň. do 29. 10. 54.
2.	čkm.	21. 12. 54	vstul do skladu na uhlí	7 dnů ostré kor.

Disciplinárne tresty J. Kostrucha uvedené vo väzenskom spise (NA Praha).

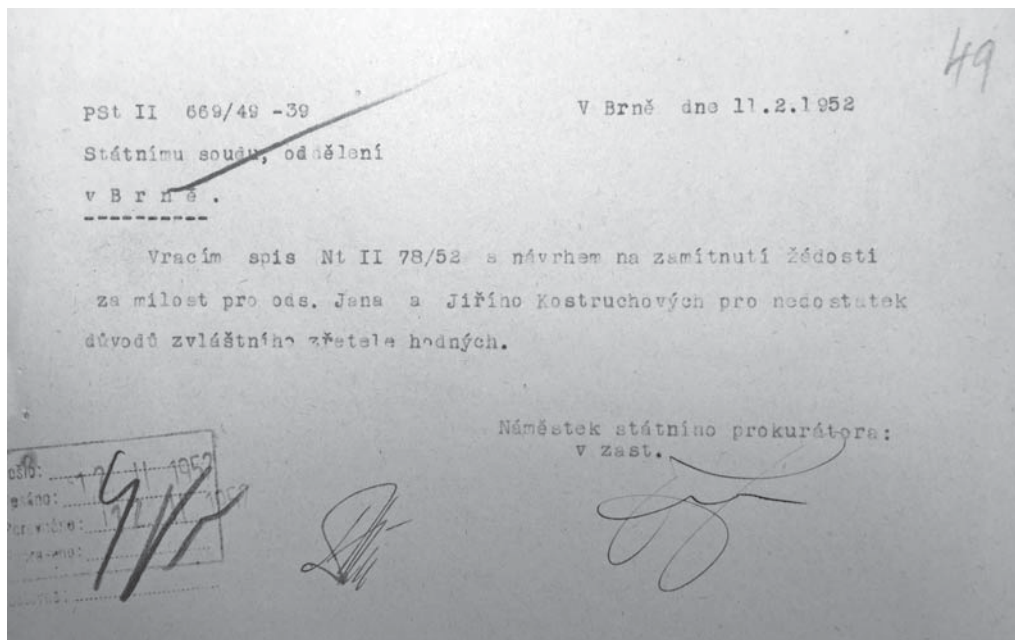
na slobodu), boli odhalení a okamžite zastrelení. Následne boli mŕtvolami na výstrahu „vystavené“ na táborovom zhromaždisku. Na tento pokus doplatili ostatní väzni: „(...) museli jsme celí promáčení z dolu stát venku na mrazu několik hodin v pozoru, dívat se na ně a nemohli jsme ani smeknout. Nadávali nám: „Vy svině, takhle dopadne každý, kdo se pokusí o útěk!“ (...)“ Následne viacerých väzňov začali vyšetrovať. A opäť sa pokračovalo v drastických metódach. „Museli jsme si vedle sebe lehnout na zem, vyšetřovatelé nás řezali, kopali do nás a bili železnou tyčí. Černý vlčák mi seděl na zádech a štěkal do ucha. Museli jsme lízat vlastní krev. Křičeli po nás: „My jsme nasazovali krev za svobodu národa – a vy, hazlové, si slízejte aspoň tu vlastní.“ Vybrali nás nahodile, ani nevím, kdo se mnou trpěl. Přes krev jsem neviděl. Myslel jsem, že odtud už nevyjdu, že je to můj konec.“⁶⁰

⁶⁰ MZA Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 100 – Potvrdenie o odoslání väzňov, dokument číslo 32.

Ako kňazovi sa mu počas jednej veľkej noci strávenej vo väzení dostalo naozaj veľkého poníženia. Bolo to počas Veľkého piatku kedy ho väznotelia chceli „odsvätiť“ ..., „musel jsem holýma rukama vybírat a mačkat výkaly z kýblů z baráků a vynášet je do jámy. Bachař mě přitom častoval: „Jestli kecneš, tak máš kuli v hlavě! Když ty tvoje ruce mohly brát pečený kuřata a chlastat víno, tak tě teď odsvětíme, ty sviňo!“ A aj po vyše päťdesiatich rokoch od týchto udalostí páter Adamec trpel dôsledkami prežitých hrôz a mal obdobia, keď sa budil zo spánku. Obzvlášť intenzívne sa to všetko vrátilo keď videl film Umučenie Ježiša Krista. „Vzpomněl jsem si totiž na vězeňskou prádelnu. Tam jsem pral prádlo, na kterém byla krev bitých vězňů. Oni ty šaty mohli spálit, ale týrali nás tím, že jsme je museli přebírat vlastníma

Charakteristika J. Kostrucha pre potreby presunu do iného väzenského ústavu (NA Praha, osobný väzenský spis).

Zamietnutá žiadosť o milosť z roku 1952 (MZA Brno).

rukama. Držel jsem v rukou oděvy mučedníků.“⁶¹ Tieto spomienky dokresľujú obraz tej doby a týkajú sa všetkých, ktorí boli obvinení a neskôr odsúdení pre spoluprácu so skupinou *Bečváři z rokle*.

Zo zaznamenaných osobných spomienok Juraja Kostrucha možno konštatovať, že všetko čo prežil v komunistických táboroch, sa podľa jeho vyjadrení, nedá ani opísať a toľkož nie zapísať. Potvrdzoval, že tomu čo prežil, mnohí neverili a zrejme ani nikdy neuveria. Ale on nemal v úmysle ani nikoho presvedčať a po odpykaní trestu to bolo aj nebezpečné. Hrozilo totiž opätovné zatknutie. Jeho príbeh vlastne začal v momente, keď jeho kolega neprišiel do práce. Keď ho v práci na vrátnici čakala „návšteva“, vedel, že je zle.⁶² Po krutom vyšetrovaní a odsúdení ich spútaných prevádzali najprv do zberného tábora Vykmanov a potom do uránových baní. Každý odsúdený na viac ako desať rokov bol prísne strážený. Pri transportoch mal okrem

⁶¹ VLČEK, V.: *Držel jsem v rukou zakrvácené oděvy mučedníku. Rozhovor s P. Františkem Adamcem, vece-
novským farářem a politickým vězňem komunismu.* In: *Katolícky týdeník*. 9. - 15. srpna 2005, č. 33, s. 12.

⁶² Osobné spomienky J. Kostrucha vyrozprávané autorovi publikácie.

spútaných rúk a nôh aj pásky na očiach a pri „cestovaní“ sa nesmeli rozprávať. To isté bolo aj medzi dozorcami, nikto sa s nikým nerozprával a výlučne si konal svoju povinnosť. Zamestnanci tábora a bachari boli opatrní a o svojej práci za múrmi táborov nerozprávali.

Keď väznení kňazi slúžili tajné sväté omše, heslom pre hroziaci príchod bacharov bolo „škodná.“ No v týchto zložitých podmienkach sa vždy našli statoční velitelia. Niektorí predstierali surovosť a hlasno kričali, či nadávali, ale tým len chceli zakryť ich pomoc odsúdeným. Väzni však túžili po slobode a hľadali možnosti, ako sa dostať z tábora. Juraj Kostruch bol v skupine, ktorá chcela vykopať tunel a ujsť. Spočiatku to vyzeralo nádejne, no napokon bol ich plán prezradený. Niektorí na to doplatili životmi. Druhý nevydarený pokus o útek sa stal v Příbrami, kde väzni trhavinu z bane umiestnili do dreveného komponentu a tá vybuchla na vrátnici väznice. Akcia sa však nevydarila a pre odsúdených to bol veľký „prúser“.⁶³ Nasledovala krutá pomsta, prísne tresty, pre viacerých samotka a ťažká fyzická práca. Pri spomienkach na prácu v uránových baniach často spomínal ako väzni prežiarení uránom v tme „svietili“ a bolo to pre nich aj humorné. Mnohí však pri tejto práci stratili zdravie. Práca bola fyzicky náročná a už malý kúsok uránu (striebrobiely lesklý kov s vysokou hustotou, patrí medzi najťažšie prvky a je cca o 70 % ťažší ako olovo) bol podstatne ťažší ako porovnateľne veľký kameň iného zloženia. Spomínal tiež udalosť s bacharom, ktorý chcel demonštrovať svoj odmietavý postoj k náboženstvu. Myslím, že to bolo v Leopoldove. Socha Panny Márie, ktorá bola v priestore väznice, mu poslúžila ako objekt pre manifestovanie sily a nadradenosti. Sochu Panny Márie rozbil a po úlomkoch skákal so svojou ťažkou obuvou. V tom momente však spadol a ochrnul. Všetkých, čo boli toho svedkami sa zmocnil strach a o tejto udalosti sa ešte veľa a dlho rozprávalo. V protiklade s týmto človekom bola osobnosť gréckokatolíckeho biskupa Pavla P. Gojdiča,⁶⁴ politického väzňa, o ktorom sa už vtedy hovorilo, že je muž svätého života a všade, kde bol väznený, bol prí-

⁶³ Osobné spomienky J. Kostrucha vyrozprávané autorovi publikácie.

⁶⁴ HLADKÝ, J. a kol.: *Príbeh Leopoldova. História a súčasnosť pevnosti a väznice*. 2018, s. 50-51.

Or I Ib 328/49

U s n e s e n í :

V trestní věci proti Jiřímu Kostruchovi a spol. usnesl se krajský soud v Brně, odd. 1., na veřejném zasedání dne 26. června 1954 k návrhu krajského prokurátora, takto :

Podle § 204 tr.ř. se zřením k rozhodnutí presidenta republiky ze dne 4.5.1953 o amnestii stanoví se odsouzenému Jiřímu K o s t r u c h o v i , nar. 19.2.1930 v Drahotuších, strojnímu zámečníku, posl. bytem v Drahotuších, Stalinova 198, t.č. ve výkonu trestu v ÚNZ v Ostrově u Karl. Varů namísto dosavadního trestu odnětí svobody v trvání 15 / patnácti / roků nový trest odnětí svobody na 13 / třináct / roků a 4 / čtyři / měsíce.

Jinak zůstává výrok o trestu nedotčen.

O d ů v o d n ě n í :

Jmenovaný byl odsouzen rozsudkem státního soudu-oddělení Brno, č.j. Or I Ib 328/49, změněným rozsudkem nejvyššího soudu č. To 315/50 pro tr. činy : velezrada /§ 1/1 c/, 2 z.č. 231/48 Sb./ a ohrožení obrany republiky /§ 8 z.č. 231/48 Sb./ pravoplatně k trestu odnětí svobody na 15 / patnáct / roků. Trest byl vyměřen se zřením k § 34 tr.z. 117/52 jako úhrnný a nebyl dosud zcela vykonán.

Na trestný čin ohrožení obrany republiky, na nějž je trest od jednoho do 5 let se vztahuje čl. II. amnestie a z trestu na něj připadajícího lze prominouti 1/3, nejméně jeden rok. To bylo provedeno a nový trest byl vyměřen podle § 204 tr.ř. jako přiměřený na zbývající trestný čin.

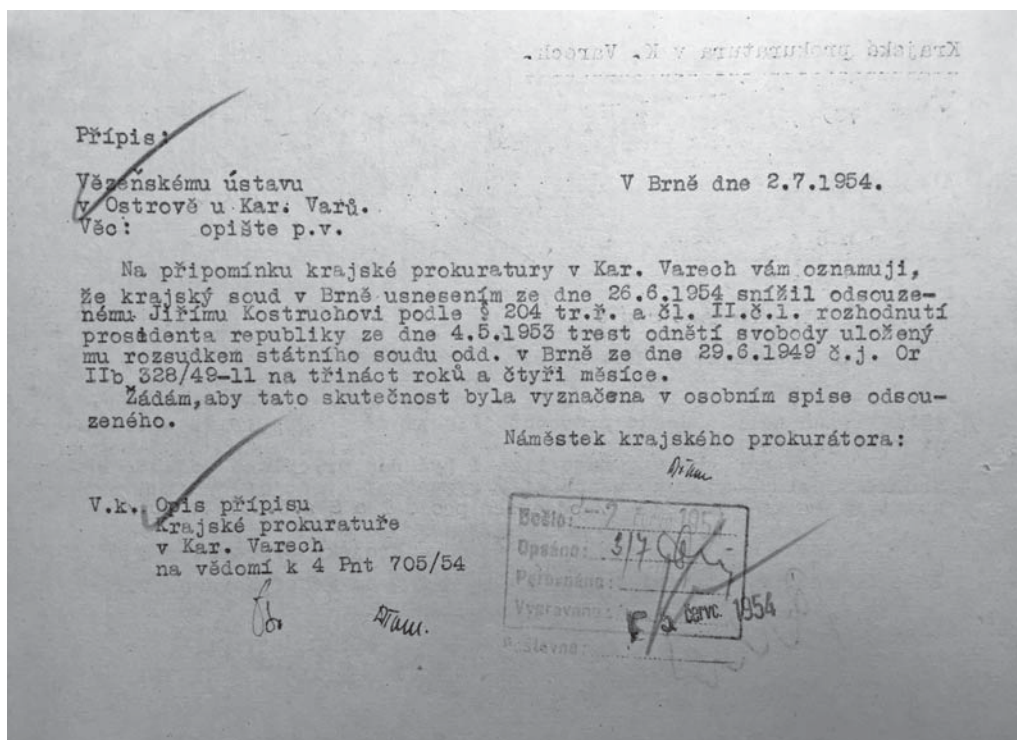
P o u č e n í : Proti tomuto usnesení možno podat stížnost k nejvyššímu soudu do tří dnů od jeho doručení u podepsaného soudu. Nemá odkladného účinku.

Krajský soud v Brně, odd. 1.,
dne 26. června 1954.

Antonín Piák
Za správnost výtah
redační oddělení

Uznesenie o amnestii zo dňa 26.6.1954, ktorým bol J. Kostruchovi znížený trest o jeden rok a osem mesiacov (MZA Brno).

Oznámenie krajskej prokuratúry o znížení trestu J. Kostruchovi (MZA Brno).

kladom pokory a vzorom lásky k blížnemu aj v najkritickejších okamihoch väzenského života. Toto vyrozprával Juraj Kostruch autorovi práce pri ich poslednom stretnutí.⁶⁵

Namáhavá fyzická práca, nedostatok jedla a odpočinku negatívne pôsobili na psychiku väzňov a často ich viedli k činom, ktoré by v bežnom živote nevykonali. Najmä na Jáchymovsku boli podmienky mimoriadne ťažké. „Ťažká práca v podzemí, týranie a hlad na lágri, boli veľkou skúškou pre každého väzňa. Niekedy sa človek ani nečudoval, že niektorí nevydržali psychicko-fyzické nátlaky a podľahli. Keď si s odstupom času premietame celodenný režim a stravnú jednotku, ktorá začínala raňajkami, čiernou nesladenou kávou s kúskom ušetrovaného chleba, po ktorých nasledovala ťažká 8 hodinová práca v urá-

⁶⁵ Osobné spomienky J. Kostrucha.

2 73

HLÁŠENÍ ZMĚN ÚEV - I.
(odeslat kurýrem)

Vězeňský ústav
Ostrov u Karl. Varů, schránka 100

věznice - pracovní tábor Zákl. č. vězně 0527.....

Obviněný,
souzený,
odsouzený: K o s t r u c h J i ř í, 19.2. 1930.
příjmení jméno datum narození

Změny, k nimž u vězně došlo:
Přemístěn dne 9.1. 1955 do Věznice č. 2, Plzeň - Bory.

Na vědomí Kraj. prokuratury, - Brno k č.j. -
.....
..... Pst. II 669/49.

Razítko věznice - prac. tábora: Dne 9.1. 1955.
.....
..... Za správnost údajů odpovídá:
.....
..... Čitelný podpis a hodnost Jm. Holý 398

Štá. č. 55. 915-38. Tisk ÚNZ Praha.

Oznámenie o premiestnení J. Kostrucha z Ostrova u Karlových Varov
do věznice č. 2 – Bory (MZA Brno).

novej bani, je to až k neuvereniu. Po vyfáraní – po ukončení smeny, vysilení a hladom zmorení, kráčali sme zo šachty na tábor, tešiac sa na obed. (...) Vodová polievka, v ktorej plávalo zopár slížikov a hlavné jedlo, pozostávajúce z kúska mäsa (max. 5 dkg), z 2-3 polovičiek zemiakov, ponorených v troške omáčky, nemohlo ani zďaleka zasýtiť mladý organizmus a nahradiť stratenú energiu v ťažkej a zdraviu škodlivej práci. Slabú stravu sme nemohli doplniť ani chlebom, pretože sme ho mali nedostatok. Tento najdôležitejší potravinový článok, ktorý sme dostávali jedenkrát za 3 dni a to 1/3 z 2,5 kg chleba. Sme si museli úsporne rozdeliť, aby nám vydržal až do nového prídely. Toto obmedzenie chleba trvalo až do roku 1954, kedy sa situácia zmenila (vďaka sovietskym predákom). Od tohto času bolo chleba dostatok a hlad akotak zažehnaný. K uvedeným skutočnostiam treba prirátat psychické a fyzické vypätie, naháňanie strachu a stále sa zhoršujúci režim na lágri. Časté mimoriadne nástupy, trvajúce častokrát i celú

noc, bez ohľadu na počasie v každom ročnom období, s rôznymi represáliami a výhražnými výkrikmi, stáli sme premrznutí a premočenejší čakajúc, čo sa bude diať. Po ukončení boli poväčšine menšie stravné dávky, zhustené vymyslené brigády a niektorí putovali do korekcie.⁶⁶ V zimnom období tu teplota klesala až po – 20 °C a väzni sa po vyfárani, prirodzene spotení a špinaví od práce, presúvali niekoľko kilometrov na miesto ubytovania. Bolo to nepredstaviteľné fyzické trápenie väzňov, nevynímajúc ani duchovné osoby.

V tejto atmosfére pracoval aj mladý Juraj, ktorý mal v *Trestnom rejstříku* šesť záznamov. Záznamy pochádzajú z roku 1952, 1953 a 1954. Dôvody konania väžňa treba správne interpretovať⁶⁷ a mnohokrát sú zachované záznamy výsledkom subjektívneho pohľadu dozorcov.

Prvý väzenský delikt J. Kostrucha pochádza z 24. februára 1952 kedy za fyzický konflikt v bani dostal šesť dní táborevého väzenia. Z pohľadu dôsledkov a hrozacej fyzickej likvidácie možno za mimoriadne vážny považovať pokus o útek podkopianím. Tento pripravovaný útek bol odhalený a potrestaný 1. mája 1952. Bolo do neho zapojených osem väzňov, medzi nimi aj Juraj Kostruch. Spomína ho aj vo svojich spomienkach. „*Chystali sme útek, ktorý sa nám nepodaril. Podkopávali sme sa na 2 m do zeme a vyhrabávali chodbu pod osvetleným odstreľovacím pásom a ostnatými drôťmi, ktoré boli nabité elektrickým prúdom. Plazili sme sa po bruchu a v taškách vynášali kamene a hlinu. Keď nás odhalili, museli sme stáť medzi drôťmi s rukami nad hlavou a občas nás striekali vodou. Tam sme stáli dlhé hodiny pre výstrahu ostatným väzňom. Boli sme ôsmi a mysleli si, že to už bude koniec nášho života. Po tomto výstražnom státi medzi drôťmi nás dali do bunkra v zemi, kde sme v zime a o hlade boli 2 týždne. Každý druhý deň nám dali trochu čiernej kávy a kúsok chleba. Ďalšie jedlo bola len 1/3 z toho, čo mali v tábore. Medzitým robili výsluch „modernou“ vyšetrovacou metódou. Obušky dopadali na naše telá.“⁶⁸*

⁶⁶ BACHRATÝ, J.: *Z PTP do väzenia – Odsúdený A 05590 vystúpiť!* Bratislava: Hlbiny, s.r.o., 2019, s. 38-39.

⁶⁷ BACHRATÝ, J.: *Z PTP do väzenia – Odsúdený A 05590 vystúpiť!* Bratislava: Hlbiny, s.r.o., 2019, s. 38.

⁶⁸ DOBLÁŠ, R.: *Triedni nepriatelia I. Svedectvá o brutalite komunistického režimu.* Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2004, s. 170-171.

Dňa 9.1.1955 premiestnili J. Kostrucha z Ostrova do väznice č. 2 v Plzni.

Podľa záznamov v osobnom spise za neho dostal „30 dní táborevého väzenia, 1 rok zastavenie všetkých táborevých výhod a zníženie vreckového o 50 % na dobu 3 mesiacov.“⁶⁹ Že tento pokus o útek bol život ohrozujúcim skutkom dokumentujú udalosti, ktoré sa stali dva roky predtým – jeden sa stal v auguste v tábore Rovnosť⁷⁰ a druhý v septembri v tábore Mariánská na Jáchymovsku.

Dňa 5. septembra 1950 sa skupina väzňov pracujúcich na šachte Adam pokusila o útek. Boli to väzni Jaroslav Kyselka (1932), Miroslav Kronus (1931), Jaroslav Janouch (1929), Daniel Štěpán (1930) a Václav Tippl (1930). Podarilo sa im napadnúť a zadržať službukonajúce strážne a spustiť ich do šachty. Väzeň Janouch si obliekol uniformu väzenskej stráže a spolu s iniciátormi smerovali k obci Merklín. Spútaní dozorcovia sa však oslobodili a vyhlásili poplach. Väzňov na úteku

⁶⁹ Národní archiv Praha – Fond: Správa Sboru nápravné výchovy (SSNV) – Jiří Kostruch – osobní vězeňský spis.

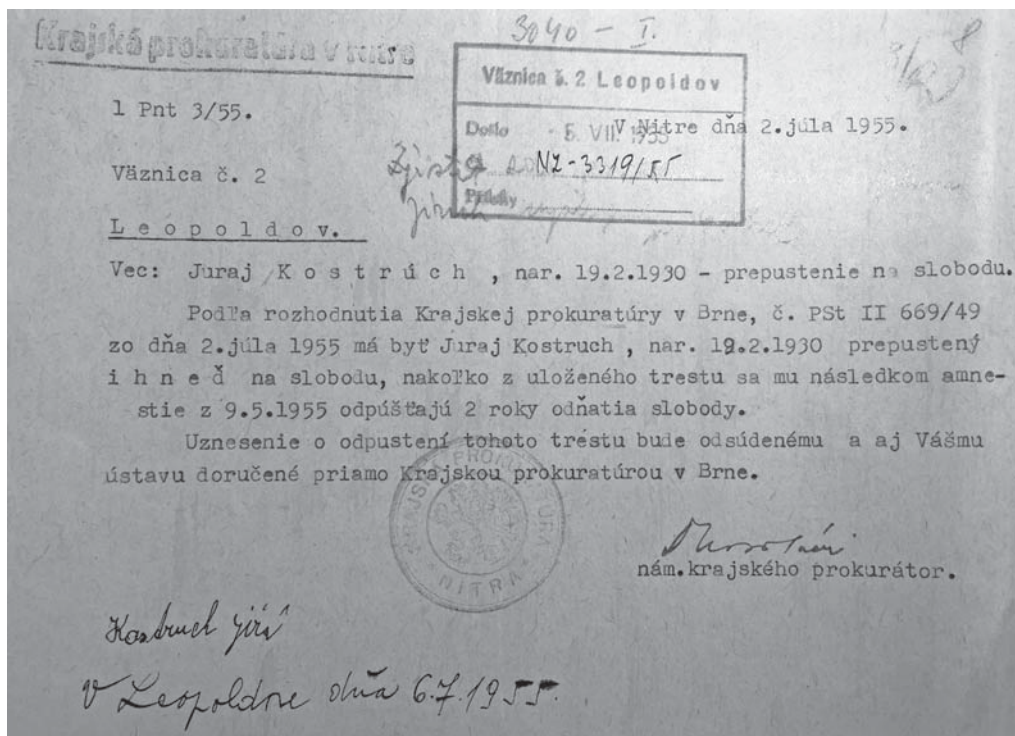
⁷⁰ STRACHOTA, K. a kolektív: *Příběhy bezpráví z vězenských spisů*. Praha: Člověk v tísni, o.p.s., 2007, s. 114.

Interiér prísne stráženej väznice (ilustračné foto).

čoskoro dobehli a po následnej strelbe na mieste zomrel Daniel Štěpán. Václav Tippl sa pokúsil utiecť, ale po niekoľkých hodinách ho zadržali. Po rozsiahlom vyšetrowaní, s negatívnymi dôsledkami na všetkých väzňov, sa 11. septembra 1950 konal v Baníckom dome v Jáchymove súd s tými, čo utiekli, alebo boli zainteresovaní do útoku. Väzni Tippl, Kysela a Kodet boli odsúdení na trest smrti. Kronus a Vogel na doživotie. Vejmělek na 25 rokov a Macek na 20 rokov. Odsúdení na smrť podali žiadosť o milosť prezidentovi Klementovi Gottwaldovi, s cieľom zmeniť rozsudok smrti na doživotie, ale nebolo im vyhovené. Poprava odsúdených na smrť sa konala 21. septembra 1950.⁷¹ Táto udalosť bola dobre známa mnohým politickým väzňom tej doby a vďaka prísnemu verdiktu súdu sa o nej vedelo aj

⁷¹ Jáchymovské pracovní tábory – Tábor Mariánská [online]. Dostupné na internete: <<https://www.palfi.cz/clanky/pamatky-a-zajimavosti-jachymova/jachymovske-pracovni-tabory/tabor-marianska.html>> [cit. 2022-04-16].

Radostný deň – mladý Juraj je prepustený z väzenia v Leopoldove dňa 2. júla 1955.

medzi väzňami. Mala slúžiť ako odstrašujúci príklad pre politických väzňov. Napriek tomu sa objavovali sporadické pokusy o útek a jedným z nich bol aj vyššie spomínaný, ktorého súčasťou bol aj Juraj Kostruch a jeho spoluväzni.

Odbojná povaha mladého Juraja sa nezaprela a po doznení táborových sankcií za pokus o útek bol v septembri 1952 za údajne „drzé“ chovanie k príslušníkovi SNB potrestaný štyrmi dňami korekcie po pracovnej zmene. Namiesto zdravého spánku a odpočinku ísť do korekcie nebolo nič príjemné. „Korekcia je väzenie vo väzení. Je to malá tmavá miestnosť s malým zalatovaným okienkom – bez skla, 2-3 holé drevené postele zvané prične tvoria celé zariadenie. Potrestaný dostáva minimálnu dávku stravy, ktorá je iba tak na prežitie. Spáva sa v lete i v zime na holých tvrdých doskách. Pri zostrenej väzbe v korekcii potrestaný dostane iba raňajky pozostávajúce z čiernej meltovej

kávy a kúsok chleba. Na tretí deň tzv. celodenná strava a po ďalšie dni sa cyklus opakuje. Toto „menu“ sa strieda v trojdňových intervaloch viackrát za sebou. Takto zoslabnutí, po viacdňovej „odtučňovacej“ kúre, nastupovali sme s podlamujúcimi sa kolenami, avšak psychicky nezlomení (...)⁷² Kňaz František Adamec (1922-2011) spomínal na korekciu, ktorú dostal za slúženie tajných svätých omší: „V Jáchymově jsem brzy začal pro spoluvězně tajně sloužit mši svatou. Misál jsem neměl, všechno jsem odříkával nazpaměť. Místo vína jsme používali pár kapek šťávy z hroznů. Nedlouho poté mě ale přistihli. Kvůli nedovolené pastoraci mě preventivně o sobotách a nedělích zavírali do samovazby, tzv. korekce. Byla tam tma, hlad, pod nohama jsme měli vodu.“⁷³ Napriek teplejšiemu septembru to najmä v noci nebolo jednoduché a utrpenie spojené s chladom a hladom bolo neľudským mučením. O to viac to zrejme pocítil Juraj v januári 1953, kedy dostal za nedovolené ležanie na lôžku a „klamanie“ príslušníkovi SNB desať dní korekcie po pracovnej smene.

Piaty záznam je datovaný 15.10.1954 a malo ísť o „pokus o útek z tábora a ze šachty.“ Bol to teda už jeho druhý pokus o útek, za ktorý dostal trest v podobe zabavenia osobného konta. Posledný trest, ktorý dostal na základe nepovoleného vstupu do skladu s uhlím, bol „odmenený“ siedmimi dňami ostrej korekcie. Tento trest dostal 21. decembra 1954 a zrejme celé obdobie vianočných sviatkov strávil na samotke. Zaiste to v tuhej zime nebolo vôbec jednoduché. Bývalý politický väzeň a kňaz Bohuslav Pikala si na takúto „zimnú“ korekciu takto spomína: „Strava sa tu dávala každý tretí deň – polovičná dávka, každý deň trochu čiernej kávy a kúsok chleba. Okrem nádoby na toaletu, nebolo v tejto kobke nič. (...) Prichádzali i chvíle zúfalstva, keď som začal mrznúť. Oblečený som bol len ľahko, lebo civilné kabáty sme nemali. Chodil som po cele, aby som sa trochu zohrial, ale keď sa zotmelo a cítil som úzkosť, zvlášť keď som si začal uvedomovať, že je to ako márnica. Keď som bol ustatý, tak som si trochu sadol na zem a dýchal do kabáta, lebo nedostal som na noc ani slamník ani deky.

⁷² BACHRATÝ, J.: Z PTP do väzenia – Odsúdený A 05590 vystúpiť! Bratislava: Hlbiny, s.r.o., 2019, s. 41-42.

⁷³ VLČEK, V.: Držel jsem v rukou zakrvácené oděvy mučedníku. In: Kat. týdeník. 9.-15. 8.2005, č. 33, s. 12.

*Spal som na holej zemi. Keď som začal mrznúť, tak som vstal a behal po kobke, aby som sa trochu zohrial a potom zasa čupol ako zvierka do kúta, aby som trochu zdriemol. Takto ma trápili celý týždeň. Čo bolo zaujímavé, že pomaly som sa začal modliť a neskôr som si spieval mariánske pesničky a modlitby k Božskému srdcu. Už ma len zima trápila, lebo bolo -20 °C. Ale i to som obetoval Bohu za tých, čo nás mučili.(...).*⁷⁴ Tento pobyt v korekcii počas decembra bol zrejme vrcholom utrpenia mladého väzňa.

Po nútenom pobyte v korekcii bol J. Kostruch eskortovaný a dňa 9. januára 1955 umiestnený na kárnom oddelení Väznice č. 2 v Plzni, s poznámkou „na prevýchovu“. V posudku, ktorý nesie dátum 28. január 1955, je uvedená táto charakteristika: „*Jmenovaný pracoval v Jáchymovských dolech v šachtě. Jeho pracovní morálka byla průměrná, vykazoval pracovní výkon za poslední 3 měsíce v průměru na 108 %. Svými reakčními řečmi narušoval u spoluodsouzených kázeň a pracovní morálku. Chování vůči příslušníkům drzé a provokativní. Byl již 6 krát kázeňsky trestán, za drzé chování, za pokus o útěk podkopem a to 2x, za rvačky a j. Na jmenovaném byly vyskoušeny všechny kázeňské tresty, ale byly bezúčelné. Ve zdejší věznici je od 9.1.1955, jeho chování zde je zatím slušné a ukázněné. Zdravotní klasifikace I, úplně zdrav.*“⁷⁵

Jeho poslednou väzenskou zastávkou bol Leopoldov, známa väznica na západnom Slovensku, ktorá je umiestnená v priestoroch protitureckej pevnosti z roku 1669.⁷⁶ Podľa zachovaného záznamu bol Juraj Kostruch eskortovaný do Leopoldova dňa 7. apríla 1955 z Väznice č. 2 v Plzni. V ten istý deň tu prišli aj ďalší sedemnásti väzni: Tibor Szaicz (1921, maliar); Jozef Limon (1919, šofér); František Žárošský (1929, robotník); Antonín Magda (1924, robotník); Vladimír Pikus (1933, elektrikár); Drahomír Lustig (1928, študent); Ladislav Mutňanský (1913, úradník); Ján Matejov (1922, krajčír); Jindřich Papež (1902, roľník); Andrej Germuška (1902, profesor); Rostislav Nevečeral (1913,

⁷⁴ PIKALA, B.: *Spomienky*. Liptovský Mikuláš: Typopress, 2002, s. 31-32.

⁷⁵ Národní archiv Praha – Fond: *Správa Sboru nápravné výchovy (SSNV) – Jiří Kostruch – osobní vězeňský spis*.

⁷⁶ HLADKÝ, J. a kol.: *Príbeh Leopoldova. História a súčasnosť pevnosti a väznice*. 2018, s. 10.

roľník); Zdenek Otruba (1930, študent); František Bilík (1923, maliar a natierač); Štefan Mondočko (1933, robotník); Rudolf Udržal (1923, roľník); Václav Trousil (1933, tkáč) a Tomáš Čech (1928, rádiomechanik). Podľa dátumov narodenia je zrejmé, že to boli prevažne mladí ľudia, ktorí boli z veľkej väčšiny súdení pre politické postoje voči vtedajšiemu zriadeniu. Väčšina z nich bola presunutá z väznice v Plzni, s výnimkou J. Papeža ktorý prišiel z väznice v Českých Budejoviciach, Z. Otrubu, ktorý bol eskortovaný z Prahy a Andreja Germušku, ktorý bol presunutý z väznice č. 2 na Mírove.⁷⁷ Andrej Germuška (1902-1992) mal v čase príchodu do Leopoldova päťdesiattri rokov. V minulosti bol vládny komisárom mesta Prešov a počas Slovenského štátu bol poslancom Slovenského snemu, kde 14.3.1939 hlasoval za vznik vojnového Slovenského štátu. Po skončení Druhej svetovej vojny bol odsúdený na 15 rokov väzenia.⁷⁸ S Jurajom Kostruchom sa neskôr príležitostne stretávali v Prešove.

Juraj Kostruch tu bol od 7. apríla do 6. júla 1955, teda plné tri mesiace. Dňa 20. apríla 1955 si Krajská prokuratúra v Nitre vyžiadala predloženie posudku vo veci zamýšľaného podmieneného prepustenia J. Kostrucha z väzenia. Náčelník väznice v Leopoldove poručík Vrábel v odpovedi prokuratúre zo dňa 30. apríla 1955 odpovedal nasledovne:

„Jmenovaný je ve zdejší věznici asi necelý měsíc a v práci kde je zařazen pracuje poměrně dobře. Nemusí býti napomínán a dosud se projevil dobře. Po stránce politické se ve zdejší věznici dosud neprojevil avšak v předošlém ústavu byl charakterisován jako nepřátelsky smýšlející vůči našemu zřízení. Stýkal se s lidmi reakčně zemeřenými a pokusil se o útek. Rovněž v chování a vystupování je průměrný a dosud se plně neprojevil i když možno pozorovati, že je lajdáckého chování, nedopustil se dosud žádného poklesku za který by byl musel býti kázeňsky trestán. Ve věz. úst. Ostrov měl chování neukázněné, nedbal na pořaděk a byl 4 krát kázeňsky trestán. Přesto, že tam pracovní

⁷⁷ Archívny fond väznice Leopoldov. Základná kniha č. 2 od 29.11.1952-6.2.1959 (väzeň J. Kostruch).

⁷⁸ ČECHOVA, I., ONDRIA, E., KREMPASKA, V., DULIN, P.: Župčany v premenách času. Župčany: Obec Župčany, 2018, s. 153-157.

1930

2009

Príbeh politického väzňa Jiřího Kostrucha

*Jiří Kostruch
ako vojak PTP.*

výkon dosahoval dobrý vyhýbal se brigádám v táboře a pod.. Tělesne a duševně je zdrav. Z dosavadních poznatků o jmenovaném a osobního spisu lze usouditi, že jmenovaný sám o nápravu nedbá a trest k jeho převýchově nepřispěl v takové míře aby si zasluhoval podmíněčné propuštění, jelikož není u něho záruka, že po propuštění by vedl řádný život pracujícího člověka.⁷⁹

Z posudku je zřejmé, že Jiří mal dobré pracovné výsledky a s jeho prácou nebol väčší problém. Korešponduje to aj s jeho skorším hodnotením na iných miestach. V inej polohe sa javí jeho politické hodnotenie, čo môžeme z pohľadu dneška oceniť ako nekompromisný postoj odsúdeného J. Kostrucha. Počas rokov väzenia sa nepoddal systému a nezačal kolaborovať s väzenským systémom a dozorcami. Za múrmi väznice mal odmietavý postoj k socialistickému zriadeniu a to do tej miery, že náčelník konštatuje jeho pretrvávajúce nepriateľské zmýšľanie a neúspech väzenskej „prevýchovy“. Svedčí to o tom, že mladého Juraja ani vyše päť rokov pobytu vo väzení nezmenilo a nezlomilo. Na slobodu bol prepustený 6. júla 1955. Stalo sa tak na základe obnoveného súdneho procesu, ktorým mu bol trest znížený na 6 a pol roka, čo už mal odsedené.

Bol prepustený na základe amnestie s poznámkou: „amnestiou trest znížený o 20 mesiacov a milostou prez. rep. trest znížený o 5 rokov.“⁸⁰ Po prepustení z väzenia viedli jeho kroky domov a trvalo niekoľko týždňov, pokiaľ sa adaptoval na život na „slobode“ aj keď bol neustále sledovaný a monitorovaný. Už v októbri 1955 musel narukovať na dva roky základnej vojenskej služby k tzv. „PTP“. Robil na rôznych vojenských stavbách a potom na Ostravsku v bani „Orlová“ ako baník. Domov bol prepustený 23.12.1957. Jeho pocity radosti iba ťažko opísať, keď si mohol sadnúť k Štedrej večeri už naozaj slobodný so svojimi najbližšími...

⁷⁹ Národní archiv Praha – Fond: Správa Sboru nápravné výchovy (SSNV) – Jiří Kostruch – osobní vězeňský spis.

⁸⁰ Archivný fond väznice Leopoldov. Základná kniha č. 2 od 29.11.1952–6.2.1959 (väzeň J. Kostruch).

6.

Z POLITICKÉHO
VÄZŇA VOJAK
TECHNICKÝCH
PRÁPOROV

Po skončení krutého prenasledovania a prepustení na slobodu sa mladý Jiří musel opäť adaptovať na bežný život a vychutnával si všetko, čo mnohí považovali za samozrejmosť. Návrat do rodných Drahotuš v horúcom lete bol radostný, ale zároveň trpký. Spomienky na bezstarostnú mladosť pred zatknutím a radostné privítanie sa s rodičmi kontrastovalo s opatrnosťou jeho okolia. Mnohí iba z dialky zazerali a neodvážili sa prísť na návštevu, či podať priateľovi ruku. Veď všadeprítomná ŠTB mohla okamžite začať klásť otázky, alebo priamo predvolať dotyčného na výsluch. Nikto nechcel riskovať konflikt s režimom a preto sa iba stíšeným hlasom po domoch šepkalo, že už sa domov vrátil starší z bratov Kostruchových. Po krátkom pobyte v rodnom meste si našiel pracovný

pomer vo firme Stavba Mošnov, n.p., kde pracoval vyše dvoch mesiacov. Už 1. novembra 1955 však musel narukovať a odslúžiť dva roky základnej vojenskej služby. Nestal sa však „normálnym“ vojakom, ale vojakom Technických práporov.

V polovici roka 1948 prešlo do realizačnej fázy úsilie o vytvorenie jednotiek pre „*politicky nespoľahlivých a menej spoľahlivých vojakov.*“⁸¹ Začal sa vytvárať systém preverovania politickej spoľahlivosti brancov, ktorí mali narukovať 1. novembra 1948. Aby celý systém začal fungovať, náčelník hlavného štábu generál Šimon Drgáč podpísal v septembri nový predpis o vzniku nových vojenských jednotiek, ktorý začal platiť od 1. októbra 1948. Jednotky boli nazvané «*IV. (cestné) prápor*» a boli odlúčenými jednotkami ženijného vojska. Nový prápor mal mať spolu 161 mužov vrátane veliteľov. Medzi prvými regrútmi bolo 400 mladíkov, ktorí boli pridelení do štyroch novovzniknutých práporov. Boli to mladí, politicky „nespoľahliví“ muži, ktorí sa tu dostali z viacerých dôvodov. „*Časť predstavovali študenti vylúčení zo škôl v rámci politických čistiek, v iných prípadoch boli príčinou rodičia kolaborujúci v dobe okupácie či otec angažujúci sa v národne socialistickej alebo ľudovej strane, niektorí branci mali za sebou pokus o prekročenie štátnej hranice, mnohí sa stali obeťou celkom obyčajného vybavovania si účtov. Väčšina o dôvode svojho zaradenia nevedela. Netušila tiež, k akej jednotke nastúpia a čo ich čaká. Nešlo zďaleka o vojenskú službu ako prípravu na obranu vlasti, ako určoval branný zákon a ďalšie predpisy, ale o formu nútenej práce najmä pri úpravách vojenských výcvikových táborov. Ďaleko viac než zbrane mali v rukách lopaty, krompáče a ďalšie pracovné nástroje.*“⁸² Vojenské vzdelávanie ako strelby či poradová príprava boli nahrádzané fyzickou prácou a politickou prevýchovou. Na jar r. 1949 sa do týchto „elitných“ pracovných práporov dostali aj frekventanti vojenských akadémií, ktorí boli zo štúdia vylúčení z politických dôvodov. Niektorým preradeným vojakom tiež bola odobraná hodnosť správnym

⁸¹ BÍLEK, J.: *Pétépáci aneb Černí baroni úplně jinak*. Plzeň: NAVA, 1996, s. 10.

⁸² BÍLEK, J.: *Pétépáci aneb Černí baroni úplně jinak*. Plzeň: NAVA, 1996, s. 12.

konaním bez možnosti odvolania.⁸³ Tieto tzv. Cestné prápory sa stali priamymi predchodcami tzv. Pomocných technických praporov, ktoré sú známe pod skratkou „PTP.“

Vznik Pomocných technických praporov bol reakciou na možnosť vypuknutia väčšieho vojenského konfliktu, ktorý sa prognózoval na roky 1953-1954. Československá armáda v tomto období prechádzala transformáciou a pripravovali sa nové vojenské predpisy podľa sovietskeho vzoru s cieľom vytvoriť do roku 1953 silnú a bojaschopnú armádu. Na jar r. 1950 sa stal ministrom národnej obrany JUDr. Alexej Čepička (1910-1990), ktorý mal plnú dôveru svojho svokra – prezidenta Klementa Gottwalda (1896-1953). Náčelníkom hlavného štábu sa stal nekompromisný a prosovietsky generál Jaroslav Procházka (1897-1980). Nové velenie armády chcelo dokázať novému ministrovi svoju lojálnosť a zároveň zabezpečiť nový systém preverovania brancov, aby sa k zbrani nedostali nespoľahliví mladíci. V armáde sa spustili rozsiahle politické čistky, ktorých obeťou sa stali stovky vojakov a dôstojníkov. V septembri 1950 bol prijatý nový klasifikačný systém čs. armády. Vznikli nasledovné klasifikácie: A (delená na A1 a A2), B (delená na B a Bs), C – schopný pre ťažkú a stredne ťažkú prácu (delená na C1 a C2), D – neschopný vojenskej služby a nová kategória E – politicky nespoľahlivý. Prvé štyri kategórie vychádzali zo zdravotných predpokladov branca, posledná piata zohľadňovala výlučne politické okolnosti budúceho vojaka. Každý kto dostal klasifikáciu E, musel byť zaradený do PTP, aj keby jeho zdravotný stav bol vynikajúci.⁸⁴ Následne sa niekoľko mesiacov vytváral nový preverovací systém a prislúchajúce vojenské predpisy a dokumenty. Do PTP boli zaradovaní synovia veľkostatkárov, podnikateľov, veľkoobchodníkov, členovia ľudovej strany, chlapci z rodín, ktoré odmietli vstúpiť do JRD, alebo niekto z príbuzných im ušiel do zahraničia, ale aj osoby nemeckej a maďarskej národnosti a tiež kňazi, rehoľníci, seminaristi (tvorili tzv. kňazské roty) a nebezpeční intelektuáli.⁸⁵

⁸³ BÍLEK, J.: *Pétépáci aneb Černí baroni úplně jinak*. Plzeň: NAVA, 1996, s. 13.

⁸⁴ BÍLEK, J.: *Pétépáci aneb Černí baroni úplně jinak*. Plzeň: NAVA, 1996, s. 23-24.

⁸⁵ BÍLEK, J.: *Pétépáci aneb Černí baroni úplně jinak*. Plzeň: NAVA, 1996, s. 24-30.

O podrobnostiach vzniku PTP bolo rozhodnuté dňa 21. júna 1950. Následne k 1. októbru 1950 vznikli prvé štyri banské PTP tábory v Ostrave, Hornej Suchej, Kladne a v Moste. Od 1. novembra 1950 začala v armáde najväčšia preverovacia akcia prostredníctvom tzv. útvárových výberových komisií. Do konca roka bolo preverených 83.000 vojakov, z toho 5102 bolo určených do PTP a ďalších 1900 brancov určených k ďalšiemu preverovaniu.⁸⁶ Celkovo tak bolo v tom období v PTP približne 10.000 mladých mužov. Vznikli dve veľké kategórie PTP - ťažké (banské, čes. důlní) a ľahké. Ťažké prápory boli nástupcami vojenských banských oddielov (VBO), ktoré sa venovali prevažne ťažkej práci pri ťažbe uhlia. Boli to samostatné vojenské telesá ženíjného vojska, podriadené priamo veliteľstvu vojenského okruhu. Ľahké pomocné technické prápory pracovali od začiatku roka 1951 najmä v stavebníctve a plnili rôzne úlohy vojenskej správy (výstavba ubytovacích kapacít, výstavba objektov, brigády v poľnohospodárstve, práca s drevom, pomoc v obciach a pod.). Neboli to však homogénne útvary a okrem „nespolahlivých“ intelektuálov kategórie E tam boli aj trestanci, osoby ktoré nevedeli, alebo nechceli pracovať, či osoby negramotné. Často dochádzalo ku konfliktným situáciám, napadnutiu veliteľov, bitkám a opilstvu. Spôsobovala to aj propaganda, ktorá vytvárala nepriateľský vzťah k týmto príslušníkom, ktorí sa stali lacnou pracovnou silou. Pracovali často za iných civilných pracovníkov, boli pod hrozbou trestu nútení plniť často nesplniteľné normy a vykonávali podradnú, fyzicky náročnú a nebezpečnú prácu. Často ich pracovná zmena trvala 14 až 16 hodín.⁸⁷

V polovici mája v roku 1951 vznikol nový typ vojenských pracovných jednotiek tzv. Technické prápory (TP). Bolo to najmä z dvoch základných dôvodov a to, že časť vojakov kategórie C nemohla zo zdravotných dôvodov vykonávať a plniť niektoré úlohy (napr. strážna služba) a príslušníci PTP tiež nemohli byť použítí pri výstavbe utajovaných objektov a prácu v prihraničnom pásme z dôvodu hrozby úteku. Prvé dve „tépacke“ prápory vznikli 15. mája 1951 v Děčíne a Moste. Na roz-

⁸⁶ BÍLEK, J.: *Pétépáci aneb Černí baroni úplně jinak*. Plzeň: NAVA, 1996, s. 32.

⁸⁷ BÍLEK, J.: *Pétépáci aneb Černí baroni úplně jinak*. Plzeň: NAVA, 1996, s. 52-53.

diel od „pétepákov“ mali príslušníci TP skrátены vojenský výcvik so zbraňou a taktiež i keď obmedzene, cvičili aj počas vojenskej služby. Ich hlavnou úlohou bola pracovná činnosť, za ktorú poberali mzdu. Pre PTP aj TP, ktoré tak fungovali paralelne, vzniklo aj nové pomenovanie Vojenskej pracovnej jednotky (VPJ). Počet vojakov do nich zaradených prevyšoval počet príslušníkov iných druhov vojska.⁸⁸

Kým bol Jiří Kostruch vo väzení, postupne sa menila situácia u týchto jednotiek. Politická klíma sa zmenila najmä po smrti J.V. Stalina (1878-1953) a prezidenta Československej republiky Klementa Gottwalda (1896-1953). PTP boli napokon v roku 1954 zrušené. Politický sekretariát Ústredného výboru Komunistickej strany Československa zrušil od 30. apríla 1954 posledné PTP i klasifikáciu E.⁸⁹ Posledné štyri pomocné technické prápory boli od 1. mája 1954 reorganizované na technické prápory a poslední nespoľahliví „pétepáci“ kategórie E, ktorí odslúžili plné dva roky základnej vojenskej služby, mali opustiť brány svojich práporov k 1. júnu 1954 (v skutočnosti tento proces trval ešte niekoľko ďalších týždňov). Dňa 15. novembra 1954 podpísal minister národnej obrany Štatút pre činnosť vojenských pracovných jednotiek, ktorý bol, na rozdiel od toho z roku 1952, pre vojakov podstatne miernejší a priaznivejší. V roku 1956 zanikli TP na Ostravsku a v roku 1957 boli technické prápory reorganizované na technické pluky. Do konca februára 1959 sa definitívne zrušila ťažba uhlia na Ostravsku, Kladensku a v ďalších ťažobných lokalitách zabezpečovaná prostredníctvom armády. Vojaci technických plukov naďalej pracovali pri výstavbe vojenských objektov a vojenských stavebných a národných podnikov a bojová príprava bola iba občasou súčasťou tejto prevažne pracovnej náplne. Od roku 1959 vznikli Vojenské stavby v Prahe a to zlúčením n.p. POSISTA a vojenských technických jednotiek, ktoré s menšími obmenami existovali do roku 1963. Podobné pracovné jednotky existovali aj v Poľsku, Maďarsku, Rumunsku a Bulharsku.

J. Kostruch vo svojich nižšie opísaných spomienkach na väzenie veľmi krátko uviedol: „V októbri 1955 som musel narukovať na dva

⁸⁸ BÍLEK, J.: *Pétepáci aneb Černí baroni úplně jinak*. Plzeň: NAVA, 1996, s. 59-61.

⁸⁹ BÍLEK, J.: *Pétepáci aneb Černí baroni úplně jinak*. Plzeň: NAVA, 1996, s. 109.

roky základnej vojenskej služby k tzv. „PTP“. Robil som na rôznych vojenských stavbách 1 rok. Druhý rok som bol prevelený na Ostravsko do bane „Orlova“ ako baník. Keď sme mali byť prepustení do civilu, predĺžili nám vojenskú službu o 2 mesiace. A tak som namiesto októbra prišiel domov 23.12.1957, t.j. deň pred vianočnými sviatkami.“ Vo Vojenskom archíve v Trnave sa nachádzajú záznamy o priebehu jeho vojenskej služby,⁹⁰ pričom vo svojich pamätiach má nesprávne uvedené svoje pôsobenie v PTP (vtedy už úradne neexistovali), ktoré vychádzalo zrejme zo zaužívaného pomenovania nespoľahlivých a pracujúcich vojakov, ktorých ešte dlho nesprávne označovali „pétépáci“.

Jiří Kostruch musel po ťažkom väzení nastúpiť k 2. Technickému práporu v západných Čechách, zrejme to bolo mesto Kynžvart,⁹¹ kde bol v prijímači od 1. novembra 1955 do zloženia vojenskej prísahy 12. decembra 1955. Od 6. januára 1956 bol prevelený na Slovensko k 65. Technickému práporu v Podolinci⁹² v dnešnom okrese Stará Ľubovňa. Tu bol zaradený do 1. roty a vedený vo funkcii stavebník na stavbe s priebežným výcvikom strelca. Po vyše roku bol od 10. februára 1957 premiestnený do Čiech k 13. Technickému práporu,⁹³ pričom bol zaradený do funkcie pracovníka v „Dole Ostravsko-karvinského revíru so súčasným výcvikom strelca.“ Tu mu 31. októbra 1957 skončila povinná dvojročná vojenská služba. V jeho vojenských záznamoch sa však nachádza tento záznam: „Preložený do zálohy a pridržaný k voj. výcviku podľa § 39/8 br.zak čís. 92/49 Sb. a zaradený do funkcie strelca.“ Tento vojenský výcvik, čo v praxi znamenalo predĺženie vojenskej služby za účelom manuálnej práce, trval od 1. novembra do 16. decembra 1957, kedy definitívne odišiel do civilu.⁹⁴

⁹⁰ Osobný spis Jiří Kostruch – 1930: Evidenčný list, Evidenčný záznam o službe, Evidenčný list branca a Záznam o trestoch a odmenách, spolu 4 listy (8 strán) uložené vo Vojenskom archíve - centrálna registratúra, Univerzitné námestie 2, Trnava (pri katedrálnej chráme).

⁹¹ Porov.: BÍLEK, J.: *Pétépáci aneb Černí baroni úplně jinak*. Plzeň: NAVA, 1996, s. 157-158.

⁹² Porov.: BÍLEK, J.: *Pétépáci aneb Černí baroni úplně jinak*. Plzeň: NAVA, 1996, s. 154.

⁹³ Porov.: BÍLEK, J.: *Pétépáci aneb Černí baroni úplně jinak*. Plzeň: NAVA, 1996, s. 161-162.

⁹⁴ Vojenský archív-centrálna registratúra, Trnava: Osobný spis Jiří Kostruch – 1930: Evidenční záznam o službě.

Počas vojenskej služby bol vzorným vojakom a dvakrát mu bola udelená pochvala za vzornú prípravu na vojenskú prehliadku a vo februári 1957 pochvala pred nastúpenou jednotkou za vzorné plnenie povinností a vzorné upratovanie. V kolónke „zvláštní znalosti“ je uvedená ľahká atletika a zrejme fyzická zdatnosť mu pomohla prežiť ťažké väzenie i náročné pracovné úlohy v technických práporoch. V jeho záznamoch je uvedená aj skutočnosť, že „bratr byl trestán v r. 1949 za protistátní činnost let. akci 10 let odnětí svobody a o jeho osobe: „v.r. 1949 soudně trestán za letákovou akcií 15 let odnětí svobody.“⁹⁵

Počas služby v TP sa dostal na východné Slovensko do Podolínca a v tom čase bol hospitalizovaný v nemocnici v Prešove, kde sa podrobil operačnému zákroku. Ešte z čias väznenia a krutých výsluchov mal zlomenú čelusť, ktorá sa mu zle zrástla a preto bol potrebný chirurgický zákrok. Na nemocničnom lôžku v Prešove sa stretáva s mladou zdravotnou ošetrovatelkou Máriou Vargovou, ktorá sa o neho príkladne starala. Obaja mladí sa do seba zalúbili, zrejme aj preto, že boli obaja veriaci. Mladá Mária sa mu zdôverila, ako sa chcela stať rehoľnou sestrou a Jiří jej po čase vyrozprával svoj osobný príbeh. Z vojaka „tépaka“ sa tak vyklul veselý a rozvážny chlapec, ktorý sa kedysi angažoval v mládežníckom hnutí na Morave a po púti na Svatom Hostýne pre neho začala krížová cesta vo viacerých väzniciach. Personál nemocnice, ktorí tvorili z veľkej časti veriaci ľudia i samotná Mária mu pomáhali predĺžiť pobyt v nemocnici, aby sa nemusel vrátiť do kasární. Zrejme kvôli svojej milovanej má vo svojich vojenských záznamoch uvedené, že veľkonočnú dovolenku v roku 1957 v trvaní troch dní strávil v Prešove.⁹⁶ Takto si vďaka zlomenej čelusti našiel svoju budúcu manželku, s ktorou sa po skončení vojenčiny oženil⁹⁷ a natrvalo sa presťahoval na východné Slovensko do Prešova.

⁹⁵ Vojenský archív-centrálna registratúra, Trnava: Osobný spis Jiří Kostruch – 1930: Evidenční list brance.

⁹⁶ Vojenský archív-centrálna registratúra, Trnava: Osobný spis Jiří Kostruch – 1930: Evidenční záznam o službě.

⁹⁷ KRAJŇÁK, P. Dr.: *Pravda zvíťazí*. In: Prešovský večerník, 19.1.2006 /štvrtok/, roč. XVII., č. 3876, s. 4-5.

7.

SÚDNA

REHABILITÁCIA

Demokratizačný proces v Československu v roku 1968 vykresal iskru nádeje pre stovky politických väzňov, ktorí sa začali domáhať súdnej rehabilitácie a minimálne morálneho zadosťučinenia krívd, ktoré boli na nich spáchané. S nádejou vzhľadali k osobe Alexandra Dubčeka a jeho reformným krokom, ktoré sa do dejín zapísali ako Pražská jar. Inak to nebolo ani v prípade Juraja Kostrucha, ktorý mal ku komunizmu negatívny postoj, no vkladal nádej do „socializmu s ľudskou tvárou.“

Dňa 1. augusta 1968 nadobudol účinnosť Zákon č. 82/1968 o súdnej rehabilitácii, ktorý Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky prijalo 25. júna 1968. V jeho úvode sa konštatovalo: „Odčinenie krívd, ku ktorým v minulosti došlo porušovaním zákonnosti na úseku trestného súdництва, je základným predpokladom pre obnovenie všeobecnej a plnej dôvery v socialistickú zákonnosť a spravodlivosť. Najmä je potrebné, aby boli urýchlene plne rehabilitovaní občania, ktorí boli odsúdení a potrestaní ako škodcovia socializmu, hoci sa na záujmoch socialistickej spoločnosti trestnou činnosťou neprevinili. Nemožno však odstraňovať akty revolučnej zákonnosti, osla-

V-2002

1970

HS-Stb, SE odbor
2.oddělení

V Praze dne 25.dubna 1967

Vyhodnocení arch.sv.V-2002 Ostrava.

"ROLINC Stanislav a spol." - akce "REK", "VĚRNOST" a
"BEČVÁŘI z rokle".

V dubnu 1949 bylo podáno KV-Stb Olomouc, trestní
oznámení státní prokuratury v Brně, na obchodního příručí-
ho Stanislava ROLINCE, nar.12.10.1923 v Malhoticích, bytem
tamtéž, dělníka Jiřího KOSTRUCHA, nar.19.2.1930 v Drahotu-
ších, dělníka Jana KOSTRUCHA, nar.23.11.1928 v Drahotuších,
oba bytem tamtéž, faráře řím.kat.církve Františka PEVNÉHO,
nar.16.2.1921 ve Štěpánově, dělníka Františka VRÁNU, nar.
15.2.1924 v Klokočí, bytem tamtéž, dělníka Bohumila VAVŘÍKA,
nar.6.2.1926 v Hodolanech, bytem Drahotušice a dalších 30
osob, pro trestné činy podle zákona 231/48 Sb.

Jedná se o tři samostané, navzájem spolupracující
protistátní skupiny, založené v září 1948. Ilegální skupinu

Sumarizácia – obsah spisu troch súdnych prípadov uložených v ABS v Prahe.

"REK" založili studenti Mojmír STAŠA a Ladislav ČERNOCKÝ, jejímž úkolem bylo rozšiřování protistátních letáků a shromáždění zbraní. Skupinu "Bečváři z rokle" založil Jiří KOSTRUCH, která se zabývala rovněž rozmnožováním a rozšiřováním nepřátelsky zaměřených tiskovin, získáváním zbraní a vojenského výcviku. Skupinu "VĚRNO-T" vedl Stanislav ROLINC, organizačně byla vedena v tzv. trojkách, jejíž členové měli být připraveni pro případ aktivní pomoci při politickém zvratu v ČSR. V těchto protistátních letácích s názvy "Hlas umlčených", "Dělníci a dělnice", které sami koncipovali a rozmnožili v počtu několika set kusů, stvali proti našemu zřízení. Jiří KOSTRUCH, kaplan František ADAMEC, měli v úmyslu odejít ilegálně do zahraničí a po vyškolení rozvědkou USA, vrátit se do ČSR jako záškodníci. Sledovali činnost funkcionářů KSČ, které měli v plánu odstranit.

Z příkazu KV-Stb Olomouc byli v únoru až červnu 1949 členové těchto ileg. skupiny zatčeni. Po zadokumentování tr.činnosti byli předáni k soudnímu postihu.

Rozsudky státního soudu v Brně z roku 1949 čj.Or IIb 329/49, opravným rozsudkem NS v Praze ze dne 16.11.1950 čj. To 314/50 byli odsouzeni pro trestný čin vlastizrady: Stanislav ROLINC na 18 roků, Jiří KOSTRUCH na 15 roků, František PEVNÝ na 14 roků, Marie BAGAROVÁ na 11 roků, Jan KOSTRUCH, František VRÁNA, Bohumil VAVŘÍK a Marie MACHÁLKOVÁ na 10 roků, dalších 17 osob od 6 měsíců do 10 roků odnětí svobody. 8 osob bylo zproštěno obžaloby, u 2 osob trestní řízení zastaveno a 1 osoba vyloučena. Erne Linde MIKOVÁ a Jan RÁČEK uprchli do zahraničí.

Z 25 odsouzených bylo 11 dělníků, 6 studentů, 4 úředníci, 2 faráři řím.kat., 1 živnostník a 1 obch.příručí. Politicky byli organizováni 15 ve straně lidové, 3 nár.soc., 3 bezpartijní a u 4 osob politická příslušnost neuvedena.

Hodnocení bylo čerpáno z trestního oznámení, soudního rozsudku a telefonickým dotazem na SNZ. U 11 osob byla provedena lustrace v OE.

bovať či dokonca popierať socialistický právny poriadok. Rehabilitácia sa nemôže týkať nepriateľov socialistickej výstavby, ktorí trestnými činmi proti republike alebo inou trestnou činnosťou porušili platné zákony a boli podľa nich právom potrestaní. Aby bol pre urýchlenú rehabilitáciu na podklade týchto zásad daný vyhovujúci právny podklad, uznieslo sa Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky na tomto zákone (...).“⁹⁸

V publikácii «Nádej zomiera posledná» spomína Alexander Dubček (1921-1992) na právne riešenie krívd a vysporiadanie sa s minulosťou takto: „Postup rehabilitácií mi vždy ležal na srdci a snažil som sa ho čo najviac urýchľovať. V polovici mája bola úplne rehabilitovaná skupina vysokých dôstojníkov česko-slovenskej armády, ktorí boli postihnutí v čistkách na základe sfaľovaných dôkazov v roku 1949. Najznámejšími z týchto mužov boli generál Kutlvašr, predvojnový dôstojník, ktorý bol v máji 1945 vojenským veliteľom pražského povstania, a Heliodor Píka. Pred koncom mája vláda podpísala návrh zákona o súdnych rehabilitáciách a čoskoro potom zákon schválil parlament. Na konci júna boli úplne rehabilitovaní bojovníci z odboja, ktorých odstránili z ozbrojených síl začiatkom päťdesiatych rokov. Súčasne boli rehabilitovaní niekoľkí spisovatelia a novinári, ktorí boli obeťami tých istých represíí. Bol medzi nimi i syn dobre známeho maliara Alfonsa Muchu, Jiří. Na konci júla Najvyšší súd posmrtno anuloval dva hanebné tresty smrti z éry po roku 1948. Jednou z nevinných obetí bola Dr. Milada Horáková, poslankyňa Národného zhromaždenia za národnosocialistickú stranu, ktorá bola falošne obvinená z velezrady. Bola jedinou ženou, ktorá kedy bola v Československu popravená z politických dôvodov. Druhou obeťou bol Závaš Kalandra, ľavicový spisovateľ a literárny kritik. Takisto členovia národného hokejového mužstva, ktorých falošne obžalovali z velezrady v roku 1950 a väznili niekoľko rokov, boli úplne rehabilitovaní v júni 1968. Viaceré rehabilitácie sa uskutočnili po straníckych linkách v júli a dva dni pred sovietskou inváziou (19. augusta) vytvoril Josef Pavel, minister vnútra, adminis-

⁹⁸ Zákon 82 z 25. júna 1968 o súdnej rehabilitácii [online]. Dostupné na internete: < <https://www.slovlex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1968/82/19680801.html> > [cit. 2022-04-30].

*tratívny rámec pre všeobecné súdne rehabilitácie všetkých nevinných obetí stalinistických represíí. V tomto úsilí sme pokračovali ešte aj po sovietskej okupácii a bolo zastavené až Husákovým režimom v apríli 1969. (...).*⁹⁹

Rehabilitácia účastníkov procesu «Jiří Kostruch a spol.» bola podobne ako v stovkách ďalších prípadov, prirodzeným vyústením politických zmien a dotýkala sa každého, kto podal návrh na „*provedení přezkumného řízení*“ podľa rehabilitačného zákona č. 82/1968 o súdnej rehabilitácii. Kým sa spustil mimoriadne náročný proces rehabilitácií, vpadli na územie ČSSR dňa 21. augusta 1968 okupačné vojská Varšavskej zmluvy a snahy o vysporiadanie sa s minulosťou sa o pár týždňov zastavili. Politická nestabilita vplývala aj na prostredie zákonodárstva i súdnej moci. Parlament sa k téme rehabilitácií vrátil v roku 1970, kedy už prebiehala tvrdá normalizácia. Federálne zhromaždenie Československej socialistickej republiky prijalo 8. júla 1970 zákon č. 70/1970 Zb., ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 82/1968.¹⁰⁰ Tento právny predpis bol v platnosti plných dvadsať rokov a to až do prijatia nového rehabilitačného zákona v r. 1990.

Zo zachovaných dokumentov sa dozvedáme, že J. Kostruch podal na Krajskom súde v Ostrave žiadosť o súdnu rehabilitáciu na základe zákona č. 82/1968 Zb., pričom jeho žiadosť posudzoval a prieskumné konanie vykonal Krajský súd v Ostrave. Prebiehajúca normalizácia zmarila nádeje na nezávislé posúdenie jeho prípadu. Svoj návrh na vykonanie prieskumného konania preto vzal späť, čo uznesením potvrdil Krajský súd v Ostrave 12. júla 1972. V uznesení súdu sa „*sucho*“ konštatuje: „*Zpětvzetí návrhu na provedení přezkumného řízení podle zákona č. 82/68 Sb. navrhovatelem Jiřím Kostruchem bere předseda senátu krajského soudu na vědomí (§250/4 tr.ř.)*.“ V odôvodnení sa uvádza: „*Navrhovatel Jiří Kostruch vzal svůj návrh na provedení přezkumného řízení podle rehabilitačného zákona zpět, a to písemným*

⁹⁹ DUBČEK, A.: *Nádej zomiera posledná*. Bratislava: Nová práca, 1998, s. 164.

¹⁰⁰ Zákon 70 z 8. júla 1970 o súdnej rehabilitácii [online]. Dostupné na internete: < <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1970/70/19700717.html> > [cit. 2022-04-30]

3 tr 16/69

U s n e s e n í .

Předseda senátu krajského soudu v Ostravě rozhodl ve věci přezkumného řízení podle oddílu druhého zákona č. 82/68 Sb. o soudní rehabilitaci chledně návrhu Jiřího Kostrucha, nar. 19.2.1930, bytem Prešov, ul. Marka Čulena č. 34, odsouzeného rozsudkem bývalého Státního soudu oddělení v Brně ze dne 29.6.1949 č.j. Or IIb 328/49 - 22/31 v spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 18.10.1950, č.j. To 315/50 - 62/69, t a k t o :

Zpětvzetí návrhu na provedení přezkumného řízení podle zákona č. 82/68 Sb. navrhovatelem Jiřím Kostruchem bere předseda senátu krajského soudu na vědomí (§ 250/4 tr.ř.).

Navrhovatel Jiří Kostruch není povinen hradit náklady řízení (§ 20/2 zákona č. 82/68 Sb. ve znění zákona č. 70/70 Sb.).

O d ů v o d ň ě n í :

Navrhovatel Jiří Kostruch vzal svůj návrh na provedení přezkumného řízení podle rehabilitačního zákona zpět, a to písemným prohlášením do protokolu ze dne 12.7.1972 před podepsaným soudem.

Předseda senátu krajského soudu nezjistiv nějakých překážek, vzal zpětvzetí návrhu na vědomí.

Vzhledem k tomu, že v této věci jsou doavadní náklady řízení nepatrné a zanedbatelné bylo rozhodnuto, že navrhovatel není povinen hradit náklady řízení o svém návrhu.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení není stížnost přípustná.

Krajský soud v Ostravě
- dne 12.7.1972 -

Za správnost vyhotovení:

Předseda senátu:
dr. Miloslav Tušla, v.r.

Uznesenie o spätvzatí návrhu na prieskumné konanie vo veci súdnej rehabilitácie,
12.7.1972 (ABS Praha).

prihlášením do protokolu ze dne 12.7.1972 před podepsaným soudem.“ Predsedom senátu bol Dr. Miloslav Tušla.¹⁰¹

O súdnu rehabilitáciu žiadali aj ďalší členovia odsúdení v prípade «Jiří Kostruch a spol.», avšak rovnako svoj návrh stiahli. Urobil tak Jiřího brat Ján Kostruch, ich bratranec František Vrána, kňaz František Pevný, a tiež Bohumil Vavřík a Karel Thiel. Všetky zachované uznesenia o „*zpětvzetí návrhu na provedení přezkumného řízení*“ jednotlivých navrhovateľov sú datované 12. 7. 1972, čo znamená, že celý prípad posudzoval krajský súd v Brne v jeden deň.¹⁰²

Iný postoj k súdnej rehabilitácii mal kňaz František Adamec (1922-2011), ktorý bol 29. júna 1949 v procese «Jiří Kostruch a spol.» odsúdený na 4 roky a 10 mesiacov, následne po odvolaní mu bol trest predĺžený na desať rokov. Iba vďaka prezidentskej amnestii v r. 1956 bol z väzenia prepustený skôr. Dňa 12. júla 1972 trval na prejednaní svojho návrhu na preskúmanie rozsudku bývalého štátneho súdu odd. v Brne sp. zn. Or Iİb 328/49 a za krivdu považoval rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 18.10.1950 čj. To 315/50-62/69 ktorým mu bol trest zvýšený. Verejné zasadnutie k jeho prípadu sa konalo na Krajskom súde v Ostrave nasledujúci rok t.j. 18. mája 1973 pod vedením predsedu senátu JUDr. Miloslava Tušlu a pod dozorom prokurátora JUDr. Josefa Jakeša.¹⁰³ Svedkom prítomným na pojednávaní bol aj samotný Jiří Kostruch. K prípadu svojho bývalého kňaza vypovedal nasledovne:

„Obviněného Františka Adamce znám neboť tento byl kaplanem na římsko-katolické faře u nás v Drahotuších, chodil jsem do kostela, tak ho znám z jeho kněžské činnosti. Jinak jsem s Františkem Adamcem přišel do styku pouze jednou při jeho návštěvě v Drahotuších, když už tam nepůsobil, poněvadž byl z Drahotuš přeložen jinam, ale někdy do Drahotuš přijížděl.

Jáj sem tehdy šel vyprovodit na nádraží Fr. Adamce, šel jsem s ním sám, ale kolem nás, za námi nebo před námi v tomto hloučku nešla

¹⁰¹ ABS Praha - vyšetřovací svazok č. V-2002 Ostrava: OV rehabilitační řízení.

¹⁰² ABS Praha - vyšetřovací svazok č. V-2002 Ostrava: OV rehabilitační řízení.

¹⁰³ ABS Praha - vyšetřovací svazok č. V-2002 Ostrava: OV rehabilitační řízení - Protokol o veřejném zasedání zo dňa 18.5.1973- Trestní věc proti Františku Adamcovi.

Bratislava 03. decembra 2008

Číslo spisu: DR/2006/00957

ROZHODNUTIE

Komisia Ústavu pamäti národa (ďalej ÚPN) pre posudzovanie žiadostí o priznanie postavenia účastníka protikomunistického odboja podľa Zákona č. 219/2006 Z. z. o protikomunistickom odboji preskúmala žiadosť

meno a priezvisko: Jiří Kostruch
narodený/á: 19. 02. 1930
bytom: Matice Slovenskej 5, 080 01 Prešov

o priznanie postavenia účastníka protikomunistického odboja a podľa § 11 ods. 1 zákona žiadosti menovaného

vyhovuje a priznáva

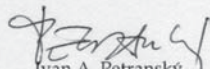
Jiřímu Kostruchovi (nar. 19. 02. 1930) postavenie účastníka protikomunistického odboja podľa § 6 ods. 1 zákona č. 219/2006 Z. z. Nárok na priznanie bol preskúmaný na základe predloženej žiadosti zo dňa 21. 09. 2006, priložených dokumentov a dokumentov Archívu Ústavu pamäti národa.

Odôvodnenie

Z priložených dokumentov vyplýva, že Jiří Kostruch (nar. 19. 02. 1930) bol štátnym súdom v Prahe - oddelenie Brno dňa 29. 06. 1949, sp. zn. Or II b 328/49 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu v Prahe zo dňa 18. 10. 1950, sp. zn. To 315/50 uznaný vinným z trestného činu velezrady podľa § 1 ods. 1, 2 zákona č. 231/48 Zb. a trestného činu ohrozenia obrany republiky podľa § 8 zákona č. 231/48 Zb. a odsúdený na nepodmienečný trest vo výške 15 rokov, peňažnú pokutu 20.000 Kčs, prepadnutie celého majetku a stratu ČPO na dobu 10 rokov.

Toto rozhodnutie bolo v plnom rozsahu zrušené rozhodnutím Krajského súdu v Ostrave zo dňa 06. 09. 1990, sp. zn. 2 Rt 32/90-26.

Menovanému vydá ÚPN podľa § 11 ods. 3 uvedeného zákona preukaz účastníka protikomunistického odboja s číslom 00140.

Ivan A. Petranský
predseda Správnej rady
Ústavu pamäti národa

Rozhodnutie ÚPN o priznaní postavenia účastníka protikomunistického obdobia.

Miková a Bagiňská, to vím určitě, jinak šel tehdy s námi buď Vavřík nebo Vrána, to si už nevzpomínám. Rozhodně tehdy s námi nešel na nádraží můj bratr Jan, to rozhodně nešel. Já jsem šel vyprovodit Fr. Adamce jen proto, že byl u nás knězem, tedy pouze z tohto důvodu; jáj sem mu dříve ministroval. Fr. Adamec mně zřejmě také znal. Naše rozmluva resp. moje rozmluva s Fr. Adamcem mohla trvat nejdéle půl hodiny, to jest po dobu chůze od římsko-katolického kostela na nádraží. Mluvili jsme spolu o leccčems, z politických řečí se mluvilo jenom o tom, že jsem se svědčil Fr. Adamcovi s úmyslem odejíti ilegálně za hranice republiky. Fr. Adamec se mně neptal, proč tak chci učiniti a ihned začal mně můj úmysl vymlouvat, co prý bych za hranicemi dělal, že jsem mladý, že mám tady rodiče a že nejsem politicky vyspělý. Dále jsem Adamcovi vyprávěl, že mám v úmyslu rozšiřovat letáky, totiž hlavně ve formě letáků rozšiřovat pastýřské listy čs. biskupů. Tyto pastýřské listy jsem měl od Stanislava Rolince, žádné jiné letáky jsem rozmnožovat nechtěl. Fr. Adamec mně na to řekl, že je to zakázané, co z toho budu mít a nedoporučoval mně takovou činnost. Tím veškerá naše politická debata skončila, došli jsme při tom už na nádraží, tam jsem se s Fr. Adamcem rozloučil a od této doby jsem ho už neviděl, až pak u soudu po našem zatčení.

Já sem nevěděl předem, že Fr. Adamec přijede na faru do Drahotuš, tehdy na podzim roku 1948; jáj sem čistou náhodou cestou v Drahotuších, když jsem obstarával nákup potkal Fr. Adamce a on mně právě řekl, že odjíždí z Drahotuš; tehdy byl Fr. Adamec sám. Ti druzí se k nám přidali někde na náměstí. Dodávám, ještě, že při zmíněném rozhovoru cestou na nádraží nedal jsem Fr. Adamcovi žádný leták a vůbec jsme o letácích jinak, než jsem shora uvedl, nehovořili. To co jsem dnes vypověděl, je podle mého názoru správné a pravdivé, tak si tyto události pamatuji, i když je to už dávno.“¹⁰⁴

Veľavravné svedectvo o metódach vyšetrovania podal v záverečnej časti výsluchu: „Pokud se týče mých výpovědí v pův. řízení, tak k tomu uvádím, že před orgány státní bezpečnosti jsem musel vypovídat, tak

¹⁰⁴ ABS Praha – vyšetřovací svazok č. V-2002, Ostrava: Rehabilitační řízení. Protokol z veřejného zasednutí s Františkem Adamcem zo dňa 18. mája 1973.

jak si přáli, poněvadž jsem byl k tomu donucován, ale když jsem byl pak vyslýchán u soudu, tak tam jsem už vypovídal svobodně a jsem přesvědčen, že jsem mluvil jak dnes, ovšem na obsah výpovědí si už nepamatuji.“ Následne mu bola prečítaná jeho výpoveď z 22.2.1949 a zároveň aj výpoveď z 30.3.1949. Treba mať na pamäti, že od uvádzaných udalostí ubehlo dvadsaťštyri rokov a teda isté váhanie, resp. opravy výpovedí sú pochopiteľné. „*První výpověď před soudem Fr. Šamánkem, ta se mně zdá být správná, ovšem druhá moje výpověď jak je protokolována soudkyní dr. Dohnálkovou správná není, jmenovitě není správná ani moje zmínka o Adamcovi; já jsem tak vypovídal jen ze strachu, že když změním výpověď proti výpovědi u Stb, tak že budu znovu předán k vyšetřování na Stb.*“¹⁰⁵

Juraj Kostruch uviedol veľmi dôležitú skutočnosť ako reakciu na vyšetrovací zväzok V-archív 2002 str. 88 až 108 a potvrdil kruté zaobchádzanie pri vyšetrovaní Štátnou bezpečnosťou. „*Podpisy na těchto protokolech jsou mé pravé, obsah těchto protokolů v podstatě správný není resp. já jsem se tak nezodpovídal, byl jsem však nucen protokol v tomto znění podepsat, poněvadž jsem se bál dalších výsledků a opětného bití; něco ovšem v těchto protokolech správné je, ty věci, které jsem vypovídal ve vztahu k obv. Fr. Adamcovi pravdivé nejsou, pravda je to, co jsem vypovídal dnes.*“¹⁰⁶ Je to pochopiteľné, pretože vyšetrovanie mladého Jirku bolo, ako sám neskôr uviedol v rozhovore pre Prešovský večerník, veľmi kruté - mal vybité zuby, zlomenú čelusť, polámané rebrá, na ruke mu vypaľovali cigarety.¹⁰⁷

František Adamec veril, že pri verejnom zasadnutí a prerokovaní návrhu na provedení „*přezkumného řízení*“ bude jeho vec podrobne vysvetlená a súd dospeje k prehodnoteniu jeho rozsudku z roku 1949. Nestalo sa a jeho návrh bol ako nedôvodný zamietnutý. Pojednávanie, ktoré začalo ráno o 8:15, ukončil predseda senátu dr. Miloslav Tušla v popoludňajších hodinách o 13:30 hod.. Určite kňaz Adamec

¹⁰⁵ ABS Praha – vyšetrovací zväzok č. V-2002, Ostrava: Rehabilitační řízení. Protokol z verejného zasadnutia s Františkom Adamcom zo dňa 18. mája 1973.

¹⁰⁶ ABS Praha – vyšetrovací zväzok č. V-2002, Ostrava: Rehabilitační řízení. Protokol z verejného zasadnutia s Františkom Adamcom zo dňa 18. mája 1973.

¹⁰⁷ KRAJNÍK, P. Dr.: *Pravda zvíťazí!* In: Prešovský večerník, štvrtok, 19.1. 2006, roč. XVII., č. 3876, s. 4-5.

odchádzal sklamaný, ale vzhľadom na dobu to bolo pochopiteľné. Proti režimu ako kňaz a bývalý politický väzeň bojoval až do roku 1989, preto mu bol počas kňazskej služby opakovane vzatý štátny súhlas.¹⁰⁸

Súdnu rehabilitáciu sa pre všetkých zúčastnených podarilo v plnom rozsahu dosiahnuť až po udalostiach tzv. Nežnej revolúcie, ktorá sa odohrala v roku 1989. Uznesením Krajského súdu v Ostrave 2 RT 32/90-26 zo dňa 6. septembra 1990 bol Jiří Kostruch na neverejnom zasadnutí súdne rehabilitovaný a boli zrušené všetky jeho obvinenia t.j. rozsudok bývalého štátneho súdu v Prahe – oddelenie Brno zo dňa 29. júna 1949 sp. zn. Cr IIb 328/49, v spojení s rozsudkom bývalého Najvyššieho súdu v Prahe zo dňa 18. 10. 1950, sp. zn. To 315/50. S úľavou si tak mohol v uznesení prečítať: *„Podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zák. č. 119/90 Sb. prohlašuje se za zrušený rozsudek bývalého státního soudu v Praze – oddělení v Brně ze dne 29.6.1949 (...) Současně se prohlašují za zrušená všechna další rozhodnutí ohledně odsouzeného Jiřího Kostrucha, která na zrušený rozsudek obsahově navazovala. Všechna rozhodnutí se zrušují k datu, kdy byla vydána. (...)”*¹⁰⁹

Po vyše štyridsiatic rokoch sa tak uzavrel kruh utrpenia stovák politických väzňov, ktorí sa dožili slobody a spoločenských zmien v Československu.

¹⁰⁸ VLČEK, Vojtěch: *Kříž jsem hlásal, kříž jsem snášel*. Karmelit. nakladatelství, Kostelní Vydří 2006, s. 10–30.

¹⁰⁹ Uznesení Krajského soudu v Ostravě 2 Rt 32/90-26 zo dňa 6.9.1990 – v arhíve rodiny Kostruchovej.

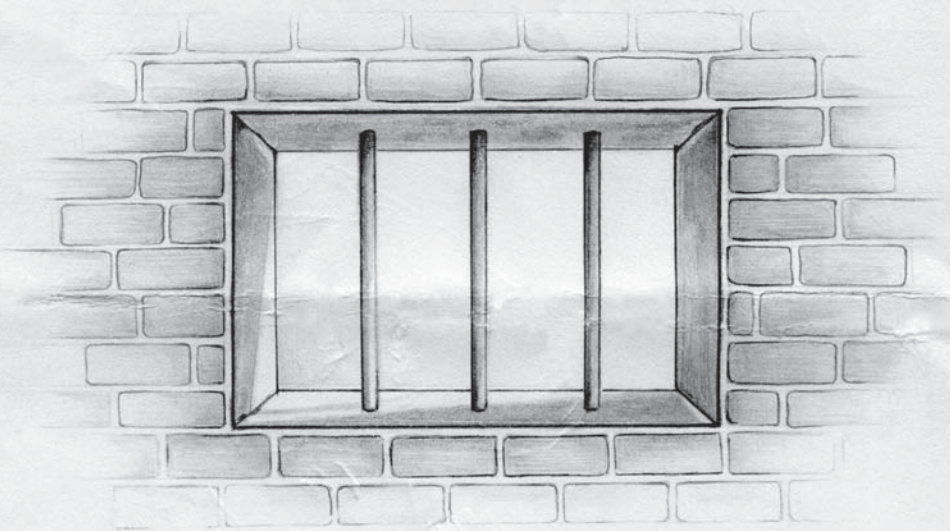
8. PRÍLOHY

JURAJ KOSTRUCH - SPOMIENKY NA VÄZENIE

Šesť a pol roka strávených v komunistických táboroch na
Jáchymovsku (osobné svedectvo)

Po 2. svetovej vojne v roku 1945 nastala nová epocha politických dejín, ktorá trvala len 3 roky. V roku 1948 prišiel prevrat a začal sa, v tú dobu tvrdý a neúprosný, Gottwaldovský režim. Vytvárali sa rôzne ilegálne skupiny, ktoré sa stavali proti tomuto teroru a násiliu. Na druhej strane sa začal vytvárať mocný politický zbor rôznych odvetví, medzi ktoré patrili aj útvary ŠtB. Úlohou týchto útvarov bola politická bezpečnosť štátu.

Začínalo kruté obdobie zatýkania, vyšetrovania, ktoré nemalo v našich dejinách obdoby. Vyšetrovacie skupiny ŠtB sa snažili používať čo najdrastickejšie metódy vyšetrovania. Tento spôsob vyšetro-

vania som pocítil aj na vlastnej koži, taktiež môj brat a ďalší priatelia, pretože sme sa postavili na odpor proti tomuto režimu a vstúpili sme do ilegálnej skupiny. Túto našu skupinu záhadným spôsobom odhalili ŠtB-áci.

V deň môjho zatknutia 11.02.1949 pri výsluchu v Olomouci som zažil ich drastické metódy vyšetrovania. Mal som vybité zuby, zlomenú čelustnú kosť, zlomené rebrá. Dodnes mám jazvy na ľavej ruke, ktoré ostali po vypalovaní cigaretami. Používali aj ďalšie drastické metódy ako pichanie špendlíkov pod nechty, medzi prsty dávali oceľové kolíčky a potom celú ruku postupne sťahovali špeciálnymi svorkami. Používali aj obušky, elektrické šoky a rôzne uspávacie injekcie. Na ženách, ktoré boli vo vyšetrovacej väzbe páchali rôzne násilia a vypalovali im prsné bradavky.

Vo vyšetrovacej väzbe som bol 4 mesiace. V júni 1949 som bol odsúdený na 15 rokov nepodmienečne za vlastizradu a špionáž. Pre nich to bol zločin, ktorý ohrozoval obranu republiky. Po súdnom procese

v noci nás spútaných odviezli do zberného tábora „Vykmánov“. Tam som vykonával rôzne práce. Asi po 14-tich dňoch nás opäť spútaných previezli na Jáchymovsko do tábora „Mariánska“. Pracovali sme v bani „Eva“, kde nás poviazaných povrazmi vozili v zime i v lete na otvorených autách.

V bani sme robili za veľmi ťažkých podmienok. Bol som zaradený priamo do ťažby, kde sa dobývala ruda. Tam som sa stretol s mojím bratom, ktorý bol odsúdený na 10 rokov.

Keď sme prišli na Jáchymovsko, zo začiatku tam boli ako dozorcovia tzv. „modráci“ – väzenská stráž. Veliteľom tábora bol vtedy poručík „Procházka“.

Ja a moji priatelia sme boli medzi prvými politickými väzňami, o čom svedčí aj číslo pridelené pri vstupe na Jáchymovsko, a to osobné číslo 0527. Pod svojim číslom sme sa museli všade hlásiť. Tam sme boli len čísla a nie ľudia. Keď sa postupne tábor zaplňoval väzňami, nastával hlad, ktorý bol niekedy až veľmi neznesiteľný a krutý. Veľmi dobre nám chutili vyhodené šupky zo zemiakov, ak sa nám ušli. Spomínam si, ako sme raz prišli z nočnej zmeny v nedeľu ráno a namiesto odpočinku sme museli chodiť po celom tábore po „štyroch“, t.j. na rukách a nohách a brechať na seba. Jeden zástup išiel cez dvor hore a druhý zástup zasa dole. Bolo to za trest, lebo v tú noc niekto z politických väzňov od hladu zabil veliteľovho psa. Tento trest chodenia a brechania po tábore trval celý deň bez jedla a odpočinku. Zo začiatku to bolo každému smiešne, ale keď už to trvalo dlhé hodiny, tak veľa väzňov odpadávalo od únavy a hladu. Potom namiesto jedla a odpočinku bol znovu nástup na nočnú smenu. Pri tejto ťažkej robote v bani musel byť 100%-ný výkon, lebo ináč by boli ďalšie tresty a polovičná dávka jedla bez mäsa, ktorého bolo i tak málo.

Často sa stávalo, že po nočnej smene sme museli chodiť na rôzne vymyslené práce, ktoré veliteľ sám vymýšľal, len aby sme nemali čas na odpočinok. Najhoršie boli odpoľudňajúce smeny, pretože do obeda sme boli na brigádach v kasárňach pre dozorcov, kde nás úmyselne zdržiavali, aby sme nestihli ísť na obed a po príchode do tábora sme

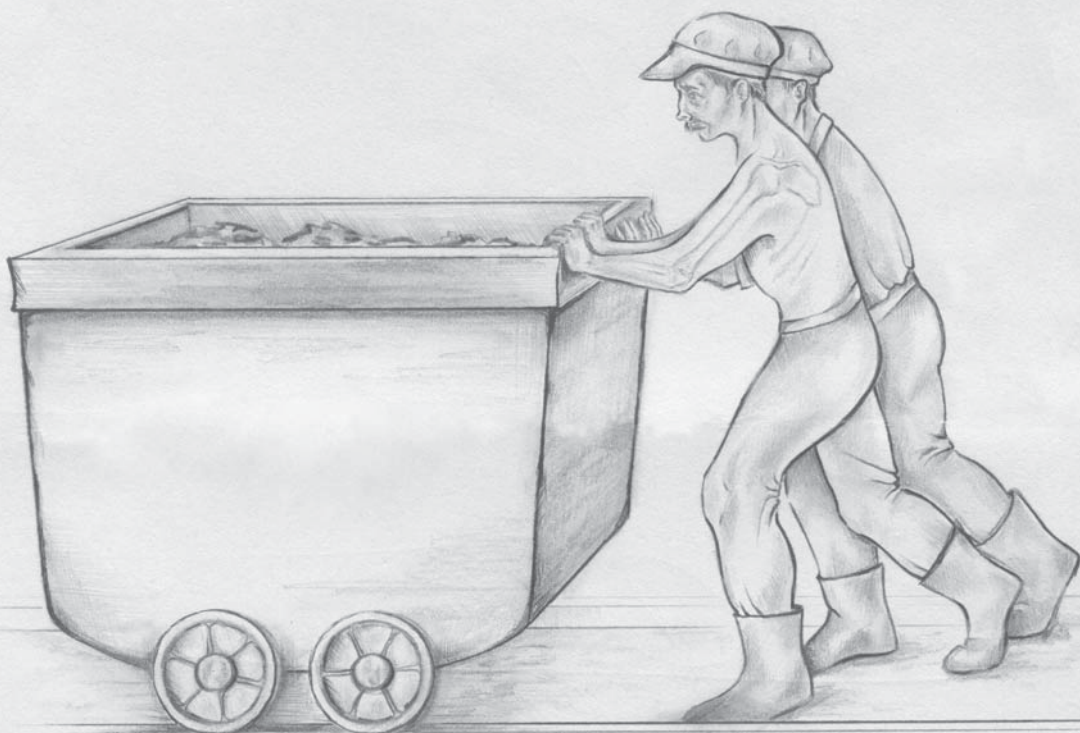

bez jedla nastupovali na odpoľudňajšie smeny. Sviatky a nedele boli vždy najhoršie, pretože sme nemali ani trochu voľného času. Keď sa niekomu podarilo utiecť, tak nás nahnali medzi ostnaté drôty a tam, v tuhej zime a o hlade, sme museli stáť s rukami nad hlavou dlhé hodiny. Niektorí väzni odpadávali od únavy.

Ako „kápo“ v tomto tábore bol povestný „Bárta“, ktorý veľmi bil politických väzňov za každý táborový priestupok v tzv. „korekcii“. Bol to zvlášť oplotený a izolovaný drevený barák, kde izolovali jednotlivých väzňov.

Na Jáchymovsku som bol až do roku 1951. Potom všetkých, ktorí sme boli odsúdení na viac ako 10 rokov, odviezli 15-imi autobusmi do Příbrami, kde sa práve otvárali nové uránové bane. Tábor sa volal „Vojna Příbram“. Dozvedeli sme sa, že pôvodne nás mali odviezť do Ruska na postupnú likvidáciu. V tábore v Příbrami nás privítal veliteľ s prokurátorom, ktorý nám hneď povedal, že sme sami zločinci (tak nás v tú dobu nazývali) a že podľa toho bude s nami jednať. Ďalej prehlásil, aby si nemysleli, že sme prišli do tábora na rekreáciu, ale že sme tu prišli „chcípnuť“. Veliteľ tábora bol poručík „Vojík“, ktorý sa vyžíval v sadizme voči nám.

Hneď po ubytovaní na baráky bol nástup a rozdeľovanie do práce. Ja som bol priradený ako zámočník do dielne, kde robili aj civilní zamestnanci. Mali s nami zákaz rozprávať, pretože im nahovorili, že sme najväčší zločinci. Ale časom sme sa lepšie spoznali a vysvetlili si, čo sme zač. Prostredníctvom týchto zamestnancov sme cez listy tajne nadväzovali kontakty s rodinami. Z trestu som bol neskôr preložený do bane na dobývanie rudy a to na najhoršie pracovisko, kde hrozil zával bane. Začalo ďalšie kruté peklo, keď po táborovom priestupku som bol preložený na novú šachtu „Kamená“. Na túto šachtu sme museli v lete i v zime dochádzať asi ½ hodiny pešo v koridore, ktorý bol z oboch strán oplotený ostnatými drôtmami a osvetlený. Po oboch stranách koridoru chodili, ako doprovod, strážcovia so psami a samopalmi. Tento systém doprovodu sme museli denne prežívať a čakať, kedy a ktorý z týchto komunistických „ochrancov“ na nás vystrelí.

Raz, keď sme išli zo smeny do tábora, jeden zo strážcov strhol jednému väzňovi z hlavy čiapku, hodil ju do drôtov a prikázal mu, aby si išiel pre ňu. Keď vystúpil z radu, dostal zo zadu salvu zo samopalu a padol. Všetko to bolo na príkaz tyrana, veliteľa tábora, poručíka Vojíka. Domov napísali, že bol zastrelený na úteku.

Teraz niečo o živote v tábore „Vojna“. Keď sme odchádzali a prichádzali zo smeny, tak náhodne si vybrali asi 10 väzňov a robili u nich osobnú prehliadku, či niečo nepašujú do tábora.

Namiesto odpočinku sme často chodievali pred tábor, kde sme museli kopať „bunker“ v zemi o rozmeroch 3x2 m a výške 2 m. Bola to tzv. sprísnená korekcia. Ak sa niekto previnil proti táborovému poriadku, bol o hlade a v spodnom prádle za trest izolovaný v tomto bunkri, kde boli len dve drevené pričné a vedro na potrebu. Na dverách bolo len malé zamrežované okienko pre vzduch. V čase silného dažďa a búrky sa tam liala voda.

V tábore sa začala doba nenávratného života. Veliteľ Vojík sa najviac vyžíval v tom, že sme museli v zime vstávať i v noci a vyhnal nás vyšlapávať chodník medzi drôtmi, aby strážcovia tábora nemuseli chodiť v snehu, ktorého bolo neúrekom.

Čím viac veliteľ používal svoje drastické metódy, tým viac sa upevňovalo priateľstvo a pomoc jeden druhému. Mali sme medzi sebou aj kňaza, ktorý bol odsúdený na 12 rokov. Keď bolo voľno, slúžil nám svätú omšu. Potrebné veci sme prepašovali od civilných zamestnancov. Vždy jeden väzeň dával pozor, aby nás neobjavil niektorý zo strážcov. Vedeli sme, čo by nás čakalo, keby nás objavili.

Spoznal som sa a skamarátil s rodinami z Moravy a Čiech. V tomto tábore som bol 4 roky. Chystali sme útek, ktorý sa nám nepodaril. Podkopávali sme sa na 2 m do zeme a vyhrabávali chodbu pod osvetleným ostreľovaným pásmom a ostnatými drôtmi, ktoré boli nabité elektrickým prúdom. Plazili sme sa po bruchu a v taškách vynášali kamene a hlinu. Keď nás odhalili, museli sme stáť medzi drôtmi s rukami nad hlavou a občas nás striekali vodou. Tam sme stáli dlhé hodiny pre výstrahu ostatným väzňom. Boli sme ôsmi a mysleli si, že to už bude koniec nášho života. Po tomto výstražnom stáťí medzi drôtmi nás dali do bunkra v zemi, kde sme v zime a o hlade boli 2 týždne. Každý druhý deň nám dali trochu čiernej kávy a kúsok chleba. Ďalšie jedlo bolo len 1/3 z toho, čo mali v tábore. Medzitým robili výsluch „modernou“ vyšetrovacou metódou. Obušky dopadali na naše telá.

Po odpykaní tohto trestu, asi po dvoch týždňoch, som bol v putách odvezený na „Pankrác“ na samotku, kde nebola ani stolička, iba posteľ. Tá však bola zamknutá ku stene, odomkli ju až večer o 22:00 hod., kedy som si mohol už ľahnúť. Celé dni som chodil a počítal kroky od dverí po okno. Strava bola mizerná, k tomu len polovičná dávka bez mäsa.

Asi po mesiaci som bol opäť prevezený v putách do Leopoldova, s charakteristickou značkou „NN“ – Návrat Nežiadúci. Povestný Leopoldov bol v rokoch 1950 - 65 pre väzňov známy tým, že bol krutý, kde denne umieralo od hladu, bitia a mučenia veľa väzňov.

Bol som na samotke, kde sme vykonávali rôzne práce – drápali perie, lepili sáčky, lúpali cibuľu a pod.. Najhoršie bolo drápanie peria, pretože pracovná norma bola veľmi vysoká. Ak nebola splnená, nastali trestné sankcie v podobe nedostatku jedla a to len raz za 2 dni polovičná dávka.

Bolo tam veľa väzňov, ktorí to mali ešte horšie. Kde sa len dalo, pomáhali nám niektorí „chodbári“. Chodbári boli väzni, ktorí nemali vysoké tresty a mohli sa voľnejšie pohybovať po chodbách. Tajne nám nosili jedlo.

V celách nebolo žiadne moderné WC, ako majú dnešní väzni, ba ani vodovod tam nebol. Bolo tam len vedro s vodou a umývadlo. Na WC boli len veľké hrnce na potrebu.

Z toho ťažkého väzenia som sa dostal na slobodu 6. júla 1955. V tej dobe komunistický režim dostával novú premenu, mal som znovu súdny proces a výrok súdu znel: „Trest odňatia slobody na 6 a ½ roka“, ktoré som mal už odsedené a tak som bol prepustený na slobodu. V októbri 1955 som musel narukovať na dva roky základnej vojenskej služby k tzv. „PTP“. Robil som na rôznych vojenských stavbách 1 rok. Druhý rok som bol prevelený na Ostravsko do bane „Orlova“ ako baník. Keď sme mali byť pustení do civilu, predĺžili nám vojenskú službu o 2 mesiace. A tak som namiesto októbra prišiel domov 23.12.1957, t.j. deň pred vianočnými sviatkami. Týmto som zhruba opísal svoj mladý život strávený v komunistických väzniciach. Na záver by som chcel vyjadriť jednu myšlienku, a to, aby už nikdy a nikým neboli ohrozované životy a zdravie ľudí neludským a sadistickým vyčíňaním a aby na celom svete i medzi národmi zavládol pokoj a porozumenie. Po 6 a ½ roku väzenia, s podlomeným zdravím a s veľmi tvrdou skúsenosťou a tvrdou školou života, sa stalo mojim krédom: „Pravda zvíťazí“.

Podľa rozprávania otca zapísala dcéra
Ing. Viera Krajňáková rod. Kostruchová (2002).

Publikované v knihe: Rudolf Dobiáš: Triedni nepriatelia I.

Peter Krajňák, Dr.

- Pravda zvíťazí

Juraj Kostruch prežil šesť a pol roka pekla
v československých komunistických táboroch smrti

#

Žijú medzi nami ľudia, ktorí tu na zemi prežili svoje peklo. Po-
nižovanie, strata ľudskej dôstojnosti, neludzské pracovné pod-
mienky, smrť. Taký bol osud tých, ktorí sa v 50. rokoch dostali
do komunistických táborov, ktoré mali byť pre nich trestom pre ich
presvedčenie, iný názor, ako si uzurpoval nastupujúci gottwaldov-
ský totalitný režim. Títo ľudia sa pokúsili zmeniť nemožné – otočiť
koleso politického vývoja, ktoré nám v Československu po prevrate
v roku 1948 určil osud na vyše 40 rokov. A tvrdo za to pykali. ŠtB lik-
vidovala postupne ilegálne skupiny odporu. Pripravený protištátny
puč bol odhalený. Na popraviske skončila Horáková, gen. Pika, gen.
Kutrušašer a ďalší. Nastalo kruté obdobie zatýkania, vyšetrovania,
ktoré nemalo v novodobých dejinách štátu obdoby. Represálie sa do-
týkali tisícov ľudí. Nezákonné súdne procesy, dlhé roky výkonu tres-
tu ich poznačili na celý život, pokiaľ mali to šťastie a prežili. Jedným
z takých bol aj Juraj Kostruch, rodák z Drahotuš na Morave, žijúci od
roku 1958 v Prešove.

Šesť a pol roka strávil v najkrutejších táboroch socialistického Československa, medzi nimi aj na smutne známom Jáchymovsku. Jeho kalvária sa začala, keď nemal ešte ani 18 rokov, do násilného rozpustenia českej telovýchovnej organizácie Orol jej aktívneho člena. Pre väčšinu chlapcov obdobia prvých lások, bezstarostného študentského života, odvážnych plánov do života. Spolu s ostatnými väzňami bol označený ako MUKL – muž určený k likvidácii. Nemal sa nikdy vrátiť domov. Neskôr po preložení do ďalších väzníc s poznámkou v sprievodných dokladoch NN, návrat nežiadúci. Ale prežil. Bol mladý a veľmi chcel žiť. Pomáhala mu aj jeho nezlomná viera v Boha. Ostával hlboko veriacim aj v tých najťažších chvíľach. Cez prizmu tejto viery hodnotí dnes už 75-ročný muž s podlomeným zdravím svoj život. Bez reptania, výčitiek, nároku na reparát svojich postojov, názorov a konania, skromný upracovaný človek.

V rozhovore s ním v príjemnom prostredí jeho bytu na Ulici Matici slovenskej v prítomnosti starostlivej manželky sa odvíjal náš rozhovor, príbeh človeka hodný scenára pre filmové spracovanie či román. Dramatický príbeh svojho života začal zatknutím v roku 1949.

Ľudia ako psy – „V deň môjho zatknutia 11. februára 1949 pri výsluchu v Olomouci som prvýkrát zažil drastické metódy vyšetrovania ŠtB. Mal som vybité zuby, zlomenú čelusť, polámané rebrá. Dodnes mám jazvy na ľavej ruke po vypalovaní cigaretami. Ako som mal možnosť presvedčiť sa, pri výsluchoch podobným spôsobom nešetřili ani ženy. V júni 1949 som bol odsúdený na 15 rokov nepodmienečne za vlastizradu a špionáž. Do tábora Mariánska na Jáchymovsku nás priviezli spútaných a aj do práce v bani Eva nás vozili poviazaných povrazmi. Bol som zaradený priamo do ťažby, kde sa dobývala uránová ruda. Tu som sa stretol s mojím starším bratom Jánom, ktorý bol odsúdený na 10 rokov. Ja a moji priatelia sme boli medzi prvými politickými väzňami, o čom svedčí aj moje osobné číslo 0527 pod ktorým som sa musel hlásiť. Boli sme len čísla a nie ľudia. Do pamäti sa mi navždy vryl veliteľ tábora poručík Procházka. Keď ktorýsi z väzňov zabil od hladu jeho psa, nechal nás ráno po nočnej zmene namiesto odpočinku chodiť až do večera po celom tábore po štyroch

a brechať na seba. Potom nasledoval znovu nástup na zmenu. Zvlášť brutálne sa k väzňom správal istý Bárta, ktorý sa stal povestný bitím väzňov v zvlášť oploštenom drevenom baráku v tzv. korekcii.“

Na Jáchymovsku strávil väzeň Juraj Kostruch 2 roky. Potom všetkých, ktorí boli odsúdení na vyše 10 rokov, odviezli do Příbrami, kde sa práve otvárali nové uránové bane. Tábor sa volal Vojna. Jeho veliteľom bol poručík Vojík, ktorý sa vyžíval v sadistických metódach, aj za tie najmenšie táborové priestupky. Po prechodnom pridelení na pracoviisko, kde boli aj civilní zamestnanci a kde pracoval ako zámočník, bol „väzeň číslo 0527“ opäť zaradený na práce v bani, kde stále hrozil zával. Za trest, že sa pokúsil nadviazať kontakt s rodinou.

Odhalený útek – Ako však pán Kostruch hovorí, ani v týchto neľudských podmienkach sa medzi väzňami nevytratila solidarieta a ľudskosť. Čím boli metódy dozorcov drastickejšie, tým viac sa upevňovalo priateľstvo a pomoc jeden druhému. Spoznal mnohých statočných spoluväzňov a úprimne sa s mnohými spriatelil. Spomína: *„Mali sme medzi sebou aj kňaza, ktorý bol odsúdený na 12 rokov. V čase odpočinku nám slúžil svätú omšu. Vo viere som nachádzal vnútorný pokoj a posilnenie, čo mi pomáhalo prežiť.“*

V příbramských baniach bol pán Kostruch 4 roky. Pripojil sa k skupine ôsmich spoluväzňov, ktorí chystali z tábora útek. Podkopávali sa 2 m do zeme a vyhrabávali chodbu priamo pod osvetleným odstrelovacím pásmom s ostnatými drôťmi nabitými elektrickým prúdom. Skôr ako svoj plán zrealizovali, boli odhalení. Tentokrát boli presvedčení, že ich život sa končí. S rukami nad hlavou stáli v mraze dlhé hodiny na výstrahu ostatným väzňom, pričom ich polievali vodou. Potom nasledovali dva týždne samotky v bunkri vykopanom v zemi. Medzitým krutá bitka a výsluchy. Nasledovala deportácia v putách na Pankrác.

Po mesiaci ho previezli na Slovensko do Leopoldova. Stretol tam veľa kňazov, ku ktorým sa dozorcovia správali horšie ako k najťažším zločincom. Niektorí hovorili o biskupovi Gojdičovi, ktorého v tom čase previezli niekam inam. V tej dobe po smrti Gottwalda a Stalina a po nástupe Chruščova komunistický režim v Československu pre-

chádzal etapou korektúry metód diktatúry vládnutia. Toto obdobie mu zvlášť utkvelo v pamäti. „Mal som znovu súdny proces a výrok súdu znel: Trest odňatia slobody na 6 a pol roka. Tie som už mal odsedené a tak som bol prepustený na slobodu. V októbri 1955 som musel narukovať na 2 roky základnej vojenskej služby k tzv. PTP. Robil som na rôznych vojenských stavbách a druhý rok ma prevelili tiež do Prešova a potom na Ostravsko do bane Orlová ako baníka.“

Bilag väzňa – Po návrate z vojenčiny ešte dlhé roky pociťoval bilag bývalého politického väzňa. Na základe jeho kádrových materiálov sa o neho pravidelne zaujímala ŠtB. Ako sa neskôr dozvedel, bolo to aj po jeho nástupe do práce v Prešove, ktorý sa stal jeho novým domovom a kde si založil rodinu. Vyše 35 rokov odpracoval v prešovskom výrobnom družstve Stavba. Jeho celoživotnou partnerkou sa stala pani Mária, bývalá kandidátka v roku 1950 rozpusteného Rádu Milosrdných sestier sv. Kríža, pôvodom z Fričoviec. Zoznámili sa v nemocnici v Prešove, kde bol hospitalizovaný ako vojak základnej služby, on pacient, ona nemocničná sestra. Jeho pobyt v nemocnici sa týkal operácie po siedmich rokoch zle zrastenej čeluste kosti zlomenej pri výsluchu po jeho zatknutí. S pochopením, úspešne ju vykonal primár doktor Varga. „A tak,“ dodáva pán Kostruch s úsmevom, „jediným pozitívom v opísanom mojom životnom príbehu je to, že som vďaka zlomeným ústam stretol svoju drahú manželku, ktorá mi je po celý život oporou a s ktorou sme vychovali štyri deti.“

Po politických zmenách v našej republike v roku 1989 vykonával funkciu tajomníka Okresného výboru Konfederácie politických väzňov, pokiaľ mu to dovoľoval zdravotný stav. Pomáhal aspoň čiastočne napraviť krivdy, ktoré spáchal na ľuďoch bývalý totalitný režim. Ako zdôraznil na záver nášho rozhovoru, „napriek všetkému, čo som v živote prežil, skúsenostiam, ktoré som v živote získal, ale aj napriek mnohému, čo ešte stále treba naprávať v dnešnej spoločnosti, ostáva mojím krédom to známe Pravda zvíťazí! A nech sa už doba násilia nikdy nevráti.“

Publikované: Prešovský večerník,
štvrtok, 19.1.2006, roč. XVII., č. 3876, s. 4-5.

ZÁVER

Dočítali ste publikáciu o politickom väzňovi Jurajovi Kostruchovi (1930 - 2009), ktorý bol jedným zo stoviek ľudí, ktorí v polovici 20. storočia žili v Československu a vzopreli sa komunistickému režimu a neludskej marxisticko-leninskej ideológii. Boli totiž presvedčení, že sloboda náboženského vierovyznania je fundamentálnym ľudským právom a boli ochotní na obranu tohto presvedčenia nasadiť aj svoj vlastný život.

Nie, nechcem idealizovať a vytvárať hrdinov. Mnohí na začiatku ich osobného príbehu ani netušili, že by sa im mohlo prihodiť uväznenie a strata slobody na dlhé roky. Vo chvíli, keď ich zatkli asi každého napadlo, že je to len nedorozumenie a o pár hodín sa vrátia do svojich domovov. Mnohí v čase zatknutia boli doma alebo v práci a ich život plynul obyčajným stereotypom všedných dní. Chceli pokračovať vo svojej práci ... jeden nechal rozrobené aktivity na poli, iný vo fabrike, mnohí nič netušiaci boli doma so svojou rodinou, alebo u susedov. Tie najhoršie situácie vznikali keď mnohopočetná rodina a malé deti videli ako im odvážajú otca, alebo dokonca aj mamu, a s plačom a kvílením prosili príslušníkov ŠtB, aby im ich milovaného nechali doma. No v týchto situáciách spravidla nič nepomohlo. Tí šťastnejší sa po rokoch stretli so svojimi príbuznými, no boli aj takí, ktorí nikdy viac svojho príbuzného živého nevideli. Poznáme aj príbehy, že z politického väzňa sa neskôr stal vedomý spo-

lupracovník ŠtB. Našťastie týchto prípadov je podstatne menej ako tých, ktorí pevne stáli za svojim presvedčením a vytrvali vo všetkých príkoriach.

Aj to bol obraz tej doby, ktorá mala pre niektorých aj oveľa šťastnejšiu podobu. Z chudobných pomerov slovenskej či rusínskej rodiny sa vďaka politickej angažovanosti v Komunistickej strane Slovenska, tolerovaní neludského režimu a zapretí svojej viery, si mnohé rodiny zabezpečili „bohatší“ život v podobe lepšieho pracovného miesta, kvalitnejšieho štúdia, nového bytu a auta, lepšieho príjmu, alebo zahraničných dovolení. Veľké benefity mali aj rodiny agentov Štátnej bezpečnosti (ŠtB), ktorí strpčovali život sledovaním, kontrolou, ale aj fyzickým násilím a cieľenou diskreditáciou nepohodlných ľudí. Aj to je obraz doby, ktorá mala aj svoje odmäky, napríklad v ČSSR v rokoch 1967-1968, ale nezostáva nám nič iné, iba konštatovať, že roky 1948 až 1989 boli rokmi neslobody, diktátu jednej strany, potláčania základných ľudských práv a slobôd, nevytvárania podmienok pre slobodu podnikania, stagnácie hospodárstva a najmä, prenasledovania cirkevných spoločenstiev a popierania Božej existencie. Mnohé povolania a hlavne vedúce pracovné pozície boli obsadzované iba vyvolenými pracovníkmi, spravidla členmi KSČ, ktorí sa oslovovali súdruh resp. súdružka.

Príbeh pána Juraja Kostrucha z Prešova bol dlhé roky neznámy verejnosti až do času, kedy bol publikovaný v knihe Rudolfa Dobiáša - Triedni nepriatelia diel I.. Predchádzalo tomu písomné spracovanie spomienok, ktoré nadiktoval svojej dcére Viere Krajňákovej. Zachovali sa tak aspoň základné informácie o neludskom vypočúvaní a väznení politického väzňa «0527». Veľmi by ma potešilo, aby si tento príbeh našiel svoje praktické využitie na vyučovacích hodinách dejepisu, občianskej výchovy a náboženstva v základných a stredných školách na Slovensku.

POUŽITÁ LITERATÚRA

ARCHÍVNE DOKUMENTY:

- Archiv bezpečnostních složek (ABS), Praha - vyšetřovací záznam č. V-2002 Ostrava.
- Národní archiv Praha – Fond: *Správa Sboru nápravné výchovy (SSNV)* – Jiří Kostruch – osobní vězeňský spis.
- Národní archiv Praha – Fond: *Nejvyšší soud (971) - sp.zn. To 315/50.*
- Národní archiv Praha – Fond: *Prokuratura (1038) - sp.zn. PStII 669/49.*
- Moravský zemský archiv Brno – Fond: Státní soud Brno, C 145, Or II 328/49, Karton 100 a 101.
- Archívny fond väznice Leopoldov. *Menový zoznam k základnej knihe č.1 a 2* od 5.12.1951 do 22.5.1958. 249 s.
- Archívny fond väznice Leopoldov. *Základná kniha č. 2* od 29.11.1952-6.2.1959
- vojenský archiv-centrálna registratúra MO SR Trnava. Fond OS roč. 1930 - spis Jiří Kostruch.
- Kronika rímskokatolíckej farnosti v Drahotušiach

PUBLIKÁCIE:

- BACHRATÝ, J.: *Z PTP do väzenia – Odsúdený A 05590 vystúpiť!* Bratislava: Hlbiny, s.r.o., 2019. 79 s. ISBN 978-80-89743-40-7.
- BÍLEK, J.: *Pétépáci aneb Černí baroni úplně jinak.* Plzeň: NAVA, 1996. 165 s. ISBN 80-85254-71-9.

- ČECHOVÁ, I., ONDRIA, E., KREMPASKÁ, V., DULIN, P.: *Župčany v premenách času.* Župčany: Obec Župčany, 2018. 288 s. ISBN 978-80-570-0011-2.
- DANCÁK, F.: *Da vsi jedino budut - Aby všetci jedno boli.* Prešov: Petra, 2002. 120 s. ISBN 80-89007-23-6.
- DOBIÁŠ, R.: *Triedni nepriatelia I. Svedectvá o brutalite komunistického režimu.* Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2004. 462 s. ISBN 8071654477
- DUBČEK, A.: *Nádej zomiera posledná.* Bratislava: Nová práca, spol. s.r.o., 1998. 289 s. ISBN 80-967857-7-X.
- HLADKÝ, J. a kol.: *Príbeh Leopoldova. História a súčasnosť pevnosti a väznice.* Leopoldov: Mesto Leopoldov, 2018. 103 s. ISBN 978-80-973056-0-4.
- JUŠČÁK, P.: *Odvlečení.* Bratislava: Kalligram, 2001. 328 s. ISBN 80-7149-445-3.
- KÁNYAI, Š.: *Poviem to teda vám všetkým...* Dunajská Streda: Lilium Aurum, 2010. 190 s. ISBN 978-80-8062-428-6.
- KINČOK, B. a kol.: *Gustáv Husák a jeho doba.* Bratislava: Ústav pamäti národa, 2015. 545 s. ISBN 978-80-89335-76-3.
- KOREC, CH. J.: *Od barbarskej noci – Na slobode.* Bratislava: Lúč, 1989. 450 s. ISBN 80-7114-087-2.
- KOLEKTÍV AUTOROV: *Statistická príručka*

Československé republiky. Praha: Státní úřad statistický, 1948.

- KOSTRUCH, J.: *Šest a pol roka strávených v komunistických táborech na Jáchymovsku*. Prešov: Osobné svedectvo, 2002. 6 s. - v osobnom archíve autora.
- LAGOVÁ, V. a kol.: *Smrť za mrežami*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006. 415 s. ISBN 80-7165-570-8.
- LAPÁČEK, J. a kol.: *Drahotuše. Historie a přítomnost*. Hranice: Euro-print Přerov spol. s r.o., 2008. 335 s.
- PEŠEK, J. a kol.: *Aktéři jedné éry na Slovensku 1948:1989*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2003. 389 s. ISBN 80-7165-417-5.
- PIKALA, B.: *Spomienky*. Liptovský Mikuláš: Typopress, 2002. 144 s. ISBN 80-968570-4-5.
- POLIŠENSKÁ, M.: *Čechoslováci v Gulagu a československá diplomacie 1945-1953*. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. 510 s. ISBN 80-7277-315-1.
- STRACHOTA, K. a kolektív: *Příběhy bezpráví z vězenských spisů*. Praha: Člověk v tísní, o.p.s., 2007. 131 s. ISBN 978-80-86961-36-1.
- ŠKVARNA, Dušan a kol.: *Lexikón slovenských dejín*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1999, 381 s. ISBN 80-08-02977-3.
- VÉVODA, M.: *Farári v Drahotuších*. Drahotuše. 2010. 72 s.
- VICEN, J.: *Vo víroch rokov 1938-1988*. Bratislava: Lúč, 1999. 488 s. ISBN 80-7114-279-4.
- VLČEK, V.: *Kříž jsem hlásal, kříž jsem snášel. Rozhovory s kněžími a řeholníky pronásledovanými za komunismu v letech 1948-1989*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. 398 s. ISBN 80-7192-688-4.

NOVINOVÉ ČLÁNKY:

- HAVLÍČEK, P.: *Novicem na Silvestra – rozhovor s jezuitou Františkem Pevným*. In: Jezuité 1/2008, s. 15-18.
- KRAJŇÁK, P. Dr.: *Pravda zvíťazí. Juraj Kostruch prežil šesť a pol roka pekla v československých komunistických táborech smrti*. In: Prešovský večerník, 19.1.2006 / štvrtok/, roč. XVII., č. 3876, s. 4-5.
- VLČEK, V.: *Držel jsem v rukou zakrvácené oděvy mučedníku. Rozhovor s P. Františkem Adamcem, vecenovským farářem a politic-*

kým vězněm komunismu. In: Katolícky týdeník. 9. - 15. srpna 2005, č. 33, s. 12.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

- DALIBOR, Janda: *Životopis* [online]. [cit. 2018-07-21]. Dostupné na internete: <https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Dalibor_Janda>
- *Febuárový prevrat* [online]. [cit. 2018-07-21]. Dostupné na internete: https://sk.m.wikipedia.org/wiki/Februárový_prevrat
- *Jáchymovské pracovní tábory – Tábor Mariánská* [online]. [cit. 2022-04-16]. Dostupné na internete: <<https://www.palfi.cz/clanky/pamatky-a-zajimavosti-jachymova/jachymovske-pracovni-tabory/tabor-marianska.html>>
- *Sťažnosť pre porušenie základných práv a slobôd* [online]. [cit. 2018-08-03]. Dostupné na internete: <<https://www.szcpv.org/04/pravo1.html>>
- VLČEK, V.: *František Adamec (1922)* [online]. [cit. 2018-08-03]. Dostupné na internete: <<https://www.ustrcr.cz/uvod/odboj-a-perzekuce-krestanu-v-dobe-nacismu-a-komunismu/rimskokatolicka-cirkev/frantisek-adamec/>>
- VLČEK, V.: *František Pevný (1921)* [online]. [cit. 2018-08-03]. Dostupné na internete: <<https://www.ustrcr.cz/uvod/odboj-a-perzekuce-krestanu-v-dobe-nacismu-a-komunismu/rimskokatolicka-cirkev/frantisek-pevny/>>
- www.historie.hranet.cz

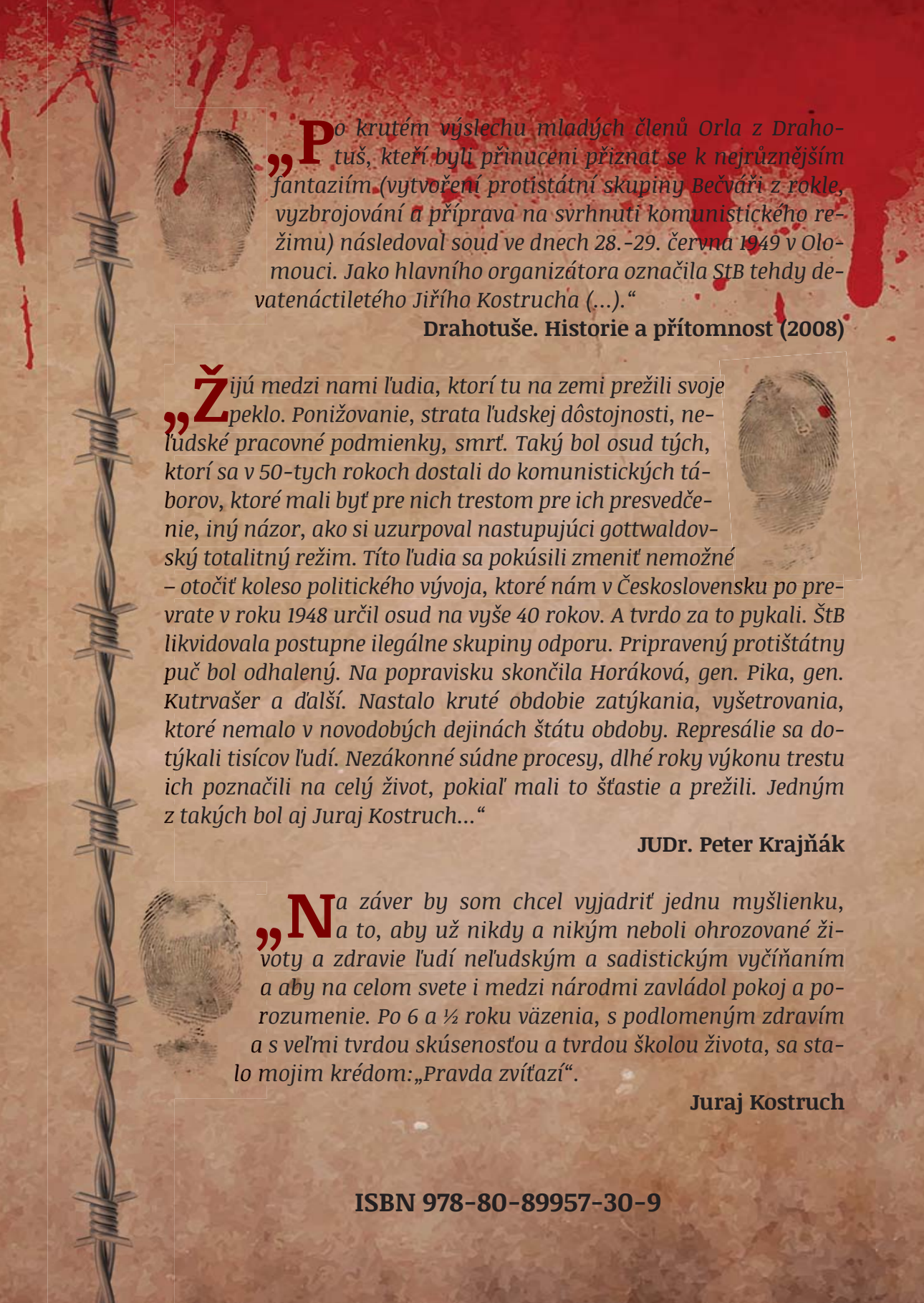

O AUTOROVI

Peter Krajňák ml. (1981) sa narodil v Prešove. Maturoval na Strednej lesníckej škole v Prešove (2000). Po absolvovaní Základnej vojenskej služby v Bratislave (2000 - 2001) študoval na Gréckokatolíckej teologickej fakulte PU v Prešove (2002-2007). Od roku 2007 do 2012 učil na Základnej škole s materskou školou v obci Svinia okr. Prešov a následne pracoval na Úrade splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny v Bratislave. V rokoch 2014-2016 pedagogicky pôsobil na Súkromnej strednej odbornej škole ELBA v Prešove. Od roku 2016 do roku 2020 bol štátnym tajomníkom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR v Bratislave. Medzi rokmi 2020 - 2022 bol pedagógom v ZŠ s MŠ v obci Varhaňovce, okr. Prešov. Od roku 2010 je poslancom MsZ v Prešove za mestskú časť Solivar-Solná Baňa-Šváby a od roku 2022 zastáva funkciu viceprimátora mesta Prešov.

Prevažne v regionálnej tlači publikoval vyše dvesto článkov s cirkevnou, historickou a spoločenskou tematikou. Postupne pripravil do tlače publikácie: «*Moje SOČ práce z lesníckej školy: NKP Solivar a obroda Rusínov, alebo spomienka na Strednú lesnícku školu v Prešove*» (2009); «*Eugen Mižičko gréckokatolícky dekan-farár – Stručné dejiny obce a farnosti Varhaňovce*» (2017); «*Jepiskop Vasilij vo fotografiách. Fotografie a korešpondencia biskupa Vasilja Hopka a kňaza Vojtecha Molčana*» (2019); «*Solivar – Fragmenty zo života pod Varhedom*» (2021).

Kniha «*S rukami nad hlavou - Príbeh politického väzňa Jiřího Kostrucha (1930 - 2009)*» je piatou autorom spracovanou publikáciou.

Po krutém výslechu mladých členů Orla z Drahotuše, kteří byli přinuceni přiznat se k nejrůznějším fantaziím (vytvoření protistátní skupiny Bečváři z rokle, vyzbrojování a příprava na svrnutí komunistického režimu) následoval soud ve dnech 28.-29. června 1949 v Olomouci. Jako hlavního organizátora označila StB tehdy devatenáctiletého Jiřího Kostrucha (...).“

Drahotuše. Historie a přítomnost (2008)

Žijú medzi nami ľudia, ktorí tu na zemi prežili svoje žpeklo. Ponižovanie, strata ľudskej dôstojnosti, neľudske pracovné podmienky, smrť. Taký bol osud tých, ktorí sa v 50-tych rokoch dostali do komunistických táborov, ktoré mali byť pre nich trestom pre ich presvedčenie, iný názor, ako si uzurpoval nastupujúci gottwaldovský totalitný režim. Títo ľudia sa pokúsili zmeniť nemožné – otočiť koleso politického vývoja, ktoré nám v Československu po prevrate v roku 1948 určil osud na vyše 40 rokov. A tvrdo za to pykali. ŠtB likvidovala postupne ilegálne skupiny odporu. Pripravený protištátny puč bol odhalený. Na popravisiku skončila Horáková, gen. Pika, gen. Kutrvašer a ďalší. Nastalo kruté obdobie zatýkania, vyšetrovania, ktoré nemalo v novodobých dejinách štátu obdoby. Represálie sa dotýkali tisícov ľudí. Nezákonné súdne procesy, dlhé roky výkonu trestu ich poznačili na celý život, pokiaľ mali to šťastie a prežili. Jedným z takých bol aj Juraj Kostruch...“

JUDr. Peter Krajňák

Na záver by som chcel vyjadriť jednu myšlienku, a to, aby už nikdy a nikým neboli ohrozované životy a zdravie ľudí neľudským a sadistickým vyčíňaním a aby na celom svete i medzi národmi zavládol pokoj a porozumenie. Po 6 a ½ roku väzenia, s podlomeným zdravím a s veľmi tvrdou skúsenosťou a tvrdou školou života, sa stalo mojim krédom: „Pravda zvíťazí“.

Juraj Kostruch

ISBN 978-80-89957-30-9